

Tartalomjegyzék

II. Törvényekhez tartozó indokolások

Végző előterjesztői indokolás az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2025. évi XLIX. törvényhez	687
Végző előterjesztői indokolás az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra tekintettel kihirdetett veszélyhelyzeti rendeletek törvényi szintre emeléséről szóló 2025. évi L. törvényhez	762
Végző előterjesztői indokolás a Magyarország 2026. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2025. évi LI. törvényhez	786
Végző előterjesztői indokolás az ÉLVONAL Csúcskutatói és Tehetséggondozó Alapítványról szóló 2025. évi LII. törvényhez	805
Végző előterjesztői indokolás a ZalaZONE Alapítványról szóló 2025. évi LIII. törvényhez	806
Végző előterjesztői indokolás az egyes adókötelezettségekről és egyes adótörvények módosításáról szóló 2025. évi LIV. törvényhez	808
Végző előterjesztői indokolás a közlekedési ágazat egyes kérdéseinek rendezéséről, valamint egyes közlekedési tárgyú törvények módosításáról szóló 2025. évi LV. törvényhez	834
Végző előterjesztői indokolás a használatdíj-rendszerben és az útdíjrendszerben ellátott közfeladatok biztosításáról és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2025. évi LVI. törvényhez	844
Végző előterjesztői indokolás a felsőoktatási, kulturális, innovációs tárgyú és kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2025. évi LVII. törvényhez	847
Végző előterjesztői indokolás a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény módosításáról szóló 2025. évi LVIII. törvényhez	854

III. Kormányrendeletekhez tartozó indokolások

Végző előterjesztői indokolás a KTI Magyar Közlekedéstudományi és Logisztikai Intézet Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság megszűnésével összefüggő kormányrendeletek módosításáról szóló 141/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez	860
Végző előterjesztői indokolás a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet módosításáról szóló 142/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez	860
Végző előterjesztői indokolás az NHKV Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt. által ellátott feladatok átvételéről és a társaság megszüntetéséről, valamint az ezzel kapcsolatos eljárási kérdések rendezéséről szóló 143/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez	861
Végző előterjesztői indokolás a PIP Közép-Duna Menti Térségfejlesztési Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság egyes feladatainak meghatározásáról szóló 144/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez	861
Végző előterjesztői indokolás a Magyar Turisztikai Ügynökség Zártkörűen Működő Részvénytársaság turizmussal és vendéglátással kapcsolatos egyes feladatainak meghatározásáról szóló 61/2017. (III. 20.) Korm. rendelet, valamint a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló törvény végrehajtásáról szóló 235/2019. (X. 15.) Korm. rendelet módosításáról szóló 146/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez	862

Végső előterjesztői indokolás a Miskolc Megyei Jogú Város keleti iparterület megvalósításával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról szóló 493/2015. (XII. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló 147/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez	862
Végső előterjesztői indokolás az egyes víziközmű-beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról szóló 323/2020. (VII. 1.) Korm. rendelet módosításáról szóló 148/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez	863
Végső előterjesztői indokolás az egyes beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról, valamint egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásokkal összefüggő kormányrendeletek módosításáról szóló 83/2021. (II. 23.) Korm. rendelet módosításáról szóló 149/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez	863
Végső előterjesztői indokolás a Nemzeti Községi Egyetemről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szóló 2011. évi CXXXII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 363/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet, valamint az államtudományi képzési terület képzéseiről szóló 534/2023. (XII. 5.) Korm. rendelet módosításáról szóló 151/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez	864

V. A Kormány tagjainak rendeleteihez tartozó indokolások

Végső előterjesztői indokolás a környezetvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 14/2025. (VI. 19.) EM rendelethez	865
---	-----

II. Törvényekhez tartozó indokolások

Végső előterjesztői indokolás

az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2025. évi XLIX. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló Törvény (a továbbiakban: Törvény) kettős célt szolgál, egyrészt a büntetőjogi tárgyú, másrészt a magánjogi, illetve az igazságügyi szervezetrendszer érintő törvények módosítását.

I.

A Törvény az alábbi jogszabályok büntetőjogi tárgyú módosítását tartalmazza:

1. a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.),
2. a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.),
3. a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.),
4. a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Jsztb.),
5. a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nbjt.),
6. az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény (a továbbiakban: EUtv.),
7. a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény (a továbbiakban: Ást.),
8. a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Pmt.),
9. a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről szóló 2002. évi LIV. törvény,
10. hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távollétéről szóló 2009. évi LXXII. törvény,
11. az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény.

A Btk. módosítása

A Btk. módosítása három fő tárgykört érint: az uniós korlátozó intézkedések megsértésének szankcionálását, a megszünt jogi személyekkel szembeni vagyonelvonó intézkedések alkalmazhatóságának egyértelműsítését, valamint az elektronikus adatok hozzáférhetetlenné tételével kapcsolatos anyagi, eljárásjogi és végrehajtási szabályok átfogó újraszabályozását.

1. A Törvény az uniós korlátozó intézkedések megsértése bűncselekményi tényállásainak és szankcióinak meghatározásáról és az (EU) 2018/1673 irányelv módosításáról szóló, 2024. április 24-i (EU) 2024/1226 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való megfelelés érdekében módosítja a Btk.-ban a nemzetközi gazdasági tilalom megszegése tényállást, valamint a Jsztb.-t és a Be.-t.
2. A joggyakorlat nem volt kellően egységes abban a kérdésben, hogy a megszünt jogi személlyel szemben alkalmazhatók-e vagyonelvonó intézkedések, bár az uralkodó álláspont ezt nem tekintette akadállyal. A Törvény egyértelművé teszi, hogy sem az elkobzásnak, sem a vagyoneklobzásnak nem akadálya a gazdálkodó szervezet jogutód nélküli megszűnése, amennyiben az elkobzandó vagyon biztosítására korábban már sor került, biztosítva ezzel az állami igények érvényesítését és a kényszerintézkedések egységes alkalmazását.
3. Az elektronikus adatok hozzáférhetetlenné tételével kapcsolatos lényegesebb problémák egyaránt érintik az anyagi, az eljárásjogi és a végrehajtási jogi szabályozást. Az eljárásjogi problémák közé tartozik az elrendelés nehézsége, az eltávolítás és a megakadályozás közötti átjárhatóság hiánya, valamint a jogsértő adatok ismételt elérhetővé tételének kezelése. A módosítás célja, hogy egyszerűsítse az elrendelés feltételeit, rugalmasabb

szabályokat vezessen be, és lehetővé tegye a megakadályozás típusú hozzáférhetetlenné tételt az eltávolítás előzetes megkísérlése nélkül is. Az új szabályok – nem csak eljárásjogi, hanem anyagi jogi oldalról is – rögzítik, hogy egy adott elektronikus adat jogszerűtlenségéről hozott döntés valamennyi azonos másolatra is kiterjed, így csökkentve a későbbi adminisztratív terheket. Az új rendelkezésekkel párhuzamosan garanciális szabályok biztosítják, hogy az érintett vagyoni érdekelt jogai a módosítást követően se csorbulhassanak. A témakörrel kapcsolatban a Btk., a Be. és a Bv. tv. módosítása is szükséges.

A Bv. tv. módosítása

A Törvény a büntetés-végrehajtási jogterületet illetően a gyakorlat részéről felmerülő módosítási igényeket és az egységes jogértelmezést segítő módosításokat tartalmaz számos, alábbi témakörökben:

A sértettek védelme és álláspontjuk figyelembevétele kiemelt jelentőségű. Ezért a sértetti jogok és védelmi intézkedések további kiterjesztése indokolt – a módosítással biztosított lesz a sértettek nyilatkozatainak védelme a feltételes szabadság elbírálása során, valamint sor kerülhet a nyilatkozat tartalmi ismertetésének mellőzésére is, továbbá a sértett tájékoztatása és beavatkozási lehetősége is – az igényeihez igazodóan – lényegesen szélesebb körűvé válik. A sértett számára a távoltartás elrendelésére irányuló kérelem elutasítása ellen önálló jogorvoslat lesz biztosított.

Végrehajtási határozatok kezelése és határidők – Az áttételi és kézbesítési határidők rögzítése, elintézési határidők pontosítása, valamint a végrehajtásért felelős szerv határozatainak kiegészítésére, módosítására és visszavonására vonatkozó szabályok bevezetése.

Büntetés-végrehajtási bírói határozatok jogorvoslata – A Kúria hatásköre a bv. bírói határozatokkal szembeni jogorvoslat során, különös tekintettel arra, hogy hozhat-e az elítélre nézve hátrányosabb döntést.

Elektronikus ügykezelés és adminisztratív egyszerűsítés – A feleslegessé vált jegyzékek eltörlése, az elektronikus nyilvántartás szerepének növelése.

Kockázatelemzési vizsgálatok és kategória-besorolás – A kockázatelemzés és kategorizálás átszervezése az egységes módszertan érdekében.

Büntetés-végrehajtási fokozatok és előmeneteli rendszer – Az életút tervezésével kapcsolatos számítási módszer egyszerűsítése a különböző végrehajtási fokozatú ítéletek egymást követő végrehajtása során (az enyhébb végrehajtási fokú ítélet megkezdésekor a kedvezőbb kategória elérhető legyen).

Elmeorvosi vizsgálatok decentralizálása – Az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézet tehermentesítése azáltal, hogy egyes személyiségzavaros esetekben más szervek is végezhetnek vizsgálatot.

Pártfogó felügyelet szervezeti átalakítása – A bv. pártfogó felügyelet rugalmasabb elosztása olyan megyékben, ahol nincs bv. intézet.

Fegyelmi elkülönítés szabályozása – Az egyéni panaszok és ombudsmani javaslatok nyomán a fegyelmi elkülönítés céljának és végrehajtási körülményeinek egyértelmű meghatározása.

Panaszügyek elbírálása – Az elbírálható döntéstípusok törvényi meghatározása a jogalkalmazás egységességének biztosítása érdekében.

Pszichológiai vélemény feltételes szabadság esetén – A pszichológiai szakvélemény kötelező csatolása a feltételes szabadságra vonatkozó javaslatához.

Katonákra vonatkozó közérdekű munka végrehajtási szabályai – Félbeszakítás és végrehajtási akadály bevezetése arra az esetre, ha az elítélt katonai szolgálati jogviszonyt létesít.

Letartóztatottak látogatófogadási szabályai – Az újonnan bevezetett látogatófogadási formák alkalmazása, valamint a várakozási idő szabályozása.

Átmeneti rendelkezések a rezsim besorolás megfeleltetésre – Megoldás azok számára, akik félbeszakítás, reintegrációs őrizet vagy feltételes szabadság miatt nem kaptak kategória-besorolást.

A Be. módosítása

A Törvény a büntetőeljárásról szóló törvényt számos tárgykörben módosítja, figyelembe véve a jogalkalmazói tapasztalatokat, az uniós jogharmonizációs kötelezettségeket, valamint az eljárások elhúzódásának okait vizsgáló munkacsoport, továbbá az online csalásokkal szembeni fellépés érdekében létrehozott munkacsoport megállapításait.

1. A Törvény a Be. védőkre vonatkozó szabályozás módosításával reagálni kíván egyes ügyekben tapasztalható visszaélészerű perelhúzó stratégiákra.

A védőkre vonatkozó szabályozást érintő másik módosítás a védők kizárását érinti, e téren a kizárási okok körét valós érdekellentétet nem feltételező esetekben szűkíti. Az új szabályozás szerint más személy segítőjeként való szerepvállalás nem zárja ki a védő eljárását, ha a terhelt nem él kizárási indítvánnyal a törvényben meghatározott határidőn belül.

2. A Kúria joggyakorlat-elemző csoportja mutatott rá arra, hogy indokolt lenne a magánszakértői vélemény perújítási eljárásban való felhasználhatóságának biztosítása, mivel jelenleg ilyen vélemény kizárólag folyamatban lévő büntetőeljárásban készíthető. E szakmai álláspont alapján a Törvény – különösen az indokolatlan perújítási nyomozások elkerülése érdekében – módosítja a vonatkozó szabályozást, lehetővé téve a magánszakértői vélemények perújítási eljárásban történő alkalmazását.
3. A Törvény az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1083 rendeletéből fakadó jogalkotói feladatoknak megfelelően fokozza az újságírói titok védelmét. A módosítás alapján az információt átadó személy kiléte mellett az információ tartalma is abba a titokkörbe esik majd, amely alól a tanú számára a bíróság adhat felmentést.
4. A hatályos szabályozás szerint bírói engedélyhez kötött leplezett eszközök csak bizonyos súlyú korrupciós bűncselekmények esetén alkalmazhatók, így például az egészségügyi tevékenységgel összefüggő aktív vesztegetés esetén nem, míg annak elfogadása esetén igen. Ez koherenzia zavart eredményez, hiszen a leplezett eszköz eredménye bizonyítaná az aktív vesztegetés elkövetését is, az mégsem használható fel jelenleg az aktív vesztegető ellen. A Törvény ezt az egyenlőtlenséget megszünteti, és a vesztegetés valamennyi formájára, valamint más hasonlóan ellentmondásos esetre is kiterjeszti a leplezett eszközök alkalmazhatóságát.
5. A bünyügyi felügyelet magatartási szabályai terén a 2024. március 1-jén hatályba lépett módosításokkal tovább erősödött annak az igénye, hogy bizonyos magatartási szabályok esetén kizárólag a cselekvési szabadság korlátozása is elégséges lenne a kényszerintézkedés célok eléréséhez anélkül, hogy érintenék a terhelt mozgási szabadságát. Ennek érdekében szükséges a Be. 281. § (1) bekezdésének módosítása, hogy a bünyügyi felügyelet ilyen formában is elrendelhető legyen. Összhangban a definíciót érintő módosítással, a Törvény az online csalások elleni kormányzati fellépés részeként a bünyügyi felügyelet szabályozásába bevezet egy új magatartási szabályt, amely alapján kizárhatók a pénzforgalmi szektorból azok a személyek, akik a nevükre nyitott számlákkal bűncselekményből származó összegek elvonását segítik elő. Ennek végrehajtása érdekében a bíróság a bünyügyi felügyelet speciális magatartási szabályával a terheltet kötelezheti az érintett (legtöbbször a bűncselekményre használt) számla megszüntetésére. A módosítás az emberi méltóság védelmére is tartalmaz garanciális elemeket, így a létfenntartáshoz szükséges egyetlen számla fölötti rendelkezést nem tiltható meg az új szabályok értelmében. A kötelezettség teljesítésének ellenőrzése relatíve könnyen elvégezhető, ugyanis a rendőrség a központi bankszámla nyilvántartás adatai vagy akár eseti adatkérés keretében is ellenőrizheti, hogy a terhelt eleget tett-e a határozatban foglaltaknak.
6. A Be. tételesen felsorolja, hogy az előkészítő eljárás során adatkérés keretében kizárólagosan mely adatkezelőktől, illetve nyilvántartásokból kérhető adatszolgáltatás. A Törvény kibővíti a listát az egészségügyi szolgálati jogviszonyban álló személyek nyilvántartásával, a közszolgálati alapnyilvántartással, és a személyügyi alapnyilvántartással, valamint a TRACES rendszerrel, ami az Európai Bizottság online webalapú, a hatósági ellenőrzések információkezelési rendszerének egyik eleme, amely egyebek mellett nyomon követi az élőállatok kereskedelmi célú szállítását.
7. Az új szabályozás egy differenciált rendszert vezet be a nyomozások határidejére, amely a bűncselekmények súlyossága alapján eltérő nyomozási időtartamokat határoz meg, és lehetőséget biztosít a legösszetettebb ügyek esetében többlépcsős határidő hosszabbításra. A módosításnak OECD Korrupcióellenes Munkacsoportja ajánlásai szempontjából is jelentősége van, ugyanis az OECD e tárgykörben szintén többször kifogásolta, hogy a külföldi

vesztegetési ügyekre vonatkozó jelenlegi legfeljebb két éves nyomozási határidő nem elegendő a komplex nemzetközi ügyek kivizsgálására, ezért javasolta a törvényben meghatározott maximális nyomozási határidő hosszabb időtartamban történő megállapítását. A módosítással ezen kiemelt ajánlás is végrehajtottá válik.

8. A jogszabályban meghatározott helyreállító szemléletű – a párfogó felügyelői szolgálat által lefolytatott – eljárásban való részvétel mint önállóan nevesített magatartási szabály a 2024. évi LXIV. törvénnyel vált a büntető eljárásjog részévé. A Törvény célja megjelteni a szabályozásban, hogy a párfogó felügyelői szolgálat a párfogó felügyelet rezsimszabályai alapján hajtja végre a magatartási szabályt.
9. A Be. hatályba lépése óta a joggyakorlat is visszaigazolta, hogy a terhelti együttműködés rendszerének kialakítása a büntetőeljárás, különösen a bírósági eljárás hatékonyságának és eredményességének növelésében érdemi eredményeket hozott. A Törvény célja, hogy a hatályos rendszert a nyomozás során is rugalmasabbá tegye, azáltal, hogy szélesebb körű előnyöket biztosít a nyomozás során tett terhelti beismerő vallomás fejében. E körben újdonságként jelenik meg az a lehetőség, hogy az ügyészség az egyezségtől függetlenül, már az ügyészi intézkedés vagy határozat kilátásba helyezésének keretei között – amely jogintézmény jóval kevesebb adminisztratív terhet jelent, és így komolyabb remények fűzhetők a gyakorlati alkalmazásához is – felajánlhatja a terheltnek, hogy konkrét, a bíróság számára is kötöttséget jelentő indítványt tesz a büntetés mértékére.
10. A Törvény továbbá jelentős előrelépést hoz a formális egyezségekre vonatkozó szabályozásban. A hatályos szabályozás értelmében az egyezés olyan megállapodást jelent, amely főszabályként nem tűri el, hogy az ügyészség az egyezés tárgyát képező bűncselekmény tényállását és Btk. szerinti minősítését a terhelt által szolgáltatott bizonyíték, illetve annak alapján beszerzett bizonyítási eszköz alapján állapítsa meg. A gyakorlatban problémát jelentett, hogy nem volt szabályozott eljárásrend arra az esetre sem, ha az egyezés alapjául szolgáló körülmények változása folytán az egyezés tartalmi módosításra szorult. A jogalkalmazói visszajelzések egyértelműen jelezték, hogy rugalmasabb, az egyezségkötés érdekében folytatott egyeztetések dinamikájához jobban illeszkedő szabályozás megalkotása szükséges. Az új szabályozás, az előzőekben jelzett problémák megoldása mellett, lehetővé teszi az ügyészség számára, hogy a törvényben meghatározott szűk keretek között egyoldalúan korrigálja az egyezésben szereplő tényállást, vagy az egyezésben szereplő bűncselekmény törvénysértő minősítését. A módosítás garanciális rendelkezéseket is tartalmaz a tisztességes eljárás védelme érdekében, különös tekintettel a korábbi terhelti vallomások felhasználhatóságára.
11. A Törvény kúriai tanácsok összetételét érintő módosításának a célja, hogy az ügyelosztási rend és a tanács összeállítása kialakítását megkönnyítse azzal, hogy egységesen előírja, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárásban is kizárólag öt hivatásos bíróból álló tanácsban jár el.

A Törvény felülvizsgálati eljárást érintő további módosítása, hogy egyértelműsíti, hogy a terhelt jogerő utáni halála esetén az ügyészség által már a terhelt terhére benyújtott felülvizsgálati indítványt el kell utasítani, de a javára irányuló indítványok elbíráltak maradnak.
12. A Törvény kiegészíti az egyszerűsített felülvizsgálati eljárás szabályait azzal, hogy a bíróság ítéletet is hozhat, ha a próbára bocsátás megszüntetését követően halmazati büntetés kiszabása szükséges.
13. A Be. 2021. évi módosítása szerint eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a specialitás szabályán alapuló mentességi szabályok megsértésével hozott határozatot. A módosítások alapján a terhelt nyilatkozatának beszerzése is szükséges a mentesség megítéléséhez, amely felmerülhet a felülvizsgálati eljárás során is. A Törvény erre az esetre a Kúria adminisztratív feladatait az alacsonyabb fokú bíróságra telepíti, hogy a Kúria az érdemi döntések meghozatalára összpontosíthasson.
14. A Törvény a terhelt távolléte esetén irányadó különféle eljárási szabályokat egységes elvek alapján módosítja annak érdekében, hogy elkerülje az eljárások indokolatlan lefolytatását, különösen a csekély tárgyi súlyú ügyekben. A módosítások következtében összességében érdemi adminisztratív tehercsökkenés várható, miközben az állam büntetőigényének érvényesítésében nem történik visszalépés, mert a bizonyítási eszközök beszerzése továbbra is kötelező előírás marad, hogy a később előkerülő terhelttel szemben megalapozott döntést lehessen hozni.
15. Az eljárások elhúzódnak vizsgálata létrejött munkacsoport az időszerűséget hátrányosan befolyásoló egyik releváns okként azonosította az eljárások bíróválasztás miatt szükségessé váló megismétlését, amely különösen a nagy terjedelmű, bonyolult ténybeli illetve jogi megítélésű büntetőügyekben okoz jelentős idővesztést. A probléma szervezeti és jogállási vonatkozásai hosszabb távon kezelhetők, rövidebb távon azonban az eljárásjogi szabályok

módosítása kínál hatékony megoldást. A bevezetni tervezett rendelkezések lehetővé teszik, hogy az új összetételű bíróság bizonyos esetekben ismétlés nélkül folytathassa az eljárást, ezáltal gyorsítva a tárgyalások menetét, egyúttal csökkentve annak kockázatát, hogy a megismételt eljárásban olyan eljárási szabálysértés történjen, amely feltétlen hatályon kívül helyezésre vezet.

Az Nbjt. és az EÜtv. módosítása

Az Nbjt és az EÜtv. módosításának célja a törvények gyakorlati alkalmazása során feltárt nehézségek és hiányosságok kezelése.

Az EÜtv. módosítása

Az erőforrások optimalizálására irányuló szakmai jelzések szerint indokolt újraszabályozni, hogy mely esetekben mellőzhető a hatósági vagy igazságügyi orvosi boncolás, mivel a minden esetben kötelező boncolás jelentős költségeket, logisztikai nehézségeket és késedelmet okoz. Szakmai szempontból számos olyan eset került azonosításra, amikor a boncolás egyértelműen nem adna többletinformációt. A kötelező boncolás alóli kivételek rendeleti szintű szabályozásához törvényi felhatalmazás szükséges, amit a tervezett módosítás megteremtene.

Az Ást. módosítása

A Törvény az Ást. módosításával a gyermek mindenképp felett álló érdekét figyelembe véve az ellenérdekű törvényes képviselőt kizárja a támogatásokkal kapcsolatos döntésekből. Emellett a módosítás érinti a krízishelyzet fennállása esetén az azonnali pénzügyi segély legalacsonyabban megítélhető összegét, amelyet legalább az alapösszeg 10%-ában állapít meg. Végül a módosítás egyszerűsíti az adatátadás szabályait.

A Pmt. módosítása

Az online csalásokkal szembeni fellépés érdekében működő munkacsoport feltárta annak az új szabályozási megoldásnak az alapvető kereteit, amelyek biztosítják, hogy a pénzügyi szektoron belül a bűncselekmény kockázatát jelző információ megosztható legyen, ezáltal a szektoron belüli szereplők időben meg tudják akadályozni az újabb bűncselekmény elkövetését vagy az bűncselekmény útján szerzett vagyon elvonását. A tárgykörben tervezett új szabályozás lehetővé teszi, hogy a pénzügyi információs egység célzott kockázati információkat osszon meg a szolgáltatókkal a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni fellépés érdekében, miközben biztosítja az adatok szükséges mértékű titkosságát és a felhasználás időbeli korlátozását.

A Jszt. módosítása

Az OECD kiemelt ajánlása alapján halaszthatatlanul szükségessé vált a jogi személlyel szembeni intézkedés alkalmazásáról szóló jogszabály érdemi felülvizsgálata, annak érdekében, hogy a büntetőeljárás hatékonyabb alkalmazása biztosított legyen.

A Törvény ezen ajánlásnak történő megfelelés, valamint a joggyakorlati tapasztalatok alapján a jogi személyekkel szembeni büntetőjogi intézkedések reformját célozza, amely a hatékonyság növelése mellett az aránytalanságok és joghézagok kiküszöbölése érdekében módosítja az intézményrendszer alkalmazását megalapozó feltételeket. A módosítás egyben az Európai Unió jogszabályoknak való megfelelést is szolgálja [(EU) 2024/1226 európai parlamenti és tanácsi irányelv].

Az új szabályozás fő törekvése, hogy a természetes személlyel szembeni büntetőeljárásban a terhelthez hasonló jogi helyzetbe hozza a jogi személyeket, és biztosítsa számukra a megfelelő védekezés, de egyben a megfelelő együttműködés lehetőségét is. Az új szabályozás korszakváltást idézhet elő a jogterületen azzal, hogy az officialitás elvét bevezeti a jogi személyeket érintő eljárásba, egyúttal megteremti az eljárási együttműködés (egyezségkötés) intézményrendszerét, és az intézkedési lehetőségek módosításával megfelelő ösztönzőket is kialakít az együttműködés terén. Ezeknek a várható együttes hatása az lesz, hogy emelkedik a jogi személyekkel szembeni eljárások száma, arányosabbá válnak az intézkedések, gyorsabban fejeződnek be az eljárások és ezzel az államháztartás is több bevételre tesz szert. Az intézkedések arányosságát szolgáló feltételrendszer mellett várható, hogy mindazok a jogi személyek, amelyek törvényes működésre töreksenek, és a bűncselekményhez

csupán ad hoc alapon köthetők, de hajlandók a törvényes működés helyreállítása és biztosítékok bevezetése érdekében tenni, azok eredményesen folytathatják tevékenységüket a nemzetgazdaságban.

A bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről szóló 2002. évi LIV. törvény módosítása

A módosításra a 2024. december 12-étől alkalmazandó, a tagállamok bűnüldöző hatóságai közötti információcseréről és a 2006/960/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2023. május 10-i (EU) 2023/977 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek történő megfelelés érdekében kerül sor, a Törvény egyértelműen elhatárolja egymástól a bűnüldöző szervek közötti együttműködést és az igazságügyi együttműködést.

A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény módosítása

A Törvény tartalmazza azokat a módosításokat, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a személy elleni erőszakos bűncselekmények sértettjei a jövőben a szabadságvesztés büntetését kitöltő elítéltektől kérhessenek távoltartást. Ezzel elérhető, hogy a sértettek védelme érdekében az állam a sértettel való kapcsolattartásra, illetve találkozásra vonatkozó jogi tilalmat állítson fel és érvényesítsen akkor is, ha az elítélt már szabadult. A Törvény ennek érdekében módosítja a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvényt, a Btk.-t, a Ptk.-t, a Be.-t, illetve a Bv. tv.-t.

II.

Az igazságügyi miniszter, a Kúria elnöke, az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnöke és az Országos Bírói Tanács (a továbbiakban: OBT) elnöke 2024. november 22-én megállapodást (a továbbiakban: Megállapodás) kötött. A Megállapodásban rögzítésre került, hogy a szerződést megkötő felek az igazságszolgáltatás hatékonyságának fejlesztése érdekében együttműködnek, a minőségi igazságszolgáltatás növelését kiemelt szempontnak tekintik.

Az igazságszolgáltatás hatékonyságának javításával összefüggésben a Megállapodás többek között tartalmazza a hivatásgyakorlás öregségi nyugdíjkorhatár elérését követő, 70. életévig tartó lehetőségének megadását. Az elmúlt időszakban többször is megfogalmazódott az igazságügyi hivatásrendek tekintetében a szolgálati jogviszony megszűnésére vonatkozó rendelkezések módosítása. Fontos jogpolitikai cél, hogy az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltését követő továbbfoglalkoztatás lehetőségével a felhalmozódott speciális szaktudás ne vesszen el, hanem az továbbra is gazdagíthassa a jogalkalmazói gyakorlatot. Indokolt ennek feltételeit a bírói, ügyészi, közjegyzői hivatás tekintetében megteremteni. Indokolt továbbá a közjegyzők vonatkozásában a 70. életévig tartó továbbfoglalkoztatás lehetőségének megteremtése mellett a felesleges adminisztrációs terhek csökkentése érdekében arra is lehetőséget biztosítani, hogy a megüresedő vagy egyébként betöltetlen közjegyzői álláshelyre már szolgálatban lévő közjegyző – pályázati eljárás lefolytatása nélkül – áthelyezési kérelmet terjesztessen elő.

A Megállapodás célként tűzte ki annak elérését is, hogy a bírák és az igazságszolgáltatásban dolgozók munkakörülményei, munkafeltételei megfeleljenek a modern kor elvárásainak, és növekedjen az állampolgárok bizalma az igazságszolgáltatásban. E célkitűzések megvalósítása érdekében a Megállapodásban szerepel a tárgyalásokon való online jelenlét lehetőségeinek szélesítése mind a tárgyalás résztvevői, mind a hallgatóság és a jogászképzésben résztvevők számára. Az Alaptörvény XXVI. cikke kimondja, hogy az állam – a működésének hatékonysága, a közszolgáltatások színvonalának emelése, a közügyek jobb átláthatósága és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében – törekszik az új műszaki megoldásoknak és a tudomány eredményeinek az alkalmazására. A bírósági tárgyalások lefolytatásával összefüggésben mind a jogkeresők részéről, mind a jogalkalmazók részéről komoly igény mutatkozik az elektronizációs és telekommunikációs lehetőségek bővítésére, amelyek sikeres működését a COVID járvány alatt bevezetett elektronikus tárgyalások pozitív tapasztalatai is alátámasztották. A rendelkezésre álló technikai-informatikai eszközök alkalmazásával ezért indokolt megteremteni a bírósági tárgyalások online nyilvánosságát annak érdekében, hogy a bírósági eljárások átláthatósága és ezáltal a törvényesség társadalmi ellenőrzése a kor technológiai lehetőségeihez igazodva növekedhessen. Az online nyilvánosság megteremtése ugyanakkor nem csak a társadalmi kontroll kiteljesedését szolgálja, hanem a jogi

oktatás és tudományos kutatás korszerűsítésében is jelentős szerepet tölthet be. A modern technológiai eszközök ugyanis lehetővé teszik, hogy a jogi vagy államtudományi képzési területen tanuló hallgatók, illetve e képzési területeken képzést folytató oktatók és kutatók is közvetlenül bekapcsolódhassanak a tárgyalások online követésébe.

A felesleges adminisztrációs teher csökkentése és az érdemi munkavégzésre fordítható idő növelése érdekében indokolt olyan szabályozás kialakítása, amely alapján az eljáró bíróság elsőfokú polgári ügyekben rövidített indokolást tartalmazó ítéletet hozhat, és csak akkor válik szükségessé az ítélet részletes megindokolása, ha a felek azt kérik, mert jogorvoslati jogukkal valószínűsíthetően élni kívánnak.

A Törvény a Kúria megváltozott felülvizsgálati szerepéhez igazodó eljárási szabályokat jelenít meg a polgári perrendtartásban is, a közigazgatási perrendtartás mintájára. Általános tendenciaként figyelhető meg az Európai Unió tagállamainak többségében, hogy a legfelsőbb bírói fórum szerepe az egyéni jogvédelmi funkciót biztosító hatáskörök gyakorlása mellett az ítélkezés egysége biztosítására is kiterjed. Az ilyen megoldást alkalmazó nemzeti szabályozások az egyéni jogvédelmi funkció mellett úgy biztosítják a legfőbb bírói fórum joggyakorlat-egységesítő funkcióját, hogy a rendkívüli perorvoslati eljárást nem alanyi jogon teszik elérhetővé a felek számára, hanem azt akár a másodfokon eljáró fellebbviteli bíróság akár a legfőbb bírói fórum általi engedélyhez kötik. Számos külföldi perjogi modellben ismert a „kapunál történő kiválasztás” jogintézménye. A felülvizsgálat mint rendkívüli perorvoslat előzetes engedélyezési eljáráshoz vagy legalábbis mérlegelési jogkörben hozott befogadhatósági vizsgálathoz kötése számos európai uniós tagállam jogában ismert eljárásjogi megoldás, így pl. a német polgári perrendtartásban, az osztrák polgári perrendtartásban, a finn bírósági eljárási törvényben (Oikeudenkäymiskaari), a cseh polgári perrendtartásban és a svéd bírósági eljárási törvényben. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 2015-ben Kormány által elfogadott koncepciója megállapította, hogy „a felülvizsgálatot mint rendkívüli perorvoslatot szükséges fenntartani. A jogerő védelme érdekében a felülvizsgálatra csak indokolt esetben kerülhetne sor, amit az engedélyezéshez kötött felülvizsgálat biztosíthatna.”

A Pp. Országgyűlés által elfogadott változata a koncepció által előírt engedélyezési eljárást a megfelelő átmenet biztosítása érdekében egy szűkebb ügycsoportra korlátozva vezette be a vagyoni jogi perek egy részében. A Pp. engedélyhez kötött felülvizsgálatra vonatkozó és a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény engedélyezési eljárással kapcsolatos pozitív tapasztalatai alapján időszerűvé vált a felülvizsgálati eljárás szabályozásának akként történő módosítása, amely kiterjeszti a felülvizsgálat engedélyezési eljáráshoz kötését a polgári ügyek jelentős részében.

A Kúriának a tényleges felülvizsgálatot az elsősorban jogegységi szempontokat figyelembe vevő engedélyezési mérlegelést követően indokolt biztosítani. Mindezek alapján a Törvény a felülvizsgálható határozatok körét úgy határozza meg, hogy főszabály szerint engedélyezéshez köti a felülvizsgálatot, ezzel párhuzamosan azonban a felülvizsgálat engedélyezését – amely a hatályos szabályok szerint csak bizonyos ügytípusok esetén lehetséges – kiterjeszti minden ügyre, ezáltal reális esélyt biztosítva minden egyes ügyben arra, hogy a vitás jogkérdésben a Kúria állást foglaljon. Ezt a társhivatásrendek – így elsősorban a közjegyzői és ügyvédi kar –, valamint az ítélőtáblák, illetve törvényszékek jelzései is indokolják. Ha ugyanis bizonyos pertípusok, nemperes eljárásokban hozott érdemi határozatok felülvizsgálata még kivételesen sem jut el a Kúriára, akkor a jogegységesítési szerepkör nem tud hatékonyan érvényesülni. Ez a szabályozás összhangban van az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága Ajánlásában megfogalmazott követelményekkel is. Az Európa Tanács szerint a harmadik bírósághoz (legfőbb bírói fórumokhoz) folyamodást azokra az ügyekre kell korlátozni, amelyeknél indokolt a harmadfokú felülvizsgálat, mint például amelyek a jog fejlődéséhez, vagy a törvény alkalmazásának egységéhez hozzájárulnak [Európa Tanács Miniszteri Bizottsága R (95) 5 számú Ajánlás a polgári és kereskedelmi jog területén jogorvoslati eljárások és rendszerek bevezetéséről és gyakorlásának javításáért, 6.]. A jogegységi és egyéni jogvédelmi funkcióknak ez az egyensúlya tükröződik vissza az Alaptörvény 25. cikkéből, továbbá az Európai Unió tagállamainak szabályozásából is, amelyek meghatározó többsége a Törvényhez hasonlóan abszolút engedélyezési rendszert vezetett be.

A Törvény abból kiindulva, hogy a Pp. hatásköri szabálya a törvényszéki permodellre épül, az engedélyezés alá eső határozatok köréből – jelentős – kivételt fogalmaz meg: nem szükséges engedélyezés iránti kérelmet előterjeszteni abban az esetben, ha az ítélőtábla megváltoztatja a törvényszék mint általános elsőfokú hatáskörrel rendelkező bíróság ítéletét, illetve ha a törvényszék személyi állapotot érintő perben megváltoztatja a járásbíróság ítéletét. A két eltérő döntésre figyelemmel tehát engedélyezési kérelem nélkül is megnyílik az út a jogerős ítélet felülvizsgálatára. Ugyancsak alanyi jogon illeti meg a felülvizsgálati eljárás kezdeményezéseinek a joga a feleket a személyiségi jog

érvényesítése iránt indított perben és a közérdekű adat megismerésére irányuló igénnyel összefüggésben indítható perben, amely tárgykörök vonatkozásában a rendkívüli jogorvoslat igénybevételéhez kiemelt közérdek fűződik, a személyiségvédelem és a társadalmi nyilvánosság egységes jogi kereteinek biztosítása érdekében. A személyiségi jog érvényesítése iránt indított per alatt valamennyi személyiségi jogsértéssel kapcsolatban indított pert érteni kell, nem csak a polgári perrendtartásban különleges perként egyedileg nevesített egyes személyiségi jogi pereket (például sajtóhelyreigazítás iránt vagy a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog érvényesítése iránt indított per).

Az OBH honlapján közzétett, a 2023. évi statisztikai adatokról készült részletes elemzés tanúsága szerint a törvényszéki elsőfokon indult polgári-gazdasági ügyeket elbíráló ítélőtáblák a fellebbezések alapján a döntések 5,5%-át helyezték hatályon kívül, 46,9%-ot helybenhagytak, következésképpen a megváltoztatás százalékos aránya 46,6%. Ezekben az ügyekben a feleket alanyi jogon illeti meg a felülvizsgálati eljárás kezdeményezésének joga. Ehhez képest az általános hatáskörű törvényszék előtt indított ügyekben hozott helybenhagyó másodfokú (egybehangzó) ítéletek és a kivételesen a járásbíró hatáskörébe utalt ügyekben meghozott jogerős ítéletek kizárólag sikeres engedélyezést követően vizsgálhatók felül. Ez a szabályozás az ügyteher optimalizálásával is hozzájárul ahhoz, hogy a Kúria eleget tudjon tenni az Alaptörvényben konstituált alkotmányos feladatának (egységes jogalkalmazás biztosítása), ugyanakkor az általános hatáskörű bírósághoz tartozó ügyek esetében ellentétes döntések fennállásakor egyedi ügyekben is jogvédelmet biztosítson a peres feleknek. Ugyanakkor a járásbíró hatáskörébe tartozó személyi állapotot érintő perek esetén a Pp. XXXI–XXXV. Fejezetében szabályozott védett jogtárgy kiemelt fontosságára tekintettel indokolt az eltérő szabályozás. Ezekben a különleges perekben a Pp. számos speciális rendelkezést tartalmaz, ezekhez illeszkedik a felülvizsgálat engedélyezésének eltérő szabálya. Az eltérő rendelkezés elősegíti az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdésében és a XV cikk (5) bekezdésében rögzített személyi kör védelmét. Szükséges azt is kiemelni, hogy ezek az ügyek az állam nemzetközi szerződésekből eredő kötelezettségét is érintik (a család, a kiskorú gyermekek, a gondnokoltak védelme), amely szintén alátámasztja az eltérő szabályozás szükségességét.

Az igazságszolgáltatás hatékonyságának javítása kiemelt fontos terület. A cél az, hogy a jogkeresők a lehető legrövidebb idő alatt jussanak jogerős, végrehajtható döntésekhez, a jogvitájuk megnyugtató lezárásához. A perek gyors lezárása a gazdaság teljesítőképességére is pozitív hatást gyakorol, hiszen minél előbb behajtásra kerülnek a gazdálkodó szervezetek kintlévőségei, annál hatékonyabban tudják a pénzügyi eszközeiket a fejlődésük érdekében felhasználni.

A fenti cél elérése érdekében a Törvény több intézkedést is megvalósít.

A Törvény új jogintézményt vezet be, amely alapján – első lépésben a polgári perekben, majd 2026. július 1-jétől közigazgatási perekben is –, ha a bíróság törvényben megállapított intézkedési határidőt túllép, a határidő lejártát követő naptól kezdve vagyoni elégtételt nyújt a felek részére. E vagyoni elégtétel külön kérelem nélkül hivatalból kerül megállapításra, és kifizetésre a felek számára.

A digitalizáció és a modern technológia fejlődésével egyre nagyobb az igény arra, hogy a jogkeresők jogvitájukban gyors érdemi döntéshez jussanak. Az Európai Unió országainak jelentős részében létezik olyan egyszerűsített vagy gyorsított pertípus, amelyet a felek jellemzően önkéntes alapon vehetnek igénybe, és amely alkalmas arra, hogy rendkívül gyors eljárásban szülessen döntés a jogvitájukban. Egyes országokban értékhatárhoz kötötten vagyoni jogi perekben vehető igénybe ilyen egyszerűsített eljárás (pl. Észtországban, Lettországban, Szlovákiában), míg más esetekben egyszerűbb megítélésű polgári perekben (jellemzően birtokperekben, bérlettel kapcsolatos jogvitákban, tartási ügyekben), de létezik olyan megoldás is, hogy általános jelleggel elérhető az egyszerűsített per és a felek kérelméhez kötött annak alkalmazhatósága. Több országban, így például Ausztriában és Németországban a folyamatban lévő igazságügyi reform részét képezi a felek megállapodásán alapuló gyorsított eljárások bevezetése. Az ún. „Fast-Track” típusú eljárásokban a gyors jogvitarendezés a felek megállapodása alapján felülírja az eljárási garanciák teljeskörű alkalmazásának követelményét. Az általános szabályoktól való eltérés a felek eljárási autonómiájával igazolható.

A külföldi megoldásokra is figyelemmel a Törvény szerinti módosítás bevezeti az egyszerűsített polgári pert. Az egyszerűsített polgári per alkalmazásáról – néhány kivételtől eltekintve, mint például a személyi állapotot, a munkaviszony jellegű jogviszonyokat, a fogyasztói jogviszonyt érintő jogviták – maguk a felek dönthetnek azzal, hogy a szerződésükben rögzítik, jogvitájukról a bíróság ebben a perben döntsön. Az egyszerűsített perben a bíróság a sajátos szabályoknak köszönhetően az ítéletét rövid határidő alatt, a felperes keresetlevele,

az alperes ellenkérelme, valamint a szükség esetén beszerzett írásbeli nyilatkozatok, továbbá a keresetlevélhez és az ellenkérelemhez csatolt okirati bizonyítékok és szakvélemény alapján hozza meg.

Az egyszerűsített polgári perben az eljárás időszerűségét az is biztosítja, hogy – a kötelező jogi képviselőt előírásából következően – az eljárásban az elektronikus kapcsolattartás teljeskörűen érvényesül.

Tekintettel arra, hogy az egyszerűsített polgári per tárgyalás és meghallgatás nélkül, írásban kerül lefolytatásra, a Törvény e per esetében illetékkedvezményt is biztosít a jogkeresők számára.

A Törvényben szereplő törvénymódosítások e célkitűzések megvalósítására irányulnak. A Törvény mindezek alapján a következő törvények módosítását célozza:

az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.),

a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.),

az igazságügyi szakértő nemperes eljárásban történő kirendeléséről és ezzel összefüggésben a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról szóló 2005. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Sznpvt.),

az egyes közjegyzői nemperes eljárásokról szóló 2008. évi XLV. törvény (a továbbiakban: Kjnp.),

a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (a továbbiakban: Fmhtv.),

a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.),

a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.),

a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészégi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: Üjt.),

a Btk.,

a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.),

Az egyes jogi személyek átalakulásáról, egyesüléséről, szétválásáról szóló 2013. évi CLXXVI. törvény (a továbbiakban: Átalakulási tv.)

a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptké.),

a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.),

a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.),

Be.,

a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnp.),

az oktatási nyilvántartásról szóló 2018. évi LXXXIX. törvény (a továbbiakban: Onyvt.),

a polgári peres eljárás elhúzódtásával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítéséről szóló 2021. évi XCIV. törvény (a továbbiakban: Pevtv.).

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §

A Törvény új jogintézményként bevezeti az egyszerűsített polgári pert. E per tárgyalás és meghallgatás nélkül, írásban kerül lefolytatásra. A bíróság az ítéletét a felperes keresetlevele, az alperes ellenkérelme, valamint a szükség esetén beszerzett írásbeli nyilatkozatok, továbbá a keresetlevélhez és az ellenkérelemhez csatolt okirati bizonyítékok és szakvélemény alapján hozza meg. Erre figyelemmel a Törvény e per esetében kedvezményes illetéket vezet be. Az illeték az általános szabályok szerint lefolytatott per illetékének a 70%-a.

2. §

A polgári perekben indokolt a felesleges adminisztrációs teher csökkentése és az érdemi munkavégzésre fordítható idő növelése érdekében olyan szabályozás kialakítása, amely alapján az elsőfokú eljárásban rövidített indokolást tartalmazó ítélet hozható, ha a felek az elsőfokú ítélet kihirdetésén nem jelennek meg, vagy az elsőfokú ítélet

kihirdetéskor a bíróság felhívása ellenére nem kérnek részletes indokolást. A rövidített indokolást tartalmazó ítélet új esetei esetén ugyanakkor a feleknek – ha élni kívánnak jogorvoslati jogukkal, fellebbezési szándékukat – még az indokok előadása nélkül – az ítélet kézbesítésétől számított 5 munkanapon belül be kell jelenteniük és ezzel egyidejűleg a fellebbezési szándékbejelentés illetékének megfizetését is igazolniuk kell, amelynek mértéke a fellebbezés illetékének 5%-a, de legalább 5 000 forint, legfeljebb 100 000 forint. Ha a fél fellebbezési szándékot jelent be, az elsőfokú bíróság ítéletét részletes indoklással látja el és azzal a felhívással kézbesíti a fellebbező számára, hogy a határozat közlésétől számított 15 napon belül a Pp. 371. §-nak megfelelő tartalmú fellebbezést terjesszen elő, egyidejűleg a fellebbezési szándékbejelentés illetékét a fellebbezési eljárás illetékére egészítse ki, azaz a szándékbejelentés illetékének összegét a fellebbezés illetékébe be kell számítani. Lehetőség van arra, hogy a fél adott esetben az ítélet részletes indokai alapján meggondolja magát és mégse éljen fellebbezéssel. A félnek ugyanakkor már korábban is lett volna lehetősége nyilatkoznia arról, hogy részletes indokolást kér, az ítélet kihirdetésén is megjelenhetett volna, így az eljárás szükségtelen elhúzódása és a szükségtelenül felmerülő adminisztrációs teher következményeit a fellebbezési szándékbejelentés illetékének megfizetése kompenzálja, ami ilyen esetben nem jár vissza.

3. §

A Kjt. 18. § (2) és (3) bekezdésének módosítását a közjegyzői hivatás öregségi nyugdíjkorhatár elérését követő, 70. életévig tartó gyakorlásának a biztosítása indokolja. Értelmszerűen a területi kamara elnökségének akkor kell a várhatóan megüresedő álláshelyről tájékoztatnia a minisztert pályázat kiírása érdekében, ha az álláshelyen szolgálatot teljesítő közjegyző nem nyújtott be a szolgálat meghosszabbítása iránti kérelmet. A szolgálat meghosszabbítása iránti kérelem engedélyezése esetén ugyanis pályázat kiírása nem szükséges. A tájékoztatásnak a hatályos szabályok szerint a szolgálati jogviszony megszűnését eredményező életkor betöltése előtt legalább hat hónappal kell megtörténnie, indokolt azonban ezt a határidőt hét hónapra módosítani. Ennek indoka, hogy a miniszternek a tájékoztatástól számított 45 nap áll rendelkezésére, hogy kiírja a pályázatot, majd a kiírással kezdődik meg a pályázati eljárás. Ahhoz, hogy a pályáztatás a szolgálati hely tényleges megüresedéséig lehetőség szerint eredményesen lezáruljon, indokolt a pályáztatásra biztosított határidő meghosszabbítása. Ha pedig a szolgálat meghosszabbítása iránti kérelem visszautasításra, vagy elutasításra kerül, akkor e döntés véglegessé válását követően indul meg a pályázat kiírására biztosított határidő. A szolgálat meghosszabbítása iránti kérelmet legkésőbb a szolgálati jogviszony megszűnését eredményező életkor betöltésének napját nyolc hónappal megelőzően lehet előterjeszteni, ezért a területi kamara a tájékoztatási kötelezettségének teljesítése előtt megbizonyosodhat róla, hogy szolgálat meghosszabbítása iránti kérelmet nem terjesztettek elő, ezért gondoskodni kell a pályázat kiírása iránt a miniszter tájékoztatása útján.

A Kjt. 18. §-a új (4) és (5) bekezdéssel egészül ki. A Törvény lehetőséget biztosít arra is, hogy a megüresedő vagy egyébként betöltetlen közjegyzői álláshelyre már szolgálatban lévő közjegyző áthelyezési kérelmet terjesszen elő. Ebben az esetben pályázati eljárás lefolytatására nincs szükség. A területi kamarának a honlapján tájékoztatást kell közzétennie a megüresedő álláshelyről annak érdekében, hogy a közjegyzők arról értesüljenek és áthelyezési kérelmüket ennek ismeretében tizenöt napon belül előterjeszthessék. A tájékoztatást egyrészt azzal egyidejűleg kell a honlapon közzétenni, hogy a területi kamara tájékoztatja a minisztert az adott álláshelyen szolgálatot teljesítő közjegyző haláláról, vagy arról, hogy a közeljövőben a jogszabályban meghatározott életkor betöltése miatt közjegyzői álláshely fog megüresedni. Ezekben az esetekben a miniszter megkezdheti a pályázat kiírás előkészítését, ugyanakkor a rendelkezésére álló 45 napos határidőben indokolt megvárnia, hogy a közjegyzők számára előírt 15 napos határidőben terjesztenek-e elő áthelyezési kérelmet. Áthelyezési kérelem előterjesztése esetén ugyanis nincs helye pályázat kiírásának, mert az álláshely áthelyezéssel történő betöltése esetén a pályázat kiírása okafogyottá válik. Ha azonban az áthelyezési kérelem visszautasításra vagy elutasításra kerül, e döntés véglegessé válását követő napon a pályázat kiírásának határideje újrakezdődik. Másrészt a honlapon történő tájékoztatást, ha az a miniszter döntési kompetenciájába tartozó intézkedés [lásd Kjt. 18. § (3) bekezdés] alapján válik szükségessé, legkésőbb az erről történő miniszteri tájékoztatás közlését követő munkanapon szükséges közzétenni.

4. §

A Törvény lehetőséget biztosít arra, hogy a megüresedő vagy egyébként betöltetlen közjegyzői álláshelyre már szolgálatban lévő közjegyző áthelyezési kérelmet terjesszen elő. Ebben az esetben pályázati eljárás lefolytatására nincs szükség. Az áthelyezési kérelemről a miniszter dönt, a területi kamarát véleményezési jog illeti meg. A területi

kamara a véleményét a közjegyzőre vonatkozó legutóbbi működési vizsgálat eredménye, az áthelyezési kérelem benyújtását megelőző két évben a közjegyzővel szemben felmerült panaszok száma és jellege, a közjegyző továbbképzési kötelezettségének teljesítése, valamint a kamarában végzett tevékenysége alapján alakítja ki. A területi kamara az országos kamara közreműködésével továbbítja a miniszter részére a kérelmet. A miniszter a kérelemről harminc napon belül dönt annak érdekében, hogy esetleges elutasítás esetén az álláshely betöltése ne húzódjon el, a pályázat kiírásáról mielőbb gondoskodni lehessen. A miniszter végrehajtási rendeletben rögzített szempontok alapján hozza meg döntését. A miniszter a Kjt. 23. § (3) bekezdése alapján a közjegyző áthelyezése ügyében egyebekben az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény rendelkezései szerint jár el. Nincs helye ugyanakkor az e szabályok szerinti áthelyezésnek a közjegyző kinevezését követő 3 éven belül és azon időpontot megelőző 5 éven belül, amikor a közjegyző betölti azt a kort, amikor a törvény alapján a közjegyzői szolgálata megszűnik.

5. §

A Törvény bevezeti a kérelmet előterjesztő közjegyző számára a szolgálati jogviszonyát megszüntető életkor betöltését követő időszakra a szolgálata meghosszabbításának lehetőségét. A kérelem engedélyezése esetén a szolgálat gyakorlásának felső korhatára a betöltött hetvenedik életév.

A kérelem benyújtásának feltétele egyrészt, hogy a kérelmező közjegyző rendkívüli pályaalkalmassági vizsgálaton vegyen részt. A kérelem engedélyezésének előfeltétele, hogy a közjegyző a rendkívüli pályaalkalmassági vizsgálaton alkalmas minősítést kapjon, a szolgálati jogviszony várható – meghatározott életkor betöltése miatti – megszűnésével összefüggésben lefolytatott működési vizsgálat eredményeként pedig megfelelt értékelést kapjon. E szabályok garantálják, hogy csak olyan közjegyző folytathassa a nyugdíjkorhatár betöltését követően a közjegyzői hivatás gyakorlását, aki minden tekintetben alkalmas annak magas színvonalú ellátására. Ha azonban a működési vizsgálat eredményének megállapítására a kérelem benyújtásáig nem kerül sor, a szolgálat meghosszabbításának engedélyezése során a közjegyző működésének értékelésére nem kerül sor, a közjegyző az egyéb feltételek fennállása esetén a szolgálat további gyakorlására jogosult. E rendelkezés célja, hogy a kamarai vizsgálat lefolytatásának az esetleges elhúzódása a kérelem benyújtását és a szolgálat további gyakorlását ne akadályozhassa.

A Törvény rögzíti, hogy a kérelmet a területi kamara elnöksége útján kell a miniszterhez benyújtani.

A kérelmet legkorábban azon a napon lehet benyújtani, amely a szolgálati jogviszonyt megszüntető (nyugdíjkorhatárhoz igazodó) életkor betöltésének napját egy évvel megelőzi, legkésőbb pedig a szolgálati jogviszonyt megszüntető életkor betöltésének napját nyolc hónappal megelőzően. A benyújtásra vonatkozó határidő meghatározása azt a célt szolgálja, hogy az engedélyezéssel kapcsolatos eljárás lehetőleg a nyugdíjkorhatár betöltéséig lezajlódhasson. A nyolc hónaphoz kapcsolódó határidő arra tekintettel került megállapításra, hogy még az esetleges áthelyezési kérelmek benyújtása, illetve a pályázat szükséges kiírása előtt egyértelművé váljon, hogy az álláshelyen szolgáló közjegyző folytatni kívánja-e tevékenységét, vagy sem. Nincs helye ugyanis pályázat kiírásának, ha a közjegyző szolgálat meghosszabbítása iránti kérelmet nyújt be, ebben az esetben a pályázat kiírásának határideje a szolgálat meghosszabbítása iránti kérelmet visszautasító vagy elutasító döntés véglegessé válását követő napon újra kezdődik.

A közjegyzőnek a kérelem benyújtásával egyidejűleg igazolnia kell, hogy rendelkezik érvényes és hat hónapnál nem régebbi rendkívüli pályaalkalmassági vizsgálati eredménnyel.

A kérelem elbírálója a miniszter. A kérelem elbírálója vizsgálja, hogy a kérelem engedélyezésének előfeltételei a közjegyző vonatkozásában teljesülnek-e, valamint mérlegeli a területi kamara véleményében foglaltakat, amely a közjegyzőre vonatkozó legutóbbi működési vizsgálat eredményén, a kérelem benyújtását megelőző két évben a közjegyzővel szemben felmerült panaszok számán és jellegén, a közjegyző továbbképzési kötelezettségének teljesítésén, valamint a kamarában végzett tevékenységén alapul. A miniszter a közjegyző szolgálat meghosszabbítására irányuló ügyében egyebekben az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény rendelkezései szerint jár el.

6. §

A közjegyzői szolgálat nyugdíjkorhatárt követő meghosszabbításának lehetősége miatt indokolt kiegészíteni a közjegyzői szolgálati jogviszony megszűnésének eseteit azokkal az esetekkel, amikor a közjegyző szolgálat

meghosszabbítása iránti kérelmet terjeszt elő, de az a nyugdíjkorhatár betöltését követően vissza- vagy elutasításra kerül, valamint azzal, amikor a szolgálat meghosszabbítása esetén a közjegyző betölti hetvenedik életévét. Pontosítani szükséges továbbá azt a rendelkezést, amely rögzíti, hogy a közjegyzői szolgálat megszűnik a szolgálati jogviszony megszűnését eredményező életkor közjegyző általi betöltésének napján. Ez esetben rögzíteni kell azt is, hogy a megszűnésre akkor kerül sor, ha a közjegyző nem terjesztett elő szolgálat meghosszabbítása iránti kérelmet vagy korábban előterjesztett szolgálat meghosszabbítása iránti kérelme elutasításra került. Ezekből a szabályokból következik, hogy ha a közjegyző kérelmet terjeszt elő a meghosszabbítás iránt és a kérelme a szolgálati jogviszony megszűnését eredményező életkor közjegyző általi betöltésének napjáig nem kerül elbírálásra, a szolgálata az elbírálás ideje alatt nem szűnik meg, csak azt követően, ha kérelme vissza- vagy elutasításra kerül.

7. §

A módosítás célja a közjegyzői eljárással járó adminisztrációs terhek és költségek csökkentése. A fél vagy képviselő teljes bizonyítóerejű magánokiratban, így akár egy általa saját kezűleg írt és aláírt okiratban nyilatkozhat arról, hogy az okirat tervezetét megismerte és elolvasta és kéri az okirat felolvasásának mellőzését, az aláíráshitelesítéssel ellátott külön nyilatkozattal járó közjegyzői adminisztrációs teher és addicionális költség ezáltal megszűnik. Több fél vagy képviselőik együttes kérelme esetén az egyes felek vagy képviselők külön okiratban is kérhetik az okirat felolvasásának mellőzését.

8. §

A Törvény átmeneti rendelkezést tartalmaz arra az esetre, ha a közjegyző 2026. január 1. napja és 2026. október 31. napja között tölti be a szolgálati jogviszony megszűnését eredményező életkort. Ebben az esetben a szolgálat meghosszabbítása iránti kérelmét legkésőbb 2026. január 31. napjáig nyújthatja be.

9. §

Felhatalmazó rendelkezés. A miniszter végrehajtási rendeletben rögzített szempontok alapján hozza meg döntését a közjegyző pályázat kiírása nélküli áthelyezése ügyében.

10. §

Szövegcsere pontosító rendelkezés.

11. §

Az Nbjt. hatályos rendelkezéseiben nem szerepel annak lehetősége, hogy a bíróság a kiadatás kérdésében a megalapozott döntéshez szükséges kiegészítő információk beszerzése iránt intézkedjen. A módosítással ez az eszköz a bíróság rendelkezésére fog állni.

12. §

Az egyszerűsített kiadatásról rendelkező 23. § módosításai azon eseteket kívánja rendezni, amikor egyszerűsített kiadatásnak lenne helye, ám a megkereső állam a kiadni kért személy átvétele helyett/előtt kiadatási kérelmet küld. Az egyszerűsített kiadatásnak a kiadatási kérelem megérkezését követően nincs helye, ezért az általános kiadatási eljárás szabályait kell ezt követően alkalmazni.

A 23. § (2) bekezdés módosításával egyértelművé válik, hogy a rendelkezés a kiadni kért személy hozzájárulására vonatkozik. A kiadni kért személy tehát a kiadatáshoz való hozzájárulását – az (5) bekezdésben foglalt kivételtől eltekintve – nem vonhatja vissza, míg ez a lehetőség a miniszter számára adott, ahogy arra az új (4) bekezdés is utal. Az új (4) bekezdés szerinti rendelkezés garanciális okból egyértelművé teszi, hogy a korábban, a kizárólag az ideiglenes kiadatási letartóztatás elrendeléséhez szükséges adatok alapján adott hozzájárulás visszavonható, ha a terheltet a kiadást kérő állam megfelelő határidőben nem veszi át. Ebben az esetben a kiadatási kérelem a kiadatási eljárás lefolytatásának nem akadálya, azonban az ügyiratok teljes körű megismerésének tükrében a terheltnek lehetősége van a hozzájárulását fenntartani, vagy érdemben kifogást emelni a kiadatási kérelemben foglaltakkal kapcsolatban.

Az egyszerűsített kiadatásnak a fentiek szerinti meghíúsulása ugyanakkor méltánytalanul hátrányos helyzetet eredményezne a kiadatásához hozzájáruló terhelt vonatkozásában, ezért a módosítás az új (5) bekezdés révén az eljárás haladéktalan lefolytatása érdekében a kiadatási letartóztatás határidejét a Törvényben foglaltak szerint rövidíti le.

13. §

A külföldi hatóság által kiadott nemzetközi elfogatóparancs az Interpol Find rendszer személykörözési rendszerében ún. „red notice” jelzést keletkeztet. Ezen jelzést a bíróság jogalkalmazói gyakorlata már jelenleg is ideiglenes kiadatási kérelemként ismeri el, így a módosítás ennek rögzítését, az egységes jogértelmezést szolgálja.

14. §

Amennyiben az ideiglenes kiadatási letartóztatás negyven napos határideje alatt a megkereső állam hatóságától nem érkezik meg a kiadatási kérelem, a hatályos szabályozás értelmében a letartóztatás – bár annak egyéb törvényi feltételei továbbra is fennállnak – megszűnik. A módosítással biztosítható az ideiglenes kiadatási letartóztatás újbóli elrendelhetősége.

15. §

A módosítás egyértelművé kívánja tenni, hogy a fordítás az igazságügyi hatóságok (ügyészség, bíróság) feladata.

16. §

Szakmai jelzések alapján felmerült, hogy indokolt lenne újraszabályozni azt a kérdést, hogy milyen esetekben mellőzhető a hatósági, illetve az igazságügyi orvosi boncolás. Számos olyan büntetőeljárás és rendkívüli haláleseti hatósági helyzet fordul elő ugyanis, amikor kötelező a boncolás, de minden résztvevő számára egyértelmű, hogy az eljárás, az igazság kiderítése szempontjából többletinformációt nem képes nyújtani. A kérdést rendeleti szinten lehet szabályozni, ehhez azonban szükséges törvényi szinten megteremteni a kötelező boncolások alóli kivételek szabályozásának a lehetőségét.

17–45. §

1. A Törvény célja a jogi személyekkel szembeni büntetőjogi intézkedések átfogó reformja, amelyre a jelenlegi szabályozás joggyakorlat segítségével feltárt hiányosságai és aránytalanságai miatt, részben pedig nemzetközi kötelezettségekkel összefüggésben van szükség. A hatályos szabályozás egyes esetekben nem alkalmazható, holott indokolt lenne, míg más esetekben az intézményrendszer alkalmazása aránytalanságokat eredményez. Jellemző példaként lehet említeni e körben azt, ha a feljelentés vagy a nyomozás során adat merül fel arra, hogy a büntetőeljárás során jogi személlyel szemben intézkedés alkalmazásának lehet helye, akkor ennek tényét be kell jegyezni a cégjegyzékbe, amely körülmény – a bűncselekmény súlyához képest – aránytalanul súlyos gazdasági következményekkel járhat a jogi személy számára. Hasonló a helyzet a jogi személlyel szemben alkalmazott pénzbírságok összegével kapcsolatban is, amelyek adott esetben egyes, még jogszerű tevékenységet végző jogi személyek felszámolását eredményezhetik. Jelentős hiányosság továbbá, hogy a jogi személyek számára nincs lehetőség egyezségkötésre, ami azt eredményezi, hogy az érintettek passzív védekezési stratégiára kényszerülnek, ahelyett, hogy a jogszerű működés helyreállítására és a hatóságokkal való együttműködésre törekednének. A jelenlegi szabályozás továbbá nem tartalmaz általános elveket az intézkedések alkalmazására vonatkozóan, amely az ügyészség és a bíróság számára széles mérlegelési jogkört eredményez, ez pedig indokolatlan fenyegetettséget jelent a jogi személy számára olyan esetekben is, amikor nincs szükség a legsúlyosabb intézkedések alkalmazására.
2. A Törvény átfogó célja a fenti arányossági kihívások kezelése, az eljárási szerepek egyértelműsítése, a jogok következetesebb érvényesítése, valamint a jogi személlyel szemben alkalmazott büntetőjogi intézkedések folytán a gazdasági életben bekövetkező károk mérséklése. A jogalkotó ezen célkitűzésekkel kívánja előmozdítani a jogi személyek együttműködését az eljárások során, miközben garantálja a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését. A Törvény új szabályozási megoldásokat vezet be annak érdekében, hogy a jogi személyek eljárási helyzete közelebb kerüljön a klasszikus büntetőeljárás pozíciókhoz, és ezzel együtt az ilyen pozíciókkal járó jogokat is megszerezzék. Ez indokolja bizonyos terminológiai változásokat, például a „jogi személy védője” elnevezés bevezetését, amely lényegében megfelel a korábbi „jogi személy érdekében eljáró ügyvéd” szerepkörének.

Hasonlóan, az „eljárás alá vont jogi személy” terminológia alkalmazása azt a célt szolgálja, hogy a jogi személy büntetőeljárás helyzetét egyértelműbbé tegye, különösen attól az időponttól kezdve, hogy az eljárás tárgyát képező bűncselekmény vonatkozásában közölték az érintettségét, ami a gyanúsított kihallgatással állítható egyfajta párhuzamba.

A Törvény értelmező rendelkezései közül kiemelendő, hogy azok lehetővé teszik a jogi személyekre vonatkozó intézkedések alkalmazását olyan esetekben is, amikor a bűncselekmény elkövetésének időpontjában a jogi személy még nem létezett, így például előtársaságként sem jött létre.

3. A jogi személlyel szemben az e törvényben meghatározott intézkedések alkalmazásának célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy a jogi személyérintettségével újabb, a 2. §-ban meghatározott bűncselekményt kövessenek el.

A jogi személyekkel szembeni intézkedések általános, a 2. §-ban szereplő feltételei tekintetében elsősorban formai, kodifikációs-technikai változások történnek. Ezekon túlmutató érdemi módosítás, hogy a Törvény világosabb kereteket teremt a jogi személy vezetőjének mögöttes felelősségén alapuló esetkörrel illetően, megjelenítve, hogy a vezetőtől különböző személy által elkövetett bűncselekmény esetén milyen járulékos vétkességi alakzat szükséges a jogi személy felelősségének megállapításához. A 2. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott tag vagy alkalmazott által elkövetett bűncselekmény esetén a jogi személy felelősségét a vezető vétkességét illetően két esetkör merülhet fel, amely megalapozza a jogi személy felelősségre vonását.

Egyrészt, ha a vezető szándékosan megszegi azt az irányítási vagy ellenőrzési kötelezettségét, amely megakadályozhatta volna a bűncselekmény elkövetését. Ebben az esetben arról van szó, hogy megállapítható egy olyan kötelezettség, amelynek rendeltetése, hogy a bűncselekmény alapjául szolgáló magatartások megelőzhetőek legyenek, de a jogi személy vezetője a neki címzett konkrét irányítási vagy ellenőrzési feladatát nem teljesíti. A vezető ilyen mulasztásának nem csupán általánosságban kell relevánsnak lennie a bűncselekmény megvalósulása szempontjából, hanem ezen túlmenően objektív oksági kapcsolatban is kell állnia a konkrét bűncselekménnyel. Ebből következően nem alapoz meg felelősséget az olyan szándékos kötelezettségszegés, amely – bár általában a bűncselekmények megakadályozását célzó szabályszegést jelent – a konkrét bűncselekményt akkor sem akadályozhatta volna meg, ha a vezető teljesíti e kötelezettségeket.

Ehhez képest a cb) pontban szereplő másik eset kiindulópontja, hogy társasági jogi oldalról eleve nem mutatható ki az adott jogi személynél az előzőekben említett irányítási, ellenőrzési kötelezettség. Ezekre az esetekre maga a Jszbt. teremt meg egy általános, a bűncselekmények megakadályozását célzó gondossági kötelezettséget. Az új szabályozás alapján a jogi személy vezetőjének kellő gondosságot kell tanúsítania annak érdekében, hogy észlelje a készülő vagy folyamatos elkövetéssel megvalósuló bűncselekményt, és azokat köteles megakadályozni. A gondossági kötelezettség tehát ebben az esetben nem társasági jogi kötelezettségből fakad, hanem maga a törvény teremti meg annak az alapját. A gondatlanság tartalmát a Btk. fogalmai alapján lehet meghatározni, eszerint a gondatlanság két alakzata különíthető el:

Tudatos gondatlanság esetén a vezető tudatában fel kell, hogy merüljön annak a lehetősége, hogy bűncselekmény elkövetése készül, vagy bűncselekményt követnek el, azonban a tőle elvárható körültekintés vagy figyelem elmulasztásával nem reagál erre.

Hanyag gondatlanság esetében azonban a bűncselekmény nyilvánvaló jelei nem merülnek fel a vezető tudatában, de ez kizárólag azért van így, mert nem tanúsítja a tőle elvárható körültekintést és figyelmet.

A vezető tisztségviselőtől elvárt magatartás ilyen esetben, hogy a jogi személy tevékenységi körében felmerülő olyan körülményeket, amelyekből okszerű következtetés vonható le arra nézve, hogy a jogi személy alkalmazottai a jogi személlyel összefüggésben – tipikusan a jogi személy eszközeit, erőforrásait felhasználva – bűncselekményt követnek el, arra készülnek észlelni és az elhárításhoz, a folytatás megakadályozásához szükséges intézkedést foganatosítsa. Ez megvalósulhat a hatáskörrel rendelkező hatóság(ok) értesítésével, vagy saját hatáskörben tett olyan intézkedéssel is, amely képes a tapasztalt visszaélések megakadályozására. A jogi személlyel szembeni intézkedés alkalmazásának tehát kettős feltétele van, egyrészt az észlelés körében, másrészt az intézkedés körében megvalósuló mulasztás. Lényeges, hogy az eljárás lefolytatásának ezen formáját el kell különíteni a d) pontban meghatározott esetkörtől, amelynél a vezető tisztségviselőnek konkrét tudattartalma van a bűncselekmény elkövetéséről [hozzátéva, hogy e tudattartalom nem valósíthat meg pszichikai bűnsegélyt, ellenkező esetben a vezető tisztségviselő magatartása már az a) vagy a b) pont szerint teszi lehetővé a jogi személlyel szembeni eljárást].

4. A Törvény jelentős változásokat vezet be az alkalmazható intézkedések feltételei körében.

Az eljárás alá vont jogi személlyel szemben alkalmazható intézkedést úgy kell megállapítani, hogy az igazodjon a

- a) a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűncselekménnyel okozott kár, vagyoni hátrány, elkövetési érték, a bűncselekménnyel összefüggésben szerzett jogtalan előny mértékéhez,
- b) a jogi személy vagyoni viszonyaihoz,
- c) a jogi személy vezetője bűnösségének a fokához, illetve a 2. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott személyek ellenőrzésére vonatkozó kötelezettség elmulasztásának mértékéhez, valamint
- d) a jogi személlyel szembeni intézkedés céljával kapcsolatos egyéb körülményhez.

A legsúlyosabb intézkedés, a jogi személy megszüntetése, az eddigiekhez képest korlátozottabban lesz alkalmazható. A módosítás lényege, hogy a jogi személy megszüntetésére kizárólag akkor kerülhessen sor, ha a törvénysértő működés helyreállításának a reális esélye a jövőben nem áll fenn. Ez a megoldás teret enged a jogi személyek számára, hogy a belső szervezeti és működési átalakítások révén helyreállítsák a jogszerű működést, például új vezető tisztségviselők kinevezésével, vagy a belső ellenőrzési struktúra módosításával.

A jogi személy tevékenységének korlátozásával kapcsolatban a Törvény új feltételt vezet be, amely szerint a korlátozás csak akkor alkalmazható, ha nem állnak fenn a jogi személy megszüntetésnek feltételei, és anélkül nem lenne biztosítható a törvényes működés helyreállítása.

A Törvény jelentős mértékben átalakítja a pénzbírság szabályozását, ennek keretében meghatározza a pénzbírság kiszabásának szempontjait, a kiszámítás módját, valamint legkisebb és legnagyobb mértékét is. A pénzbírság mértékét ezek szerint úgy kell megállapítani, hogy az igazodjon bűncselekmény tárgyi súlyához, a jogi személynek a számvitelről szóló törvényben meghatározott eredménykimutatásban vagy összevont (konszolidált) eredménykimutatásban szerepeltetett összesített árbevételéhez, valamint a vagyoni és jövedelmi helyzetéhez is.

A Törvény a ne bis in idem elv érvényesítése tekintetében is jelentős újításokat vezet be. A jogi személlyel szemben a 2. §-ban meghatározott intézkedés alkalmazása akkor mellőzhető, ha a jogi személlyel szemben az eljárás tárgyát képező cselekménnyel azonos cselekmény miatt közigazgatási hatóság, állami adó- és vámhatóság végleges határozatában vagy közigazgatási perben a bíróság jogerős határozatában joghátrány alkalmazására került sor, és erre tekintettel már nem indokolt a jogi személlyel szembeni intézkedés alkalmazása. Ha az előzőekben felsorolt hatóságok a véglegessé vált határozatukban, vagy a bíróság a közigazgatási perben jogerőssé vált határozatában fizetési kötelezettséget állapít meg a jogi személlyel szemben, akkor annak összegét figyelembe kell venni a jogi személlyel szemben a büntető ügyben kiszabható pénzbírság meghatározásánál.

5. A Törvény új elévülési szabályokat vezet be, amelyek a jogbiztonságot erősítik. A jogi személlyel szembeni intézkedés alkalmazásának elévülése főszabályként igazodik a 2. §-ban meghatározott bűncselekmény elkövetőjére irányadó elévüléséhez, ideértve az elévülés kizárására, félbeszakítására és nyugvására vonatkozó rendelkezéseket is.

Arra az esetre pedig, ha a teljes körűen – tényállás felderítésére és az elkövető büntetőjogi felelősségére nézve – lefolytatott bírósági eljárásban nem kerül sor természetes személy felelősségének megállapítására, a Törvény kiegészítő rendelkezéseket tartalmaz a jogi személlyel szembeni intézkedés alkalmazásának elévülésére vonatkozóan. E rendelkezések biztosítják, hogy amennyiben a természetes személlyel szemben indult bírósági eljárást a jogi személlyel szembeni intézkedés alkalmazása nélkül zárják le, akkor ezt követően – egy év eltelte után – már ne lehessen a jogi személlyel szemben büntetőeljárást indítani. Ha a jogi személlyel szembeni büntetőeljárást az egyéves határidőn belül megindítják, az intézkedés alkalmazására két év áll rendelkezésre, ez a határidő jogvesztő. Tekintettel arra, hogy ezen eljárásban érdemben legfeljebb már „csupán” a jogi személy érintettségét szükséges tisztázni, az eljárás észszerű időn belül történő lefolytatását biztosítja a két éves határidő. Lényeges tehát, hogy e rendelkezések kizárólag abban az esetben alkalmazandók, ha a természetes személlyel szemben folyamatban lévő eljárás bírósági ügydöntő határozattal zárul.

Amennyiben az eljárás természetes személlyel szemben nem indítható, vagy a természetes személlyel szembeni eljárás az ügyészség vagy a nyomozó hatóság alaki jogerőre képes, megszüntető határozatával ér véget, ezek a korlátozások nem érvényesülnek és a jogi személlyel szembeni nyomozás határidejére a Be. nyomozási határidőre vonatkozó általános szabályai lesznek irányadók.

6. A büntetőeljárás rendelkezések tekintetében a Törvény rögzíti az officialitás elvét. A hatáskör és illetékességi kérdéseket a természetes személy elleni büntetőeljárás szabályaihoz igazítja, kiegészítő illetékességi okként pedig a jogi személy székhelyét határozza meg.
7. Az eljárás alá vont jogi személy vonatkozásában kötelező a jogi védelem. A jogi személy érdekében meghatalmazás, vagy kirendelés alapján a jogi személy védője járhat el, akire egyebekben a természetes személy terhelt védőjére vonatkozó szabályok értelemszerűen irányadók. Az eljárás alá vont jogi személy védője ennek megfelelően a jogi személyt érintő körben gyakorolhatja az eljárási cselekményen való jelenlét jogát, az ügyirat megismerési jogát, indítványtételi és észrevétel tételi jogát, és a bírósági eljárásban felszólalhat.

A jogi személy törvényes képviselőjeként az a személy járhat el, aki a jogi személyre vonatkozó jogszabályok, valamint a jogi személy létesítő okirata (pl. alapító okirat, társasági szerződés stb.) alapján jogosult a jogi személy képviselésére. Ha az eljárás alá vont jogi személy ügyvezetését több vezető tisztségviselő vagy a vezető tisztségviselőkből álló testület (pl. igazgatótanács, kuratórium) látja el, akkor a jogi személy törvényes képviselőjeként elsősorban az a személy járhat el, akit az érintettek maguk közül kijelölnek. Ennek hiányában az eljárás alá vont jogi személy törvényes képviselőjét az eljáró nyomozó hatóság, ügyészség vagy bíróság jelöli ki, melynek során figyelemmel kell lenni a jogi személy nyilvánvaló érdekére. A jogi személy törvényes képviselőjének az eljárási cselekményen megfelelő módon kell igazolnia képviseleti jogosultságát, amely kiterjed az egyes jognyilatkozatok megtételére való jogosultsága (pl. az eljárás alá vont jogi személy nevében történő egyezségkötés) igazolására is, amely adott esetben a jogi személy irányítását, működésének ellenőrzését végző testület (pl. igazgatótanács, felügyelőbizottság) felhatalmazásának beszerzését is magába foglalhatja.

8. A jogi személyekkel szembeni vagyont érintő kényszerintézkedések körében a Törvény pontosítja a zár alá vétel szabályait, amely igazodik a pénzbírság kiszabásának feltételeihez. Ezek szerint akkor kerülhet sor a zár alá vétel elrendelésére, ha megalapozottan lehet tartani attól, hogy a pénzbírság végrehajtását megghiúsítják. A jogalkotói cél e körben is az, hogy a kisebb vagyoni sérelmet okozó esetekben ne kerüljön sor a zár alá vételre, illetve ne legyen indokolatlanul magas a zár alá vett vagyon összege, mert az a büntetőeljárás célján túlmenő negatív gazdasági következményekkel járhat, valamint ellenérdekeltté teheti a jogi személyt az eljárás tárgyát képező bűncselekmény felderítésében, a törvényes működés helyreállításában, vagy éppen a bűncselekménnyel okozott kár jóvátételében.

Bár formálisan nem minősül kényszerintézkedésnek, hatásait tekintve hasonló korlátozást jelent a 12/A. §-ban meghatározott értesítési kötelezettség, amelynek következményeként a jogi személyt érintő nyilvántartásba olyan bejegyzés kerülhet, amely elzárhatja az érintett jogi személyt a törvényes működés lehetőségétől, vagy a gazdasági életben kínálkozó üzleti lehetőségektől. A Törvény ezért szükségességi és arányossági feltételeket ír elő. A Törvény célja, hogy ne kerüljön sor stigmatizáló hatású bejegyzésre olyan esetekben, amikor a jogi személy hajlandóságot mutat a bűncselekménnyel okozott sérelem felszámolására, valamint a jövőre nézve az újabb bűncselekményt reálisan megakadályozni képes intézkedések, illetve megfelelő kontoll-mechanismusok kialakítására. Az értesítés feltételrendszerét illetően alapvető, főszabály szerinti feltétel, hogy az eljárás alá vont jogi személy megszüntetésének a Jszbt. szerinti feltételei fennállnak, azaz a rendelkezésre álló adatok alapján a Jszbt. 4. § (1) és (2) bekezdésének alkalmazására lenne lehetőség. Ez azonban nem jelent azonosságot a jogi személy megszüntetése és a 12/A. § (1) bekezdésben meghatározott szignalizációs kötelezettség feltételei között, mert egyrészt a 12/A. § esetében a bizonyosság csekélyebb foka is elegendő (ítéleti bizonyosságról értelemszerűen nem beszélhetünk az eljárás korábbi szakaszában), másrészt a 12/A. § (1) bekezdése alól kivételt biztosítanak a részletesen meghatározott különös méltánylást érdemlő esetek, amelyeket már az intézkedést megelőzően is értékelni kell.

Lényeges újítás továbbá, hogy a bejegyzéssel szemben jogorvoslati lehetőség is biztosított lesz, továbbá az intézkedést meg kell szüntetni, ha az annak alapjául szolgáló körülmények már nem állnak fenn. Az intézkedés megszüntetése jogtechnikai szempontból a 12/A. § (1) bekezdésben meghatározott szervek értesítésével történhet arról, hogy az értesítés feltételei már nem állnak fenn.

A nyomozási szakaszon belül a gyanúsításhoz hasonlítható cezúrát képez a jogi személy érintettségével kapcsolatos tények közlésére írásban, vagy szóban, a jogi személy törvényes képviselőjének kihallgatásán kerülhet sor. Ha a törvényes képviselő egyébként terheltként vagy tanúként vesz részt az eljárásban, akkor ezt a minőségét a Jszbt. hatálya alá tartozó eljárási cselekmény során is megtartja. A jogi személy érintettségének írásos közlésekor, valamint a törvényes képviselő kihallgatása során egyaránt közölni kell a jogi személy érintettségével kapcsolatos megalapozott gyanút, vagyis a jogi személlyel szemben alkalmazható intézkedést megalapozó bűncselekmény tényállását és annak Btk. szerinti minősítését, a jogi személy 2. §-ban meghatározott érintettségére vonatkozó

tényállást, valamint azt, hogy a jogi személy a 2. § mely rendelkezése vagy rendelkezései szerint érintett a bűncselekmény elkövetésével. A jogi személlyel szemben alkalmazható intézkedésről szóló közléssel szemben a gyanúsítás elleni panasszal egyező szabályok szerint van helye jogorvoslatnak. Az eljárás ettől a ponttól kezdve – ha más okból még nem került vizsgálati szakba – a nyomozás szabályai szerint folyik tovább. A jogi személy védekezési lehetőségének záloga a megfelelő ügyirat-megismerés, amelyet számára a terhelthez hasonlóan teljes mértékben biztosítani kell a nyomozás befejezéséig.

9. A nyomozás megszüntető határozattal zárul, ha a jogi személlyel szembeni intézkedés feltételei nem állnak fenn, vagy a jogi személy jogutód nélkül megszűnt és pénzbírság kiszabásának nincs helye.
10. Egyik legfontosabb újtásként a Törvény lehetőséget teremt az ügyészség és az eljárás alá vont jogi személy közötti egyezségkötésre, amely jelentős lépés a jogi személyek büntetőjogi felelősségének hatékonyabb érvényesítése felé. Az új rendelkezés biztosítja, hogy a jogi személyek – megfelelő elismerés és jóvátétel mellett – együttműködhessenek a hatóságokkal, így elősegítve a bűncselekmények gyorsabb felderítését és a káros következmények enyhítését. Az egyezségkötés intézménye ösztönzi a jogi személyeket arra, hogy belső kontrollmechanizmusokat vezessenek be a jövőbeni bűncselekmények megelőzése érdekében. A szabályozás emellett garantálja, hogy a megállapodás teljesítésének elmaradása esetén a jogi személlyel szembeni szankciók továbbra is alkalmazhatók maradjanak. Az új rendelkezés tehát egyensúlyt teremt a hatékony bűnüldözés és a jogi személyek önkorrekciós lehetőségeinek biztosítása között, miközben hozzájárul a büntetőeljárás gyorsításához és az állami büntetőpolitikai célok megvalósításához. Az egyezség következménye végső soron az lehet, hogy a legsúlyosabb intézkedés nem alkalmazható, a továbbiak pedig csak az egyezségben meghatározott mértéknél nem súlyosabb fokban.

Ha az eljárás alá vont jogi személy törvényes képviselője terheltként vesz részt a büntetőeljárásban, akkor az egyezségkötés feltétele az is, hogy a bűncselekmény elkövetését beismerje.

Az eljárási folyamatok szempontjából jelentős az egyezség lezárásának menete, amelyről a bíróság nem a Be. XCIX. Fejezete szerinti eljárásban – hanem az általános eljárásban tartott előkészítő ülésen – határoz. Erre a Törvény terminológiája egyértelműen utal azzal, hogy nem az egyezség jóváhagyásáról, hanem a jogi személy érintettségének elismerésének elfogadásáról rendelkezik. Ennek megfelelően a jogi személy törvényes képviselője az előkészítő ülésen az érintettségét elismerheti. Erre sor kerülhet előzetes együttműködés keretei között, amely a jogi személy számára kiszámíthatóvá teszi a következményeket továbbá a vele szemben a vádemelést megelőzően alkalmazható intézkedések körét is jelentősen szűkíti. Az érintettség elismerésére ugyanakkor előzetes együttműködés nélkül is sor kerülhet, az előbb bemutatott előnyök nélkül. Enne kockázatát, illetve lehetőségét részben a jogi személy törvényes képviselőjének, részben az eljáró hatóságoknak kell mérlegelni.

11. A Törvény törekszik arra, hogy a jogi személy büntetőjogi felelősségének elbírálására a természetes személy felelősségéről hozott döntéssel együtt kerülhessen sor, ezért a 13/A. §-a korlátozó feltételeket támaszt a jogi személlyel szembeni önálló vádemeléshez. A Törvény emellett – a vádirat releváns elemeire utalással – meghatározza az önálló indítvány kellékeit, amelyek lényeges eleme a folyamatban levő vagy befejezett bírósági eljárás megjelölése. Előbbinek az ügyek egyesítése szempontjából, utóbbinak az eljárási akadályok szempontjából van jelentősége. Fontos utalni arra, hogy a természetes személlyel szembeni eljárás lefolytathatóságával kapcsolatos akadályok esetén tárgyi eljárás lefolytatásának is lehet helye a Jsztb. új 26/A. § rendelkezéseinek megfelelően.
12. További igen lényeges újítás, hogy a Törvény a jogi személy együttműködésére az előkészítő ülésen is lehetőséget biztosít. Ennek keretében a jogi személy képviselője nyilatkozatot tehet, amelyben elismerheti az eljárás tárgyát képező bűncselekmény elkövetésével kapcsolatban a jogi személy 2. §-ban meghatározott érintettségét. Amennyiben a bíróság elfogadja a törvényes képviselő nyilatkozatát, az ügy a jogi személlyel szemben az előkészítő ülésen befejezhető. A konszenzuális elem megjelenik abban a rendelkezésben is, amely a jogi személyt érintő körben a kölcsönösen elfogadott tények bizonyítása alól ad felmentést.

Ha az ügyészség a vádiratban a jogi személlyel szemben intézkedés alkalmazását indítványozza, az előkészítő ülésen a jogi személy törvényes képviselőjének és védőjének jelenléte kötelező. Ez azonban a Be. 499. § (7) bekezdéséhez hasonlóan nem képezheti akadályt annak, hogy az előkészítő ülés a más szereplőt érintő részben megtartható legyen. Így a jogi személyt érintő résztől függetlenül megtartható az előkészítő ülés a vádlottakat vagy más jogi személyeket érintően. A továbbiakban a jogi személy törvényes képviselője a tárgyaláson jelen lehet, a jogi személy védőjének jelenléte a tárgyaláson kötelező. A bíróság által folytatott bizonyítási eljárás során a jogi

személy védője, valamint a törvényes képviselő a védőt követően terjeszthet elő indítványokat és észrevételeket, és a kihallgatottakhoz a védőt követően jogosult kérdéseket feltenni. A védő perbeszéde után a jogi személy képviselője, valamint a jogi személy védője felszólalhat, és a jogi személyt érintő körben indítványokat és észrevételeket tehet. A jogorvoslati nyilatkozatokat a védő jogorvoslati nyilatkozata után tehetik meg.

13. A Törvény további újítása, hogy újra szabályozza a jogi személyt vonatkozásában indított, ún. tárgyi eljárás kereteit. A büntetőeljárás törvény rendelkezéseihez hasonlóan egyértelmű feltételeket teremt, emellett meghatározza a nyomozás lehetőségeit, amelyek leginkább a vagyonszerzéshez hasonló jegyeket viselnek magukon. A tárgyi eljárás lezárásaként a Törvény vádemelést, majd ezt követően az általános szabályok alkalmazását írja elő.
14. A Törvény a módosító törvény rendelkezéseit – az e törvényben meghatározott kivételekkel – a hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni rendeli. A módosító törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezések közül kiemelt érdemmel, hogy a nyomozó hatóságnak vagy az ügyészségnek a törvény hatályba lépését követő három hónapon belül felül kell vizsgálnia, hogy az eljárás alá vont jogi személyt nyilvántartó bíróság, illetve az eljárás alá vont jogi személy felett törvényességi, illetve szakmai felügyeletet gyakorló szerv értesítése (a zár alá vétel, és a jogi személy érintettsége tekintetében) szükséges-e, és ha az értesítés módosító törvényben újonnan megállapított feltételei nem állnak fenn, haladéktalanul intézkedniük kell az értesítés alapján tett bejegyzés törlése iránt. Kiemelt érdemmel továbbá az a rendelkezés, amely rögzíti a Jsztb. anyagi jogi jellegű jogkövetkezményeinek módosulása esetére a visszaható hatályú alkalmazás feltételeit. A Jsztb. 27. § (2) bekezdése – a Btk. 2. § (2) bekezdése mintájára – rögzíti, hogy a Jsztb. változása folytán lehet helye a módosítás visszaható hatályú alkalmazásának, feltéve, hogy ezzel enyhébb intézkedés kiszabására kerül sor. A rendelkezés megfogalmazásában az „e törvény módosítása esetén” fordulat azt is kifejezi, hogy a Törvény nem kizárólag egyetlen módosító törvény hatályba lépésével kapcsolatos kérdéseket kíván rendezni, hanem általánosan, a Jsztb. további esetleges módosulása tekintetében is.

46–47. §, 102. §, 105. §

A 2024. december 12-étől alkalmazandó, a tagállamok bűnüldöző hatóságai közötti információcseréről és a 2006/960/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2023. május 10-i (EU) 2023/977 európai parlamenti és tanácsi irányelv célja az uniós bűnüldöző hatóságok közötti hatékonyabb és eredményesebb információcsere szervezeti és eljárási feltételeinek megteremtése. Az irányelv átültetése a belügyi ágazati feladatellátást támogató törvények módosításáról szóló 2024. évi XXV. törvénnyel megtörtént. A Törvény ehhez kapcsolódóan tartalmaz technikai, pontosító jellegű módosításokat annak érdekében, hogy az Eutv. közvetlen tájékoztatásra vonatkozó rendelkezései és a 2002. évi LIV. törvény szabályrendszere koherens egységet alkosson.

48–50. §

A Pp. módosításával új jogintézményként bevezeti a Törvény az egyszerűsített polgári pert. Ebben a perben okirati és szakértői bizonyításnak van helye. Ugyanakkor a szakértői véleményt a felperesnek már a keresetlevélhez csatolnia kell, tehát azt a pert megelőzően be kell szereznie. A pert megelőzően a szakvélemény beszerzésére sor kerülhet akár az igazságügyi szakértőkről szóló törvényben szabályozott megbízás alapján, akár a szakértő közjegyzői nemperes eljárásban vagy polgári nemperes eljárásban történő kirendelése útján. Ugyanakkor e körben sajátos rendelkezéseket is szükséges megállapítani. Annak érdekében, hogy a szakértői vélemény már a kérelmező fél ellenfelének a nyilatkozataira, észrevételeire is figyelemmel kerüljön elkészítésre, és ne a perben váljon szükségessé a szakvélemény kiegészítése, az igazságügyi szakértő nemperes eljárásban történő kirendeléséről és ezzel összefüggésben az Sznptv. módosítása előírja a következő sajátos szabályokat. Ha a kérelmező a szakvéleménynek az egyszerűsített polgári perben történő felhasználása céljából kéri a szakértő kirendelését, akkor az ellenfél nevét és lakóhelyét (székhelyét) is meg kell jelölnie a kérelemben. A kirendelt szakértőnek a kérelmező fél ellenfelét értesítenie kell a kirendelés tárgyáról, a vizsgálandó kérdések köréről, az általa kitűzött helyszíni szemléről és vizsgálatról, lehetővé kell tennie, hogy az ellenfél a kirendelés tárgyára vonatkozó nyilatkozatát, a vizsgálat tárgya szempontjából lényeges észrevételeit, kérdéseit előterjessze, valamint a szakvéleményét az ellenfél vele közölt nyilatkozatát, észrevételeit is értékelő módon, az ellenfél kérdéseit is megválaszolva kell elkészítenie. Erről a szakértőt a kirendelő végzésben tájékoztatni kell. Arra figyelemmel, hogy a szakértőnek a fenti előírásokat is be kell tartania, több idő szükséges a szakvélemény elkészítéséhez, ezért a szakvélemény előterjesztésének a határideje 30 nap helyett 45 nap, ami egy alkalommal 30 nappal meghosszabbítható.

51. §

Az eltulajdonított okmányok pótlására irányuló eljárás díjkötelessé válása méltánytalan helyzetbe hozta azon áldozatokat, akik a bűncselekmény következtében kialakult krízishelyzet ellenére az eltulajdonított okmányuk pótlására irányuló eljárásban igazgatási szolgáltatási díj fizetésére kötelezettek, így a módosítás a továbbiakban is megteremti számukra a díjmentes eljárás lehetőségét az eltulajdonított személyazonosító igazolvány tekintetében.

52. §

A gyermek mindenek felett álló érdekét figyelembe véve nem függhet az áldozatsegítő támogatás nyújtása a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy részére olyan törvényes képviselő hozzájárulásától, akit a büntetőeljárásból kizártak. Ezért szükséges, hogy az ilyen – adott esetben ellenérdekű – törvényes képviselő hozzájárulása az ehhez kötött cselekménynek ne legyen feltétele. Valamennyi törvényes képviselőt ebből a körből kizárni azonban nem lehet, így csak akkor lehet a tizennyolcadik életévét be nem töltött áldozat részére kijelölt képviselő részére ilyen feladatot delegálni, amennyiben kizárással nem érintett törvényes képviselő nincs.

53. §

Az áldozatsegítő szolgálattal kiépülő szakrendszer-szakrendszer közötti elektronikus adatkapcsolat főszabállyá válásával rögzíteni szükséges az érintett zártan kezelt adatainak továbbítására vonatkozó rendelkezést is. A módosítás értelmében a nyomozó hatóság a zártan kezelt adatokat papíralapon csak akkor továbbíthatja az áldozatsegítő szolgálat részére, ha az adott technikai feltételek az elektronikus rendszerben nem garantálják a zárt kezelés feltétlen érvényesülését.

54. §

Az Ást. 4. § (3) bekezdése értelmében az áldozatsegítő szolgálat azonnali pénzügyi segély szolgáltatást kérelemre, méltányossági döntés alapján, az áldozatnak a bűncselekmény, illetve a tulajdon elleni szabálysértés következtében kialakult helyzetére figyelemmel, az eset összes körülményeit vizsgálva és mérlegelve nyújthatja. Az azonnali pénzügyi segély célja a gyors, lehetőség szerint azonnali segítségnyújtás a bűncselekmény vagy a tulajdon elleni szabálysértés áldozata részére. Az azonnali pénzügyi segély nem az okozott kár vagy a felmerülő költségek megtérítésére szolgál, nem sérelemdíj és nem is szociális helyzet alapján járó juttatás, hanem a krízishelyzetet igyekszik kezelni. A támogatás célja, hogy a bűncselekmény vagy a tulajdon elleni szabálysértés közvetlen következtében fellépő pillanatnyi rászorultság esetén segítséget nyújtson az áldozatnak abban, hogy a kialakult akut vagy hosszabb távú anyagi krízis megoldásához vezető első lépést megtegye. A jelenlegi gazdasági és szociális környezetben – figyelemmel arra is, hogy a bűncselekmény vagy a tulajdon elleni szabálysértés nyomán keletkező kár nem korlátozódik pusztán az elkövetési tárgyra – szükségesnek mutatkozik, hogy az azonnali pénzügyi segély megítélhető legkisebb összegére is iránymutatást adjon a jogszabály. Ezáltal biztosítható, hogy az eljárás során megállapított jogosultság esetén az áldozat számára ténylegesen érzékelhető mértékű támogatás kerüljön megállapításra. A Törvény ennek érdekében rögzíti, hogy az azonnali pénzügyi segély legalacsonyabban megítélhető összege az alapösszeg 10%-a. A minimumösszeg jogszabályi rögzítése azért is indokolt, mert az azonnali pénzügyi segély célja nem pusztán a közvetlen költségek enyhítése, hanem a kialakult krízishelyzet kezelése. Ezen cél elérése érdekében elengedhetetlen, hogy a nyújtott támogatás olyan mértékű legyen, amely a segítségnyújtás valós funkcióját – a kilátástalan helyzetből való első kilábalási lépést – betölteni képes.

A jogalkalmazói gyakorlat számára indokolt egyértelműen rögzíteni, hogy amennyiben az azonnali pénzügyi segély feltételei fennállnak, annak minimális összege abban az esetben is az alapösszeg 10%-a, ha a támogatott kára vagy a felmerült kiadásának összege egyébként nem éri el ezt a mértéket. Ez a garancia hozzájárul a jogalkalmazás egységességéhez, és biztosítja, hogy a segély valóban betöltse válságkezelő funkcióját. Az Ást. 11. § (1) bekezdésében meghatározott igazolási kör ezzel a kiegészítéssel illeszkedik a 4. § (7a) bekezdéséhez.

Az Ást. 43/A. § (1) bekezdésében foglalt bűncselekmények esetében az általános nyomozó hatóság ún. opt out adatátadás keretében automatikusan, szakrendszer-szakrendszer közötti elektronikus adatkapcsolat útján az érintett 43/A. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott adatait – ha a sértett az adattovábbítást nem tiltja meg – átadja az áldozatsegítő szolgálat részére. Amennyiben a bűncselekmény következtében a sértett elhalálozik, akkor az adatátadásra az esetek túlnyomó többségében nem kerül sor. Erre tekintettel szükséges annak jogszabályi feltételeit megteremteni, hogy ebben az esetben a rendőrség más olyan – az Ást. személyi hatálya

alá tartozó – érintett adatait is átadhassa, akivel kapcsolatban az áldozatsegítő szolgáltatások és támogatások felajánlására sort lehet keríteni.

55. §

A határidő túllépésre vonatkozó szabályok jogpolitikai célja alapvetően a bírósági perek észszerű időn belül történő befejezésének előmozdítása, így ezeknek a szabályoknak az alkalmazását a nemperes eljárásokban ki kell zárni.

56–59. §

A Törvény az egyszerűsített polgári perhez kapcsolódóan az Sznptv. szerinti módosításokat az egyes közjegyzői nemperes eljárásokról szóló 2008. évi XLV. törvény esetében is elvégzi.

60. §

Szövegpontosító rendelkezés. A képzési hozzájárulás megfizetése esetén nem szükséges számla kibocsátása a névjegyzéket vezető hatóság részéről, tekintettel arra, hogy nem történik sem termékértékesítés, sem szolgáltatásnyújtás.

61. §

A határidő túllépésre vonatkozó szabályok jogpolitikai célja alapvetően a bírósági perek észszerű időn belül történő befejezésének előmozdítása, így ezeknek a szabályoknak az alkalmazását a nemperes eljárásokban ki kell zárni.

62. §

A fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény 36. §-ának kiegészítése biztosítja, hogy ha a jogi képviselő nélkül eljáró, elektronikus ügyintézésre kötelezett egyéni vállalkozó a fizetési meghagyás ellen benyújtott ellentmondását nem elektronikus úton terjesztette elő, akkor az ellentmondás joghatása fennmarad, ha az ellentmondást a visszautasító határozat jogerőre emelkedését követő öt napon belül szabályszerűen újra benyújtja a közjegyzőhöz.

63–64. §

Magától értetődő jogos igény, illetve társadalmi érdek, hogy az állam minden lehetséges eszközt biztosítson a bűncselekmények sértettjeinek a támogatása, személyes biztonságérzetük növelése érdekében. Az államnak minden esetben a sértett mellett kell állnia, alkalmaznia kell minden lehetséges eszközt annak érdekében, hogy a bűncselekménnyel okozott sérelmek hatásait csökkenteni, az elszenvedett hátrányos következményeket a lehetőségekhez képest orvosolni lehessen, hogy az áldozatok számára minél inkább érzékelhető legyen, hogy az állam az ő oldalukon áll, hogy az állami szervezetek feladataik ellátása során az ő szempontjaikra, kíméletükre és biztonságérzetükre is tekintettel végzik a feladataikat. Ebben a törekvésben kiemelt szerepet kell, hogy kapjon az ismételt áldozattá válás lehetőségének a minimalizálása, az áldozatok fenyegetettségének a csökkentése, biztonságérzetének növelése. Az államnak folyamatosan keresnie kell azokat a jogi és szervezeti megoldásokat, eszközöket, amelyek ezen célkitűzés elérése során hatásosak lehetnek.

Ez a cél kiemelten jelentkezik a súlyos személy elleni erőszakos bűncselekmények áldozatai esetében. A sértettek életének, testi épségének vagy szexuális önrendelkezésének a durva megsértésével járó bűncselekmények kétségkívül a legsúlyosabb, legkíméletlenebb személyi integritást sértő bűncselekmények. Amellett, hogy az ilyen bűncselekmények az áldozatoknak súlyos, sok esetben elképzelhetetlen fizikai fájdalmakat, nagyon gyakran hosszantartó vagy maradandó testi sérüléseket, fogyatékosságokat okoznak, ezen cselekmények eredményezik leginkább az érintettek lelki egészségének a kikezdését, hosszú időn át tartó megzavarását és az újabb bűncselekmény elszenvedésétől való félelmet, a biztonságérzet elvesztését is.

Az áldozatok védelmét, kíméletét biztosító állami fellépés elérése érdekében rendelkezésre álló eszközök egyike a távoltartás jogintézménye. A távoltartás alapvetően azt a célt szolgálja, hogy az elkövető (vagy a bántalmazó) számára azt a jogi kötelezettséget írja elő, hogy a sértettől, illetve annak lakóhelyétől, munkahelyétől, stb. tartsa távol magát, illetve a sértettel ne próbáljon kapcsolatba lépni.

A hatályos jogrendszerben a távoltartás különböző jogintézmények formájában már régebb óta rendelkezésre áll a büntetőeljárás során, illetve meghatározott feltételek esetén attól függetlenül is [a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény (a továbbiakban: Hettv.) alapján elrendelhető ideiglenes megelőző távoltartás, illetve a megelőző távoltartás jogintézménye révén]. A jogalkotás a közelmúltban további lépéseket tett a távoltartás lehetővé tételére olyan helyzetekben is, amikor annak elrendelésére korábban nem volt mód. Így 2025. március 1-jétől hatályos a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény új jogintézménye, az önkényes kapcsolatfelvétellel szembeni védelemről szóló határozat, amely a személy elleni erőszakos bűncselekmények terheltjével szemben hozható és arra kötelezi a terheltet, hogy tartózkodjon a sértett a magánéletébe, illetve a mindennapi életvitelébe való önkényes beavatkozástól. Ez az intézkedési lehetőség tehát a büntetőeljárás folyamán teszi lehetővé a sértett védelmét a terhelt nem kívánt közeledésétől, önkényes kapcsolatfelvételétől. 2024. július 1-jétől hatályos továbbá a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény módosítása, amely révén a személy elleni erőszakos bűncselekmények sértettjeinek lehetőségük nyílik arra, hogy a feltételes szabadságra bocsátott elítéltekkel szemben kezdeményezzék a távoltartás külön magatartási szabályként történő elrendelését a feltételes szabadságra bocsátás időtartama alatt. Ilyen kérelem esetén a bíróság csak különös méltánylást érdemlő esetben tekinthet el a távoltartás elrendelésétől. Ez a lehetőség tehát a már elítélt, de a szabadságvesztés büntetés végrehajtása során feltételes szabadságra bocsátott elítéltek esetén teszi lehetővé a sértettek védelmét.

A Törvény a fentiek szerint már megtett lépéseket kívánja továbbfejleszteni azzal, hogy tartalmazza azokat a módosításokat, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a személy elleni erőszakos bűncselekmények sértettjei a jövőben a szabadságvesztés büntetésre ítélt személyekkel szemben a büntetés kiszabását követő időszakra vonatkozóan is távoltartást kérhessenek. Ezzel elérhető, hogy a sértettek védelme érdekében az állam a sértettel való kapcsolattartásra, illetve találkozásra vonatkozó jogi tilalmat állítson fel és érvényesítsen akkor is, ha az elítélt már szabadult.

Az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás, mint új jogintézmény célja a megelőző távoltartással mutat hasonlóságot, hiszen ezen új jogintézmény is a korábbi konfliktus kialakulásához vezető helyzet elkerülését, az újabb bűncselekmény kialakulása lehetőségének elkerülését, valamint a sértett konfliktusmentes környezetének biztosítását célozzák. További hasonlóság, hogy a megelőző távoltartást elrendelése esetén sem kerül sor a büntetőeljárásban felmerülő lényeges körülmények, illetve a bűncselekmény tárgyi súlyának részletes vizsgálatára. Lényeges tehát, hogy az új távoltartási eszköz sem büntetőjogi szankcióként kerül meghatározásra. Mindezek alapján került sor az új jogintézmény Hettv.-ben történő szabályozására.

Az új szabályozás alapján az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás elrendelésére a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi 459. § (1) bekezdés 26. pontja szerinti személy elleni erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen elítélt személlyel szemben van lehetőség, így egyéb bűncselekmények mellett például az emberölés kísérlete miatt, súlyos testi sértésért vagy szexuális erőszak miatt elítéltekkel szemben. Az elrendelés másik alapvető feltétele, hogy az ilyen bűncselekmény elkövetőjét a bíróság végrehajtandó szabadságvesztés büntetésre ítélje. Más feltétel – a sértett indítványán, illetve kérelmén kívül – nem szükséges az új típusú megelőző távoltartás elrendeléséhez, további szempontot tehát nem szükséges vizsgálni. A szabályozás értelmében, tehát ha a sértett az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás elrendelését kérelmezi, akkor a távoltartást el kell rendelni, nincs olyan mérlegelési szempont, amely alapján a távoltartás elrendelése a sértett kezdeményezése ellenére mellőzhető lenne.

Az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás hatálya az erről hozott bírói döntés jogerőssé válásával kezdődik és alapvető célja, hogy a szabadságvesztés büntetését kitöltő, tehát a büntetés-végrehajtási intézményből már szabadult elítéltet kötelezze a sértettől történő találkozástól, illetve a kapcsolatfelvételtől való tartózkodásra. Ha az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartást már a büntetőeljárásban eljáró bíróságnál a büntetőeljárás folyamán kezdeményezték, akkor az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás szerinti kötelezések már arra az időszakra is kiterjedhetnek, amikor az elítélt a már jogerősen kiszabott szabadságvesztésének a kitöltését még nem kezdte meg, illetve azon időszakokra is, amikor a szabadságvesztés büntetésének végrehajtása folyamatban van. Ennek megfelelően a büntetését töltő elítélt nem kezdeményezhet kapcsolatfelvételt a sértettel, vagy teljes mértékben érvényesül, ha az elítélt valamilyen okból a büntetés-végrehajtási intézményből jogszerűen távol lehet (eltávozás, hozzátartozó temetésén való részvétel például) vagy feltételes szabadságra bocsátották. Abban az esetben pedig, ha az elítélttel szemben elrendelhető megelőző

távoltartás elrendelését a büntetés-végrehajtás során kérelmezik, a távoltartás hatálya az előzőekben említettek szerint szintén a bírói elrendelés jogerőssé válását követően kiterjed a büntetés végrehajtásból még hátralévő, valamint a kitöltést követő időszakra is.

Az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás végleges hatályú, azaz, ha a bíróság az ilyen távoltartást elrendeli, akkor az időkorlát nélkül fennáll. A távoltartás megszüntetésére csak a sértett kérelmére van lehetőség, más megszűnési eset nincs. Ebben az esetben ugyanakkor ugyanezen jogalapon a sértett később már nem kérelmezheti az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás újabb elrendelését.

Az új szabályozás rögzíti az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás alapvető célját, nevezetesen, hogy „a személy elleni erőszakos bűncselekmény sértettje számára jogi védelmet nyújtson a végrehajtandó szabadságvesztésre ítélt elkövető önkényes kapcsolatfelvételével szemben a büntetés kiszabását követően”. Fontos kiemelni, hogy a távoltartás kifejezetten csak a sértett viszonyában áll fenn, azaz más személy vonatkozásában a távoltartás nem eredményez az elítélt számára kötelezettséget a kapcsolatfelvételtől való tartózkodásra. Az új rendelkezések részletesen meghatározzák, hogy a távoltartás milyen kötelezettségeket ró az elítéltre. Így a távoltartás elrendelése esetén az elítélt köteles magát a sértettől távol tartani; ha ez számára ismert, akkor a sértett lakóhelyétől, tartózkodási helyétől és munkahelyétől, illetve az általa látogatott nevelési-oktatási intézménytől magát távol tartani, vagy ha a sértett ezen adatai számára nem ismertek, azok felkutatásától tartózkodni; tartózkodni attól, hogy a sértettel közvetlenül vagy közvetve érintkezésbe lépjen, és tartózkodni attól, hogy a sértett magánéletébe, illetve mindennapi életébe egyéb módon önkényesen beavatkozzon. Kiemelendő, hogy a törvényi szabályozás azt az esetet is rendezi, ha a sértettel való találkozásra véletlenül, tehát nem az elítélt szándékából kerül sor, ebben az esetben az elítélt kötelessége, hogy a sértett felhívására tőle a lehetséges mértékben távolodjon el. Tekintettel arra, hogy nem zárható ki az az eset, hogy a sértett és az elítélt a szabadságvesztés büntetés kitöltését követően közeli élethelyzetbe kerülnek, például ugyanazon településen lakjanak, ezért az ilyen esetekre a Hettv. új 17/D. § (5) bekezdése alapján lehetőség van arra, hogy a sértett kezdeményezésére vagy a hozzájárulásával a bíróság a távoltartásról szóló döntésében olyan konkrét, részletes magatartási szabályokat, illetve a korlátozások végrehajtására vonatkozó konkrét szabályokat állapítson meg, amelyek az ilyen helyzetekben biztosítják a távoltartás betarthatóságát, betartását, illetve csökkentik a véletlen találkozások lehetőségét. A meghatározható magatartási szabályok nem eredményezhetnek, a törvényi szabályozásban meghatározotthoz képest további korlátozást jelentő kötelezés megállapítását.

Lényeges, hogy a szabályozás tisztázza, hogy a távoltartás egyrészt nem akadályozza annak, hogy az elítélt a távoltartás hatálya alatt jogszerűen, képviselője útján kapcsolatfelvételt kezdeményezzen a sértettel, másrészt annak sem, hogy hivatalos eljárásokban a jogait gyakorolja. Ezen esetkörök tehát nem minősülnek a távoltartás szabályainak a megszegésének, az elítélt a mindennapi életvitelhez szükséges jogainak gyakorlásában, kötelezettségeinek teljesítésében tehát nem korlátozott, akadályozott, tekintettel arra, hogy az új jogintézmény célja nem a terhelt személyi szabadságának korlátozása, hanem a sértett zavartalanságának biztosítása. Azt is fontos kiemelni, hogy a törvény kiemeli, hogy az új típusú megelőző távoltartás nem érinti az elítélt gyermekével történő kapcsolattartását, illetve szülői felügyeleti jogának a gyakorlását. Ezen kérdéseket a családjogi, illetve gyámhatósági jogszabályok rendelkezései alapján hozott hatósági vagy bírósági határozatok rendezik, tehát a gyermek másik szülőjével szemben elkövetett bűncselekmény miatt történő távoltartás önmagában nem jelenti azt, hogy az elítélt a gyermekével nem tarthat kapcsolatot.

Az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás elrendelésére három eljárási helyzetben, illetve három bíróság által is van mód, annak érdekében, hogy lehetőség szerint a sértett a lehető legkisebb adminisztratív teher mellett tudjon élni ezen lehetőségével. Egyrészt a sértett már a folyamatban lévő büntetőeljárás során is kérheti, hogy a bíróság az ügydöntő határozatában az elkövető jogerős elítélése esetén rendelje el az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartást. Az ilyen kérelmet akár a nyomozás során is, de legkésőbb az ügydöntő határozat meghozataláig be lehet nyújtani. Ilyen esetben az elkövető büntetőjogi felelősségének a megállapítása esetén, azzal egy döntésben, ha végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik az elkövetőt, akkor már a büntetőügyet lezáró ügydöntő határozatban is mód van az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás elrendelésére. Az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás természetesen ebben az esetben is az ítélet jogerőre emelkedésétől hatályos, azt megelőzően a büntetőeljárásban elrendelhető kényszerintézkedések, illetve az önkényes kapcsolatfelvétellel szembeni védelemről szóló határozat érvényesülhet.

A második lehetőség, ha a sértett később, de még a szabadságvesztés végrehajtása során kívánja kezdeményezni az ilyen távoltartás elrendelését. Ebben az esetben a büntetés-végrehajtási bírónál van lehetőség a kérelmet benyújtani és a büntetés-végrehajtási bíró hoz döntést az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás elrendeléséről. A távoltartás ebben az esetben is a jogerőre emelkedésről érvényesül. Lényeges továbbá, hogy az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás nem akadályozza feltételes szabadságra bocsátás esetén annak, hogy a sértettől vagy rá tekintettel más személytől magatartási szabályként is előírásra kerüljön a távoltartás. Ebben az esetben a két kötelezettség párhuzamosan érvényesül.

A törvény végül arra is lehetőséget biztosít, hogy a sértett a szabadságvesztés büntetés kitöltését követően kérelmezze az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás elrendelését. Erre azonban a Hettv. új 17/E. § (2) bekezdés c) pontja alapján legfeljebb a szabadságvesztés kitöltését követő egy éven belül van lehetőség. Az ezen időszak alatt benyújtott kérelmet a Hettv. alapján eljáró, az illetékes polgári bírósághoz kell benyújtani és ez a bíróság hoz döntést a távoltartás elrendeléséről.

A távoltartás megszüntetéséről, illetve esetleges módosításáról [a 17/D. § (5) bekezdése szerinti magatartási szabályok tekintetében] szintén a két utóbbi bíróság hozhat döntést, a büntetés végrehajtásának tartama alatt a büntetés-végrehajtási bíró, azt követően a polgári bíróság.

Fontos kiemelni, hogy a törvényi szabályozás biztosítja, hogy a sértett lakóhelye, illetve tartózkodási helye ne váljon ismertté az elítélt számára az eljárás irataiból, illetve a távoltartásról hozott döntésből.

A Törvénnyel beiktatni kívánt új jogintézmény szabályozási megoldása azon a logikán alapul, hogy az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás jogintézmények tartalmát, kereteit, elrendelési feltételeit és garanciáit a Hettv. 17/C–17/E. §-ában szereplő általános rendelkezések határozzák meg, amelyek eljárástól függetlenül alkalmazandók. A Hettv. új 17/E. § (6) bekezdése pedig utal rá, hogy az adott eljárás sajátosságaira tekintettel szükséges egyéb eljárási kérdéseket a büntetőeljárásról, illetve a büntetés-végrehajtásról szóló törvények rendezik.

A törvényi szabályozás részletesen szabályozza a Hettv. alapján, a polgári bíróság által lefolytatott eljárás eljárási szabályait, a Hettv. 13–17. §-ában szabályozta megelőző távoltartás elrendelésére vonatkozó szabályokhoz hasonlóan.

A Törvény által a Hettv. új 24/A. §-ába beiktatott átmeneti rendelkezés kapcsán fontos kiemelni, hogy ezáltal a jogalkotó megnyitja az új típusú, az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás kezdeményezésének, illetve elrendelésének a lehetőségét azon sértettek esetében is, akinek a sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt szabadságvesztés büntetésre ítélt elkövető a törvénymódosítás hatálybalépése előtt már szabadult. Ezen kérelmezési lehetőségre ugyanakkor csak a törvénymódosítás hatálybalépését követő egy éven belül van lehetőség, azzal, hogy az igény érvényesítése és a megalapozottság igazolása a sértett feladata.

65. §

A Törvény szerinti módosítás a jogegységi eljárás esetében a legfőbb ügyésznek a nyilatkozattételre rendelkezésre álló határidejét tizenöt nappal harminc nappal emeli annak érdekében, hogy a jogegységi eljárással érintett komplex, bonyolult kérdésekben a legfőbb ügyész megalapozott nyilatkozatot tehessen.

66. §

Az OBH elnökének jogköre bővül annyiban, hogy (a kúriai bíró kivételével) a bíró általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltését követő bírói szolgálati viszonyban történő továbbfoglalkoztatása iránti kérelmet – érdemi vizsgálat nélkül – jóváhagyja. E jogkör biztosítása azért szükséges, mert az OBH elnökének feladatai közé tartozik a bírói szolgálati viszony megszűnése esetén a felmentés iránti intézkedések megtétele, illetve a létszámgazdálkodás. Ezért információval kell rendelkeznie arról, hogy mely bírák kérik a továbbfoglalkoztatásukat.

67. §

A Kúria elnökének jogköre bővül annyiban, hogy a kúriai bíró általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltését követő bírói szolgálati viszonyban történő továbbfoglalkoztatása iránti kérelmet – érdemi vizsgálat nélkül – jóváhagyja.

68. §

Szövegcsere pontosító rendelkezés. A Bszi. 41/B. § (1) bekezdésének módosítása a Kúria módosuló szerepköréhez igazodik. A Törvény a Kúria megváltozott felülvizsgálati szerepéhez igazodó eljárási szabályokat jelenít meg a polgári perrendtartásban is, a közigazgatási perrendtartás mintájára. A Kúriának a tényleges felülvizsgálatot az elsősorban jogegységi szempontokat figyelembe vevő engedélyezési mérlegelést követően indokolt biztosítani. Új szabály, hogy ha a felülvizsgálat engedélyezésére olyan ügyben került sor, amelyben törvény kizárja a felülvizsgálatot és a Kúria megállapítja, hogy a határozat az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő, illetve jogkérdésben eltér a Kúria hivatkozott, közzétett határozatától, de a jogszabálysértés a jogviszony természete vagy a beállt joghatások jellege miatt nem orvosolható, a Kúria kizárólag a jogsértés tényét állapítja meg. Ezzel összefüggésben indokolt a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésének pontosítása annyiban, hogy jogegységi panasznak akkor van helye, ha a Kúria a jogsértést határozatában nem orvosolta, de ennek előfeltétele, hogy a Kúriának lehetősége lett volna a jogsértés egyedi orvoslására.

69. §

A Törvény lehetővé teszi a kérelmet előterjesztő bíró számára az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltését követően a bírói szolgálati viszonyban történő továbbfoglalkoztatást. A kérelem előterjesztése esetén a továbbfoglalkoztatott bíró esetében a továbbfoglalkoztatás felső korhatára a betöltött hetvenedik életév.

A Törvény rögzíti, hogy a kérelmet a munkáltatói jogkör gyakorlójához kell benyújtani.

A kérelmet legkorábban azon a napon lehet benyújtani, amely az öregségi nyugdíjkorhatár betöltésének napját 15 hónappal megelőzi, legkésőbb pedig az öregségi nyugdíjkorhatár betöltésének napját 12 hónappal megelőzően.

A munkáltatói jogkör gyakorlója visszautasítja a kérelmet, ha az idő előtti vagy elkéssett. A visszautasító döntéssel szemben a kérelmezőt jogorvoslati jog illeti meg az elsőfokú szolgálati bíróság előtt, kifogás formájában, az eljárást a szolgálati bíróság a fegyelmi eljárás szabályai szerint folytatja le, a törvényben meghatározott eltérésekkel.

A kérelmet az OBH elnöke vagy – kúriai bíró esetén – a Kúria elnöke hagyja jóvá, érdemi vizsgálat nélkül. E jogkör biztosítása azért szükséges, mert az OBH elnökének feladatai közé tartozik a bírói szolgálati viszony megszűnése esetén a felmentés iránti intézkedések megtétele, illetve a létszámgazdálkodás. Ezért információval kell rendelkeznie arról, hogy mely bírák kéri a továbbfoglalkoztatásukat.

Az OBH-ba, a Kúriára és az érintett szervhez beosztott bírák speciális helyzetére tekintettel a Törvény rögzíti, hogy a beosztott bírák is jogosultak továbbfoglalkoztatás iránti kérelmet előterjeszteni. A beosztott bírácnak a kérelmet a munkáltatói jogkör gyakorlójához kell benyújtania.

A szabályozás egyértelművé teszi, hogy ha katonai bíró kéri a továbbfoglalkoztatását, ő a továbbiakban már nem minősül katonai bírónak, mivel a honvédek jogállásáról szóló jogszabály szerint ez a jogviszonya az öregségi nyugdíjkorhatár betöltésével megszűnik. E bírót továbbfoglalkoztatása esetén az OBH elnöke az érintett bíró szolgálati viszonyának megtartása mellett a katonai bírói tisztségből történő felmentéséről, és egyben bírói tisztségre való kinevezéséről szóló javaslatot terjeszt a köztársasági elnök elé.

70. §

A bíró nyugdíjkorhatár betöltését követő továbbfoglalkoztatásának lehetősége miatt indokolt kiegészíteni a bírói szolgálati jogviszony megszűnésének esetköreit. Rögzíteni szükséges, hogy az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltése akkor vezet felmentéshez, ha a bíró nem kérte a továbbfoglalkoztatását, vagy a bíró az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltését követő továbbfoglalkoztatása esetén maga kéri nyugállományba helyezését, vagy továbbfoglalkoztatás esetén betölti a hetvenedik életévét.

71. §

A Törvény átmeneti rendelkezést tartalmaz arra az esetre, ha a bíró 2026. január 1. napja és 2027. január 31. napja között tölti be az általános öregségi nyugdíjkorhatárt. Ebben az esetben a bíró a továbbfoglalkoztatásra irányuló kérelmét legkésőbb 2026. január 31. napjáig nyújthatja be.

72. §

A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi. LII. törvény bevezette a köznevelési jogviszony fogalmát. A törvény 158. § (1) bekezdésének megfelelően korábban közalkalmazottként vagy munkaviszonyban foglalkoztatott pedagógusok jogviszonya 2024. január 1. napjától köznevelési jogviszonnyá alakult át. Annak érdekében, hogy a büntető ügyekben eljáró, köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban álló pedagógus ülnökök továbbra is részesülhessenek a Bjt. 221. § (1) bekezdése alapján távolléti díjban az ülnöki működésük időtartamára, a Törvény kiegészíti a Bjt. 221. § (1) bekezdésének felsorolását a köznevelési foglalkoztatotti jogviszonnyal.

A fentiek mellett a szövegcsérés módosítja a Bjt. sarkalatossági záradékát módosítja, tekintettel arra, hogy a Bjt. új 234. §-ában foglalt rendelkezés sarkalatos szabálynak minősül, így szükséges azt a sarkalatos rendelkezések felsorolásában szerepeltetni.

73. §

A hatályos rendelkezések szerint a legfőbb ügyészségi ügyész részére semmilyen pótlék nem állapítható meg. A módosítás kivezeti a pótlékokra való hivatkozást.

74. §

1. Az Alaptörvény módosulására tekintettel az ügyész szolgálati jogviszonya az ahhoz szükséges törvényi feltételek teljesülése esetén hetvenedik életévének betöltéséig is fennállhat, indokolt ezért pontosítani a legfőbb ügyész helyettes megbízatása megszűnésének eseteit is. A legfőbb ügyész helyettes megbízatása megszűnik az ügyészségi szolgálati viszonya megszűnését eredményező életkora betöltésével. Ez a megszűnési ok két esetkörre foglал magában. Ha a legfőbb ügyész helyettes nem kezdeményezi az általános öregségi nyugdíjkorhatárt követő ügyészi továbbfoglalkoztatását, akkor megbízatása az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltésekor ugyancsak megszűnik. Ha azonban továbbfoglalkoztatásra jogosult, akkor legkésőbb a hetvenedik életévé betöltésével szűnik meg a megbízatása.
2. A hatályos rendelkezések szerint a legfőbb ügyészségi ügyész részére semmilyen pótlék nem állapítható meg. A módosítás kivezeti a pótlékokra való hivatkozást.

75. §

A Törvény bevezeti a kérelmet előterjesztő ügyész számára az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltését követő ügyészségi szolgálati viszonyban történő továbbfoglalkoztatás lehetőségét. Amennyiben a kérelmet engedélyezik, úgy a továbbfoglalkoztatott ügyész esetében az ügyészségi szolgálati viszony felső korhatára a betöltött hetvenedik életév.

A Törvény rögzíti, hogy a kérelmet a legfőbb ügyészhez kell benyújtani.

A kérelmet legkorábban azon a napon lehet benyújtani, amely az öregségi nyugdíjkorhatár betöltésének napját tizenöt hónappal megelőzi, legkésőbb pedig az öregségi nyugdíjkorhatár betöltésének napját tizenkét hónappal megelőzően. A benyújtásra vonatkozó határidő meghatározása azt a célt szolgálja, hogy az engedélyezéssel kapcsolatos eljárás lehetőleg a nyugdíjkorhatár betöltéséig lezajlódhasson.

A Törvény rögzíti – a törvény egyéb rendelkezéseire igazodóan –, hogy az idő előtti vagy elkéssett kérelem érdemben nem bírálható el. A kérelem elbírálója a legfőbb ügyész.

A szabályozás egyértelművé teszi, hogy ha katonai ügyész kéri a továbbfoglalkoztatását, ő a továbbiakban már nem minősül katonai ügyésznek, mivel a honvédek jogállásáról szóló jogszabály szerint ez a jogviszonya az öregségi nyugdíjkorhatár betöltésével megszűnik. Ebben az esetben az ügyész továbbfoglalkoztatása az alkalmasságának megfelelő másik betölthető ügyészi munkakörben lehetséges.

76. §

Az ügyész nyugdíjkorhatár betöltését követő továbbfoglalkoztatásának lehetősége miatt indokolt kiegészíteni az ügyészi szolgálati jogviszony megszűnésének eseteit, többek között azzal az esettel, amikor a továbbfoglalkoztatott ügyész betölti hetvenedik életévé. Pontosítani szükséges továbbá azt a rendelkezést,

amely rögzíti, hogy az ügyész szolgálati viszonya megszűnik, ha az ügyész betölti az általános öregségi nyugdíjkorhatárt. Ez esetben rögzíteni kell azt is, hogy a megszűnésre akkor kerül sor, ha az ügyész nem terjesztett elő továbbfoglalkoztatás iránti kérelmet.

77. §

Az ügyész nyugdíjkorhatár betöltését követő továbbfoglalkoztatásának lehetősége miatt indokolt kiegészíteni a felmentés esetköreit azzal az esettel, amikor – az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltését követően – a továbbfoglalkoztatott ügyész hetvenedik életévének betöltése előtt felmentését maga kéri.

78. §

Az ügyész nyugdíjkorhatár betöltését követő továbbfoglalkoztatásának lehetősége miatt indokolt kiegészíteni a felmentésre vonatkozó szabályokat. Az ügyész az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltése után és a hetvenedik életévének betöltése előtt bármikor kérheti szolgálati viszonyának felmentéssel történő megszüntetését. Ez esetben a felmentési idő egy hónap, amelynek teljes idejére mentesül az ügyész a munkavégzési kötelezettség alól.

79. §

A hatályos rendelkezések szerint a legfőbb ügyészségi ügyész részére semmilyen pótlék nem állapítható meg. A módosítás kivezeti a pótlékokra való hivatkozást.

80. §

Jogtechnikai jellegű módosítás.

81. §

Jogtechnikai jellegű módosítás.

82. §

A módosítás egyértelművé teszi, hogy a katonai ügyésznek a nyugdíjkorhatár betöltését követő továbbfoglalkoztatása esetén a honvédséggel fennálló jogviszonya megszűnik, a továbbiakban már csak ügyészségi szolgálati jogviszonya áll fenn. Ehhez kapcsolódóan azt is rögzíti a módosítás, hogy a Magyar Honvédség hivatásos állományába is tartozó tisztviselőnek, írnoknak és fizikai alkalmazottnak az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltésével a Magyar Honvédséggel fennálló szolgálati viszonya megszűnik, de a Magyar Honvédséggel fennálló szolgálati viszony megszűnése nem érinti a tisztviselő, az írnok és a fizikai alkalmazott ügyészségi szolgálati viszonyát.

83. §

A Törvény átmeneti rendelkezéseket tartalmaz – az öregségi nyugdíjkorhatárt követő továbbfoglalkoztatással összefüggésben – arra az esetre, ha az ügyész 2026. január 1. napja és 2027. január 31. napja között tölti be az általános öregségi nyugdíjkorhatárt.

84. §

Szövegcsérés pontosító rendelkezések.

85. §

Szövegcsérés pontosító rendelkezések.

86. §

Az Alaptörvény módosulására tekintettel az ügyész szolgálati jogviszonya az ahhoz szükséges törvényi feltételek teljesülése esetén hetvenedik életévének betöltéséig is fennállhat. E megváltozott szabályhoz igazodva indokolt pontosítani az Üjt. érintett rendelkezéseit.

87–88. §

Az elkobzást és a vagyoneklobzást biztosító kényszerintézkedésekkel érintett természetes vagy jogi személy jogutódlása esetén a joggyakorlat nem volt kellően egységes abban a kérdésben, hogy a megszűnt társasággal szemben alkalmazhatók-e vagyoneklobzó intézkedések. Bár a szabályozás hiánya okozhat zavart, a jogalkalmazási gyakorlat nagyobb része ezt nem tekintette akadálnak, különösen annak fényében, hogy a Jszbt. kifejezetten rendelkezik arról, hogy a megszűnt jogi személlyel szemben is elrendelhető a pénzbírság.

A kérdés különösen releváns a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezetek esetében, mivel ebben az eljárásban az adós vagyont felosztják, és az államot a vagyoneklobzás alapján illetheti meg bármilyen részesedés az adós vagyonából. A vagyoneklobzás elrendelhetőségével kapcsolatos részbeni bizonytalanság is veszélyeztetheti az állami igények érvényesítését, a Törvény ezért egyértelművé kívánja tenni, hogy sem az elkobzásnak, sem a vagyoneklobzásnak nem akadály a gazdálkodó szervezet megszűnése – akár jogutód nélkül, akár jogutóddal –, ezáltal biztosítva a kényszerintézkedések hatékony és egységes alkalmazását.

A büntetőjogi intézkedés – elkobzás, vagyoneklobzás – kizárólag a büntetőeljárás során kényszerintézkedéssel már biztosított dologra, vagyonra terjedhet ki. A megszűnt jogi személlyel szemben elrendelhető intézkedés tehát nem szolgálhatja a dolog vagy vagyon felkutatását. Elkobzás esetében a rendelkezésre álló jogszabályi környezetben eleve csak biztosított, rendelkezésre álló dologról lehet rendelkezni, ugyanakkor vagyoneklobzás esetében pénzüsszegben kifejezett vagyoneklobzásnak, illetve utólagos vagyonvisszaszerzési eljárásnak is helye lehet. Ezért vagyoneklobzás esetében a törvény kifejezetten is rendelkezik arról, hogy ilyen intézkedésre csak biztosított vagyon esetében van lehetőség.

89. §, 134. §, 185–187. §, 203. §

Az elektronikus adatok hozzáférhetetlenné tételével kapcsolatos általános büntetőeljárási probléma, hogy egyrészt – összehasonlításban a közigazgatási jogban irányadó lehetőségekkel és eltekintve a jogági sajátosságoktól – indokolatlanul nehézkes az elrendelésük, ami eleve korlátozza az alkalmazhatóságukat. Az elrendeléssel kapcsolatos problémákhoz sorolható továbbá, hogy nem megfelelő az eltávolítás és a megakadályozás típusú hozzáférhetetlenné tétel között, annak ellenére, hogy mindkét esetben a jogszerűség kérdésében már született döntés. További problémákör épül arra a tapasztalatra, hogy a büntetőjogi szabályozás mellett nehéz lépést tartani a bűncselekmények mindazon elkövetőivel, akik ugyanazokat az adatokat ismételtelen hozzáférhetővé teszik (pl. a korábbiól eltérő tárhelyszolgáltatónál). Ilyen esetekben a büntetőeljárásban újabb döntésre lenne szükség. A módosítás célja ezeknek a problémáknak az átfogó kezelése.

1. A Törvény egyrészt változtat az elrendelés alanyi feltételein. A büntetőeljárásban alkalmazható ideiglenes hozzáférhetetlenné tétel csak jogorvoslat folytán tartozik majd bírósági hatáskörbe [Be. 374. § (1) bekezdés h) pontja]. A módosítás emellett megváltoztatja az eltávolítás és a megakadályozás típusú hozzáférhetetlenné tétel közötti viszonyt annak érdekében, hogy indokolt esetben széles körben lehessen azonnal a megakadályozás típusú hozzáférhetetlenné tételt elrendelni. Ennek következtében a megakadályozás esetén megszűnik az a korlátozás, amely szerint csak szűken felsorolt bűncselekmények esetén volt lehetőség a hozzáférés ideiglenes megakadályozására, valamint a további feltételek tekintetében rugalmasabb szabályok kerülnek bevezetésre. Ezek célja összességében az, hogy ha az eltávolítás eleve eredménytelennek tűnik, a megakadályozást – az eltávolítás megkísérlése nélkül – el lehessen rendelni. Az eltávolítás és a megakadályozás közötti viszony az ügydöntő határozat tekintetében is ezen megfontolásoknak megfelelően változik [Be. 570. §], így abban az esetben, ha az eltávolításra kötelezéstől reális eredmény nem lenne várható, a bíróság a megakadályozást rendelheti majd el. A büntetés-végrehajtási szakasz tekintetében az előzőekhez képest nem volt azonosítható olyan korlátozás, amelyet fel kellene számolni, a Bv. tv. módosítására ezért kizárólag a másolatokkal összefüggésben kerül sor.

2. A jogterületet érintő másik legfontosabb szabályozási csomópont, hogy a Törvény általános érvénnyel – az anyagai és az eljárásjogra is kiterjedően – rögzíti, hogy egy adott konkrét elektronikus adat jogszerűtlenségéről hozott döntés hatálya kiterjed valamennyi azonos adatra. A Törvény ezeket az érintett elektronikus adat másolataként nevezi meg, és lehetőséget biztosít akár a műszaki-technikai szűrésükre. Az érintett vagyoni érdekelt a másolatok tekintetében is jogosult az esetleges jogsérelmének az orvoslására, de nem a klasszikus büntetőeljárasi jogorvoslati rend szerint, hanem akként, hogy [a Be. 336/A. § alapján] a vagyoni érdekelt indítványára születik határozat a másolat tekintetében arról, hogy a másolat az eredeti határozat hatálya alá tartozik-e és ennek folyományaképpen kiterjed rá az elrendelt hozzáférhetetlenné tétel. A határozattal szemben az érintett vagyoni érdekelt már az általános jogorvoslati szabályok alapján léphet fel. A módosítás eredményeként összességében a hozzáférhetetlenné tétel a másolatok tekintetében is számottevően kisebb adminisztrációval jár.

90. §, 219. §

A módosítás célja egyrészt a szexuális önrendelkezés, a kényszerű szexuális kontaktusoktól és a mások szexualitásával nem kívánt módon történő szembesüléstől való védelem erősítése, illetve az ilyen cselekményekkel szembeni határozottabb fellépés biztosítása, másrészt pedig az, hogy a szeméremsértés szankciói igazodjanak az utóbbi években történt, a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekményeket érintő szigorításhoz.

A módosítás révén a szeméremsértés bűncselekményének első két alakzata [(1) és (2) bekezdés] vonatkozásában a büntetési tétel szigorítására kerül sor, amely fokozza a visszatartó hatást.

A büntetési tételek emelése egyértelművé teszi a szexuális önrendelkezési jog fokozottabb védelmi igényét, külön jelezve, hogy a minősített esetekben – a 14 életévét be nem töltött személyek esetében – az elkövető, a cselekményével és az áldozat számára okozott sérelemmel arányos, súlyos büntetésre számíthat.

Az Alaptörvény IV. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz. E jog biztosítja a természetes személy önálló akaratának szabad érvényesülését, megóvva azt minden külső kényszerszertől, különös tekintettel a nemi önrendelkezés sérthetetlenségére és a nemi élet szabadságára. E jog egyértelmű sérelmet szenved, amikor valaki mások előtt szeméremsértő magatartást tanúsít, különösen akkor, ha a cselekmény gyermek jelenlétében történik. A módosítás ezen jogok védelmét kívánja erősíteni, kifejezve a jogalkotó elkötelezettségét az ilyen cselekményekkel szembeni határozott fellépés mellett.

A bűncselekmény harmadik alakzata [(3) bekezdés] a becsületsértés bűncselekményével mutat hasonlóságot, azonban a cselekménnyel sértett jogi tárgyra tekintettel annál szigorúbban minősül. A korábbi büntető törvényen alapuló bírói gyakorlat a mással szemben tanúsított, emberi méltóságot sértő szeméremsértő magatartást becsületet sértő magatartásként ítélte meg, azonban továbbra is indokolt e magatartást külön – a becsületsértésnél súlyosabban – megjelteni.

A módosítás célja a büntetőeljárás gyorsított lefolytatásának biztosítása a szeméremsértés második alakzata [Btk. 205. § (2) bekezdés] esetében, függetlenül attól, hogy az elkövetőt tetten érték-e, vagy nyilatkozata megerősíti-e a bűncselekmény elkövetését. A hatályos rendelkezések ugyanis szűkítik a bíróság elé állítás alkalmazhatóságát olyan esetekben is, amikor a bizonyítékok – például kamerafelvételek vagy több egymástól független tanúvallomás – kétséget kizáróan alátámasztják a szeméremsértés megtörténtét, de az elkövető nem tesz beismerő vallomást, vagy nem érték őt tetten. A módosítás ezen indokolatlan korlátozást kívánja megszüntetni, biztosítva ezzel, hogy a bíróság elé állítás lehetősége a szeméremsértés minősített esetében ne kizárólag az elkövető közvetlen beismeréséhez vagy az azonnali tettenéréshez kötődjön. Ezáltal lehetővé válik, hogy a bizonyítékok megléte önmagában is elegendő legyen a gyorsított eljárás alkalmazásához, elősegítve az eljárások hatékonyabb és gyorsabb lefolytatását.

A módosítás biztosítja, hogy a bíróság elé állítás intézménye valóban betöltsé rendeltetését, elkerülve az eljárás szükségtelen elhúzódnát, miközben továbbra is érvényesülnek a tisztességes eljárás alapelvei.

91. §

A bírósági tárgyalások online nyilvánosságának megteremtése indokoltá teszi, hogy a jogalkotó büntetőjogi eszközökkel is fellépjen az új lehetőséggel való esetleges visszaélésekkel szemben. Ennek érdekében a Büntető Törvénykönyv szerinti személyes adattal visszaélés tényállásába új minősített esetként kerül szabályozásra az az

eset, ha a személyes adattal visszaélést a bírósági tárgyalásról a helyszínen vagy a tárgyalás online nyilvánosságáról szóló jogszabály megsértésével készített kép- vagy hangfelvétellel, illetve kép- és hangfelvétellel követik el.

A módosítás célja annak biztosítása, hogy a személyes adattal visszaélés minősített esete egyrészt ne kizárólag a bírósági tárgyalásról, hanem a bíróság bármely nyilvános üléséről – így különösen az előkészítő ülésről vagy a nyomozási bíró által kényszerintézkedés tárgyában tartott nyilvános ülésről – készített jogosulatlan kép- és/vagy hangfelvétellel történő elkövetéssel is megvalósítható legyen, ezzel biztosítva a teljes körű, fokozott büntetőjogi védelmet. Indokolt továbbá, hogy bármely olyan kép- és/vagy hangfelvétel készítése, amely a bíróság engedélye nélkül történik, és amely akár büntető-, akár polgári vagy közigazgatási perben tartott bírósági eljárási cselekmény – például tárgyalás, nyilvános ülés, előkészítő ülés, illetve a nyomozási bíró által kényszerintézkedés tárgyában tartott ülés – során készül, megvalósíthatja a minősített esetet. Ezekben az eljárásokban gyakran hangzanak el különösen érzékeny – akár bűnügyi – személyes adatok, amelyek kiemelt védelme szükségessé teszi az eljárásjogi rendelkezések kiegészítését büntető anyagi jogi eszközökkel is. A büntetőjogi védelem nemcsak a büntetőeljárás alanyaira, hanem a polgári és közigazgatási eljárások szereplőire is ki kell, hogy terjedjen, tekintettel arra, hogy ezekben az ügyekben is jellemzően olyan szenzitív adatok kerülhetnek napvilágra, amelyek jogellenes rögzítése vagy terjesztése súlyosan sértheti az érintettek jogait. Értelmszerűen az is a tényállás hatálya alá tartozik, ha a bírósági eljárás online közvetítéséről a hallgató készít további kép- és/vagy hangfelvételt. Tartalmilag ez is a bírósági eljárási cselekményről történő jogosulatlan rögzítésnek minősül, és az ilyen formában történő engedély nélküli másolatkészítés éppúgy alkalmas a fokozottan védett adatok megszerzésére, mint az eredeti eljárási helyszínen történő rögzítés. E jogsértő magatartás tehát szintén minősített esetként legyen büntetendő.

92. §

A Törvény a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény módosításával bevezetett, az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás jogintézményére tekintettel új elkövetési magatartásként szabályozza az ilyen távoltartás szabályainak a megszegését.

Az új büntetőjogi tényállás azt a célt szolgálja, hogy a büntetőjogi fenyegetettség kilátásba helyezésével biztosítsa, hogy az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás szabályait az elítélt megtartsa. Az új tényállás a Btk. 222. § (1a) bekezdéséhez hasonló, az ott szereplő távoltartási formák szabályainak a megszegése jelenleg is bűncselekmény. Az elkövetési magatartás tehát a távoltartás szabályainak a megszegése, azonban a bűncselekmény célzatos, azaz a megállapításához az is szükséges, hogy a távoltartás szabályainak a megszegésére azzal a céllal kerüljön sor, hogy az elkövető a sértettet megfélemlítse vagy a magánéletébe, illetve mindennapi életvitelébe önkényesen beavatkozzon.

93. §

A Törvény célja a korrupció elleni határozottabb fellépés, valamint a gazdasági és hivatali vesztegetés tényállásai közötti szabályozási koherencia megteremtése. Ennek érdekében indokolt, hogy a hivatali vesztegetés esetében is minősített esetként kerüljön szabályozásra az üzletszerűen vagy bünszövetségben történő elkövetés, ahogyan azt a gazdasági vesztegetés vonatkozásában a Btk. 290. § (3) bekezdése már jelenleg is tartalmazza. A módosítás így biztosítja a tényállások közötti összhangot, és a hivatali vesztegetés aktív oldala ezzel a passzív oldali szabályozással – különösen a Btk. 294. § (3) bekezdés b) pontjával – is konzisztenssé válik. Mindezzel a Törvény egyúttal megfelel az OECD Vesztegetés elleni munkacsoportja ajánlásainak is, amelyek a nyomozási határidőkre vonatkozó szabályozás felülvizsgálatát, valamint a korrupciós ügyek hatékonyabb felderítését szorgalmazzák. Ezzel összefüggésben a Be. nyomozási határidőkre vonatkozó szabályai úgy kerülnek módosításra, hogy azok az adott bűncselekményhez tartozó büntetési tételkerethez igazodva határozzák meg a nyomozás időtartamát.

94–96. §, 97–99. §, 127. §, 233. §

Az uniós jogalkotók minimumszabályok megállapítását tartották szükségesnek az EUSZ 29. cikke vagy az EUMSZ 215. cikke alapján elfogadott uniós korlátozó intézkedések megsértésére – illetve megkerülésére – vonatkozó bűncselekményi tényállások és szankciók meghatározásával kapcsolatban. Ennek jegyében az Európai Bizottság javaslatára az Európai Parlament és a Tanács megalkotta az uniós korlátozó intézkedések megsértése bűncselekményi tényállásainak és szankcióinak meghatározásáról és az (EU) 2018/1673 irányelv módosításáról szóló, 2024. április 24-i (EU) 2024/1226 európai parlamenti és tanácsi irányelvet (a továbbiakban: VURM Irányelv).

Az uniós korlátozó intézkedések meglehetősen bonyolult rendszert alkotnak. A jobb megismerhetőség és átláthatóság érdekében 2017. szeptember 29-én az Európai Unió Tanácsának ész soros elnöksége elindította az EU szankciós térkép internetes oldalt (EU Sanctions Map, a következő linken érhető el: <https://sanctionsmap.eu/#/main>), amely felhasználóbarát rendszerben segíti a keresést, megismerést. Az oldal jelenleg az Európai Bizottság kezelésében van.

Ugyan a magyar büntetőjog az uniós korlátozó intézkedések megsértését már a VURM Irányelv létrejötte előtt is szankcionálta a nemzetközi gazdasági tilalom megszegésének büntette révén, azonban az irányelvi elvárás egy olyan meglehetősen részletes, szofisztikált törvényi tényállás, amelynek a jelenleg hatályos magyar szabályozás a túlzott általánossággal megfogalmazott, és nem minden jellemző elkövetési kört felölelő elkövetési magatartások, illetve a gondatlan elkövetés hiánya miatt nem felelt meg. A Törvény ennek megfelelően hozzáigazítja a Btk. 327. §-át a VURM Irányelv szabályozási elveihez és technikájához, egyúttal a jelenkor jogpolitikai kihívásaihoz is.

A Törvény a zárolási kötelezettség és a gazdasági tilalom megszegésén mint általánosan megfogalmazott elkövetési magatartáson túllépve a normavilágosság magasabb fokán, részletesebben, a VURM Irányelv által meghatározottak szerint a Btk. 327–327/D. §-okban szabályozza újra a kriminalizált magatartásokat, egyúttal racionalizálva és rendszerbe foglalva a releváns fogalmakat, a minősítő körülményeket és a büntetési tételeket is, ezzel koherensebb és átláthatóbb szabályozást alkotva.

A Törvény a korlátozó intézkedés megszegéséről mint általános magatartásról átteszi a hangsúlyt a korlátozó intézkedés megszegését eredményező konkrét magatartásformákra, mint az ügyletkötés, gazdasági tevékenység folytatása, vagy a szolgáltatásnyújtás. A korlátozó intézkedés megszegése lényegében az elkövetés módja, végcélja, amely valamely konkrét elkövetési magatartás tanúsításával valósul meg.

A Btk. 327. § szabályozza a klasszikusnak mondható, gazdasági tilomsértéseket, köztük az általános alannal rendelkező megkerülési tényállásokat. A 327/A. § a speciális alannal rendelkező, zárolási kötelezettség megsértését rendeli büntetni, a 327/B. § az embercsempészéshez alakilag hasonlító, beutazási tilalom megszegéséhez történő segítségnyújtást, a 327/C. § pedig szintén speciális alannal rendelkező, kijátszási jellegű magatartásokat büntet. A 327/D. § tartalmazza az értelmező rendelkezéseket.

Btk. 327. § (1) bekezdés

A 327. § (1) bekezdése a VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés a) és d)–g) pontjának való megfelelést szolgálja, amelyek szerint a büntetendő tényállások a következők:

- a) pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások közvetlenül vagy közvetve történő rendelkezésre bocsátása jegyzékbe vett személy, szervezet vagy szerv részére vagy javára, uniós korlátozó intézkedésnek minősülő tilalom megsértésével;
- d) ügyletek kötése vagy folytatása harmadik állammal, harmadik állam szerveivel, vagy harmadik állam vagy harmadik állambeli szervek közvetlen vagy közvetett tulajdonában lévő vagy ellenőrzése alatt álló szervezetekkel vagy szervekkel, ideértve közbeszerzési vagy koncessziós szerződések odaítélését vagy végrehajtásának folytatását, amennyiben az adott magatartás tilalma vagy korlátozása uniós korlátozó intézkedésnek minősül;
- e) áruk kereskedelme, behozatala, kivitele, eladása, vétele, átadása, továbbítása vagy szállítása, továbbá az említett árukhoz kapcsolódóan brókertevékenység, technikai segítségnyújtás biztosítása vagy egyéb szolgáltatások nyújtása, amennyiben az adott magatartás tilalma vagy korlátozása uniós korlátozó intézkedésnek minősül;
- f) pénzügyi szolgáltatások nyújtása vagy pénzügyi tevékenységek végzése, amennyiben az adott magatartás tilalma vagy korlátozása uniós korlátozó intézkedésnek minősül;
- g) az f) pontban említettektől eltérő szolgáltatások nyújtása, amennyiben az adott magatartás tilalma vagy korlátozása uniós korlátozó intézkedésnek minősül.

A Btk. új 327. § (1) bekezdését a) és b) pontra bontva volt indokolt megállapítani a normaszöveg lehető legmagasabb fokú pontossága és egyértelműsége, az eltérő értelmezési lehetőségek kiküszöbölése, illetve a VURM Irányelvnek való lehető legpontosabb megfelelés érdekében. A b) pont a VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés a) és d) pontjának megfelelően személyi korlátozó intézkedések megsértését kriminalizálja, míg a VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés e)–g) pontját átültető a) pontban ilyen személyi megkötés nincs, mivel ehelyütt tárgyi

korlátozások megsértését rendeli büntetni a Törvény. Személyi korlátozás alatt azt kell érteni, amikor az uniós szankció bizonyos személyekkel történő interakcióra vonatkozik (pl. a jegyzékbe vett személyekre), tárgyi korlátozás alatt pedig azt, hogy bizonyos tárgyakra, ügyletekre vonatkozik a tiltás (pl. kettős felhasználású termékek, pénzügyi szolgáltatások).

A korlátozó intézkedések központi eleme mindig egy bizonyos tilalom vagy korlátozás, amelyet a korlátozó intézkedést előíró uniós norma határoz meg, a VURM Irányelv célja pedig e tilalmak megszegésének kriminalizálása, ezért a fenti átültetendő magatartások mindegyikében szerepel az a kívánság, hogy korlátozó intézkedésnek minősülő tilalmat vagy korlátozást sértsen az adott magatartás. A Törvény alapfeltevése ennek megfelelően az, hogy e tilalmak, korlátozások megszegése útján vagy érdekében történik a konkrét elkövetés.

A VURM Irányelv 2. cikk 2. pontja alapján a „jegyzékbe vett személy, szervezet vagy szerv” olyan természetes vagy jogi személy, szervezet vagy szerv, aki vagy amely uniós korlátozó intézkedések hatálya alá tartozik. A 327. § (1) bekezdés b) pontjának „tilalommal érintett személlyel, gazdálkodó szervezettel, külföldi gazdálkodó szervezettel vagy ezekre tekintettel más személlyel, gazdálkodó szervezettel, külföldi gazdálkodó szervezettel” kitétele lefedi a jegyzékbe vett személy, szervezet vagy szerv fogalmát, az ezekkel kapcsolatban álló releváns személyeket, továbbá a VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés d) pontjában felsorolt harmadik államokat, azok szerveit, az ezek közvetlen vagy közvetett tulajdonában lévő vagy ellenőrzése alatt álló szervezeteket, szerveket is.

A VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés a) pont szerinti pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások közvetlenül vagy közvetve történő rendelkezésre bocsátása bármilyen magatartás lehet, amelynek eredményeképp az eszközök, illetve erőforrások elérhetővé válnak a tilalmazott személyek számára. Ezt a logikát követi a Btk. is, amikor büntetni rendeli a vagyon rendelkezésre bocsátását: az elkövető akár egyoldalúan is juttathat vagyont a korlátozó intézkedés hatálya alatt állóknak, akinek erről nem is kell okvetlenül tudomással bírnia. A vagyon fogalmi körére a pénzmosás törvényi tényállásánál leírtak irányadók – azzal az értelemszerű különbséggel, hogy a vagyonnak itt nem kell büntetendő cselekményből származnia –, tehát ide tartozik a VURM irányelv 2. cikk 3. és 4. pontjában definiált pénzeszközök és gazdasági erőforrások fogalma is. A VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés a) és d) pontját átültető Btk. 327. § (1) bekezdés b) pont vonatkozásában ki szükséges emelni, hogy csak akkor valósul meg a bűncselekmény, ha a vagyon rendelkezésre bocsátása vagy az ügylet kötése a szankcióval sújtott személyi körrel, illetve kör részére történik meg, tehát ha személyi korlátozás kerül megszegésre. Ez annyiban tér el a Btk. 327. § (1) bekezdés a) pontja szerinti „tilalmazott ügylet” megkötésétől, hogy utóbbi esetben tárgyi korlátozást sért az elkövető, tehát valami olyan dologra vagy szolgáltatásra történik szerződéskötés, amelyre tilos, de nem szükségszerűen olyan személlyel, akivel tilos lenne; személyi korlátozás esetén viszont a szankcionált entitással történő ügyletkötés már önmagában szankciósértő. A Btk. 327. § (1) bekezdés a) pontjában a „tilalmazott” kitétel értelemszerűen nem csupán az ügyletkötésre, hanem a többi elkövetési magatartásra is vonatkozik, hiszen azoknak is tiltottnak kell lenniük.

A VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés d) pont szerinti ügyletkötés, közbeszerzési vagy koncessziós szerződések odaítélése, végrehajtása; lényegében szerződéskötés és teljesítés. A Btk. Törvény szerinti új szövege tartalmazza az ügyletkötést mint elkövetési magatartást, amely a szerződéskötés folyamatának kezdetétől a szerződés teljesítésének megtörténteig tart, és akár egyetlen szerződés megkötését, teljesítését vagy ezek bármely mozzanatát jelentheti. Bármilyen magatartás ide tarthat, amely arra irányul, hogy a kötelelem létrejöjjön vagy a már létrejött kötelelem teljesedésbe menjen. Ide tarthatnak olyan magatartások mint például a behozatal, kivitel, átadás, továbbítás vagy szállítás. Amennyiben ez a tevékenység nem a szoros értelemben vett szerződéskötésben, hanem többek között a gazdasági szereplők mindennapi ügyeinek vitelében, tárgyalásokban, szerződések teljesítésében, biztosításában – tehát egy gazdálkodó szervezet általános, mindennapi tevékenységében – nyilvánul meg, úgy gazdasági tevékenységről van már szó. Mind az ügyletkötés, mind a gazdasági tevékenység folytatása magában foglalja a közbeszerzési vagy koncessziós szerződések megkötését, teljesítést is.

A VURM irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontja által büntetni rendelt tevékenységeket a Btk. két részre osztja: az áruk kereskedelme, behozatala, kivitele, eladása, vétele, átadása, továbbítása vagy szállítása, valamint az említett árukhoz kapcsolódó egyéb szolgáltatások nyújtása a 327. § (1) bekezdésében szerepel mint ügyletkötés, gazdasági tevékenység folytatása, valamint szolgáltatásnyújtás, míg az árukhoz kapcsolódó brókertevékenység, illetve technikai segítségnyújtás biztosítása a 327. § (2) bekezdésébe került.

A VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés f) pontjában szabályozott pénzügyi szolgáltatások, pénzügyi tevékenységek, valamint a g) pont szerinti egyéb szolgáltatások a Btk. 327. § (1) bekezdése alapján gazdasági tevékenység végzésének vagy szolgáltatásnyújtásnak minősülnek.

A VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés e)–g) pontját átültető Btk. 327. § (1) bekezdés a) pont vonatkozásában hangsúlyozni szükséges, hogy itt – a b) ponttal ellentétben – az elkövető nem alanyi, hanem tárgyi korlátozást sért meg, tehát nem a bizonyos személyekkel történő interakciót rendeli büntetni a törvény, hanem a bizonyos tárgyakra, szolgáltatásokra vonatkozót.

A módosító ponttal egyértelművé tett elkövetési magatartások (személyi tilalom, tárgyi tilalom megsértése) tekintetében lényeges, hogy az a) pont szerinti tárgyi tilalom sértése esetén a cselekmény rendbelisége az elkövetési magatartáshoz – ügylet kötése, stb. – igazodik, függetlenül attól, hogy adott esetben több korlátozást sért. Az ügyletek egységét a kialakult jogalkalmazói gyakorlat szerint lehet meghatározni. A b) pont szerinti elkövetési magatartás ugyanakkor a tilalmazott entitásokkal kötött ügyletnek kapcsolódik, így ebben az esetben több tilalmazott entitással kötött ügylet több rendbeli cselekményt valósít meg. Elképzelhető továbbá, hogy egy adott ügylet tárgyi és személyi tilalommal is érintett, ebben az esetben viszont önmagában nem beszélhetünk két rendbeli cselekményről, pusztán abból az okból, hogy az ügylet az a) és a b) pont szerinti elkövetési magatartást is megvalósítja. Ilyen kettős elkövetés esetén a cselekmény rendbelisége az előbbiekben – az a) és a b) pontnál kifejtettek szerint – az ügyletek számához, és a tilalmazott személyek számához igazodhat, attól függően, hogy az elkövetés a szankciókat milyen módon sérti (több rendbeli cselekményt fog megvalósítani: egy tilalmazott személlyel több különálló ügylet kötése, illetve egy tilalmazott ügylet kötése több tilalmazott személlyel).

Az (5) bekezdés szerinti minősített esetek (e–g) pontok) – a hatályos szabályozáshoz igazdóan – az ügylet tárgyára tekintettel állapítanak meg súlyosabb büntetést. A minősített esetek ezen köre az (1) bekezdés szerinti elkövetési magatartások esetében akár a személyi, akár a tárgyi tilalom vonatkozásában irányadók, vagyis a tilalmazott személlyel ilyen tárgyra történő ügyletkötés súlyosabban minősül, függetlenül attól, hogy maga az ügylet tárgya adott esetben nincs tárgyi tilalom – szankció – hatálya alatt. Amennyiben a tárgyi tilalom az (5) bekezdés szerinti minősített esetként meghatározott tárgyra vonatkozik, úgy az ezzel kapcsolatos ügyletkötés attól függetlenül súlyosabban minősül, hogy az ügyletben érintett személy is szankciós listán szerepel-e vagy sem.

Mindez a (7) bekezdés szerinti gondatlan alakzat esetében is irányadó, vagyis ebben az esetben is igaz, hogy az ügylet tárgya határozza meg a gondatlan elkövetés megállapításának lehetőségét függetlenül attól, hogy az adott jogügylet az ügyben érintett tárgyra, személyre vagy mindkettőre figyelemmel szankciósértő-e.

Btk. 327. § (2) bekezdés

A VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontjában szereplő árukhoz kapcsolódó brókertevékenység és technikai segítségnyújtás biztosítása lényegében sui generis előkészületi, vagy részesi magatartások, ezért külön bekezdésben szabályozza őket a Törvény. A brókertevékenység lényegében közvetítés, azaz a konkrét árukkal kapcsolatos jogügyletek, megállapodások megkötésének elősegítésére irányuló tevékenység (ld. Ptk. 6:288. §-tól kezdődően a közvetítői szerződést), amely az adott eset körülményeitől függően előkészületi vagy részesi magatartás lehet, a technikai segítségnyújtás biztosítása pedig egyértelmű fizikai bűnsegély, viszont a VURM Irányelv szabályozási struktúrája az önálló bűncselekményként történő szabályozást tette szükségessé. Ezzel a sui generis előkészületi és bűnsegédi cselekménynek esetében is alkalmazható a Btk. 10. és 14. §-a, azaz e cselekményeknek is lehet kísérletük, illetve részesség társulhat hozzájuk, amelyet a VURM Irányelv 4. cikke vár el.

Btk. 327. § (3) bekezdés

A Btk. 327. § új (3) bekezdése a VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés i) pontjának való megfelelést szolgálja, amely az alábbi tényállást rendeli büntetni:

i) az illetékes hatóságok által olyan tevékenységek folytatására kiadott engedélyekben foglalt feltételek megsértése vagy teljesítésének elmulasztása, amelyek ilyen engedély hiányában uniós korlátozó intézkedésnek minősülő tilalom vagy korlátozás megsértésének minősülnek.

Megjegyzendő, hogy itt mindenképpen szükség van egy hatósági engedélyre, amelynek kereteit túllépi az elkövető, vagy a benne foglalt kötelezettséget nem teljesíti. Hatósági engedély hiányában – ezalatt értve azt az esetet is, amikor ugyan van engedély, de az a vitatottól teljesen eltérő tevékenységre vonatkozik – nem a (3) bekezdés szerinti cselekmény valósul meg, hanem az (1) bekezdésben meghatározott.

A tényállásnak három lényegi eleme van:

- a szankciósértés – azaz „célzat”, illetve eredmény –,
- a kifejezetten a szankcióval kapcsolatos – tehát nem más, attól független – engedély, valamint ennek az engedély túllépése –, és
- ennek a magatartásnak a kapcsolódása a szankcióhoz.

Itt tartalmi, és nem formai engedélysertésről van szó, tehát az engedélysertésnek magának érdemben kell sértenie az uniós korlátozó intézkedést.

Btk. 327. § (4) bekezdés

A VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés h) pontja az ún. „kijátszási klauzula”, amelyben az intézkedések kijátszása a cél, és e cél eléréséhez társít az uniós jogalkotó különböző módszereket – összesen négy csoportba osztva, a i–iv. pontban szabályozva –, amelyek elkövetési magatartásként átültetésre kerülnek a magyar jogba. [Az uniós korlátozó intézkedések kijátszásának tilalmára vonatkozó szankciós jogi alapot ld. többek közt az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekről szóló, 2014. március 17-i 269/2014/EU tanácsi rendelet (a továbbiakban: 269-es EU rendelet) 9. cikk (1) bekezdésében.]

A Btk. 327. § új (4) bekezdése a VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés h) pont i. és ii. alpontjának való megfelelést szolgálja (a iii. és iv. pontot a Btk. 327/C. § transzformálja), amely az alábbi cselekményeket rendeli büntetni:

h) uniós korlátozó intézkedés kijátszása az alábbi módszerekkel:

- i. jegyzékbe vett személy, szervezet vagy szerv közvetlen vagy közvetett tulajdonában vagy birtokában lévő vagy ellenőrzése alatt álló és uniós korlátozó intézkedés értelmében befagyasztandó pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások felhasználása, harmadik félre történő átruházása, vagy az azokkal kapcsolatos rendelkezési jog más módon történő gyakorlása e pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások eltitkolása céljából;
- ii. hamis vagy megtévesztő információ közlése annak eltitkolása céljából, hogy a jegyzékbe vett személy, szervezet vagy szerv a tényleges tulajdonosa vagy haszonélvezője az uniós korlátozó intézkedés értelmében befagyasztandó pénzeszközöknek vagy gazdasági erőforrásoknak.

Célzatos bűncselekményről van szó, a célzat a nemzetközi korlátozó intézkedésben elrendelt tilalom kijátszása. A norma kifejezetten nevesíti az elkövetési tárgyat is, azaz a zárolási kötelezettséggel érintett vagyont – a vagyonfogalomra a Btk. 327. § (1) bekezdésénél, azaz a 3. cikk (1) bekezdés a) pont átültetésénél írtak változatlanul irányadók –, amely a VURM Irányelv terminológiájával lényegében az uniós korlátozó intézkedés értelmében befagyasztandó pénzeszközöket vagy gazdasági erőforrásokat jelenti.

A Btk. 327. § (4) bekezdés a–b) pontja pénzmosási magatartás azzal a jelentős különbséggel, hogy itt nem büntetendő cselekményből származó vagyonra történik az elkövetés, hanem zárolási kötelezettséggel érintett vagyonra. A c) pont szerinti eset a 327. § (2) bekezdéshez hasonlóan sui generis előkészületi, vagy részesi cselekmény.

Btk. 327. § (5)–(6) bekezdés

E két bekezdés két lépcsőben, kumulatív rendszerben szabályozza a minősített eseteket. Az (5) bekezdés egy minősített eset fennállásához rendel súlyosabb – 1 évtől 5 évig terjedő – szabadságvesztést, míg a (6) bekezdés tovább megy azzal, hogy 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni az (5) bekezdésben felsorolt minősítő körülmények különböző együtt-állásait, azaz itt már legalább két minősítő körülmény áll fenn egyszerre. Kivételt képez a (6) bekezdés c) pontja, amely ötszázmillió forint feletti, azaz különösen jelentős elkövetési értéket jelöli meg, amely az összes értékhatár közül a legmagasabb, felső korláttal nem rendelkezik, tárgyi súlya kiemelt.

Btk. 327. § (7) bekezdés

A VURM Irányelv 3. cikk (3) bekezdése alapján büntetni szükséges azokat a 3. cikk (1) bekezdés e) pontjának megfelelő magatartásokat, amelyeket súlyos gondatlanságból követtek el, legalább azokban az esetekben, amikor az adott magatartás az Európai Unió közös katonai listáján szereplő termékekre vagy az (EU) 2021/821 rendelet I. és IV. mellékletében felsorolt kettős felhasználású termékekre vonatkozik.

A magyar büntetőjogban a súlyos gondatlanság nem ismert fogalom, ezért a rendelkezés gondatlan alakzatként kerül átültetésre, amellyel a magyar jogalkotó megfelel az uniós irányelv minimumharmonizációs jellegének. A magyar jogalkotó e körben a Btk. 327. § (5) bekezdés e)–g) pontjai szerinti minősített esetek – tehát lényegében a fegyverembargó jellegű tilalmak megsértésének – gondatlan alakzatait rendeli büntetni.

Btk. 327/A. § (1) bekezdés

Ez a bekezdés a VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés b) pontjának való megfelelést szolgálja, amely az alábbi cselekményt rendeli büntetni:

b) jegyzékbe vett személyhez, szervezethez vagy szervhez tartozó, annak tulajdonában vagy birtokában lévő vagy ellenőrzése alatt álló pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások befagyasztásának elmulasztása, uniós korlátozó intézkedésnek minősülő kötelezettséget megsértve.

A befagyasztási kötelezettség elmulasztásaként megjelenő irányelvi kötelezettséget a Btk. sajátképi különös bűncselekményként ülteti át annak ellenére, hogy a törvényi tényállás az általános alanyra jellemző „aki” fordulattal kezdődik, ugyanis csak az képes elkövetni e bűncselekményt, akinek jogszabályban meghatározott vagyoni zárolási kötelezettsége van. E kötelezettség megszegése bármely magatartással megtörténhet, akár tevéssel, akár mulasztással.

Btk. 327/A. § (2)–(3) bekezdés

A minősített esetek rendszere lényegében azonos a Btk. 327. § (5)–(6) bekezdésében foglaltakkal, azzal az értelemszerű különbséggel, hogy jelen esetben a cselekmény jellege kizárta teszi a Btk. 327. § (5) bekezdés e)–g) pont szerinti – fegyverembargó jellegű tiltásokat megsértő – minősítő körülményeket, hiszen itt csak pénzeszközök és gazdasági erőforrások zárolásának megsértéséről lehet szó.

Btk. 327/B. § (1) bekezdés

E rendelkezés a VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés c) pontjának való megfelelést szolgálja, amely az alábbi cselekményt rendeli büntetni:

c) jegyzékbe vett természetes személy tagállam területére való belépésének vagy azon való átutazásának lehetővé tétele, uniós korlátozó intézkedésnek minősülő tilalom megsértésével.

Az (1) bekezdés a Btk. 353. § (1) bekezdésében büntetni rendelt embercsempészéshez alakilag hasonlító törvényi tényállás, az uniós korlátozó intézkedésben megfogalmazott beutazási tilalom megszegéséhez történő segítségnyújtást rendeli büntetni; lényegében olyan sui generis bűnsegédi magatartásról van szó, amelynek alapcselekménye – a beutazási tilalom megszegése – nem bűncselekmény. A bűncselekményt bárki megvalósíthatja.

Btk. 327/B. § (2) bekezdés

A Törvény súlyosabban rendeli büntetni a hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként történő elkövetést.

Btk. 327/C. § (1) bekezdés

E rendelkezés a VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés h) pont iii. alpontjának való megfelelést szolgálja, amely az alábbi tényállást rendeli büntetni:

h) uniós korlátozó intézkedés kijátszása az alábbi módszerekkel:

iii. jegyzékbe vett természetes személy által, vagy jegyzékbe vett szervezet vagy szerv képviselője által azon uniós korlátozó intézkedésnek minősülő kötelezettség teljesítésének elmulasztása, amely szerint a hozzá tartozó, tulajdonában vagy birtokában lévő vagy ellenőrzése alatt álló, valamely tagállam joghatósága alá tartozó pénzeszközöket vagy gazdasági erőforrásokat be kell jelentenie az illetékes közigazgatási hatóságoknak.

Az uniós korlátozó intézkedéseket elrendelő tanácsi rendeletek tartalmazhatnak a jegyzékbe vett személyek számára a saját vagyonukra vonatkozó bejelentési kötelezettséget, amelynek megszegése a korlátozó intézkedés kijátszásának minősül [pl. 269-es EU rendelet 9. cikk (2) bekezdés a) pont].

Ez a törvényi tényállás speciális alanyt feltételező szubszidiárius bűncselekmény, hiszen csak az képes megvalósítani azt, aki zárolási kötelezettséggel érintett vagyon felett rendelkezik, és jogszabály alapján bejelentési vagy adatszolgáltatási kötelezettsége lenne, de azt elmulasztja, illetve csak akkor állapítható meg, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg.

Btk. 327/C. § (2) bekezdés

E rendelkezés a VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés h) pont iv. alpontjának való megfelelést szolgálja, amely az alábbi tényállást rendeli büntetni:

h) uniós korlátozó intézkedés kijátszása az alábbi módszerekkel:

iv. uniós korlátozó intézkedésnek minősülő olyan kötelezettség teljesítésének elmulasztása, amely szerint közölni kell az illetékes közigazgatási hatóságokkal a befagyasztott pénzeszközökre vagy gazdasági erőforrásokra vonatkozó információkat, vagy olyan információkat, amelyek jegyzékbe vett személyekhez, szervezetekhez vagy szervekhez tartozó, azok tulajdonában vagy birtokában lévő vagy ellenőrzése alatt álló, valamely tagállam területén található olyan pénzeszközökre vagy gazdasági erőforrásokra vonatkoznak, amelyek nincsenek befagyasztva, amennyiben az ilyen információkat szakmai kötelezettség teljesítése során szerezték meg.

Ez a törvényi tényállás is speciális alanyt feltételező szubszidiárius bűncselekmény, hiszen csak az képes megvalósítani azt, aki foglalkozásánál fogva bejelentési kötelezettséggel rendelkezik, illetve csak akkor állapítható meg, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg.

Btk. 327/C. § (3) bekezdés

A Törvény súlyosabban rendeli büntetni a hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként történő elkövetést.

Btk. 327/D. §

A Törvény e §-ban szabályozza a nemzetközi gazdasági tilalomra vonatkozó értelmező rendelkezéseket.

Tekintettel arra, hogy a nemzetközi gazdasági tilalom megszegése nem csupán uniós korlátozó intézkedés megsértésével történhet, ezért indokolt volt létrehozni a nemzetközi korlátozó intézkedés gyűjtőfogalmát, amelybe beletartozik az uniós korlátozó intézkedés, az ezeket végrehajtó nemzeti jogszabály, valamint az ezekhez hasonló célt szolgáló, Magyarország számára nemzetközi jogi kötelezettséget keletkeztető szabály (ENSZ BT korlátozó intézkedés).

A Törvény szerint a Btk. 327. § (4) bekezdés a) pontja a VURM Irányelv 3. cikk (1) bekezdés h) pont ii. alpontjának való megfelelést szolgálva tartalmazza a tényleges tulajdonos fogalmát, egyszer már szerepel a jelenleg hatályos kódexben, a gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása büntettnél. A két fogalom eltér egymástól. A Btk. hatályos 409. § (3) bekezdése alapján „tényleges tulajdonosnak minősül az a személy vagy gazdálkodó szervezet, aki, illetve amely a gazdálkodó szervezetben közvetlenül vagy közvetve a szavazati jogok vagy a tulajdoni hányad legalább tíz százalékával vagy a Polgári Törvénykönyv szerinti meghatározó befolyással rendelkezik.” Ez a fogalom kizárólag a Btk. 409. §-ra vonatkozik. A Törvény szerinti 327/D. § b) pontja szerinti tényleges tulajdonos fogalma ennél bővebb, lényegében a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (Pmt.) 3. § 38. pontjának definíciójára hivatkozik, továbbá csak a Btk. 327–327/C. §-ra vonatkozik.

A halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áru új meghatározása csak szövegtechnikailag változott, lényegileg a hatályos definícióval megegyezik.

Btk. 330/A. §

A kettős felhasználású termék definícióját értelmező rendelkezésként eddig a Btk. 330. § (4) bekezdés b) pontja tartalmazta a Btk. 330. §-ra vonatkoztatva. A VURM Irányelv átültetésével azonban a kettős felhasználású termék a Btk. 330. §-án kívül bekerült a 327. §-ba is, ezért fejezeti szintű értelemező rendelkezésre lett szükség. Ennek megfelelően a Btk. 330. § (4) bekezdés b) pontja hatályon kívül helyezésre kerül, hogy a definíció átkerüljön az új 330/A. §-ba. A rendelkezés aktualizálására is sor kerül, mivel a kettős felhasználású termékek kivételére, az azokkal végzett bróker-tevékenységre, az azokkal kapcsolatos technikai segítségnyújtásra, valamint azok tranzitjára és transzferjére vonatkozó uniós ellenőrzési rendszer kialakításáról szóló, 2021. május 20-i (EU) 2021/821 európai parlamenti és tanácsi rendelet 31. cikkének első mondata a 428/2009/EK rendeletet hatályon kívül helyezte, így a hatályos hivatkozás meghaladottá vált.

A módosítás azért is szükséges, mert a nem minden, a jelenlegi definíció szerint kettős felhasználású termék kivitele engedélyköteles; csak meghatározott műszaki-technikai paraméterek, anyagösszetétel esetén van szükség kiviteli engedélyre.

A 2021/821 (EU) európai parlamenti és tanácsi rendelet 2. cikk 1. pontja alapján:

»1. „kettős felhasználású termékek”: azok a termékek, beleértve a szoftvert és a technológiát is, amelyek polgári és katonai célokra egyaránt felhasználhatók, és amelyek körébe beletartoznak azok a termékek, amelyek felhasználhatók nukleáris, vegyi vagy biológiai fegyverek vagy hordozóeszközök tervezésére, kifejlesztésére, gyártására vagy alkalmazására, ideértve azokat a termékeket is, amelyek egyaránt felhasználhatók nem robbantási célokra és nukleáris fegyverek vagy más nukleáris robbanószerkezetek előállításához történő, bármilyen formájú hozzájárulás céljára;«

A 3. cikk (1) bekezdése alapján az I. mellékletben felsorolt kettős felhasználású termékek kivitele engedélyköteles. Lényegében erre a körre hivatkozik a VURM irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontja is.

A Btk. 330/A. § szerinti meghatározás vonatkozik továbbá a Btk. 330. § által büntetni rendelt kettős felhasználású termékkel visszaélés cselekményére is, amelynek esetében az engedély nélküli vagy az engedély kereteit túllépve történő forgalomba hozatal, illetve az engedélytől eltérő felhasználás büntetendő, ekként az engedélyhez nem kötött termékek szerepeltetése a definícióban nem indokolt.

A Törvény mindezekkel összefüggésben az uniós korlátozó intézkedések megsértése bűncselekményi tényállásainak és szankcióinak meghatározásáról és az (EU) 2018/1673 irányelv módosításáról szóló, 2024. április 24-i (EU) 2024/1226 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való megfeleléshez szükséges módosításokat tartalmazza a Btk.-ban, a Be.-ben és a Jszbt.-ben.

96. §

Az internetes agresszió esetében indokolt annak biztosítása, hogy a cselekmény, csak a sértett kezdeményezése – magánindítványa – alapján indulhasson meg.

100. §

Az egyszerűsített átadás esetén a terhelt beleegyezésétől számított tíz nap áll a külföldi hatóság rendelkezésére, hogy a visszaszállítási garanciát megküldje a Fővárosi Törvényszék részére. Amennyiben ez a határidő eredménytelenül telik el, a hatályos szabályozás szerint a terheltet szabadítani kell. A módosítás az egyszeri, maximum tíz nappal történő hosszabbítás lehetőségének bevezetésével meggátolja, hogy az előforduló késedelem az egyébként gyors eljárásnak akadályát képezze.

101. §

Az ideiglenes átadás és az ideiglenes átszállítás szabályozásának koherenciáját a magyar bíróság által kibocsátott európai elfogatóparancs esetében is szabályozni kell, ahogy azt is, hogy erre milyen módon, a melléklet szerinti formanyomtatvány alkalmazásával kerülhet sor.

103. §

Az eljárás hatékonyságát biztosítja, ha a megtagadási okokról a bíróság az ügyiratok alapján is rendelkezhet.

104. §

A módosítás célja, hogy az EÜtv. is megfeleljen az uniós korlátozó intézkedések megsértése büncselekményi tényállásainak és szankcióinak meghatározásáról és az (EU) 2018/1673 irányelv módosításáról szóló, 2024. április 24-i (EU) 2024/1226 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek, különösképpen a 12. cikk (3) bekezdésnek.

100. §

Az egyes hatósági ügyekre vonatkozó végrehajtási szabályok és az eltérő ágazati szabályok miatt problémát jelent az egyes eljárásokban az eseti gondnok, illetve eseti gyám eljáró hatóságok általi kirendelése. A kiskorúak és a gondnokoltak védelme érdekében különösen fontos a gyámhivatali közreműködés, ezért indokolt, hogy az eseti gyámot és az eseti gondnokot az egységes jogalkalmazás érdekében a gyámhivatal rendelje ki. Emellett a rendelkezés jogtechnikai jellegű módosítást is tartalmaz.

A Törvény a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény módosításával bevezetett, az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás jogintézményére tekintettel rendezi ezen új típusú távoltartás családi jogi jogkövetkezményeit.

101. §

Jogtechnikai jellegű módosítás.

106. §

Az átalakulás, egyesülés, szétválás során a jogelőd társaság (társaságok) minden tagja számára nyitva áll annak lehetősége, hogy ha e szervezeti változást nem tudja, vagy nem kívánja megakadályozni, de az annak eredményeként létrejövő jogutódban (jogutódokban) részt venni nem akar, az átalakuló, egyesülő, szétváló jogi személytől való távozási szándékát bejelentse, a szervezeti változás végrehajtása esetére, a vele való elszámolást kérve.

Az is bekövetkezhet ilyen szervezeti változások esetén, hogy a jogutódba vagy a jogutódok valamelyikébe új tag csatlakozik akár tőkepótlás érdekében, akár más okból.

A leválásra, mint a kiválás különleges esetére a fenti szabályok alkalmazandóak, és számos leválásnál erre szüksége is van.

A nyilvánosan működő részvénytársaságok esetén a leválás az egyetlen szétválási módozat, amely véghez vihető, hiszen itt egyetlen olyan, a leválással keletkező jogutód van, amelyben egyedüli tag maga a szétváló társaság. A tagok ennek megfelelően abban tagsági viszonyt nem létesíthetnek, emiatt erre nézve szándékukat sem kell vizsgálni.

Ugyanakkor technikai problémát okoz a nyilvánosan működő részvénytársaságok leválásánál az a szabály, amely a leválásnál is megengedi a tagok – leválás miatti – távozási szándékának bejelentését, valamint azt, hogy a szétváló jogi személybe új tag csatlakozhasson. Az új tag csatlakozása szükségtelen, hiszen a leválasztott vagyon a leválással létrejövő jogi személy részére rendelkezésre áll, a szétváló nyilvánosan működő részvénytársaság tulajdonosi és vagyoni struktúráját pedig az új tag csatlakozásával járó tőkepótlás szükségtelenül megzavarná, ami a többi tag számára is kifogásolható lehet.

Amennyiben a tagok leválás miatti távozását nyilvánosan működő részvénytársaságok leválása esetére is megengednénk, ez feltételezné, hogy a nyilvánosan működő részvénytársaság minden részvényesét megnyilatkoztassa arra nézve, hogy tagsági viszonyát a leválás esetére fenntartja-e. Ez azonban a részvényesek nagy száma és a részvényforgalom miatti állandó változások folytán technikailag kivitelezhetetlen. Megengedése ugyanakkor indokolatlan is, mert a részvényes, ha a leválással nem ért egyet, vagy tagsági viszonyát a leválás esetére nem kívánja fenntartani, részvényét bármikor elidegenítheti a részvényátruházás általános szabályai szerint. Ha pedig valaki a szétváló nyilvánosan működő részvénytársaság részvényese szeretne lenni, nincs elzárva attól, hogy a rendes piaci forgalomban (de nem a leválási folyamat révén) részvényt szerezzen.

Miután észszerű gazdasági szükséglet, hogy a nyilvánosan működő részvénytársaságok számára legalább a leválás megvalósítása lehetőségének eszköze rendelkezésre álljon, a Ptk.-ban rendelkezni kellett a Ptk.3:42. § szabályainak a leválás esetében való alkalmazási tilalmáról.

107. §

A Törvény a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény módosításával bevezetett, az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás jogintézményére tekintettel rendezi ezen új típusú távoltartás családi jogi jogkövetkezményeit.

Az egyes hatósági ügyekre vonatkozó végrehajtási szabályok és az eltérő ágazati szabályok miatt problémát jelent az egyes eljárásokban az eseti gondnok, illetve eseti gyám eljáró hatóságok általi kirendelése. A kiskorúak és a gondnokoltak védelme érdekében különösen fontos a gyámhivatali közreműködés, ezért indokolt, hogy az eseti gyámot és az eseti gondnokot az egységes jogalkalmazás érdekében a gyámhivatal rendelje ki.

108. §

Minden átalakulásnál neuralgikus kérdés az átalakulással létrejövő jogi személy által végzendő, de korábban a jogelőd jogi személy tevékenységi körébe tartozott engedélyköteles tevékenységek sorsa.

Az engedélyezési eljárásra átalakulás esetében is sor kell kerülnön, az engedélyezés feltételeinek fennállását a jogutódnál is ellenőrizni kell. Az engedélyköteles tevékenységek rendkívül változatosak, számos különféle személyi és tárgyi feltétel meglétét kell vizsgálni. Kizárólag az engedélyező hatóság döntheti el, hogy a jogutódnak – új engedély kiadása vagy a régi engedélynek a jogutódlás tárgyában való módosítása révén – az engedélyköteles tevékenység végzése biztosítható-e.

Vannak olyan engedélyköteles tevékenységek, amelyeknél a tevékenység végzése rövidebb ideig, az engedélyezési eljárás tartamára minden nehézség nélkül felfüggeszthető. Más esetekben azonban olyan tevékenységről van szó, amelynek folyamatos végzése társadalmi, közösségi érdek, vagy a végzésével való felhagyás technikai akadályokba ütközik. Ezeknek az engedélyezési eljárás tartamára történő szüneteltetése megoldhatatlan. Ugyanakkor az sem téveszthető szem elől, hogy e tevékenységek általában olyan szenzitív feladatok végzésével járnak, amelyeknél – éppen az állam, a közösség érdekében – biztosítani kell, hogy a hatósági vizsgálat a lehető legteljesebb mértékben végbemenjen, mivel ez többnyire fontos személy-és vagyonbiztonsági kérdés. A tevékenység jellegétől függően a fenti okokból arra is sor kerülhet, hogy az engedélyezési eljárás tartamára – de legfeljebb a jogutód bejegyzésétől (vagy az átalakulás joghatásainak beálltától) számított hatvan napra – a jogutód a tevékenység végzésére ideiglenes felhatalmazást kapjon, ha ezt eltérő jogszabályi rendelkezés vagy hatósági határozat ki nem zárja.

Egyes ágazati jogszabályok (például az energiaipar területén a GET és a VET, vagy a fúziókontroll vonatkozásában a Tptv.) kezelik ezt a helyzetet, és szem előtt tartva a folyamatos működés igényét, egyféle ideiglenes engedély jogintézményét rendszeresítik. Az engedélyköteles tevékenységek palettája azonban rendkívül széles, az engedélyezési feltételek szerteágazóak, nincs olyan törvényi szabályozás, amely a felmerülő kérdéseket egységesen szabályozná.

Ezért a jogutódlás melletti megszűnés esetére jelen törvénynek kell meghatározni azokat a normákat, amelyek lehetővé teszik, hogy az engedélyköteles tevékenységek – melyeknél az általános jogutódlás nem lehetséges – szükség esetén megszakítás nélkül végezhetőek legyenek a jogutód jogi személy által, de ugyanakkor az engedély kiadásához illetve a jogutód tekintetében történő módosításához szükséges hatósági vizsgálat is végbemehessen. Az engedélyezési eljárást le kell folytatni, de rendezni kell, hogy annak kezdeményezésére ki jogosult, és az engedélyezési eljárás megindításának legkorábbi időpontját a kontinuitás fenntartása érdekében előre

kell hozni, azzal nem lehet megvárni a bejegyzési eljárás befejeztét vagy az átalakulás joghatásainak beálltát. Erre a legalkalmasabb időpont az átalakulásról véglegesen meghozott legfőbb szervi döntés napja, mert ekkor már az átalakulás tárgyában az átalakuló jogelődnél a végső döntés megszületett. Ha ettől az időponttól kezdve a hirdetményi időtartamot és az esetleges átalakulási joghatások beálltát is hozzászámítjuk, nagy valószínűséggel elegendő idő áll rendelkezésre az engedélyezési eljárás lefolytatására.

A tevékenység folyamatosságát a szabályozás (hasznolva a VET rendelkezéseit) úgy kívánja biztosítani, hogy azt – eltérő jogszabályi rendelkezés vagy hatósági tilalom hiányában az átalakulás bejegyzésétől (vagy a joghatás beálltától) számítottan az engedélyezési eljárás tartamára, de legfeljebb hatvan napra az átalakulással keletkező jogi személynek (személyeknek), melyek az engedélyköteles tevékenység vonatkozásában jogutódnak tekintendők – megengedi. Ez alatt az időtartam alatt törvényi felhatalmazással, de hatósági engedély nélkül történik a kérdéses tevékenység gyakorlása, ezért ennek az állapotnak a Tervezet szűk időkeretét határozza meg. Az engedélyezési eljárás elhúzódása (noha mind a kérelmezőnek mind a hatóságnak törekednie kell a gyors ügyintézésre) sem oldhatja fel a fenti felhatalmazás időbeli korlátait. Az ideiglenes jogutódkénti tevékenység-végzés végső határidejeként megállapított, a jogutód jogi személy bejegyzésétől (vagy ha az átalakulás joghatásainak beálltára későbbi időpontot jelöltek meg, akkor ettől) számított hatvanadik naptól a felhatalmazás megszűnik, akkor is, ha az engedélyezési eljárás még folyamatban volna. Ekkortól tehát a jogutód az engedélyköteles tevékenységet a hatósági határozat megszületéséig (véglegessé válásáig) nem végezheti, arra való jogosultsága pedig e határozat tartalmától függ. A Tervezet (figyelemmel arra, hogy az átalakulás joghatása beálltának meghatározása magyar szabályozási sajátosság, viszont vannak olyan engedélyköteles tevékenységek, amelyek országhatárokon átvándorolók, vagy uniós vonatkozásúak) kezelni kívánta azt a helyzetet, amikor az átalakulást és a jogutódot a nyilvántartásba bejegyezték, azonban ennek joghatása csak később áll be. A hatósági eljárás megindítására az (1) bekezdés az átalakuló (jogelőd) jogi személyt felhatalmazza, azonban gondoskodni kellett a hatósági eljárásban a jogutód képviseléről is addig az időpontig, amíg teljes jogalanyiságát megszerzi.

Az új 6/A. § (4) bekezdése szerint az előbbi előírások csak akkor érvényesülnek, ha ágazati jogszabály az adott tevékenységre eltérő szabályozást nem ad. Ilyen esetben ugyanis a jelen előírásokhoz képest speciális ágazati rendelkezés elsőbbsége érvényesül.

Az új 6/A. § (5) bekezdése egy, az engedélyezési feltételek egyikével kapcsolatos, gyakran felmerülő problémát kíván megoldani, amely abból adódik, hogy az átalakulás esetére deklarált általános jogutódlás az engedélyköteles tevékenységekre nem irányadó. Olyankor, ha az engedély kiadásának előfeltétele a kérelmező jogi személy előzetes, meghatározott idejű folyamatos működése, ez az átalakulással újonnan keletkezett jogi személy vonatkozásában nyilvánvalóan hiányozni fog. Ezért a Tervezet úgy rendelkezik, hogy – ha e feltétel az átalakuló jogelőd jogi személynél megvalósult – a folyamatos működést az átalakulással létrejövő jogi személynél is teljesítettnek kell tekinteni, és ugyanígy rendelkezik olyan esetre is, amikor a jogutódnak valamely kedvezmény elnyerése vagy egyéb előéleti feltétel megvalósulása szükséges.

Az új 6/A. § (6) bekezdése értelmező rendelkezést tartalmaz, tekintve, hogy a közigazgatásban nincs az engedélyezési eljárásokra egységes központi szabályozás. Az engedélyeztetés alá eső tevékenységek, a kapcsolódó hatósági eljárások, aktusok jellege, elnevezése, a hozható határozatok, eljárási cselekmények rendkívül sokszínűek. Az értelmező szabály világossá teszi, hogy a 6/A. § előírásai minden olyan hatósági eljárásra, aktusra irányadók, amelyek ahhoz szükségesek, hogy egy jogi személy valamely tevékenység jogszerű ellátásához elengedhetetlen felhatalmazást megkapja.

109. §

Az egyes jogi személyek átalakulásáról, egyesüléséről, szétválásáról szóló 2013. évi CLXXVI. törvény (a továbbiakban: Átv.) 12. §-a egyesülés esetére az átalakulás szabályainak megfelelő alkalmazását írja elő. Ennek értelmében az új 6/A. § előírásai is érvényesülnek az egyesülés valamennyi esetében, azonban figyelemmel kellett lenni arra a körülményre, hogy az egyesülésben részt vevő jogi személyeknek nem mindegyike végez olyan engedélyköteles tevékenységet, melyet a jogutódként létrejövő, – összeolvadásnál új, beolvadásnál a fennmaradó, átvevő jogi személy – folytatni kíván. Mivel az átalakulással szemben az egyesülésnél nem egy, hanem legalább két, olykor ennél is több jogi személy vesz részt a folyamatban, rendezni kellett, hogy a hatósági eljárást az egyesülés bejegyzésének, illetve joghatásai beálltának időpontjához képest melyik jogi személy kezdeményezheti, továbbá az új 6/A. §-hoz fűzött indoklásban vázolt okokból a bejegyzés és a joghatás beállásának ideje közötti képviselet kérdését is.

110. §

A szétválásnál az Átv. 17. § az átalakulás és az egyesülés közös szabályaira visszautal, ez azonban nem elegendő. Az új 6/A. § megfelelő alkalmazásához kiegészítő szabályt kellett adni a szétváló jogelőd által végzett engedélyköteles tevékenység sorsára nézve, ha az valamelyik jogutódhoz kerülne a vagyonmegosztás következtében.

Ennek oka, hogy bár az átalakuláshoz hasonlóan a szervezeti változás kiindulásánál itt is egyetlen jogi személy van, azonban a folyamat végpontjában a szétválásnál – az átalakulással ellentétben – legalább két, olykor ennél is több jogi személy keletkezik. Ezt a különbséget a szétválás közös szabályai között úgy kezeli a módosítás, hogy meghatározza: csak az a jogutód válhat engedélyessé az új 6/A. § megfelelő alkalmazásával, amelyikhez az engedélyköteles tevékenységet a szétválási szerződés telepítette. A hatósági eljárás kezdeményezésére és a képviselőre vonatkozóan speciális szétválási szabály alkotása szükségtelen, mivel az új 6/A. § e vonatkozásban a szétválás eseteire is vonatkoztatható.

111. §

Az Átv. a Ptk. 3:321. § (2) bekezdésében végrehajtott módosítást képezi le a 38/A. §-ban, a Ptk. rendelkezés indokolásában ismertetett okokból. A nyilvánosan működő részvénytársaság részvényese nem dönthet úgy, hogy a szétváló társaságban tagsági viszonyát megszünteti a leválásra tekintettel, és a szétváló nyilvánosan működő részvénytársaságba leválás címén új tag nem csatlakozhat. Erre figyelemmel a tagsági viszonyt a leválásra tekintettel történő megszüntetésével és keletkeztetésével kapcsolatos általános szabályok a nyilvánosan működő részvénytársaság leválása során nem alkalmazhatóak. Ezek ugyanis különösen megnehezítenék, technikailag végrehajthatatlanná tennék a nyilvánosan működő részvénytársaságok leválási folyamatát. Annak természetesen nincs akadálya, hogy a szétváló részvénytársaság részvényese a piaci forgalomban részvényét értékesítse, és annak sem, hogy – aki a társaság részvényese szeretne lenni – részvényt vásároljon.

112. §

A Ptk. 5:159/B. § (6) bekezdése szerint építményi jogot fogyasztó a tulajdonát képező ingatlanon nem alapíthat és ilyen jogot fogyasztó – az öröklés kivételével – nem szerezhethet. E rendelkezés alkalmazása során jogbizonytalanság merült fel abban, hogy a természetes személy az ingatlanra alapított építményi jog alkalmazása során mikor tekinthető fogyasztónak.

A Törvény a Ptk. idézett rendelkezésének alkalmazását megkönnyítendő az építményi joggal érintett ingatlan jellegére, természetére, illetve a rendeltetésére tekintettel egy olyan törvényi fikciót állít fel, amely kizárja, hogy az érintett ingatlanra ilyen jogot alapító (engedő) vagy megszerző természetes személy fogyasztónak minősülhessen. Ezt azzal kívánja elérni, hogy bizonyos ingatlanokat – a rájuk általában vagy tipikusan jellemző rendeltetésre és hasznosítási módra tekintettel – olyannak nyilvánít, amelyek esetében a természetes személyt az üzleti tevékenysége körében eljárónak kell tekinteni, abban az esetben is, ha egyébként a szakmája vagy önálló foglalkozása körében való eljárás nem lenne megállapítható, vagy az építményi jog alapítását vagy szerzését nem üzleti tevékenysége keretében, illetve ennek részeként végezné.

A javasolt szabály alkalmazása szempontjából az építményi jog alapításával érintett ingatlanok jellegének, természetének, illetve a rendeltetésének van meghatározó szerepe. Ha tehát az adott ingatlan ezen jellege, természete, illetve rendeltetése alapján jellemzően üzleti tevékenység folytatására szolgál (pl. az ingatlan jellemzően mezőgazdasági vagy ipari termelés folytatására, illetve ehhez kapcsolódó vagy más szolgáltatás nyújtására szolgál), függetlenül attól, hogy annak illyen célú hasznosítása a konkrét esetben megállapítható-e vagy sem, az építményi jogot alapító (engedő) vagy szerző természetes személy nem tekinthető fogyasztónak, ebből következően az ilyen személy az ingatlanon építményi jogot alapíthat (engedhet) vagy szerezhethet. Az említett rendeltetésű vagy hasznosítású ingatlanok esetén a fogyasztóként való eljárás ugyanis nem kerülhet szóba.

A javasolt szabályozás természetesen nem zárja ki azt, hogy a rendeltetésére tekintettel ilyen ingatlanok nem minősülő, építményi jog alapításával érintett ingatlanok (pl. lakhatást szolgáló ingatlanok) esetén is megállapítható legyen, hogy a természetes személy a szakmája, önálló foglalkozás vagy üzleti tevékenysége körében járt el, így ez okból nem minősülhet fogyasztónak. Ebben az esetben azonban továbbra is a szerződéskötés konkrét céljának és egyéb körülményeinek gondos vizsgálata és mérlegelése alapján kell eldönteni azt, hogy

a szerződéskötés során eljáró természetes személy fogyasztói minősége megállapításának feltételei fennállnak-e vagy sem.

113–115. §

A módosítás hiánypótló rendelkezésként rögzíti a végrehajtásért felelős szerv szervezeti egységei közötti áttétel és a határozat kézbesítése iránti intézkedés megtételének a határidejét, az elintézési határidő kezdődőpontját, továbbá azt is, hogy az elintézési határidőbe az áttétel ideje nem számít bele. A módosítás a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítása esetére egyszerűsítést is bevezet az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan.

A módosítás eredményeként a végrehajtásért felelős szerv határozata hivatalból vagy kérelemre kiegészíthető lesz abban az esetben is, ha jogszabály szerinti kötelező tartalmi elem maradt ki a határozatból. Bevezetésre kerül új jogintézményként a végrehajtásért felelős szerv határozatának saját hatáskörben történő módosítása vagy visszavonása, ha megállapítja, hogy határozata jogszabályt sért. A módosítást célszerűségi szempontok indokolják, a megoldás hasonló a közigazgatási rendtartásról szóló törvény szerinti szabályozáshoz. Ezzel elkerülhető lesz, hogy kizárólag a határozattal szembeni panasz elbírálása keretében küszöböljék ki a jogszabályellenességet. A szabályozás erre hat hónapos határidőn belül teremt lehetőséget, ez ugyanis a panasz – mulasztás igazolása mellett történő – benyújtásának a határideje. Ez alól kivételt képez a törvényességi felügyeletet ellátó ügyész felhívása vagy rendelkezése alapján kerül erre sor.

A módosítás a döntés érdemét érinti, míg a kiegészítés új szabálya szerint arra akkor kerülhet sor, ha jogszabály alapján kötelező tartalmi elem pótlásáról van szó. Garanciális elemként a módosítás vagy a határozat visszavonása esetén az erről hozott határozatot mindazokkal közölni kell, akikkel az alaphatározatot közölték, valamint akikre nézve a megváltoztatás folytán az rendelkezést tartalmaz, továbbá a határozattal szemben ugyanolyan jogorvoslatnak van helye, mint amely az eredeti határozattal szemben benyújtható.

116. §, 131. §

A Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontjában megjelölt személy elleni erőszakos bűncselekmény sértettjeinek hatékonyabb védelme érdekében, hogy nyilatkozatukat félelem nélkül szabadon megtehessek, a módosítás a sértett feltételes szabadsággal kapcsolatosan írásban megtett nyilatkozata, illetve a büntetés-végrehajtási bírótól szóban megtett nyilatkozatáról felvett jegyzőkönyv tekintetében az irat megismerését kizárja, tovább ezen iratok zárt kezeléséről rendelkezik. Az iratmegismerés korlátozása továbbá felmerült a büntetés-végrehajtási szerv előterjesztéséhez kapcsolódó pszichológusi véleménnyel kapcsolatosan is.

Ezzel összefüggésben továbbá a módosítás a sértett részére kezdeményezési lehetőséget teremt arra, hogy a nyilatkozat tartalmi ismertetésének a mellőzését kérje a büntetés-végrehajtási bírótól, mely kérelem esetén a mellőzés tekintetében mérlegelési lehetőség nincs. A kérelem megalapozottsága körében ugyanis olyan szubjektív elemeket kellene vizsgálni, hogy van-e alapja a sértett félelemének, miközben a sértettel szemben súlyos jogsértés történt az elkövető részéről. A büntetés-végrehajtási bírót azonban ez esetben is kötné, hogy a nyilatkozatban foglalt tényállítások valóságtartalmát vizsgálja. A módosítás a sértetti nyilatkozat tartalmi ismertetésének mellőzését abban az esetben is lehetővé tenné, ha a büntetés-végrehajtási bírót a feltételes szabadság kérdésében való nemleges döntését más indokokra alapozta.

A módosítás megteremti a lehetőséget annak, hogy ha a sértett a feltételes szabadságra bocsátás esetére az elítélt szemben külön magatartási szabályként távoltartás elrendelést kezdeményezte, de annak elrendelését a büntetés-végrehajtási bírót különös méltánylást érdemlő esetben mellőzte, a sértett a rendelkezés mellőzésére tekintettel fellebbezéssel élhessen. E jog gyakorlása érdekében a sértett részére ez esetben a büntetés-végrehajtási bírót kézbesíti a határozatot. Ha kizárólag a sértett jelentett be fellebbezést, a módosítás erre a kérdésre korlátozza a másodfokú bíróság felülbírálatát.

A sértett a Bv. tv. 13. §-a értelmében az elítélt feltételes szabadságra bocsátásának időpontjáról értesítést kap. Ugyanakkor, ha a sértett a feltételes szabadságra bocsátás elbírálására vonatkozó büntetés-végrehajtási bírói eljárásban nyilatkozatot tesz, indokolt, hogy a nemleges döntésről is értesülhessen.

117. §, 136. §

Az elzárás végrehajtás érdekében történő felhívás kiadása 2022. március 1-jei hatállyal került át a BVOP feladatkörébe. A módosítás nem célozta a rendbíróság helyébe lépő elzárás letöltésére történő felhívás feladatkör átadását, ugyanakkor a joggyakorlat bizonytalan volt a tekintetben, hogy ezt ki adja ki, ugyanis a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtására vonatkozó szabályozás visszautal az elzárásra. Az egységes joggyakorlat érdekében szükséges a jogszabályi koherenciát biztosító módosítás.

118. §

A módosítás arra az esetre, ha kizárólag a sértett jelentett be fellebbezést a távoltartás mellőzésére tekintettel, e kérdésre korlátozza a másodfokú bíróság felülbírálati jogát. Indokolt továbbá a fellebbezésre jogosultak körének kiterjesztése a sértettre, akinek esetében nem általános fellebbezési jogról beszélhetünk, hanem kizárólag a Bv. tv.-ben meghatározott esetben fennálló lehetőségről, miként a kényszergyógykezelt házastársa, élettársa és törvényes képviselője esetén is.

A joggyakorlat felől számos jelzés érkezett arra vonatkozóan, hogy nem egységes a gyakorlat abban, hogy a Bv. tv. 50. § (1) bekezdés f) pont fc) alpontja, valamint az 51. § (5) bekezdése szerint szabályozott törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat és a jogintézményt első helyen szabályozó Be. szabályok alapján a büntetés-végrehajtási ügyekben milyen döntéseket hozhat a Kúria.

A Bv. tv. 51. § (5) bekezdésének a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény, egyes büntető tárgyú törvények, valamint az európai uniós és a nemzetközi bűnügyi együttműködést szabályozó törvények módosításáról szóló 2017. évi CXLIV. törvény 94. §-ához írt indoklás korábban kísérletet tett arra, hogy egyértelművé tegye, hogy ha a Kúria bv. bírói határozatot vizsgál, akkor az ilyen határozatok esetében nem értelmezhető sem a súlyosítási tilalom, sem a hátrányosabb határozat hozatalának tilalma, mivel a büntetés-végrehajtási bíró végzése nem érinti a büntetőjogi felelősséget, és szankció kiszabásáról sem rendelkezik. Erre tekintettel szükséges külön szerepeltetni a Bv. tv.-ben azokat a határozatokat, amelyeket a Kúria meghozhat, ha a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat tárgya a büntetés-végrehajtási bíró végzése.

Ugyanakkor e módosítást követően is születtek ellentétes döntések, amelyre tekintettel a Törvény egyértelművé teszi, hogy a Be. 669. §-ban meghatározott rendelkezések nem képezik akadályát annak, hogy a Kúria a büntetés-végrehajtási szakban az elítélre nézve hátrányosabb határozatot hozzon.

119. §

A Törvény a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény módosításával bevezetett, az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás jogintézményére tekintettel rendezi ezen új távoltartás elrendelésével kapcsolatos büntetés-végrehajtási jogi részletszabályokat.

120. §

A büntetés-végrehajtási szerv biztonsági követelményének érvényesüléséhez szükséges módosítás, amely biztosítja, hogy az intézet a biztonsági szempontból lényeges ügyiratokat megismerhesse.

121. §

A 2025. június 15-én hatályba lépő, a kábítószer előállításának, használatának, terjesztésének, népszerűsítésének tilalmával összefüggő törvénymódosításokról szóló 2025. évi XIX. törvény (a továbbiakban: 2025. évi XIX. törvény) 26. §-a új kábítószer-fogalmat vezet be a Btk.-ba. A Bv. tv. módosításának a célja egyrészt a Btk.-ban szereplő kábítószer-fogalommal való koherencia biztosítása, másrészt pedig az, hogy a kábítószernek nem minősülő, ám a büntetés-végrehajtási intézetekben nem engedélyezett tudatmódosító szerek köre is egyértelműen meghatározható legyen. A Bv. tv. szerinti kábítószer-fogalom a bódult állapot előidézésére alkalmas, nem emberi fogyasztásra szánt anyag esetében is a Btk. fogalomhasználatát követi. Ennek megfelelően az ilyen anyagok abban az esetben minősülnek kábítószernek, amennyiben azokkal kapcsolatban vagy a Btk. 184. §-a szerinti kereskedelmi típusú elkövetési magatartás (szándékos, kóros élvezetű történő segítségnyújtás érdekében történő átadás), vagy a Btk. 459. § (1a) bekezdés szerinti bűncselekmények elkövetése állapítható meg.

Nem kábítószernek minősülnek ezzel szemben a tiltott tudatmódosító szerek az alábbiak szerint:

- az emberi fogyasztásra szánt bódító hatású anyagok (alkohol, gyógyszer, stb.) abban az esetben tiltottak, ha azok birtoklására a fogvatartottnak nincs engedélye, ami lehet engedély nélküli vagy engedélyt meghaladó mértékű tartás is;
- a nem emberi fogyasztásra szánt bódító hatású anyagok (hígító, ragasztóanyag, stb.) kábítószernek minősülnek, ha – a fentiekben foglaltak szerint azok átadására került sor, vagy ha azokkal kapcsolatban a Btk. 459. § (1a) bekezdés szerinti bűncselekmények elkövetése állapítható meg, amely körülmények hiányában ezen szerek, anyagok tartása, birtoklása akkor minősül tiltott tudatmódosító szernek, ha a birtoklásra, tartásra a fogvatartottnak nincs engedélye.

A bódult állapot előidézésére alkalmasság szintén igazodik a Btk. új fogalomhasználatához, és a jogalkalmazói gyakorlatban ismert és kimunkált fogalom, amely független attól, hogy konkrétan a fogyasztóból milyen élettani hatást vált ki (tompító, nyugtató, stimuláló, hallucinogén, stb.). Az anyagok ilyen hatása többnyire köztudomású tény (alkohol, gyógyszerek, oldószerek, stb.), más esetben – tipikusan az ún. nem listás designer drogok esetében – szakértői kérdés lehet. A fogalom az anyag formáját érintően nem tartalmaz szűkítést így az lehet természetes vagy mesterséges úton előállított, szerkezetátalakítással létrehozott vagy bármilyen más anyag is.

122. §

Az elektronikus ügykezelés folytán feleslegessé vált a felhívásokról jegyzék kiállítása és megküldése, mivel az elektronikus nyilvántartás adatai az érintett bv. intézetek számára is rendelkezésre állnak.

123. §

A hatékony szakmai feladatellátás és megalapozott kockázatfeltárás és -értékelés érdekében, az agglomerációs központok esetében a BFB helyett, a jövőben a KKMI agglomerációs szervezeti egységei végeznék a kockázatelemzési vizsgálatot és a kategória-besorolást. A módosítás nyomán az elítéltet hátrány nem érné, sőt ez esetben a döntést a kategória-besorolásra specializálódott munkacsoport hozná meg. A praktikum mellett a kategória-besorolások átvétele továbbá erősítené az egységes módszertan és végrehajtási elvek szerinti működést.

124. §

A módosítás célja, hogy tehermentesítse az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetet azáltal, hogy bizonyos egyszerűbb megítélésű esetekben decentralizálja a kizárólagos kivizsgálási hatáskörét a személyiségzavar gyanújával vizsgálatra utalt elítéltek vonatkozásában.

125. §

A módosítás eredményeként abban az esetben, ha a vármegyében nincs bv. intézet, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka jogosult kijelölni azt a bv. intézetet, amely mellett működő pártfogó felügyelők kötelesek a megjelölt tevékenységek elvégzésére. Ez a megoldás kellően rugalmas és biztosítja az arányos munkateher-megosztást.

126–127. §, 129. §

A módosítás az AJB-1116/2022. számú ügyben a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes egyéni panasz alapján indított vizsgálatban tett megállapításai és javaslata alapján került kidolgozásra. Az új szabályozás – törvényi szintre emelve a rendeleti szabályokat és részletesebb kimunkálással – érvényre juttatja azt a lényegi elemet, hogy a fegyelmi elkülönítés célja nem a további jogkorlátozás, hanem a fegyelmi eljárás rendjébe illeszkedően a fegyelmi eljárás eredményességének biztosítása.

128. §

A gyakorlati tapasztalatok alapján felmerült a szükségessége a panaszügyek elbírálása során meghozható döntések törvényi meghatározásának, amely biztosítja a jogalkalmazás egységességét.

130. §

A módosítás kiegészíti a büntetés-végrehajtási bíró mérlegelési szempontrendszerének nem taxatív felsorolását az elítéltnak az általa elkövetett bűncselekményhez való viszonyulásának a vizsgálatával.

A módosítás eredményeként a jövőben a pszichológusi véleményt kell csatolni a feltételes szabadságra vonatkozó előterjesztéshez, ugyanis a kockázatelemzés önmagában, mivel egy valószínűségi becslés, amely a jogszabály szerint alacsony, közepes vagy magas, nem ad részletes képet az elítéltről. Ugyanakkor a pszichológusi véleménynek továbbra is részét képezné a visszaesési kockázatmérés eredménye. Az egységes módszertan érdekében a pszichológusi véleményt a KKMI állományába tartozó pszichológusokból álló bizottság véglegesen. A pszichológus és a kezelt közötti bizalmi viszony megóvása érdekében a pszichológusi véleményre az iratmegismerés joga a jövőben nem terjed ki.

132–133. §

A Btk. 134. §-a értelmében katonával szemben szolgálati viszonyának fennállása alatt közérdekű munka büntetés nem szabható ki. Ebből következően a Bv. tv. közérdekű munka végrehajtására vonatkozó rendelkezései között sincs szabályozás arra, hogy ha az elítélt a közérdekű munka büntetés végrehajtása során létesít szolgálati viszonyt, azt miként kell végrehajtani. Ugyanakkor a honvédek jogállásáról szóló 137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet 7. § (5) bekezdése alkalmazásával előfordulhat, hogy legénységi állományba vétel esetén a katonával szemben közérdekű munka vár végrehajtásra. A módosítás tekintettel arra, hogy a szolgálati viszony ellátása a közérdeket szolgálja, erre az esetre egy kötelező félbeszakítási okot és végrehajtási akadályt épít be a törvénybe.

135. §

A módosítás hiánypótló rendelkezést iktat be a letartóztatottak tekintetében az újonnan bevezetett látogatófogadási formák alkalmazására vonatkozóan. A várakozási idő meghatározása, illetve annak mellőzése a letartóztatás, mint kényszerintézkedés természetére tekintettel kedvezőbben kerül megállapításra a szabadságvesztésre ítéltékhez képest.

137. §

A módosítás kiegészíti a Mód. tv. 1.-hez kapcsolódó átmeneti rendelkezéseket arra tekintettel, hogy bizonyos esetekben (félbeszakítás, reintegrációs őrizet, feltételes szabadság), mivel az elítélt nem tartózkodott a bv. intézetben a rezsim besoroláshoz igazodó kategória- megfeleltetésre sem került sor, de ezekben az esetekben az elítélt visszakerül, illetve visszakerülhet a bv. intézetbe, ezért a megfeleltetés szükségessége felmerül.

138. §

Az átmeneti rendelkezés egyértelművé teszi, hogy a Bv.tv. új 99. § (4) bekezdésére figyelemmel nem kell az összes, több szabadságvesztést folyamatosan töltő elítélt esetében a kreditpontok számát és ütemezését újra számolni, hanem az új szabályt csak a módosító rendelkezés hatálybalépését követően fogamatba vett olyan újabb szabadságvesztések esetében kell alkalmazni, amikor az újraszámítást egyébként is el kell végezni.

140. §

Technikai és pontosító jellegű szövegcserés módosításokat tartalmaz.

141. §

Hatályon kívül helyező rendelkezést tartalmaz.

142. §

A Törvény a Pp.-be az új 147/A. § beiktatásával szabályozza a bíróság számára törvényben megállapított intézkedési határidő túllépésének következményét. A Törvény alapján az intézkedési határidő túllépése esetén a bíróságnak a határidő lejártát követő naptól kezdve naponta a – késedelem első napján érvényes – minimálbér 1,5 százalékának megfelelő mértékű vagyoni elégtételt kell nyújtania a felek részére.

A vagyoni elégtételt az a bíróság nyújtja, amelynek eljárásában a határidő túllépés megvalósult. Ez alól kivételt képez, ha az érintett bíróság nem jogi személy. Ez esetben a vagyoni elégtételt az a jogi személyiséggel rendelkező bíróság nyújtja, amelynek illetékességi területén az eljáró bíróság található.

A vagyoni elégtétel megállapítása és kifizetése iránt a feleknek nem kell kérelmet előterjeszteniük, arra hivatalból kerül sor. Ennek érdekében a bíróság a vagyoni elégtétel nyújtására vonatkozó kötelezettségről a határidő túllépéssel érintett intézkedés megtételétől számított nyolc napon belül értesíti a vagyoni elégtételt nyújtó bíróság gazdasági hivatalát, amely 30 napon belül intézkedik a kifizetés iránt.

143–144. §

A Törvény jogorvoslati lehetőséget is biztosít a felek számára arra az esetre, ha a vagyoni elégtétel kifizetése iránt a bíróság nem intézkedik. A Törvény alapján a fél ebben az esetben az eljárás elhúzódása miatt kifogást terjeszthet elő. E kifogás elbírálása is az eljárás elhúzódása miatti kifogás szabályai szerint történik. Ha a kifogást elbíráló bíróság alaposnak tartja a kifogást, megfelelő határidő tűzésével az intézkedés megtételére utasítja a mulasztó bíróságot.

145. §

A polgári perekben indokolt a felesleges adminisztrációs teher csökkentése és az érdemi munkavégzésre fordítható idő növelése érdekében olyan szabályozás kialakítása, amely alapján az elsőfokú eljárásban rövidített indokolást tartalmazó ítélet hozható, ha a felek az elsőfokú ítélet kihirdetésén nem jelennek meg, vagy a kihirdetésekor a bíróság felhívása ellenére nem kérnek részletes indokolást. Ezzel összefüggésben szükséges rögzíteni, hogy ha az elsőfokú bíróság az ítélete kihirdetésekor felhívja a jelen lévő feleket, hogy nyilatkozzanak, kérnek-e részletes indokolást tartalmazó ítéletet, a bíróság ennek megtörténtét, valamint a nyilatkozatok tartalmát a jegyzőkönyvben – folyamatos felvétel készítése esetén a jegyzőkönyv írásbeli kivonatában is – feltünteti, a visszaidézhetőség érdekében.

146. §

A bírósági tárgyalások online nyilvánosságának megteremtésével párhuzamosan gondoskodni kell azokról a törvényi garanciákról is, amelyek az új jogintézmény alkalmazásában rejlő visszaélések kockázatát csökkentik. A tárgyalás eredményességének hátrányos befolyásolására lenne alkalmas, ha a leendő tanú online tárgyaláshallgatás útján a tudomására jutott lényeges nyilatkozatok alapján felkészülhetne egy későbbi meghallgatáson lezajló vallomása megtételére. A tárgyalás eredményét torzíthatja az is, ha az eljárás résztvevői bizonytalanok abban, hogy nyilatkozataikról kik szerezhetnek tudomást, lehet-e az online térben jelen olyan érintett személy, akinek tényleges jelenléte a nyilatkozattételt nehezítené vagy meggátolná. A bírósági tárgyalás online nyilvánosságának megteremtése nem eredményezheti a tárgyalás valódi céljának megghiúsulását, a perdöntő tények feltárásának, bizonyításának elnehezülését. Ezért lehetőséget kell biztosítani arra, hogy az eljáró bíróság a hallgatóság azon tagjának tárgyaláson – vagy annak egy részén – történő részvételét is kizárhassa, akinek jelenléte a bizonyítás eredményességének hátrányos befolyásolására valószínűsíthetően alkalmas lehet. Ezt a lehetőséget azonban nem csak az online hallgatóság, hanem a tárgyalóteremben megjelenő hallgatóság vonatkozásában is, egységesen kell megteremteni. A Pp. a rendfenntartás körében szabályozza a hallgatóságot érintő intézkedési lehetőségeket (lásd Pp. 235. §), így a bíróság a tárgyalás rendjét zavaró hallgatóságot a tárgyalásról kiutasíthatja, illetve kivezetheti. Arra ugyanakkor nem ír elő intézkedési lehetőségeket, ha a hallgatóság tiszteletben tartja a tárgyalás rendjét, de más okból jelenléte a bizonyítás-felvétellel nem fér össze. A módosítás egységesen teszi lehetővé, hogy akár a tárgyalóteremben, akár az online térben jelenlévő hallgatóság részvételét ki lehessen zárni, ha jelenléte a bizonyítás eredményességének hátrányos befolyásolására valószínűsíthetően alkalmas lehet. Ez a szabály a nyilvánosságot részlegesen (személyre szabottan) korlátozó szabály, ugyanakkor a tisztességes eljárás követelményének érvényre juttatását, a „fair trial” elvét szolgálja.

147. §

A tárgyalás online nyilvánosságának megteremtésével a hallgatóság online felületen keresztül is részt vehet a tárgyaláson. Ennek azonban előfeltétele, hogy az adott bíróságon a technikai feltételek rendelkezésre álljanak. Mindaddig, amíg valamennyi bíróság összes tárgyalótermében kiépítésre nem kerül az ehhez szükséges technikai háttér, az online részvétel csak az ehhez szükséges technikával felszerelt tárgyalótermekben, a tárgyalótermi

kapacitás függvényében valósulhat meg, illetve technikai hiba fennállása is akadályozhatja az online tárgyaláshallgatást. A tárgyalás nyilvánosságára vonatkozó rendelkezéseket a tárgyalás online nyilvánossága tekintetében is – eltérő rendelkezés hiányában – mögöttesen alkalmazni kell, így az online nyilvánosság is természetesen kizárásra kerül, ha a bíróság például a tárgyalásról a nyilvánosságot minősített adat, üzleti titok, vagy kiskorú védelmében, illetve a fél személyiségi jogai védelmében az egész tárgyalásról, vagy annak egy részéről kizárja.

Az eljáró bíróság és az online hallgatóság közötti egyirányú – a kapcsolatfelvétel szükségessége esetén kétirányú – kép- és hangkapcsolatot biztosító összeköttetést, az erre szolgáló informatikai rendszer működtetésével, az OBH biztosítja. Alapvetően egyirányú összeköttetésre van szükség ahhoz, hogy az online hallgatóság a tárgyaláson történeteket követhesse, azonban felmerülhet olyan körülmény, amely valószínűsítheti, hogy az online hallgatóság érintett tagja a tárgyaláson mégsem vehet részt. Ilyen esetekben lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a bíróság és az érintett online hallgató közötti kétirányú kapcsolatfelvétel megtörténhessen, annak érdekében, hogy tisztázni lehessen az esetleges érintettséget. Magának a rendszernek és a hallgatóság informatikai eszközének is alkalmasnak kell lennie ezért a kétirányú kapcsolatfelvételre, melynek részleteit elegendő végrehajtási rendeletben szabályozni.

Egy tárgyaláson online hallgatóságként legfeljebb az első 100 eredményesen regisztráló nagykorú természetes személy vehet részt. Egyrészt a jelentkezés sorrendje a döntő a részvétel tekintetében. Másrészt indokolt korlátozni az online hallgatóság létszámát. Az esetleges visszaélések elkerülése érdekében ugyanis feltétlenül szükséges lehetőséget biztosítani arra, hogy az eljárásban részt vevő felek (kérelemre) előzetesen ellenőrizhessék az online hallgatóság névsorát és jelezzék, ha olyan személyt észlelnek, akinek jelenléte az eljárás tisztességes lefolytatását valószínűsíthetően hátrányosan befolyásolná. A tárgyalóteremben fizikai jelenlét esetén az ilyen körülmények könnyebben észlelhetőek, online hallgatóság esetében azonban ez nehezebben kiszűrhető és időigényesebb folyamat. Az ellenőrzés – erre irányuló kérelem esetén – nem nehezítheti el a szükségesnél nagyobb mértékben az eljárás lefolytatását. Több száz online hallgató esetén az érdemi eljárás lefolytatását ellehetetleníthetné az ellenőrzés, ezért indokolt a részvételi lehetőség arányos korlátozása a tárgyalás tényleges céljának zavartalan biztosítása, az eljárás időszerűségének és hatékonyságának fenntartása, a perkonzentráció elvének érvényesülése érdekében.

Az online hallgatóságként történő részvétel feltétele az erre a célra létrehozott elektronikus felületen történő regisztráció, amely nem minősül e törvény szerinti eljárási cselekménynek. Mindez azt jelenti, hogy bár a regisztrációs folyamatot a Pp. a szabályozott tárgykörrel összefüggésben nevesíti, az nem minősül polgári eljárásjogi értelemben vett eljárásnak, így annak során nem alkalmazandók a Pp. határidő-számításra, vagy akár a mulasztás igazolására vonatkozó szabályai, vagyis a regisztrációs cselekmények elmulasztásával összefüggésben például igazolási kérelem sem terjeszthető elő. A regisztráció a digitális államról és a digitális szolgáltatások nyújtásának egyes szabályairól szóló 2023. évi CIII. törvény (a továbbiakban: Dáptv.) szerinti eAzonosításhoz kötött. Ez garantálja az online hallgatók személyazonosságának egyértelmű megállapítását, ami a visszaélések kockázatának csökkentése, illetve jogsértés (például személyiségi jogok megsértése) esetén a felelősség megállapításának és a szükséges jogkövetkezmények tényleges alkalmazhatóságának az alapját képezi. A tárgyaláson történő felelős részvétel érdekében azonban az online hallgatóságként jelentkező személynek a regisztráció során kifejezett nyilatkozatával el kell fogadnia az online hallgatóságként történő részvétel szabályait, annak jogszabályban rögzített feltételeit és következményeit, valamint nyilatkoznia kell, hogy a személyes adatok védelmére vonatkozó tájékoztatást megismerte. Ezek hiányában eredményes regisztrációra nem kerülhet sor, ugyanakkor a tárgyaláson történő online jelenlét csupán egy további lehetőség a részvételre, nem kötelezettség, így annak hiányában a tárgyalóteremben történő hagyományos megjelenési forma továbbra is biztosított.

A felsőoktatási intézmény jogi vagy államtudományi képzési területén tanuló hallgatót, valamint a felsőoktatási intézmény e képzési területeken képzést folytató oktatóját vagy kutatóját – végrehajtási rendeletben meghatározott feltételek szerint – elsőbbségi regisztrációs jog illeti meg. Ennek indoka, hogy az online nyilvánosság megteremtése nem csak a társadalmi kontroll kiteljesedését szolgálja, hanem a jogi oktatás és tudományos kutatás korszerűsítésében is jelentős szerepet tölthet be. A bírósági tárgyalások hallgatásának elsősorban a jogi-, illetve államtudományi képzési területek vonatkozásában van tanulmányi, oktatási, kutatási szempontból jelentősége, mert az eljárásjogi szabályok gyakorlati alkalmazásának tanulmányozása hatékonyan segítheti a későbbi szakmai munkára való felkészülést. Indokolt ezért e személyi kör előnyben részesítése, nem kizárva a más személyi körhöz tartozó hallgatóság online részvételének lehetőségét sem. A hallgatói, oktatói, vagy kutatói minőséget azonban

az oktatási nyilvántartásról szóló törvény szerinti felsőoktatási információs rendszerbe történő automatikus bekezdéssel ellenőrzi a rendszer.

A hallgatók önállóan is regisztrálhatnak majd egy tárgyalásra, azonban annak sem lesz akadálya, hogy az oktatóval együtt csoportos regisztráció keretében vegyenek részt („tanóra” keretében) a tárgyaláson. Ez utóbbi esetben is szükség lesz az elektronikus felületen történő egyéni regisztrációra az oktató által lefoglalt helyek vonatkozásában, mert az online hallgatóság valamennyi tagjának személyesen azonosíthatónak kell lennie. Ugyanakkor ebben az esetben a regisztrált csoport tagjai az oktató által biztosított felületen közösen nézhetik majd a tárgyalást. Az oktatónak ugyanakkor meg kell győződnie arról, hogy a tárgyalás-hallgatás helyszínén (jellemzően tanterem), illetve a tárgyaláson történtek megvitatása során csak olyan személyek legyenek jelen, akik egyénileg visszaigazolt regisztrációval rendelkeznek (például katalógus alkalmazása és a visszaigazolás ellenőrzése). Ha a tárgyalás-hallgatás megkezdését követően megállapítást nyer, hogy az eljáró bíró valamely csoporttag hallgató részvételét a tárgyalásról érintettség miatt kizárja, az oktatónak kell gondoskodnia arról, hogy az érintett hallgató a tantermet elhagyja. A regisztrált csoporttag hallgató jogsértő cselekményéért (például tiltott felvétel készítése a tárgyalásról) ugyanakkor az oktatót felelősség nem terheli, ilyen esetben a jogkövetkezmények az érintett hallgatót terhelik. Az elsőbbségi regisztráció részletszabályai végrehajtási rendeletben kerülnek meghatározásra.

A bírósági tárgyalások online nyilvánosságának megteremtésével párhuzamosan indokolt gondoskodni a személyiségi jogok megfelelő szintű védelméről is. Ezért szükséges előírni a felvételt készítés tilalmát, valamint a tárgyalás kép- és hanganyaga nyilvánosságra hozatalának tilalmát és e tilalmak megszegésének jogkövetkezményeire a hallgatóságot előzetesen figyelmeztetni kell. A Btk. e Törvény részeként módosuló személyes adattal történő visszaélésre vonatkozó tényállása büntettként külön is nevesíteni fogja azt az esetet, ha a visszaélést bírósági tárgyalásról a helyszínén vagy a tárgyalás online nyilvánosságáról szóló jogszabály megsértésével készített kép- vagy hangfelvétellel, illetve kép- és hangfelvétellel követik el. Ugyanakkor polgári jogi jogkövetkezmények alkalmazására is lehetőség van ilyen esetekben, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) alapján (lásd például Ptk. 2:51–53. § – a személyiségi jogok megsértésének szankciói).

A Törvény abszolút és relatív (bírói mérlegelésen alapuló) kizáró okokat is nevesít, amelyek alapján az online hallgatóság tagjának részvétele a tárgyaláson kizárt, vagy indokolt esetben kizárható.

Az eljáró bíróság, ha arról hivatalos tudomást szerez (például bejelentés alapján), az online hallgatóság tagjai közül kizárja azt a személyt, akinek korábban büntetőjogi-, illetve polgári jogi felelősségét – például bírósági tárgyalásról online hallgatóságként készített tiltott felvétel közzététele miatt – jogerős határozat megállapította. Ugyancsak kizárja az eljáró bíróság az online tárgyaláshallgatásból azt a személyt, aki a hallgatóságként történő részvétel szabályait megszegi, például nem működik közre az esetleges érintettség körülményeinek feltárásában és így nem állapítható meg egyértelműen, hogy részvétele a tárgyaláson jogszabályba ütközik-e.

Az online nyilvánosság csak úgy biztosítható, ha a távoli végpontról becsatlakozni szándékozó személy egyértelműen azonosítható és esetleges érintettsége a meghallgatandó személy és a bíróság számára szükség esetén megállapítható. Ha felmerül olyan körülmény az online hallgatóságként résztvevő személy vonatkozásában, amely valószínűsíthetően alkalmas a bizonyítás eredményességének hátrányos befolyásolására, akkor indokolt lehetőséget biztosítani az adott személy részvételének bíróság általi kizárására. Ezért a tárgyaláson résztvevő peres fél, más perbeli személy, közreműködő, illetve érdekelt a tárgyalás megkezdése előtt kérheti a tárgyalásra online hallgatóságként regisztrált személyek viselt és születési nevének, valamint arcképmásának megismerését, amelyet az eljáró bíróság a kérelmező számára biztosít. Ha az arra jogosult az online hallgatóságként regisztrált személyek nevének és arcképmásának megismerését követően úgy nyilatkozik, hogy meghatározott személy tárgyaláson történő részvételét kizáró ok áll fenn és ezt valószínűsíti, a bíróság a körülményeket megvizsgálja, szükség szerint az online hallgatóságként bejelentkezett személyt, valamint a tárgyaláson részt vevő egyéb érintetteket megnyilatkoztathatja, illetve szembeíthatja. A bíróság ezt követően dönt a kizárás kérdésében.

A bíróság az online hallgatóság tárgyaláson történő részvételét a tárgyalás kitűzésével egyidejűleg előzetesen kizárhatja, ha a tárgyalásra megidézett perbeli személyek és közreműködők jelentős számára tekintettel az online hallgatóság tagjainak kizárásával kapcsolatos körülmények vagy a tárgyalás online hallgatóság által történő nyomon követésének feltételeivel kapcsolatos körülmények ellenőrzése valószínűsíthetően veszélyeztetné a tárgyalás időszzerű lefolytatását. Nagyszámú perbeli résztvevő (felek, tanúk, tolmács, szakértő) esetén ugyanis az online hallgatósággal kapcsolatos várható ügyviteli teendők akadályozhatják az eljárás hatékony lefolytatását.

A bíróság a tárgyaláson történő részvétel kizárása esetén az online hallgatóságként regisztrált személy online bejelentkezését meggátolhatja, a bejelentkezett személy vonatkozásában az összeköttetést megszakíthatja.

Törvényi szinten indokolt rendezni az online hallgatóságként történő részvétellel kapcsolatos egyedi adatkezelés alapvető szabályait. A Dáptv. szerinti digitális állampolgárság szolgáltató a hallgatóságként regisztráló személy azonosíthatósága érdekében átadja az OBH részére a regisztráló személy konkrétan meghatározott, az azonosításhoz szükséges adatait. Az alapvető azonosító adatok mellett a lakcím adat és arcképmás adat biztosítja a perbeli személyekhez fűződő kapcsolat (azonos lakcímen lakás, tényleges ismeretségi kapcsolat gyakori nevek esetén) egyértelmű megállapítását.

A szakirányú felsőoktatási intézményeket érintő elsőbbségi regisztrációs jog gyakorlásának megállapítása érdekében az oktatási nyilvántartás vezetéséért felelős szerv a rendelkezésére álló adatok alapján tájékoztatást nyújt a regisztráló személy hallgatói, oktatói, illetve kutatói minősége fennállásáról vagy fenn nem állásáról. Egyéb adatszolgáltatás az oktatási nyilvántartás vezetéséért felelős szerv (például, hogy pontosan mely egyetemmel áll hallgatói jogviszonyban a regisztráló személy) részéről nem szükséges a speciális regisztráció megtörténtehez, az adatkezelés célhoz kötöttségére is tekintettel.

A rendszert működtető OBH tájékoztatja az eljáró bíróságot az online hallgatóságként regisztrált személyre vonatkozó adatokról, az ezzel kapcsolatos adatfeldolgozási jogviszony tartalma végrehajtási rendeletben kerül megállapításra. Tekintettel arra, hogy az átadott adatok alapján állapítható meg adott esetben, hogy a hallgatóság részt vehet-e tárgyaláson, vagy jelenléte befolyásolhatta-e a bizonyítási eljárás eredményes lefolytatását, az eljáró bíróság az adatokat a Pp. általános adatkezelési szabályozásához igazodóan a bírósági irat részeként az ügy iratainak selejtezéséig vagy levéltárba adásáig kezeli [lásd Pp. 162. § (6) bekezdés].

Az online hallgatóságnak jelentkező személy viselt és születési nevén kívül az egyéb személyes adatait az eljáró bíróság zártan kezeli, azokat csak a bíróság, a jegyzőkönyvvezető, a leíró, az ügyész vagy az annak megismerésére törvény alapján feljogosított személy jogosult megismerni, azokról felvilágosítás pedig csak a bíróság, ügyész, közjegyző, bírósági végrehajtó, nyomozó hatóság vagy közigazgatási hatóság megkeresésére törvényben meghatározott feladataik ellátásához szükséges mértékben adható.

148. §

1. A polgári perekben indokolt a felesleges adminisztrációs teher csökkentése és az érdemi munkavégzésre fordítható idő növelése érdekében olyan szabályozás kialakítása, amely alapján az elsőfokú eljárásban rövidített indokolást tartalmazó ítélet hozható, ha a felek az elsőfokú ítélet kihirdetésén nem jelennek meg, vagy az elsőfokú ítélet kihirdetésekor a bíróság felhívása ellenére nem kérnek részletes indokolást. Ezért szükséges azoknak az esetköröknek a bővítése, amelyek meghatározzák, hogy az ítélet mikor tartalmazhat rövidített indokolást. Az eljárás-támogatási kötelezettségből kifolyólag alapvetően elvárható a felektől, hogy amennyiben lehetőségük van rá, úgy a tárgyalásokon, illetve az ítélet kihirdetésén jelen legyenek, vagy azon képviseltessék magukat. Ez azért is kiemelkedően fontos, mert a bíróság az ítélet kihirdetésekor szóban ismerteti döntése indokait, így azt a felek közvetlenül a döntést hozó bíró személyes nyilatkozata alapján megismerhetik. Ha a felek nem jelennek meg a tárgyaláson, vagy a jelenlévő fél vagy felek az ítélet szóbeli indokolásának elfogadhatósága, meggyőző ereje miatt a bíróság felhívására úgy nyilatkoznak, hogy nem kérnek részletes írásbeli indokolást, a bíróságnak elegendő röviden indokolnia írásban határozatát. A rövid indokolási kötelezettségre tekintettel ugyanakkor a bíróságnak rövidebb idő is elegendő határozata írásba foglalására, ezért a rövidített indokolást tartalmazó ítélet írásba foglalására a bíróságnak a jövőben egységesen – valamennyi esetkör vonatkozásában – 8 nap áll majd rendelkezésére. Ha bármelyik fél már az ítélet kihirdetésekor részletes indokolást tartalmazó ítéletet kér, akkor a bíróság az általános szabályok szerint jár el. A Pp. 347. § (1) bekezdés d) és e) pontja szerinti rövidített indokolást tartalmazó ítélet kézbesítése esetén ugyanakkor a feleknek – ha élni kívánnak jogorvoslati jogukkal, fellebbezési szándékukat – még az indokok előadása nélkül – az ítélet kézbesítésétől számított 5 munkanapon belül be kell jelenteniük és a fellebbezési illeték megfizetését is igazolniuk kell. Ebben az esetben az eljáró bíróság részletes írásbeli indokolással látja el ítéletét, ami kettős célt szolgál. Ennek egyrészt indoka, hogy a fellebbező fél a részletes indokolás alapján tudja előkészíteni fellebbezését, másrészt az is, hogy a fellebbezési bíróságnak rendelkezésére álljon részletes indokolást tartalmazó ítélet a fellebbezés elbírálásához. A részletes indokolást tartalmazó ítéletet az elsőfokú bíróság azzal a felhívással kézbesíti a fellebbező számára, hogy a határozat közlésétől számított 15 napon belül a Pp. 371. §-nak megfelelő tartalmú fellebbezést terjesszen elő. A szabályozás tehát biztosítja

a jogorvoslathoz való jog teljes körű gyakorlásának lehetőségét. Ha a felek nem jelentenek be fellebbezési szándékot az arra nyitva álló határidőben a rövidített indokolást tartalmazó ítélet jogerőre emelkedik és annak részletes megindokolása nem válik szükségessé a bíróság részéről. Ellenkező esetben ugyanakkor a jogorvoslathoz való jog megfelelően gyakorolható, mert a fél hozzájut a részletes indokolást tartalmazó ítélethez és az alapján terjesztheti elő fellebbezése részletes indokait. Fontos azt is hangsúlyozni, hogy a rövidített indokolást tartalmazó ítélet korábban már hatályos esetkörei vonatkozásában (az ítélet a kérelem elismerésén alapul, az ügy ténybeli és jogi megítélése egyszerű, a felek fellebbezési jogukról lemondtak) a fellebbezéssel kapcsolatos speciális eljárási szabályok alkalmazása nem kerül előírásra. A fellebbezési jogról történő lemondás esetén értelemszerűen nincs szükség a fellebbezési szándék előzetes bejelentésének előírására. A kereseti kérelem elismerése esetén is egyértelmű, hogy elegendő rövidített indokolást tartalmazó ítélet meghozatala. Indokolt azt a lehetőséget is fenntartani, hogy ha a bíróság az ügy ténybeli és jogi megítélését egyszerűnek ítéli, akkor saját jogkörben dönthessen rövidített ítélet meghozataláról. Ezeket az esetköröket ugyanakkor indokolt az új esetkörökkel kibővíteni ahhoz, hogy a szükségtelen adminisztrációs terhek adott esetben elkerülhetőek legyenek és az érdemi munkavégzésre fordítható idő növekedjen. A közigazgatási perekben való alkalmazhatóság miatt szükséges a fellebbezéssel támadhatósághoz kötni a d) és az e) pont szerinti esetköröket, ugyanis így az egyszerűsített ítélet nem alkalmazható olyan közigazgatási perben hozott ítéletek esetében, amellyel összefüggésben felülvizsgálati kérelem benyújtásának van helye.

2. A polgári perekben indokolt a felesleges adminisztrációs terhek csökkentése és az érdemi munkavégzésre fordítható idő növelése érdekében olyan szabályozás kialakítása, amely alapján az elsőfokú eljárásban rövidített indokolást tartalmazó ítélet hozható, ha a felek az elsőfokú ítélet kihirdetésén nem jelennek meg, vagy az elsőfokú ítélet kihirdetésekor a bíróság felhívása ellenére nem kérnek részletes indokolást. A rövidített indokolást tartalmazó ítélet új esetkörei esetén ugyanakkor a feleknek – ha élni kívánnak jogorvoslati jogukkal, fellebbezési szándékukat – még az indokok előadása nélkül – az ítélet kézbesítésétől számított 5 munkanapon belül be kell jelenteniük és a fellebbezési szándékbejelentés illetékének megfizetését is igazolniuk kell. Ha a fél fellebbezési szándékot jelent be, az elsőfokú bíróság ítéletét részletes indokolással látja el és azzal a felhívással kézbesíti a fellebbező számára, hogy a határozat közlésétől számított 15 napon belül a Pp. 371. §-nak megfelelő tartalmú fellebbezést terjesszen elő, valamint az illetéket egészítse ki a fellebbezési illeték összegére, vagyis a fellebbezési szándékbejelentés illetéke a fellebbezési illetékbe beszámítandó. Az újonnan bevezetett szabályokra tekintettel indokolt arról rendelkezni, hogy ezekben az esetekben a rövidített indokolást tartalmazó ítélet perorvoslati részének a fellebbezési szándék előzetes bejelentésével és a fellebbezés előterjesztésével kapcsolatos különös eljárási szabályokra vonatkozó tájékoztatást is tartalmaznia kell.

149. §

A rövid indokolási kötelezettségre tekintettel – az általános szabályokhoz képest – a bíróság számára rövidebb időnek is elegendőnek kell lennie határozata írásba foglalására, ezért a rövidített indokolást tartalmazó ítélet írásba foglalására a bíróságnak a jövőben egységesen – valamennyi esetkör vonatkozásában – 15 nap áll majd rendelkezésére.

150. §

A rövidített indokolást tartalmazó ítélet új esetkörei esetén a feleknek – ha élni kívánnak jogorvoslati jogukkal, fellebbezési szándékukat – még az indokok előadása nélkül – az ítélet kézbesítésétől számított 5 munkanapon belül be kell jelenteniük és a fellebbezési szándékbejelentés illetékének megfizetését is igazolniuk kell. Ha a felek nem jelentenek be fellebbezési szándékot az arra nyitva álló határidőben a rövidített indokolást tartalmazó ítélet jogerőre emelkedik.

151. §

A polgári perekben indokolt a felesleges adminisztrációs terhek csökkentése és az érdemi munkavégzésre fordítható idő növelése érdekében olyan szabályozás kialakítása, amely alapján az elsőfokú eljárásban rövidített indokolást tartalmazó ítélet hozható, ha a felek az elsőfokú ítélet kihirdetésén nem jelennek meg, vagy az elsőfokú ítélet kihirdetésekor a bíróság felhívása ellenére nem kérnek részletes indokolást. Az eljárás-támogatási kötelezettségből kifolyólag alapvetően elvárható a felektől, hogy amennyiben lehetőségük van rá, úgy a tárgyalásokon, illetve az ítélet kihirdetésén jelen legyenek, vagy azon képviseltessék magukat. Ez azért is kiemelkedően fontos, mert

a bíróság az ítélet kihirdetésekor szóban ismerteti döntése indokait, így azt a felek közvetlenül a döntést hozó bíró személyes nyilatkozata alapján megismerhetik. Ha a felek nem jelennek meg a tárgyaláson, vagy a jelenlévő fél vagy felek az ítélet szóbeli indokolásának elfogadhatósága, meggyőző ereje miatt a bíróság felhívására úgy nyilatkoznak, hogy nem kérnek részletes írásbeli indokolást, a bíróságnak elegendő röviden indokolnia írásban határozatát. A rövid indokolási kötelezettségre tekintettel ugyanakkor a bíróságnak rövidebb idő is elegendő határozata írásba foglalására, ezért a rövidített indokolást tartalmazó ítélet írásba foglalására a bíróságnak a jövőben egységesen – valamennyi esetkör vonatkozásában – 8 nap áll majd rendelkezésére. Ha bármelyik fél már az ítélet kihirdetésekor részletes indokolást tartalmazó ítéletet kér, akkor a bíróság az általános szabályok szerint jár el. A Pp. 347. § (1) bekezdés d) és e) pontja szerinti rövidített indokolást tartalmazó ítélet kézbesítése esetén ugyanakkor a feleknek – ha élni kívánnak jogorvoslati jogukkal, fellebbezési szándékukat – még az indokok előadása nélkül – az ítélet kézbesítésétől számított 5 munkanapon belül be kell jelenteniük és a fellebbezési szándékbejelentés illetékének megfizetését is igazolniuk kell. Ebben az esetben az eljáró bíróság részletes írásbeli indokolással látja el ítéletét, ami kettős célt szolgál. Ennek egyrészt indoka, hogy a fellebbező fél a részletes indokolás alapján tudja előkészíteni fellebbezését, másrészt az is, hogy a fellebbviteli bíróságnak rendelkezésére álljon részletes indokolást tartalmazó ítélet a fellebbezés elbírálásához. A részletes indokolást tartalmazó ítéletet az elsőfokú bíróság azzal a felhívással kézbesíti a fellebbező számára, hogy a határozat közlésétől számított 15 napon belül a Pp. 371. §-nak megfelelő tartalmú fellebbezést terjesszen elő, valamint az illetéket egészítse ki a fellebbezési illeték összegére, vagyis a fellebbezési szándékbejelentés illetéke a fellebbezési illetékbe beszámítandó. A szabályozás tehát biztosítja a jogorvoslathoz való jog teljes körű gyakorlásának lehetőségét. Ha a felek nem jelentenek be fellebbezési szándékot az arra nyitva álló határidőben a rövidített indokolást tartalmazó ítélet jogerőre emelkedik és annak részletes megindokolása nem válik szükségessé a bíróság részéről. Ellenkező esetben ugyanakkor a jogorvoslathoz való jog megfelelően gyakorolható, mert a fél hozzájut a részletes indokolást tartalmazó ítélethez és az alapján terjesztheti elő fellebbezése részletes indokait, amely beadványra a fellebbezésre vonatkozó általános szabályok irányadók.

152. §

A polgári perekben indokolt a felesleges adminisztrációs teher csökkentése és az érdemi munkavégzésre fordítható idő növelése érdekében olyan szabályozás kialakítása, amely alapján az elsőfokú eljárásban rövidített indokolást tartalmazó ítélet hozható, ha a felek az elsőfokú ítélet kihirdetésén nem jelennek meg, vagy az elsőfokú ítélet kihirdetésekor a bíróság felhívása ellenére nem kérnek részletes indokolást. A rövidített indokolást tartalmazó ítélet új esetei esetén ugyanakkor a feleknek – ha élni kívánnak jogorvoslati jogukkal, fellebbezési szándékukat – még az indokok előadása nélkül – az ítélet kézbesítésétől számított 5 munkanapon belül be kell jelenteniük és a fellebbezési szándékbejelentés illetékének megfizetését is igazolniuk kell. Ha a fél fellebbezési szándékot jelent be, az elsőfokú bíróság ítéletét részletes indokolással látja el és azzal a felhívással kézbesíti a fellebbező számára, hogy a határozat közlésétől számított 15 napon belül a Pp. 371. §-nak megfelelő tartalmú fellebbezést terjesszen elő, valamint az illetéket egészítse ki a fellebbezési illeték összegére, vagyis a fellebbezési szándékbejelentés illetéke a fellebbezési illetékbe beszámítandó. Az újonnan bevezetett szabályokra tekintettel indokolt rendelkezni a fellebbezés visszautasításának speciális eseteiről is.

153–155. §

A Pp. 405–409. §-ai a felülvizsgálat kereteit határozzák meg. A Törvény a Kúria megváltozott felülvizsgálati szerepéhez igazodó eljárási szabályokat jelenít meg a polgári perrendtartásban is, a közigazgatási perrendtartás mintájára. A Kúriának ugyanis a tényleges felülvizsgálatot az elsősorban jogegységi szempontokat figyelembe vevő engedélyezési mérlegelést követően indokolt biztosítani. Az ehhez szükséges szűrés kiterjesztése nem sérti a jogorvoslathoz való jogot. Az Alkotmánybíróságnak a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos gyakorlata szerint a jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket, azok igénybevételének módját, az Alaptörvény azonban nem tartalmaz előírást azzal kapcsolatban, hogyan épüljön fel a jogorvoslat rendszere [3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]]. Az Alaptörvény azzal kapcsolatban sem tartalmaz követelményt, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon érvényesüljön, ily módon adott esetben a jogorvoslati fórumrendszer egyfokúsága is megfelelne az Alaptörvény követelményeinek [lásd pl. 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]; 3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]]. A jogalkotó joga és felelőssége, hogy olyan jogorvoslati eljárásokat alakítson ki, amelyek az egyes jogsérelmek, jogsértések esetén a megfelelő jogvédelmet biztosítani tudják [3149/2023. (III. 27.) AB végzés, Indokolás [62]]. A szűrő megfelel ennek

a követelménynek, figyelembe veszi az Alkotmánybíróság által meghatározott szempontrendszert. Mindemellett utalni kell arra is, hogy a Kúria a tapasztalatok szerint a jogerős ítéleteket az esetek többségében hatályában ma is fenntartja, ily módon a felülvizsgálat ténylegesen rendkívüli jogorvoslatként funkcionál. A kétlépcsős megoldás a felek számára is kedvezőbb, mivel a felülvizsgálat megtagadása esetén a megfizetett többlet-illeték visszaigényelhető.

A Kúria jogegységesítő feladatának előtérbe kerülésével valóban rendkívüli esetekre korlátozódó felülvizsgálat hozzájárul ahhoz, hogy a jogerő visszakapja eredeti súlyát: azt csak egészen kivételesen, az alkotmányos igazságszolgáltatással összeegyeztethetetlen jogellenesség esetén törje át rendkívüli jogorvoslat. Ez ahhoz vezet, hogy az elsőfokon ítélkező bíró, kivételesen bírói tanács is visszanyeri tekintélyét: a jogviták előttük dőlnek el. Azon a rendes jogorvoslatot gyakorló másodfokú bíróság változtathat. Mindenki más csak kivételesen, rendkívüli módon.

A Kúria – felülvizsgálati eljárásban – öt fős tanácsban ítélkezik. Fontos ugyanakkor kiemelni, hogy a Törvény egyik mintájának tekintett közigazgatási perrendben az öttagú ítélkezés zavartalan bevezetéséhez és működéséhez jelentős mértékben hozzájárult az is, hogy a közigazgatási perrendtartás a felülvizsgálatot két szakaszra bontja: a Kúria először a kérelem befogadásáról dönt, ezt követheti csak a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása. Az elsősorban jogegységi elemeket tartalmazó befogadási mérlegelést követően végzi tehát el a Kúria a tényleges felülvizsgálatot. Mindezek alapján a Törvény a felülvizsgálható határozatok körét úgy határozza meg, hogy főszabály szerint engedélyezéshez köti a felülvizsgálatot, ebből következően a felülvizsgálatból kizárt részletező kivételszabályok egy részét eltörli. Ezzel párhuzamosan viszont a felülvizsgálat engedélyezését – amely a hatályos szabályok szerint csak bizonyos ügytípusok esetén lehetséges – kiterjeszti minden ügyre, ezáltal reális esélyt biztosítva minden egyes ügyben arra, hogy a vitás jogkérdésben a Kúria állást foglaljon. Ezt a társhivatásrendek – így elsősorban a közjegyzői és ügyvédi kar –, valamint az ítélőtáblák, illetve törvényszékek jelzései is indokolják. Ha ugyanis bizonyos pertípusok, nemperes eljárásokban hozott érdemi határozatok felülvizsgálata még kivételesen sem jut el a Kúriára, akkor a jogegységesítés – kötelező jelleggel – kizárólag a Bszi. 32. § (1) bekezdése alapján kezdeményezett előzetes döntéshozatali indítvány alapján, jogegységi eljárással valósulhat meg. Abban az esetben, ha a jogerős határozat felülvizsgálatát egyéb törvény zárja ki – ilyen például a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (Bnpn.) 2. § g) pontja, a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (Ctv.) 62. § (3) bekezdése, 64. § (2) bekezdése, 71/A. § (6) bekezdése, a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 27. § (1) bekezdése, 27/A. § (10) bekezdése, 60. § (7) bekezdése, a polgári peres eljárás elhúzódsával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítéséről szóló 2021. évi XCIV. törvény (Pevtv.) 16. § (1) bekezdés e) pontja, a fizetési meghagyásról szóló 2009. évi L. törvény 41. §-a, a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 5. § (2) bekezdése, a hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVIII. törvény (Hetv.) 113. § (3) bekezdése, továbbá a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) alapján a végrehajtási ügyekben hozott határozat a Vht. 214. §-ában meghatározott kivétellel – a felülvizsgálat a joggyakorlat egységének biztosítására hivatkozással engedélyezhető.

Megjegyzendő, hogy ez a szabályozás összhangban van az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága Ajánlásában megfogalmazott követelményekkel is. Az Európa Tanács szerint a harmadik bírósághoz (legfőbb bírói fórumokhoz) folyamodást azokra az ügyekre kell korlátozni, amelyeknél indokolt a harmadfokú felülvizsgálat, mint például amelyek a jog fejlődéséhez, vagy a törvény alkalmazásának egységéhez hozzájárulnak [Európa Tanács Miniszteri Bizottsága R (95) 5 számú Ajánlás a polgári és kereskedelmi jog területén jogorvoslati eljárások és rendszerek bevezetéséről és gyakorlásának javításáért, 6.]. A jogegységi és egyéni jogvédelmi funkcióknak ez az egyensúlya tükröződik vissza az Alaptörvény 25. cikkéből, továbbá az Európai Unió tagállamainak szabályozásából is, amelyek meghatározó többsége a Törvényhez hasonlóan abszolút engedélyezési rendszert vezetett be, emellett korábban a pertárgyértéken és az egybehangzó határozatokon alapuló korlátozásokat is eltörölte.

A félnek sokféle eszköz áll a rendelkezésére, ha vitatni akarja a jogerős döntést: felülvizsgálati kérelem, jogegységi panasz, alkotmányjogi panasz. Ráadásul ezek között nincs is kötött sorrendiség. Az alkotmányjogi panasz felülvizsgálati eljárás indítása nélkül is előterjeszthető.

A szakmai egyeztetések – más jogászai hivatásrendek képviselőivel – azt mutatja, hogy szükséges a felülvizsgálat mint rendkívüli perorvoslat körének bővítése, reális esélyt adva ezzel minden, a polgári peres és nemperes eljárás alá tartozó ügyben résztvevő félnek arra, hogy az ügyét az Alaptörvény szerint a jogegység biztosításáért felelős

Kúria elé vigye. Mindez nem érvényesülhet korlátok nélkül. Ezért a közigazgatási perrendtartás alkalmazása során nyert pozitív tapasztalatokra is figyelemmel indokolt a felülvizsgálat engedélyezését, mint kiszámítható módon érvényesülő szűrőrendszert általánossá tenni és szűk körben meghatározni az engedélyezés (a szűrő) alóli kivételeket.

A felülvizsgálat szabályai ezekkel a javasolt módosításokkal kerülnének összhangba azzal a Pp. megalkotásakor elfogadott koncepcióval is, hogy a törvényszék az általános hatáskörű bíróság. Ebből következően főszabályként a felülvizsgálat körében is aszerint indokolt különbséget tenni a részletszabályokat tekintve, hogy az általános hatáskörű bíróságon befejezett ügyben hozott határozattal szemben indul-e a rendkívüli perorvoslati eljárás vagy sem. Emellett a személyi állapotot érintő perek tekintetében – ezek társadalmi jelentősége miatt – indokolt biztosítani az automatikus felülvizsgálat lehetőségét az eltérő első- és másodfokú határozatok esetén.

A Törvény abból kiindulva, hogy a Pp. hatásköri szabálya a törvényszéki permodellre épül, az engedélyezés alá eső határozatok köréből – jelentős – kivételt fogalmaz meg: nem szükséges engedélyezés iránti kérelmet előterjeszteni abban az esetben, ha az ítéletábra megváltoztatja a törvényszék mint általános elsőfokú hatáskörrel rendelkező bíróság ítéletét, illetve ha a törvényszék személyi állapotot érintő perben megváltoztatja a járásbíróság ítéletét. A két eltérő döntésre figyelemmel tehát engedélyezési kérelem nélkül is megnyílik az út a jogerős ítélet felülvizsgálatára. Az OBH honlapján közzétett, a 2023. évi statisztikai adatokról készült részletes elemzés tanúsága szerint a törvényszéki elsőfokon indult polgári-gazdasági ügyeket elbíró ítéletábrák a fellebbezések alapján a döntések 5,5%-át helyezték hatályon kívül, 46,9%-ot helybenhagytak, következésképpen a megváltoztatás százalékos aránya 46,6%. Ezekben az ügyekben a feleket alanyi jogon illeti meg a felülvizsgálati eljárás kezdeményezésének joga. Ugyancsak alanyi jogon illeti meg a felülvizsgálati eljárás kezdeményezésének a joga a feleket a személyiségi jog érvényesítése iránt indított perben és a közérdekű adat megismerésére irányuló igénygel összefüggésben indítható perben, amely tárgykörök vonatkozásában a rendkívüli jogorvoslat igénybeviteléhez kiemelt közérdek fűződik, a személyiségvédelem és a társadalmi nyilvánosság egységes jogi kereteinek biztosítása érdekében. A személyiségi jog érvényesítése iránt indított per alatt valamennyi személyiségi jogsértéssel kapcsolatban indított pert érteni kell, nem csak a polgári perrendtartásban különleges perként egyedileg nevesített egyes személyiségi jogi pereket (például sajtóhelyreigazítás iránt vagy a képmáshoz és a hangfelvitelhez való jog érvényesítése iránt indított per).

Ehhez képest az általános hatáskörű törvényszék előtt indított ügyekben hozott helybenhagyó másodfokú (egybehangzó) ítéletek és a kivételesen a járásbíróság hatáskörébe utalt ügyekben meghozott jogerős ítéletek kizárólag sikeres engedélyezést követően vizsgálhatók felül. Ez a szabályozás az ügyteher optimalizálásával is hozzájárul ahhoz, hogy a Kúria eleget tudjon tenni az Alaptörvényben konstituált alkotmányos feladatának (egységes jogalkalmazás biztosítása), ugyanakkor az általános hatáskörű bírósághoz tartozó ügyek esetében ellentétes döntések fennállásakor egyedi ügyekben is jogvédelmet biztosítson a peres feleknek. Ugyanakkor a járásbíróság hatáskörébe tartozó személyi állapotot érintő perek esetén a Pp. XXXI–XXXV. Fejezetében szabályozott védett jogtárgy kiemelt fontosságára tekintettel indokolt az eltérő szabályozás. Ezekben a különleges perekben a Pp. számos speciális rendelkezést tartalmaz, ezekhez illeszkedik a felülvizsgálat engedélyezésének eltérő szabálya. Az eltérő rendelkezés elősegíti az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdésében és a XV cikk (5) bekezdésében rögzített személyi kör védelmét. Szükséges azt is kiemelni, hogy ezek az ügyek az állam nemzetközi szerződésekből eredő kötelezettségét is érintik (a család, a kiskorú gyermekek, gondnokoltak védelme), amely szintén alátámasztja az eltérő szabályozás szükségességét. Nincs helye ugyanakkor a felülvizsgálat engedélyezésének az ítélet házasságot érvénytelenítő, vagy felbontó rendelkezése, illetve az apaság vélelmét megdőntő ítélet apaság vélelmét megdőntő része vonatkozásában, ha az apaság vélelmének megdőntését követően a gyermeket valamely személy teljes hatályú apai elismeréssel a magáénak ismerte el, vagy az apaságot jogerős bírói ítélet állapította meg. Ezekben az esetekben kiemelkedő társadalmi jelentősége van annak, hogy ne legyen jogbizonytalanság a jogerős döntések joghatása tekintetében (kettős házasság, kettős apasági vélelem elkerülése), ezért a felülvizsgálat kizártsága ellenére kivételes esetben sem kerülhet sor a felülvizsgálat engedélyezésére.

156–159. §

A Pp. 410–415. §-ai a felülvizsgálati kérelemmel szemben támasztott követelményeket, illetve ezek meg nem tartásának jogkövetkezményeit fogalmazzák meg. E körben a Törvény átvezeti azt az alapvető szemléletváltást, hogy a jogerős határozatok ellen főszabály szerint kizárt a felülvizsgálat, ugyanakkor a korábban kizárt ügyekben is lehetőség van felülvizsgálati kérelem engedélyezése iránti kérelem benyújtására. Figyelemmel

arra, hogy az engedélyezés iránti kérelem – a kivételes esetköröket nem említve – minden felülvizsgálati kérelem kötelező eleme lesz, a Törvény a Pp. jelenleg hatályos 410. §-át hatályon kívül helyezi és az engedélyezési kérelem tartalmi elemeit a felülvizsgálati kérelem tartalma körében helyezi el.

A Pp. 411. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálat megtagadásáról szóló végzést röviden kell indokolni. A felülvizsgálat megtagadásáról szóló végzést kizárólag abból a szempontból kell indokolni, hogy a felülvizsgálat miért nem volt engedélyezhető (így például azért, mert a Kúria már döntött a felmerült elvi kérdésben, avagy a felvetett jogkérdés társadalmi jelentősége nem jelentős). E végzésben nincs helye annak, hogy a Kúria az ügy érdemét érintő kérdésekre is kitérjen, figyelemmel arra, hogy az ügy érdemére kiható jogszabálysértést a Kúria csak akkor vizsgálhatja, ha a felülvizsgálatot engedélyezi. Ez a megoldás megfelel az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) által kialakított szempontrendszernek. Az EJEB több határozatában – így például az Ovlisen kontra Dánia – 16469/05., Kukonnen Kontra Finnország No. 2.- 47628/06., Nerva kontra Egyesült Királyság – 42295/98., Jaczkó kontra Magyarország – 40109/03. ügyekben – is kifejtette, hogy a legfőbb bírói fórum eljárását megtagadó határozatot kizárólag abból a szempontból kell indokolni, hogy az engedélyezési okoknak a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem miért nem felelt meg. Nem eredményezi a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét, ha az ügy érdemi kérdéseire a felülvizsgálatot megtagadó határozat nem tér ki, a Kúria a felülvizsgálatot kizárólag az engedélyezési okok fennállásának hiányára hivatkozva tagadja meg. A felülvizsgálat engedélyezésének indokaira az érdemi határozatban kell röviden kitérni.

A Törvény a 412. §-ban egyértelműen meg kívánja fogalmazni, hogy a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem, illetve a felülvizsgálati kérelem elemeinek el kell különülnie egymástól, aminek az engedélyezés iránti kérelem időszerű elbírálása tekintetében van jelentősége. A felülvizsgálatból kizárt határozatok ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelem benyújtásával a felülvizsgálat engedélyezése iránti illetéket kell leróni, amit a felülvizsgálat engedélyezése esetén kell kiegészíteni a felülvizsgálat illetékére.

A 413. § módosításával a Törvény részben pontosítja, illetve kibővíti a felülvizsgálat engedélyezését megalapozó okokat és beépíti a Kp. 118. (1) bekezdés ad) pontja szerinti okot. Ez a módosítás összhangban van a 3353/2024. (X. 8.) AB határozattal. Ezen kívül átveszi azt a Kúria által következetesen kialakított gyakorlatot is, hogy a Kúria főszabály szerint csak olyan okból engedélyezheti a jogerős ítélet felülvizsgálatát, amelyre a fél hivatkozott az engedélyezés iránti kérelmében. E körben a Pp. szabálya eltér a Kp. megoldásától, ez utóbbiban azonban a hivatalbóliság nagyobb szerephez jut, ezért indokolható a támadott határozatok hivatalbóli vizsgálata a befogadás kérdésében.

160. §

A koncepcionális módosításokhoz kapcsolódó szövegpontosító rendelkezést tartalmaz.

161. §

A Törvény részben módosítja a Kúria érdemi határozataira vonatkozó szabályokat is. Kimondja, hogy ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság helybenhagyta, és a Kúria azt állapítja meg, hogy ez a határozat az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő, a Kúria a határozatot részben vagy egészben hatályon kívül helyezi és az első- vagy másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja. E kasszációs jogkör lényege, hogy az egybehangzó határozatokat követő új kúriai jogértelmezés ne járjon a felek jogorvoslathoz való jogának sérelmével, annak vitatására a peres feleknek az eljárás folyamán lehetősége legyen. A Törvény célja nyilvánvalóan az, hogy a Kúria ne hozzon „meglepetés ítéleteket”. A Kúria ugyanis nem határozhat olyan kérdésben, amelyben az eljáró bíróságok még nem döntöttek, hiszen a felülvizsgálati eljárásban csak jogkérdés vizsgálható.

Új szabály, hogy ha a felülvizsgálat engedélyezésére olyan ügyben került sor, amelyben törvény kizárja a felülvizsgálatot (e körbe vonható a nemperes eljárásokra vonatkozó jogszabályok meghatározó része) és a Kúria megállapítja, hogy a határozat az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő, illetve jogkérdésben eltér a Kúria hivatkozott, közzétett határozatától, de a jogszabálysértés a jogviszony természete vagy a beállt joghatások jellege miatt nem orvosolható, a Kúria kizárólag a jogsértés tényét állapítja meg. Ez a megoldás is biztosítja a jogegységet, mivel a Kúria határozatát a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzé kell tenni, a közzétett határozatokban foglalt jogértelmezést pedig az alsóbb fokú bíróságoknak követni kell. Az eltérő szabályozás indoka az, hogy az ágazati törvények egy része jellemzően azért zárja ki a határozattal szemben a felülvizsgálatot, mert a jogerős határozattal lezárt jogviszonyokban a felek, illetve a jogerős határozat alapján (például a hagyatékátadó végzés

ismeretében) jogszerző harmadik személyek már nem hozhatóak olyan helyzetbe, hogy jóhiszeműen szerzett jogaik vagy kötelezettségeik kétségesse váljanak, még akkor sem, ha a Kúria megállapítja a jogszabálysértést. Ezt a problémát a kúriai joggyakorlat is észlelte korábban. A Kúria Gfv.X.30.232/2012/9. számú határozatában kimondta, hogy a korábban eljáró, felmentett felszámolóknak a tisztségébe való visszahelyezésére nincs lehetőség akkor sem, ha a felülvizsgálati bíróság a korábbi felszámolót felmentő végzést hatályon kívül helyezi. A Kúria jogértelmezésével összhangban módosította a Cstv. 27/A. § (10) bekezdését a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, valamint az azzal összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi XLIX. törvény 10. § (3) bekezdése, kizárva a felülvizsgálatot a felszámolót felmentő végzés ellen. Ezekben az esetekben tehát a Kúria nem hozhat a felekre kiterjedő hatályú határozatot, kizárólag a jogsértés tényét állapíthatja meg, ebből következően pedig szükségszerűen a helyes jogértelmezést mondja ki. Jelenleg is van olyan jogszabály [például Ptk. 3:37. § (3) bekezdés], amely a bíróságot a jogsértés megállapítására jogosítja fel.

162. §

Személyi állapotot érintő perekben törvényi szinten indokolt feltétel nélkül kizárni a tárgyaláson történő online hallgatóság részvételét a védett jogtárgy kiemelt érzékenysége tekintettel. Más esetekben ugyanakkor bírói mérlegelés tárgyává tehető a nyilvánosság kizárása vagy korlátozása a Pp. 231. § (2) bekezdésében foglalt feltételrendszer figyelembe vételével.

163. §

A kiskorú gyermek tartása iránt indított perben törvényi szinten indokolt feltétel nélkül kizárni a tárgyaláson történő online hallgatóság részvételét a kiskorú gyermek kiemelt védelme érdekében.

164. §

A Törvény a Pp.-be egy új rész beiktatásával létrehozza az egyszerűsített polgári pert. Az egyszerűsített polgári per alkalmazásáról maguk a felek dönthetnek azzal, hogy az írásbafoglalt szerződésükben rögzítik, jogvitájukról a bíróság ebben a perben döntsön. A Törvény alapján nem köthető ki az egyszerűsített polgári per alkalmazása a személyi állapotot, a munkaviszony jellegű jogviszonyt, a fogyasztói jogviszonyt érintő jogvita esetében e jogviták sajátosságaira tekintettel.

Az egyszerűsített polgári perben kötelező a jogi képviselő, mivel a per előkészítését a felperes végzi. A felperesnek már a keresetlevélhez – illetve, ha a pert fizetési meghagyásos eljárás előzi meg, akkor a keresetet tartalmazó irathoz – csatolnia kell valamennyi okirati bizonyítékot, továbbá ha a jogvita tekintetében szakkérdés is felmerül, úgy a szakvéleményt is csatolni kell már a keresetlevélhez, illetve a keresetet tartalmazó irathoz. A perben csak okirati és szakértői bizonyításnak van helye. Az egyszerűsített polgári perben a jogi képviselő kötelező, ebből következik, hogy az eljárásban az elektronikus kapcsolattartás teljes körűen érvényesül.

A pert megelőzően a szakvélemény beszerzésére sor kerülhet akár az igazságügyi szakértőkről szóló törvényben szabályozott megbízás alapján, akár a szakértő közjegyzői nemperes eljárásban vagy polgári nemperes eljárásban történő kirendelése útján. Tehát a felperes a per előkészítése során e tekintetben több lehetőség közül választhat, de minden esetben – akkor is, ha a szakértő a felperes megbízása alapján készíti el a szakvéleményt – a szakvélemény készítése során a szakértőnek a kérelmező fél ellenfelét értesítenie kell a kirendelés tárgyáról, a vizsgálandó kérdések köréről, az általa kitűzött helyszíni szemléről és vizsgálatról, lehetővé kell tennie, hogy az ellenfél a kirendelés tárgyára vonatkozó nyilatkozatát, a vizsgálat tárgya szempontjából lényeges észrevételeit és kérdéseit előterjessze, valamint a szakvéleményét az ellenfél vele közölt nyilatkozatát, észrevételeit is értékelnie kell és az ellenfél kérdéseit is meg kell válaszolnia. Ha ezeknek a követelményeknek nem felel meg a szakvélemény, akkor aggályosnak minősül.

Az egyszerűsített polgári per nem különül perfelvételi és érdemi tárgyalási szakra, a kereset nem kapcsolható össze más kereseti kérelemmel, nincs helye keresetváltoztatásnak, ellenkérelem-változtatásnak, beavatkozásnak, viszontkereset előterjesztésének, beszámításnak, szünetelésnek, tárgyalás és meghallgatás tartásának, csatlakozó fellebbezésnek, és felülvizsgálatnak. A per tehát írásban, kizárólag a keresettel érvényesített követelés tekintetében kerül lefolytatásra annak érdekében, hogy rövid idő alatt jogerős és végrehajtható döntés szülessen.

Abban az esetben, ha a Pp. 121. § (1) bekezdés c)–f) pontja alapján szünetelésre kellene sor kerüljön – mert a fél a megadott címen nem elérhető, ügygondnoki díj előlegezésének lenne helye, a felperes a bizonyítással

nem összefüggő fordítás, illetve külföldi kézbesítés költségét a bíróság felhívása ellenére nem előlegezi, vagy hirdetményi, illetve végrehajtói kézbesítésnek volna helye – a pert az általános szabályok szerint kell folytatni, mivel a fenti körülmények fennállása már nem teszi lehetővé az egyszerűsített perben foglalt sajátos eljárás lefolytatását és eljárási határidők betartását.

Az egyszerűsített polgári perben a felek és a bíróság számára is szoros határidők kerülnek megállapításra. A bíróság az egyszerűsített polgári perben soron kívül jár el, a bíróság általános intézkedési határideje legfeljebb 8 nap.

A bíróság a keresetlevelet kézbesíti az alperesnek, akinek 15 napos határidő alatt kell előterjesztenie ellenkérelmét. Az ellenkérelem beérkezését követően a bíróság rövid határidővel felhívja a feleket, hogy nyilatkozzanak kéri-e a per általános szabályok szerinti folytatását, vagy nyilatkozzanak esetleges megegyezési szándékukról, és egyidejűleg nyújtsák be egyezségi megállapodásukat. A felhívással egyidejűleg a bíróság a felperes részére kézbesíti az ellenkérelmet is. Ha szükséges, a bíróság a per e szakaszában hívhatja fel a feleket írásbeli nyilatkozattételre az esetleges ellentmondások vagy hiányosságok tisztázása érdekében. A nyilatkozatok kizárólag a korábban megtett állításokra, tagadásokra, vitatásokra, csatolt okiratokra vonatkozhatnak, új tényállítás, jogállítás tételére már nincsen lehetőség.

Ha a felek az általános szabályok alkalmazására kívánnak áttérni, a bíróság perfelvételi tárgyalást tűz és az általános szabályok szerint folytatja az eljárást. Ha pedig a felek egyezséget kívánnak kötni, mód van arra, hogy a bíróság – ha ennek feltételei fennállnak – azt végzésével jóváhagyja.

Ha a felek sem az általános eljárási szabályok szerinti folytatás iránti kérelmet, sem egyezségi megállapodást nem terjesztenek elő, a bíróság az ezekre történő felhívás kiadásától számított 30 napon belül ítéletet hoz.

Az egyszerűsített polgári perben a fellebbezés előterjesztésére – mind a végzés elleni fellebbezés, mind az ítélet elleni fellebbezés esetén – a feleknek 8 napos határidő áll rendelkezésre.

Végzés elleni fellebbezés esetében a fellebbező fél ellenfele 5 nap alatt tehet észrevételt.

Az ítélet elleni fellebbezésnek kizárólag az elsőfokú eljárás szabályainak lényeges megsértésére vagy az ügy érdemi elbírálásának alapjául szolgáló jogszabály téves alkalmazására hivatkozással van helye. Az ítélet elleni fellebbezés esetében a fellebbező fél ellenfele a fellebbezési ellenkérelmét az elsőfokú bíróság felhívására 8 napon belül terjesztheti elő. Az elsőfokú bíróság már a fellebbezési ellenkérelemmel együtt terjeszti fel az iratokat a másodfokú bírósághoz, amely a fellebbezést 30 napon belül bírálja el.

165. §

Felhatalmazó rendelkezés végrehajtási rendelet megalkotására.

166. §

A Törvény átmeneti rendelkezéssel egyértelművé teszi, hogy a Pp.-nek a Törvénnyel megállapított, a határidő túllépésre vonatkozó rendelkezéseit csak az ezen új előírásokat megállapító rendelkezések hatálybalépését követő határidő túllépés esetén kell alkalmazni. Tekintettel a nemperes eljárások sokféleségére, az egyértelmű jogalkalmazás érdekében mondja ki az átmeneti rendelkezés, hogy a határidő túllépésre vonatkozó szabályokat csak a peres eljárásokban kell alkalmazni.

167. §

Szövegcsérés pontosító rendelkezések. A Pp. 608. § (2) bekezdésének pontosítása a széttartó jogalkalmazási gyakorlatra tekintettel szükséges. A kiegészítés egyértelművé teszi, hogy ha a jogi szakvizsgával rendelkező személy saját ügyében jogi képviselő nélkül jár el, akkor nem minősül jogi képviselőnek és így elektronikus kapcsolattartásra sem köteles.

168. §

Hatályon kívül helyező rendelkezések.

169. §

Indokolt kimondani a felülvizsgálati kérelem befogadása tárgyában hozott mindkét típusú döntésre a Kúria indokolási kötelezettségét. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél eljárási jogosultságához tartozik, hogy megismerje a befogadás indokait, különös tekintettel arra, hogy a Kúria milyen megjelölt befogadási ok fennállását látta megalapozottnak. A Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadása esetén indokolási kötelezettségét az érdemi döntés indokolásában is teljesítheti.

170. §

A Törvény átmeneti rendelkezéssel egyértelművé teszi, hogy a közigazgatási perekben a határidő túllépésre vonatkozó szabályokat a Kp.-nek a Pp.-re utaló szabálya hatálybalépését követő, azaz 2026. július 1. napját követő határidő túllépés esetén kell alkalmazni.

171. §

A Pp.-ben új jogintézmény kerül bevezetésre, amely alapján, ha a bíróság a polgári perben bármely, törvényben megállapított intézkedési határidőt túllép, a határidő lejártát követő naptól kezdve vagyoni elégtételt nyújt a felek részére. E vagyoni elégtétel külön kérelem nélkül hivatalból kerül megállapításra, és kifizetésre a felek számára. Ahhoz, hogy ez a jogintézmény a közigazgatási perekben is alkalmazásra kerüljön, indokolt pontosítani a Kp. Pp. szabályozására utaló rendelkezéseit. E jogintézmény tehát a közigazgatási egyéb (nem peres) bírósági eljárásokban nem alkalmazandó.

Indokolt annak rögzítése, hogy főszabály szerint (a törvényi kivételen túl) a megjelölt befogadási ok fennállását részletesen indokolni nem kell.

172–173. §

A nemzeti kockázatértékelésben azonosított kockázatokat jellemzően elsőként a Pmt. hatálya alá tartozó szolgáltatók észlelhetik, így kulcsszerepet játszanak ezen események kezelésében. A hatékony fellépésük kulcsa az adatalapú, többretegű védekezési ökoszisztéma kialakításában rejlik, amelynek elengedhetetlen alkotóeleme, hogy a hatékony szűrést támogató, valós idejű adatok álljanak rendelkezésükre.

Az új jogintézmény bevezetésének célja, hogy a pénzügyi információs egység operatív elemzése során feltárt, a nemzeti kockázatértékelésben azonosított kockázatok kezeléséhez releváns adatok és információk az érintett szolgáltatók számára elérhetővé váljanak. Lényege, hogy a kockázatok kezelésére szolgáló adatokat, információkat nemcsak a kockázatokat észlelő szolgáltató, hanem – a hatóság által meghatározott körben – az összes vagy a szolgáltatók meghatározott csoportja is megismerheti, felhasználhatja, támogatva ezzel a rendelkezésre álló adatok, illetve értékelő-elemző tevékenység eredménye szélesebb körben történő hasznosítását.

A felhasználás elsősorban a monitoring rendszerbe (integrált műveletmegfigyelő mechanizmusba) való beépítését jelenti, amelynek elsődleges célja a valós idejű elemzések és szűrési folyamatok hatékonyságának fokozása.

A szabályozás lehetőséget teremt arra, hogy a szolgáltatók proaktív módon azonosítsák és értékeljék azokat az információkat, amelyeket a pénzügyi információs egység az elemzése alapján megosztott. Az információk megosztása egységesített, automatizált, emberi beavatkozást nem igénylő formában történik, ezáltal biztosítva azok gyors és hatékony feldolgozhatóságát, valamint az informatikai rendszerek közötti interoperabilitást. A szabályozás a technikai kereteket határozza meg, a megfelelő technikai megoldás a pénzügyi információs egység és a szolgáltatók együttműködése során alakítható ki.

A jogszabály részletesen meghatározza az információ-megosztás tartalmát és annak formai követelményeit, így elősegítve a célhoz kötött, átlátható és jogszerű adatkezelést. A szabályozás alapján a megosztott információk konkrét és általános információk lehetnek. Előbbi körbe az egyedi ügyletek azonosítására képes információk (számlaadatok, természetes és jogi személy adatai, IP címek, stb.) tartoznak. A konkrét információk lehetnek (1) fizetési művelethez tartozó információk, a hitelintézetek és a pénzügyi szolgáltatók esetében, valamint (2) ügylethez tartozó információk, valamennyi szolgáltató – beleértve a hitelintézeteket és a pénzügyi szolgáltatókat is – esetében.

Az előbbieken kívül eső megosztható információkat a szabályozás külön nem nevesít, ezen információk körébe tartoznak azok az általános információk, amelyek különösen mintázatokat, elkövetési trendeket, jelenségeket írnak le.

A szabályozás a fizetési művelethez kapcsolódó és nem kapcsolódó felosztás alapján határolja el a felhasználási kötelezettség időpontját és módját, valamint az információ felhasználhatóságának határidejét. A szabályozás valamennyi információ-típus esetében elvárja, hogy azok rendelkezésre bocsátása strukturált, emberi beavatkozást nem igénylő formában történjen, ugyanakkor amíg a konkrét adatok esetében – az információ jellegére figyelemmel – a felhasználás automatizáltsága is a végrehajtás részét képezi, az egyéb információk tekintetében azok felhasználása emberi beavatkozást, további értékelést, elemzést igényelhet.

Az információ felhasználhatóságával kapcsolatos időkeretnél – a későbbiekben – látható elhatárolásra tekintettel már itt ki kell emelni, hogy a megosztott információ konkrét vagy általános lehet. A konkrét – konkrét ügylet beazonosítását lehetővé tevő – információ vagy (1) fizetési művelethez kapcsolódó információ vagy (2) egyéb ügylethez kapcsolódó információ lehet. Ezzel szemben a nem konkrét ügylethez kapcsolódó információ alatt olyan általános információt – a monitoring tevékenység szempontjából jelentős pénzmosási trendeket, gazdasági eseményeket, kriminális jelenségeket, módszereket – kell érteni, amely önmagában konkrét ügylet kategorikus beazonosítását nem teszi lehetővé, illetve szükségessé.

A felhasználási kötelezettség tekintetében a szabályozás különböző határidőket állapít meg részben az érintett szolgáltatók, részben a megosztott információ jellege alapján. Az előírt felhasználási határidők biztosítják, hogy a szolgáltatók megfelelő időben reagáljanak az információ-megosztásra. A hitelintézetek és a pénzügyi szolgáltatók esetében a fizetési műveletekkel kapcsolatos információk esetében a szabályozás rövid határidőt – 2 órát – állapít meg. Ezekben az esetekben különösen sürgős az időszerű fellépés, tekintettel az ilyen esetkör azonnali reakciót igénylő jellegére. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy az ilyen információk automatikusan, külön emberi beavatkozás nélkül integrálódnak a címzett szolgáltatók monitoring rendszerébe. A hitelintézet és a pénzügyi szolgáltató az egyéb információk esetében – amely egyébként lehet fizetési művelet körébe nem tartozó ügyletre vonatkozó konkrét és általános információ is – 1 munkanapon belül köteles gondoskodni a felhasználásról vagy arról, hogy az információ a megfelelési vezetőhöz eljusson. Ezt követően a megfelelési vezető feladata, illetve felelőssége, hogy az általános információ felhasználásáról gondoskodjon, biztosítva ezzel, hogy a komplex információk is harmonikusan integrálódnak az intézmény belső monitoring rendszerébe.

A hitelintézetnek és a pénzügyi szolgáltatóknak nem minősülő minden további szolgáltató köteles a hatóság által megosztott információ 1 munkanapon belül történő felhasználására vagy a megfelelési vezető bevonására. Az egyéb szolgáltatók esetében tehát az információ fajtájától függetlenül egységes felhasználási határidő érvényesül.

Az információ felhasználhatóságát meghatározó időkeret is az információ típusa szerint alakul: A konkrét információk – a fizetési műveletekhez vagy ügyletekhez kapcsolódó információk – felhasználhatósága legfeljebb 90 nap lehet. Ezt követően a monitoring rendszerben ez az adatkör nem használható fel. Ezen adatkör vonatkozásában a 90 napos határidőt követően úgy kell eljárni, mintha az sosem állt volna rendelkezésükre. Az ilyen adatok kezelésére és megőrzésére az 56–58. §-ban meghatározottak szerint kerül sor. A szabályozás ugyanakkor lehetőséget ad arra, hogy a releváns információ – ha a körülmények indokolják – ismételt megosztásra kerüljön.

Az egyéb – nem konkrét – információk esetében, az információ jellegére figyelemmel a felhasználás lehetősége időben nem korlátozott.

Az előbbieket összefoglalása:

	Általános információ	Konkrét információ	
		Fizetési művelethez tartozó információ (hitelintézetnek és pénzügyi szolgáltatóknak)	Egyéb ügylethez tartozó információ
Felhasználási határidő	1 nap	2 óra	1 nap
Felhasználhatósági időkorlát	nincs	90 nap	90 nap

A nemzeti kockázatértékelésben azonosított kockázatokat jellemzően elsőként a Pmt. hatálya alá tartozó szolgáltatók észlelhetik, így kulcsszerepet játszanak ezen események kezelésében. A hatékony fellépésük kulcsa

az adatalapú, többretegű védekezési ökoszisztéma kialakításában rejlik, amelynek elengedhetetlen alkotóeleme, hogy a hatékony szűrést támogató, valós idejű adatok álljanak rendelkezésükre.

174. §

A védő kizárása funkcionálisan azt a célt szolgálja, hogy ne járhasson el a terhelt érdekében olyan ügyvéd, akiben más személy képviseletéből is fakadóan érdekkonfliktus merülne fel. A képviselt személyek közötti konfliktus azonban a büntetőeljárásban nem szükségszerű, így alappal feltételezhető, hogy nem sérti a terhelt büntetőeljárási érdekeit a védő korábbi szerepvállalása más személy oldalán, ha azt a terhelt sem látja önmagára nézve sérelmesnek. Amennyiben a terhelt kifejezetten nem nyilatkozik arról, hogy a tanú vagy más résztvevő segítőjeként eljáró védő veszélyezteti a védelmét, a kizárás szükségtelen és aránytalan beavatkozást jelentene a védelem szabad megválasztásába. A módosítás ennek megfelelően lehetővé teszi a védő eljárását, ha a terhelt a meghatározott eljárási szakaszokban nem él kizárási indítvánnyal. Az új szabályozás egyúttal garanciális jelleggel előírja, hogy az indítvány akkor érvényesíthető, ha a terhelt nyolc napon belül szerzett tudomást a kizárás alapjául szolgáló tényről.

A terhelt önrendelkezési jogát erősítő kizárási szabály nem alkalmazható, ha a terhelt érdekében olyan ügyvéd kívánna eljárni, aki korábban az ellenérdekű sértett segítőjeként, vagy a büntetőeljárásban részt vevő más személy, különösen a kiskorú, illetve a fiatalkorú gondozását ellátó nagykorú személyként, törvényes képviselőként, ügygondnokként vett részt az eljárásban.

175–177. §, 200. §, 205. §

A bíróságok gyakorlatában ismétlődően jelentkező probléma, hogy egyes terheltek meghatalmazott védő eljárása esetén a meghatalmazás ismételt visszavonásával az eljárás szándékos elhúzását célozzák. Jelenleg egy ügyben több védő eljárására kizárólag meghatalmazott védők esetében kerülhet sor, vagyis meghatalmazott és kirendelt védő egyidejű eljárására nincs törvényi lehetőség.

A módosítással kiküszöbölhető lesz a jelenlegi visszaélésszerű joggyakorlás, vagyis hogy a terheltek – gyakran az eljárási cselekmény során, vagy azt röviddel megelőzően – a büntetőeljárás szándékos elhúzása céljából, korlátlan alkalommal gyakorolhassák a Be. 45. § (4) bekezdésében biztosított jogukat, illetve újabb és újabb meghatalmazások benyújtásával elérik az aktuális védő kirendelésének hatályvesztését. Amennyiben a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy vagy a terhelt az eljárási cselekmény napján vagy az azt megelőző nyolc napon belül, a büntetőeljárás ugyanazon szakaszában ismételten vonja vissza a védő meghatalmazását, a bíróság, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság hivatalból haladéktalanul védőt rendel ki. Ebben az esetben a kirendelés akkor sem veszti hatályát, ha a terhelt újabb védőt hatalmaz meg, a továbbiakban azonban a meghatalmazott védőt kell vezető védőnek tekinteni, de az ügyiratokat a kirendelt védőnek is kézbesíteni kell, hogy a felkészülése biztosított legyen. A kirendelt védő kizárólag abban az esetben léphet a meghatalmazott védő elébe, ha a bíróság felhívása ellenére a meghatalmazott védő nem kíván élni a perbeszéd megtartásához fűződő jogával.

A módosítás emellett előmozdítja a hatékony védelem érvényesülését is, hiszen a hatóságoknak lehetőségük nyílna az ügyben korábban eljáró meghatalmazott védő kirendelésére, illetve eljárásban tartására, aki az ügyet alaposan ismeri, így nem lenne szükség további felkészülési idő biztosítására. Ebben az esetben a szabad védőválasztáshoz való jog sem sérülne, hiszen a terhelt a kirendeléstől függetlenül másik védőt hatalmazhat meg.

178. §, 202. §, 204. §, 206. §

A Törvény a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény módosításával bevezetett, az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás jogintézményére tekintettel rendezi ezen új távoltartás elrendelésével kapcsolatos büntető eljárásjogi részletszabályokat.

Az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás büntetőeljárásban történő elrendelése hasonlít a polgári jogi igény, illetve a szülői felügyeleti jog megszüntetésének a büntetőeljárásban történő elrendeléséhez. A Be. új rendelkezései azokat a büntetőeljárási részletszabályokat tartalmazzák, amelyek a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény Törvény által beiktatandó új 17/C–17/E. §-aiban foglalt általános rendelkezéseinek a büntetőeljárásban történő alkalmazásához szükségesek.

Fontos kiemelni, hogy a Be. új szabályai egyértelművé teszik, hogy bár az elítélttel szemben elrendelhető megelőző távoltartás sértett általi kezdeményezésére a nyomozás során, illetve a bírósági eljárás során az ügydöntő határozat meghozataláig bármikor lehetősége van, arról a bíróság az ügydöntő határozatában kell, hogy rendelkezzen (a bűnösség megállapítása, illetve a végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása esetén).

A Be. terminológiai tisztasága és az új szabályok következetes alkalmazhatósága érdekében a büntető eljárásjogi rendelkezések a „terhelttel” szembeni távoltartásként utalnak a jogintézményre. Erre azért van szükség, mert a büntetőeljárásban jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt az elítélt státusza nem értelmezhető [lásd: Be. 38. § (1) bekezdés]. Rögzítendő tehát, hogy a büntetőeljárás folyamatában történő indítványtételkor vagy a nem jogerős rendelkezés meghozatalakor elítéltről nem, legfeljebb más terhelt-típusról lehet beszélni, és a megelőző távoltartás csak az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésekor válik képessé a jogkövetkezmények kiváltására, amikor a terhelt elítélt státuszba kerül.

Az új szabályok rendezik továbbá, hogy a sértett indítványát a bíróságnak a tárgyalás során kell közölnie a vádlottal, illetve azt is, hogy a sértettet a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény 17/D. § (5) bekezdése szerinti részletszabályok megállapítása érdekében a bíróság meghallgathatja.

167179. §

A tárgyalás online nyomon követésének a biztosítása természetét tekintve nagy hasonlóságot mutat a nyilvánosság kép, hang, vagy kép- és hangfelvétel készítése útján [Be. 107. § (3) bekezdés] történő tájékoztatásával. Jogilag azonban teljesen különálló intézményekről van szó, aminek eljárásjogi szempontból kiemelt jelentősége van, ezért a módosítás kifejezetten elhatárolja az új jogintézményt a nyilvánosság tájékoztatásának szabályaitól. Hasonló különbségtétel szükséges arra az esetre, amikor az eljárási cselekményen jelenlétre kötelezett vagy jogosult személy számára telekommunikációs eszköz útján biztosítják az eljárási cselekményen való jelenlétet (Be. XX. Fejezet), amelynek szabályai szintén nem alkalmazhatóak a tárgyalás online nyomon követésére.

Az előző elhatárolásokhoz képest fontos rámutatni, hogy az új jogintézmény funkciója megegyezik a tárgyaláson hallgatóságként való személyes jelenléttel megvalósuló nyilvánossággal. A tárgyalás hatályos szabályozásban meglevő nyilvánosságának és a tárgyalás online nyomon követésének is az a funkciója, hogy biztosítsa a társadalom részéről való ellenőrzés lehetőségét, amely az eljárás tisztességének az egyik biztosítója. A funkcióazonosság mellett ugyanakkor a szabályozás nem lehet minden részletében azonos, hiszen az online hallgatóság részvétele egy olyan kiegészítő rezsim, amely nem mellőzhetetlen feltétel az eljárás tisztességéhez. Ezért önállóan szükséges mérlegelni az online nyomon követés hozzáadott értéke és a vele esetleg ellentétbe kerülő más érdekek közötti feszültséget. Az önálló mérlegelés következményeként a jogintézmények szintjén szükséges az elhatárolás, amelynek leglényegesebb folyamánya, hogy az online hallgatóság részvételével kapcsolatos eljárási hiba nem tekinthető a tárgyalás nyilvánosságára vonatkozó rendelkezések olyan fokú megsértésének, hogy az önmagában alapot adjon a Be. 609. § (2) bekezdés c) pontjában meghatározott relatív hatályon kívül helyezési ok megállapítására. Ez utóbbi szabályozási logika indoka az, hogy a tárgyalás nyilvánossága abszolút értelemben nem sérül, ha a nyilvánosság legalább személyes jelenléttel biztosított.

180. §, 234. §

A belső piaci médiaszolgáltatások közös keretének létrehozásáról és a 2010/13/EU irányelv módosításáról szóló, 2024. április 11-i (EU) 2024/1083 európai parlamenti és tanácsi rendelet 4. cikke szélesebb körű adatokra nézve teszi kötelezővé az újságírói forrásvédelmet, a Be.-ben szereplő információt átadó személy kilétére vonatkozó forrásvédelemnél. A rendelet közvetlenül alkalmazandó szabályai képezhetnének a Be. 173. §-ába eső foglalkozási titkot, de a rendeletben szereplő kivételszabályok eljárásjogi alkalmazhatósága érdekében indokolt a Be. már kialakult, a 174. §-ban szereplő eljárásrend keretei között szerepeltetni a rendelet által védett adatkört.

181. §

Az előterjesztett, illetve előadott magánszakértői vélemény akkor minősül szakvéleménynek, ha azt a terhelt, illetve a védő a 190. § (2)–(4) bekezdésében foglalt feltételeknek megfelelően terjesztette elő. Egyéb esetben a magánszakértői vélemény a terhelt, illetve a védő észrevételének minősül, a szakértő pedig a szakkérdésre vonatkozóan tanúként nem hallgatható ki.

A hatályos szabályok alapján a terhelt és a védő magánszakértői vélemény elkészítésére kizárólag folyamatban lévő büntetőeljárásban adhat megbízást. A Kúria a perújítással kapcsolatos joggyakorlat-elemzés alapján készült összefoglaló jelentésének „de lege ferenda” részében hívta fel a jogalkotó figyelmét annak megfontolására, hogy a Be. 637. § (1) bekezdés a) pontja szerinti perújítási ok alátámasztása érdekében magánszakértői véleményt lehessen csatolni a perújítási indítványhoz, annak elkerülése érdekében, hogy a szakvélemény beszerzésére a bíróságnak perújítási nyomozást kelljen elrendelnie.

A Törvény a joggyakorlat-elemzés által feltártak szerint egészíti ki magánszakértői vélemény elkészítésére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket.

182. §

Jelenleg a Be. 234. § (1) és (2) bekezdése szerint a bírói engedélyhez kötött leplezett eszközök vesztegetés és vesztegetés elfogadása esetén a három, illetve öt évig terjedő vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmény esetén alkalmazhatók. A korrupciós cselekmények jellemzője, hogy szükségszerűen két fél áll egymással szemben, egyrészt, aki kéri, elfogadja, másrészt, aki adja vagy ígéri az előnyt. A hálapénz kriminalizálása óta a Btk. 290. § (6) bekezdése alapján, aki az egészségügyi szolgáltatás nyújtásával összefüggésben egészségügyi dolgozónak, egészségügyben dolgozónak vagy ezekre tekintettel másnak az egészségügyről szóló törvényben meghatározottak szerint jogtalan előnyt ad vagy ígér, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Ez esetben tehát a bírói engedélyhez kötött leplezett eszköz nem alkalmazható. A korrupciós cselekmény „másik oldalán” álló, azaz a jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával szemben azonban a bírói engedélyhez kötött leplezett eszköz alkalmazható, amely egyenlőtlenséget okoz. A jelenlegi szabályozás nem teszi lehetővé azt, hogy a vesztegető személy (azaz a hálapénzt adó) – általában a páciens vagy hozzátartozója – cselekménye tekintetében felhasználható legyen a vesztegetés elfogadójának – általában orvos, egészségügyi szakdolgozó – cselekménye tekintetében engedélyezett bírói engedélyhez kötött leplezett eszköz alkalmazásával megszerzett bizonyíték. A Törvény a vesztegetés esetén a büntetési tételtől függetlenül engedélyezi a bírói engedélyhez kötött leplezett eszközök alkalmazását.

A Btk. 306. §-ában meghatározott közfeladati helyzettel visszaélés a Btk. XXVIII. Fejezetében, a hivatali bűncselekmények sorában helyezkedik el, közvetlenül a hivatali visszaélés törvényi tényállását követően. A két bűncselekmény elkövetési magatartásai, a célzatai és a büntetési tételei azonosak, csupán a tényállások alanya különböző. A Törvény megszünteti az indokolatlan a különbségtételt a szándékosan elkövetett hivatali visszaélés és közfeladati helyzettel visszaélés között a bírói engedélyhez kötött leplezett eszközök alkalmazása során, tekintettel arra, hogy a közfeladatot ellátó személyek eljárásának törvényes, elfogulatlan és befolyástól mentes teljesítése hasonló szintű társadalmi érdek, mint a hivatali tevékenység esetén.

A Törvény az előzőekben írt szempontok érvényesítése érdekében szünteti meg az indokolatlan különbségtételt a hivatalos személy elleni erőszak, a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak között a bírói engedélyhez kötött leplezett eszközök alkalmazása során.

183. §

1. A közelmúltban, különösen a 2024. március 1.-jével hatályba lépő módosítások folytán a bűnügyi felügyelet keretében meghatározható magatartási szabályok között egyre hangsúlyosabbá váltak azok, amelyek önállóan, a mozgási szabadság, illetve a lakóhely, a tartózkodási hely megválasztásának szabályát nem érintve is alkalmazhatók lennének. A Be.-ben is régóta meglevő, a minél kisebb korlátozás kívánalmát rögzítő szabályok érdekében is szükségessé vált, hogy lehetőség legyen a bűnügyi felügyelet elrendelésére úgy is, hogy az kizárólag a cselekvési szabadság más aspektusát érintse, a mozgási szabadságot nem. Ahhoz, hogy az említett kötöttség nélkül is sor kerülhessen a bűnügyi felügyelet magatartási szabályainak a meghatározására, szükséges módosítani a Be. 281. § (1) bekezdésében szereplő definíciót.
2. Az online csalásokkal szembeni kormányzati fellépésre létrejött minisztériumi munkacsoport tevékenységének eredményeként rögzíthető, hogy csalásból – de akár más bűncselekményekből is – származó jövedelem elvonásának megnehezítése érdekében indokolt kizárni a pénzforgalmi szektorból azokat a szereplőket, akik „strómanként” a nevükre nyitott különféle számlákkal támogatják, hogy megbízóik elvonják a bűncselekményből származó összegeket. A büntetőeljárás intézményrendszerben ilyen korlátozás az eljárás folyamatban léte alatt kényszerintézkedésként, azon belül is a bűnügyi felügyelet magatartási szabályai között kezelhető

hatékonyan. A bűnügyi felügyelet új típusú magatartási szabálya esetén a terhelt köteles maga megszüntetni a meg nem engedett számlát. A magatartási szabály végrehajtásának további szabályai a rendeleti joganyagban kerülnek elhelyezésre, ugyanakkor előre bocsátható, hogy a magatartási szabály teljesítése a központi bankszámla nyilvántartás megkeresésével a magatartási szabály teljesítése adminisztratív úton, csekély erőforrás ráfordításával ellenőrizhető.

184. §

Amennyiben a lefoglalt dolog birtoklása önmagában bűncselekményt valósít meg – különösen, ha az kábítószer vagy kábítószer-prekursor –, vitán felül áll, hogy annak kiadására nem kerülhet sor. Ezekben az esetekben szükségtelen adminisztratív terhet eredményez, hogy a kérdésben első fokon a bíróság jogosult dönteni, mivel a legtöbb esetben ilyen kérdésben érdemi vitára nem kerül sor. A garanciális szempontok érvényesítése érdekében azonban a bírósági döntéshozatal lehetőségét indokolt másodfokon fenntartani, ezért a Törvény biztosítja a közvetlen felülbírálat lehetőségét az ügyészség vagy a nyomozó hatóság elsőfokú döntésével szemben.

188. §

A Be. 342. § (3) bekezdése tételesen felsorolja, hogy az előkészítő eljárás során adatkérés keretében kizárólagosan mely adatkezelőktől, illetve nyilvántartásokból kérhető adatszolgáltatás.

Az előkészítő eljárás célja annak megállapítása, hogy a bűncselekmény gyanúja fennáll-e. Elsődlegesen az adott személyekkel, tevékenységükkel kapcsolatos adatokat kell beszerezni, többek között, hogy dönteni lehessen arról, hogy a védett állományba tartozik-e, tényállási elemek megvalósultak-e vagy sem. Sok esetben az alapinformáció csak egy nevet, névtörödéket vagy hiányos személyes adatokat tartalmaz, a munkahelyre történő utalással. Több esetben előfordul, hogy a bejelentések egyes egészségügyi dolgozók, vagy földhivatali ügyintézők olyan tevékenységére vonatkoznak, amelyeket a jelenlegi állapotok szerint nem, vagy csak nagy nehézségek árán lehet ellenőrizni. A 7. és 30 pontban szereplő módosítás a bejelentéssel érintett személyek jobb azonosíthatóságát szolgálja.

A TRACES rendszer (TRAdE Control and Expert System) az Európai Bizottság online webalapú, a hatósági ellenőrzések információkezelési rendszerének egyik eleme, amely nyomon követi az élőállatok, élelmiszerek, állati eredetű melléktermékek, takarmányok, növények és növényi termékek és az ökológiai termékek vagy vetőmag és szaporító anyag mozgását, kereskedelmi célú szállítását. A TRACES rendszer által kezelt adatok előkészítő eljárásban történő megismerése, jelentősen megkönnyíti annak megállapítását, hogy fennáll-e a bűncselekmény gyanúja a határokon átnyúló kereskedelemi tevékenységgel kapcsolatban.

189. §, 231. §

Az OECD Korruptióellenes Munkacsoportja a Magyarországra vonatkozó vizsgálati jelentéseiben többször kiemelte, hogy a külföldi vesztegetés bűncselekményeire vonatkozó jelenlegi kétéves nyomozási határidő nem biztosít elegendő időt a megfelelő nyomozati cselekmények elvégzésére, különösen az összetett, több joghatóságot érintő ügyek esetében. Az OECD 6(b) ajánlása ennek megfelelően sürgeti a határidő meghosszabbítását annak érdekében, hogy a nyomozó hatóságok hatékonyan tudják alkalmazni a szükséges vizsgálati eszközöket a természetes személy gyanúsítottakkal szemben.

A magyar szabályozással kapcsolatos jogalkalmazói visszajelzések is megerősítették e Törvény szükségességét, rámutatva, hogy a jelenlegi szabályozás bizonyos, kiemelten összetett ügytípusok esetén – így különösen a gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények, a korrupciós bűncselekmények és a pénzmosás – nem biztosít elegendő időt a teljes körű bizonyításra és a hatékony büntetőjogi fellépésre.

A módosítás célja egy olyan új szabályozási keret kialakítása, amely nem általánosan hosszabbítja meg a nyomozási határidőket, hanem egy kellően cizellált rendszerben a különféle komplexitású ügykategóriák esetében differenciált nyomozási időtartamokat vezet be, és a többlépcsős határidő hosszabbítás lehetőségét már csak a legkomplexebb és legidőigényesebb nyomozások esetében biztosítja. Az új szabályok nemcsak a határidő meghosszabbításának rendjét szabályozzák, hanem a nyomozások alaphatáridejét is módosítják, ezzel egy háromlépcsős rendszert jön létre.

1. Az új rendszerben a nyomozás alap határideje a büntetési tételhez kapcsolódik: a három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények esetén az alaphatáridő egy év, az öt évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmények esetén két év, a nyolc évig terjedő vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmények esetén három év.

A Btk. 91. § (3) bekezdése alapján a bűncselekmény bünszervezetben történő elkövetésének megállapítása esetén a bűncselekmény bünszövetségben történő elkövetésének esetére megállapított jogkövetkezmények nem alkalmazhatók. Ez a rendelkezés a Be. 351. §-át érintő módosításokkal összevetésben azt eredményezné, hogy amely bűncselekmények esetében a bünszövetség minősítő körülményként értékelhető, de az az említett általános részi szabály alapján nem állapítható meg, rövidebb határidő állna rendelkezésre a Be. 351. § (3) bekezdése alapján, mely utóbbi rendelkezés a különös részi tételkeretek alapján sorolja be a bűncselekményeket. A Be. 351. § új (4) bekezdése rendezi ezt az ellentmondást azzal, hogy bünszervezet esetén kifejezetten előírja, hogy a bűncselekményt a bünszervezetre vonatkozó tételkeret emelést követően kell besorolni a Be. 351. § (3) bekezdése szerinti kategóriákba.

2. Mindhárom esetkörben a nyomozást irányító ügyészség jogosult egy első körös, hat hónapos határidő-hosszabbítás elrendelésére. A határidő hosszabbítás feltétele a (6) bekezdés alapján, hogy az időszerségi kérdések elkülönítéssel nem lennének rendezhetők.
3. A határidő a nyomozást irányító ügyészségi hosszabbítást követően – kivételes esetekben – a felettes ügyész által további egy évvel meghosszabbítható. Ennek feltétele, hogy az (5) bekezdésben meghatározott körülmények összefüggésbe legyenek hozhatók a nyomozás elhúzódásával. A módosítás (7) bekezdése e körben negatív feltételként szabályozza a gyanúsított egy évet meghaladó letartóztatását.

190. §, 197. §, 207–210. §, 225–228. §, 232. §

A Törvény a terhelt távolléte esetén irányadó különféle eljárási szabályokat egységes elvek alapján módosítja annak érdekében, hogy az igazságszolgáltatási rendszert megkímélje az olyan csekély tárgyi súlyú ügyekben folytatott eljárásoktól, amelyekben az eljárást lezáró ítélet olyan minimális visszatartó erőt képes kifejteni, hogy az a büntetési célok elérését is kétségbe vonja, miközben az igazságszolgáltatás valamennyi szereplőjét (bírók, ügyészek, végrehajtás) szükségtelenül működteti. A hatályos szabályok mellett a terhelt távollétében lefolytatható eljárásban nincs lehetőség az eljárást egyszerűsítő jogintézmények igénybe vételére, ráadásul előfordulhat, hogy a terhelt még a jogerős ügydöntő határozatról sem szerez tudomást. A távollétes eljárásokban nemzetközi szabályozási követelmények következtében kötelező a perújítás elrendelése, ha a terhelt előkerülés erre nézve indítványt terjeszt elő, így a megelőző teljes eljárás fölöslegesnek bizonyulhat. Mindezek okán racionalizálni indokolt, hogy milyen esetekben folytatható le a terhelt távollétében az eljárás. Ennek érdekében a Törvény újraszabályozza az eljárási feltételeket, csökkenti az adminisztrációs terheket, és biztosítja, hogy a terhelt a távollétében folytatott eljárásban is értesüljön arról, hogy ellene milyen bűncselekmény alapján folyik eljárás.

A távollétes eljárás új szabályozása nem akadályozza meg a bűncselekmények miatt szükséges nyomozás lefolytatását, a bizonyítási eszközök beszerzését, tehát az állam büntetőjogi igénye nem vész el, a bizonyítékok beszerzése, a terhelt elítélése továbbra is biztosított marad.

1. A nyomozásra vonatkozó módosítások tekintetében a Törvény egyértelműsíti, hogy ha a távollétes eljárás vagy a külföldön ismert helyen tartózkodó személlyel szembeni eljárás feltételei nem állnak fenn, akkor az eljárást fel kell függeszteni. A módosítás célja annak biztosítása, hogy olyan esetekben, amikor sem a távollétes eljárás, sem a külföldön ismert helyen tartózkodó terhelttel szembeni eljárás nem indítható meg, az eljárás ne folytatódjon szükségtelenül, és ne vonjon el erőforrásokat az igazságszolgáltatási rendszerből.
2. A távollétes eljárás [Be. CI. Fejezet] feltételeinek átfogó módosítása terén a Törvény rögzíti, hogy a büntetőeljárás távollétes formájának alkalmazására kizárólag olyan ügyekben kerülhet sor, ahol annak indokoltsága szakmailag is alátámasztható. Ennek megfelelően új feltételként jelenik meg, hogy a távollétes eljárás csak akkor indítható meg, ha a terhelttel szemben végrehajtandó szabadságelvonó büntetés vagy intézkedés alkalmazására irányuló vádbeli indítvány áll rendelkezésre. Az indokolatlan távollétes eljárások megelőzése érdekében a Törvény továbbá előírja, hogy a távollétes eljárás feltétele, hogy a terheltet a vád tárgyává tett cselekmény elkövetése miatt elfogták, gyanúsítottként hallgatták ki, vagy a gyanúsítás közlésére azért nem került sor, mert szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg a kihallgatáson. Az előző feltételekben közös elem, hogy a terheltnek minden esetben tudomással

kell bírnia arról, hogy vele szemben büntetőeljárás indult. Ennek következtében a büntetőeljárás nem folytatható le olyan személlyel szemben, aki egyáltalán nem szerezhette tudomást a vele szemben fennálló megalapozott gyanúról.

A Törvény fontos újítása továbbá, hogy következetesen érvényesíti az eljárási akadályok következményeit mind a nyomozási, mind a bírósági szakaszban, ha a távollétes eljárás feltételei nem állnak fenn, akkor – az eljárási szakasztól függetlenül – fel kell függeszteni az eljárást.

Ha az ügyészség távollévő terhelttel szemben emelt vádat és a felkutatására tett intézkedések az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatának meghozatala előtt eredményre vezettek, akkor a bíróság a vádlott kihallgatásával folytatja az eljárást, ha arra a bírósági eljárás korábbi szakaszában nem került sor. A bíróság – erre irányuló indítvány hiányában – a jövőben nem lesz köteles a tárgyaláson korábban lefolytatott bizonyítási eljárás lényegének ismertetésére, a bizonyítás felvételére irányuló ügyészi, terhelti és védői indítványokról pedig az általános szabályok szerint kell döntenie.

A terhelt távollétében folytatott eljárás szabályai alapvetően és első sorban garanciális jellegűek, hiszen a tisztességes eljáráshoz való jog egyik legfontosabb eleme a terhelt személyes védekezéshez való joga, amely ezen eljárási forma keretei között nem értelmezhető. Ezért az eljárásra csak kivételesen, valós társadalmi igény és fokozott garanciális követelmények között kerülhet sor.

A garanciális követelményhez tartozik például az, hogy a 747. § (2) és (6) bekezdése szerinti feltételeknek együttesen kell fennállniuk, amelyet egyértelműen kifejezet a logikai kapcsolatot kifejező „és” használata. Szintén alapvető garanciális követelmény, hogy a terhelt a büntetőeljárásról konkrétan tudjon. Ennek legkézenfekvőbb este, amikor a terhelt gyanúsított kihallgatására sor került vagy az úgy maradt el, hogy a terhelt a kihallgatásról igazolhatóan tudott, azonban ezt követően a büntetőeljárás alól kivonta magát. A másik eset, amikor a terhelt a hatóság üldözése elől, őrizetéből elmenekült. Szintén a garanciális követelményekhez tartozik a távollévő terhelt részére milyen általános tájékoztatás közzétételére kerül sor. Ennek célja, hogy a terhelt a közzétett – és a mai technikai viszonyokra is figyelemmel, széles körűen hozzáférhető – tájékoztatás alapján a terhelt számára biztosított legyen annak lehetősége, hogy a büntetőeljárás lefolytatásával és annak következményeivel, a hatóságokkal történő kapcsolatba lépés módjaival tisztában legyen. Fontos, hogy a követelményeknek egyidejűleg kell érvényesülni, tehát a közlésnek valamennyi megjelölt tartalmat egyidejűleg tartalmaznia kell. Lényeges körülmény, hogy a tisztességes eljáráshoz tartozik, hogy a terhelt – az előbbieken kifejtettek alapján – a büntetőeljárásról tényleges tudomással bír, tehát reális lehetősége van arra, hogy az ellene folyamatban lévő eljárás iránt érdeklődjön. Ennek keretei között – a védővel való kapcsolatfelvétel útján – arra is lehetősége van, hogy úgy mérlegelje a hatóságokkal való kapcsolatfelvétel lehetőségét és következményeit, hogy ehhez ne kelljen személyi szabadságát szükségszerűen feladnia. Kiemelt garanciális jelentőségű az is, hogy a terheltet a vele szemben kibocsátott elfogatóparancs tényéről is tájékoztatni kell.

Ugyancsak a garanciális követelményekhez tartozik, hogy a bíróság közleményének az eljárás teljese időtartama alatt hozzáférhetőnek kell lenni. Ezen túlmenően ugyanakkor további szükségtelen adminisztratív terhet jelentő kézbesítési kötelezettséget a hatóságokra nem indokolt telepíteni, hiszen azok kizárólag a terhelt – remélhető – tájékoztatását céloznák, nem pedig konkrét joghatás kiváltására törekednek. Ezért a távollévő eljárásban a terhelt idézésére, a továbbiakban részére más ügyirat kézbesítésére nem kerül sor, arra a hatályos szabályok alapján is kizárólag hirdetményi úton lenne lehetőség, amely az eljárás elhúzódásán túl tényleges többlet garanciát nem biztosít. Végezetül az eljárás jellegéhez – részben a terhelt későbbi előkerüléséhez is tartozó – garanciális követelmény, hogy a távollévő terhelttel szembeni eljárásban nincs helye a rendelkező rész kézbesítésének, korlátozott fellebbezésnek és ezzel kapcsolatban rövidített indokolásnak. Mindezek a terhelt távollétében nem értelmezhető eljárási megoldások, tekintettel arra, hogy valamennyi eljárást gyorsító vagy az eljárás menetét érdemben meghatározó – például a felülbírálat terjedelmét szűkítő – ezen rendelkezés csak és kizárólag a terhelt tudatos döntésén alapulhat, amelyről távollévő terhelt esetében nem beszélhetünk. Természetesen, amennyiben a terhelt az eljárás során elérhetővé válik és az eljárás menetéhez igazodóan érdemi jognyilatkozatot tud tenni, úgy az eljárás az általános szabályok szerint folytatható.

Az igazságszolgáltatási rendszer terheinek csökkentése érdekében adminisztratív egyszerűsítéseket is bevezet a Törvény, ezek közül kiemelendő, hogy a terhelt számára nem szükséges hirdetményi úton kézbesíteni valamennyi eljárási ügyiratot. A tájékoztatás egyetlen hirdetmény formájában történik meg, amely a nyomozó hatóság,

az ügyészség a bíróság központi elektronikus tájékoztatásra szolgáló honlapján, és a Kormány által rendeletben meghatározott internetes közzétételi felületén lesz elérhető az eljárás befejezéséig.

3. A külföldön ismert helyen tartózkodó terheltek [Be. CII. Fejezet] eljárási szabályainak módosítása terén Törvény egységesíti és pontosítja a külföldön ismert helyen tartózkodó terheltekkel szembeni eljárás feltételeit, egyben azt hozzá igazítja a modern társadalmi és jogi keretekhez. A jelenlegi társadalmi és jogszabályi környezetben a külföldön tartózkodó, tehát a hatóságok számára elérhető terhelt jelenléte a büntetőeljárásban számos módon biztosított. A határmenti települések, ingázók esetében személyes megjelenésre is sor kerülhet, biztosítható a jelenlét telekommunikációs eszköz igénybevételével, továbbá jogsegélykérelem útján, valamint a büntetőeljárási szabályok alapján a terhelt a tárgyaláson való jelenlét jogáról le is mondhat. Mindezek okán a több évtizedes múltra visszatekintő, alapvetően a külföldön tartózkodó terhelt elérhetetlenségét vélelmező szabályozás átfogó felülvizsgálat volt indokolt.

A szabályozás az eljárás lefolytatásának előfeltételeként rögzíti, hogy a terhelt kézbesítés útján elérhető legyen, azaz az ügyiratok átadása a számára biztosított legyen. A terhelt elérhetősége a tisztességes eljárás követelménye érvényesülésének sarokköve. Amennyiben ez a feltétel megszűnik, lehetőség nyílik a távollétes eljárásra való áttérésre.

A Törvény a gyakorlati tapasztalatok és a számottevően eltérő jogszabályi környezet miatt különbséget tesz az Európai Unió tagállamaiban és a harmadik államokban tartózkodó terheltek között. Mindkét esetben alapvető szempont, hogy ha a terhelt eljárási cselekményen való jelenléte biztosítható elfogatóparancssal, telekommunikációs eszközökkel vagy más jogsegély-mechanizmusokkal, akkor ezeket az eljárási formákat kell előnyben részesíteni. Ezzel biztosítható, hogy – a távollétes eljáráshoz hasonlóan – az igazságszolgáltatás rendszere ne terhelődjön feleslegesen olyan ügyekben, amelyek nem igényelnek végrehajtandó szabadságvesztést.

A Törvénynek a Be. CII. Fejezetét érintő fontos eleme, hogy az eljárás során a vádlott nem köteles személyesen megjelenni a tárgyaláson, azonban a védő kirendelése továbbra is kötelező, és a kézbesítési célú elérhetőség fennállása biztosítja az írásbeli kapcsolattartás lehetőségét, ami a tájékozódás és a jogok gyakorlásának is a forrása. Ennek megfelelően a vádlott írásbeli védekezést is előadhat, és így biztosított marad a védelemhez való joga még akkor is, ha fizikailag nincs jelen az eljárásban. Erre épül az a további külön eljárási szabály, hogy a tárgyaláson önként megjelent vádlott a tárgyaláson való jelenlét jogáról nem mondhat le. A jelenlét jogáról való lemondás megengedése ugyanis ellentmondásos feladatokat és szerepeket eredményezne a külön eljárás egyéb rendelkezései és a Be. 430. §-ában foglalt jogkövetkezmények között.

Végül, felmerülhet olyan eset is, miszerint a tárgyaláson megjelenő vádlottal kapcsolatban kiderül, hogy tartózkodási helye Magyarországon van, ezért vele szemben indokolatlan lenne külön eljárást folytatni. Ezekben az esetekben a külön eljárásnak a feltétele szűnik meg, e tekintetben szükséges egyértelműen rögzíteni, hogy a továbbiakban az általános szabályok szerint indokolt lefolytatni az eljárást.

A külföldön ismert helyen tartózkodó terhelttel szembeni eljárás és annak a távollévő terhelttel szembeni eljáráshoz való viszonya a megváltozott társadalmi körülményekre, újszerű kapcsolattartási körülményekre és az államok közötti jogsegélyi együttműködési formákra figyelemmel alapjaiban szorult felülvizsgálatra. A két eljárás egymáshoz való viszonya garanciális szempontból is alapvetően különbözik, hiszen amíg a távollévő terhelt az eljárásban egyáltalán ne vesz részt, nyilatkozattételre lehetősége nincs, addig a külföldön tartózkodó terhelt érdemben részt tud venni az eljárásban, még akkor is, ha erre távolról, írásos kapcsolattartás keretében kerül sor.

Általános rendelkezés a dogmatikai alapvetésekre tekintettel, illetve szükségszerű a két eljárás egymáshoz való kapcsolatát meghatározó szabály, hogy amennyiben a külföldön ismert helyen tartózkodó terhelt elérhetetlenné válik, úgy – a törvényi feltételek fennállása esetén – a terhelt távollétében az eljárás a CI. Fejezet szerint még folytatható.

A Törvény további fontos eleme, hogy az eljárás során a vádlott nem köteles személyesen megjelenni a tárgyaláson, azonban a védő kirendelése továbbra is kötelező, és a kézbesítési célú elérhetőség fennállása biztosítja az írásbeli kapcsolattartás lehetőségét, ami a tájékozódás és a jogok gyakorlásának is a forrása. Ennek megfelelően a vádlott írásbeli védekezést is előadhat, és így biztosított marad a védelemhez való joga még akkor is, ha fizikailag nincs jelen az eljárásban.

Szintén ezzel – a terhelt – döntési szabadságával összefüggő garanciális kérdés, hogy a külföldön fogvatartásban lévő terhelt esetében nem beszélhetünk „önkéntes” távolmaradásról, így a CII. Fejezet szerinti eljárásnak attól függetlenül nincs helye, hogy a külföldi fogvatartás milyen okból áll fenn (letartóztatás, külföldi vagy végrehajtásra átadott szabadságvesztés töltése, kiadatási eljárás, saját ügy, idegen ügy, stb.).

Szintén eltér a két eljárás a terhelttel való kommunikációt érintően, hiszen amíg a távollévő terhelt esetében csak a közzététel az egyetlen értelmezhető kommunikációs csatorna, a külföldön ismert helyen tartózkodó terhelt esetében éppen a tényleges kommunikációt biztosító csatorna megléte az eljárás feltétele. Ebből fakadó eltérés a távollétes eljáráshoz kapcsolódó garanciális követelményekhez képest, hogy ugyan a rendelkező rész és erre tekintettel rövidített indokolás alkalmazásának nincs helye, azonban a – teljes körű – határozat közlésére a terhelt képes érdemi jognyilatkozatot tenni, amelyre figyelemmel korlátozott fellebbezés és felülbírálat már lehetséges.

4. A perújítás szabályainak módosításával kapcsolatban a Törvény elvi szempontként rögzíti, hogy csekély súlyú bűncselekmények esetében, ahol szabadságvesztésnél enyhébb büntetést szabtak ki, indokolatlan kötelezően fenntartani a külföldön ismert helyen tartózkodó terhelt esetén irányadó eljárásban hozott ítélet rendkívüli jogorvoslattal történő revízióját. Erre a nemzetközi jogi kötelezettség alapján is észszerű lehetőség van, hiszen az eljárás alapvetése – a terhelt elérhetősége – az eljárás során mindvégig biztosított volt, a terhelt jelenléti és jogorvoslati jogát mindvégig megfelelően gyakorolhatta. Ezáltal elkerülhető, hogy az ilyen ügyek indokolatlan újrafelvétele felesleges eljárásokat eredményezzen, amelyek további terhet rónának az igazságszolgáltatási rendszerre.
5. A távollévő vagy a külföldön ismert helyen tartózkodó terhelttel szembeni eljárásra vonatkozó átmeneti rendelkezés alapján, amennyiben a 2026. január 1. napján hatályba lépő új törvényi rendelkezések szerint már nem lenne lehetőség ezen külön eljárások lefolytatására, a folyamatban levő eljárást fel kell függeszteni. Kivételt képez ez alól, ha a külön eljárás kizárólag azért nem volna lefolytatható, mert a gyanúsított kihallgatásra nem került sor vagy távollévő terhelt elleni eljárás esetén az ezzel egyenértékű eljárási feltételek (elfogás, szabályszerű idézés ellenére történő távolmaradás) nem teljesültek. Utóbbi esetekben a folyamatban levő eljárásokat le kell folytatni.

191. §

A terhelti együttműködés a büntetőeljárás egészét átszövő komplex rendszer, ahol a terhelti beismerés és az ezért felajánlható előnyök a fokozatosság elvéhez igazodva lettek meghatározva. Ha a terhelti beismerés a saját ügy mellett más büntetőügy felderítéséhez, bizonyításához hozzájárul, illetve az eljárás minél korábbi szakaszában történik meg, úgy az a terhelt számára annál nagyobb előnnyel járhat.

A 422. § (3) bekezdés szerinti ún. mértékes ügyészi indítvány az előkészítő ülésen történő terhelti együttműködés kialakítását ösztönzi, azzal, hogy az ügyész immár a vádiratban indítványt tehet meghatározott büntetés vagy intézkedés mértékére, illetve tartamára nézve arra az esetre, ha a terhelt az előkészítő ülésen a bűncselekmény elkövetését beismeri. Az 502. § (1) bekezdése alapján a mértékes ügyészi indítvány megtételére legkésőbb az előkészítő ülésen van lehetőség, miután az ügyész ismerteti a vád lényegét, és megjelöli a vádat alátámasztó bizonyítási eszközeit.

Az ügyészségi intézkedés vagy határozat kilátásba helyezése jogintézmény célja alapvetően a terhelt beismerésének ösztönzése, annak érdekében, hogy az ügyészség érdemi rendelkezése alatt álló döntések meghozatalához ne kelljen megvárni a nyomozás befejezését és a vádemelés időpontját, hanem már a nyomozás során megszülethessenek ezek a döntések.

A 404. § (1) bekezdése alapján az ügyészség a nyomozás során bármikor közölheti a gyanúsítottal és a védővel, hogy milyen, a (2) bekezdésben meghatározott intézkedés alkalmazására vagy határozat meghozatalára lát lehetőséget abban az esetben, ha a gyanúsított a bűncselekmény elkövetését beismeri.

A Be. LXIV. Fejezetében található törvényi rendelkezések nem zárják ki annak lehetőségét, hogy az ügyészségi intézkedés vagy határozat kilátásba helyezésére, akár a gyanúsítást követően, de még a terhelti vallomás megtétele előtt sor kerüljön. A terhelt ebben az esetben már az ügyészség tájékoztatásának tudatában tehet érdemi vallomást.

A hatályos szabályok alapján az ügyészség – vádemelés esetén – a bíróság elé állítás, és a büntetővégzés meghozatalára irányuló külön eljárás alkalmazása érdekében szükséges intézkedések megtételét helyezheti kilátásba, ha a felsorolt intézkedések vagy határozatok e törvényben meghatározott – a bűncselekmény

elkövetésének beismerésén, illetve az együttműködésen kívüli – feltételei fennállnak. A jogintézmény rugalmassága megengedi, hogy a mértékes ügyészi indítvány megtételének kilátásba helyezése beilleszthető legyen a nyomozás folyamatába.

Az ügyészségi gyakorlat szerint az ügyészi határozat vagy intézkedés kilátásba helyezése során jelenleg sem tilalmazott az indítványozandó joghátrány nemének közlése a vádemeléssel kapcsolatos intézkedés esetén, értelemszerűen konkrét mérték nélkül. A Törvény szerinti kiegészítés tovább csökkentheti a terheltek (és a védelem) bizonytalanságát az eljárás lehetséges kimenetelét illetően, ezáltal a terheltek (és a védelem) már a nyomozás korai szakaszában érdekeltté válhatnak az eljárás időszerű befejezésében.

192–194. §, 201. §, 221–224. §

A jogalkalmazók következetes visszajelzései alapján egyértelművé vált az igény a szabályozás módosítására annak érdekében, hogy az egyezségkötés hatékonyabban támogassa az eljárás felderítési szakaszát, valamint rugalmasan igazodjon a büntetőeljárás későbbi fejleményeihez. A hatályos rendelkezések statikus jellegűnek mondhatók, nem szólnak az egyezség utólagos módosításának vagy új egyezség megkötésének a lehetőségéről, holott akár a terhelt együttműködésének eredményeként akár attól függetlenül is felmerülhetnek olyan körülmények, amelyek az egyezség tartalmának korrekcióját indokolják.

A szabályozás ezirányú hiányosságai többek között abban is megmutatkoznak, hogy nem rendezik egyértelműen a tényállás esetleges módosulásának kezelését, illetve az egyezség alapján biztosított kedvezmények változásának következményeit. Ez bizonytalanságot eredményezhet a jogalkalmazásban, és visszatartó hatással lehet az egyezség intézményének gyakorlati alkalmazására. Ezt támasztja alá az egyezségkötések alacsony száma, amely annak ellenére sem mutat növekedést, hogy a joggyakorlat – különösen az 1/2024. (VIII. 31.) LÜ h. körlevél – igyekezett rugalmas jogértelmezéssel enyhíteni a szabályozás merevségét.

A jogbiztonság és a hatékony büntetőeljárás érdekében szükségessé vált, hogy a törvény egyértelmű álláspontot alakítson ki az egyezség utólagos módosíthatóságával és annak hatáiraival kapcsolatban. Ennek megfelelően a Törvény bevezeti az egyezség korrekciójának a lehetőségét, amelyet kétirányú szabályozással tesz lehetővé.

Egyrészt lehetővé teszi kisebb változtatások ügyészség általi egyoldalú, konszenzus nélküli alkalmazását. Ennek megfelelően nem szükséges az egyezség kétoldalú formális módosítása az egyezségben foglalt tényállási elemek olyan mértékű megváltoztatásához, amely nem érinti a bűncselekmény Btk. szerinti minősítését, valamint a büntetést, illetve intézkedést – az egyszerűsített felülvizsgálati eljárás tárgyát képező intézkedéseket leszámítva – nem teszi törvénytöréssé. Az előzők szerint az ügyészség egyoldalúan módosíthatja az egyezségben meghatározott bűncselekmény törvénytöréssé Btk. szerinti minősítését, ha azáltal az egyezségben meghatározott büntetés, illetve intézkedés nem válik törvénytöréssé, vagyis az egyezségben meghatározott joghátrány egyébként megfelel a bűncselekmény törvényes minősítéséhez tartozó törvényes büntetési tételkeretben meghatározottaknak. Fontos rámutatni, hogy az egyezség egyoldalú módosításának a lehetősége sem ad felhatalmazást arra, hogy a módosuló tényállásnak vagy minősítésnek megfelelően az egyezség más elemeit is egyoldalúan módosítsák. Ahogy azt a normaszöveg nyelvtani megfogalmazása is egyértelművé teszi, a Be. 411/B. § (1) bekezdés a) pontja alapján csak a tényállási elemek módosítására kerülhet sor, de pl. a büntetési mértékre vonatkozó módosításra nincs lehetőség; ugyanígy a Be. 411/B. § (1) bekezdés b) pontja alapján pedig csak a törvénytöréssé minősítés korrekciójára van lehetőség, pl. a büntetési mérték megváltoztatására nem.

Ezzel szemben a Törvény az egyezség kétoldalú, formális módosítását írja elő, amennyiben a tényállás vagy a minősítés változott, vagy egyéb, az egyezségben foglalt körülmény utóbb jelentősen megváltozott.

Ha az ügyészség, a terhelt és a védő nem kötött egyezséget, akkor a Be. főszabály szerint kizárja, hogy az erre irányuló kezdeményezés, valamint az egyeztetésekkel összefüggésben keletkezett ügyiratok bizonyítékként, illetve bizonyítási eszközként felhasználhatóak legyenek. A Törvény a főszabály alól enged kivételt arra az esetre, ha az eljárás adatai, különösen a terhelt vallomása alapján az egyezség megkötését követően megállapítható, hogy a terhelt az egyezségben meghatározott bűncselekménytől eltérő bűncselekményt követett el. A korábban tett terhelti vallomás és az egyezségkötésre irányuló egyeztetésekkel összefüggésben keletkezett ügyiratok tehát akkor is felhasználhatóak lesznek, ha az egyezségkötést követően állapító meg, hogy a terhelti beismerés nem arra a bűncselekményre vonatkozott, mint amelyet a nyomozás során utóbb beszerzett bizonyítékok, illetve bizonyítási eszközök alátámasztanak. A módosító szabály alapja, hogy a terhelttel való együttműködés során sem lehet

eltekinteni az anyagi igazság megállapításának igényétől, ezért a terhelt számára is csak arra az esetre indokolt külön eljárási garanciákat adni, ha az eljárási cselekményeken tanúsított hozzáállása az eljárás tárgyát képező bűncselekmény megállapításához szükséges való tények megismerését szolgálja. A módosítás célja, hogy a valótlan terhelti vallomástétel ne maradjon következmények nélkül, és az eljárás tisztaságát biztosító szankciórendszer fennmaradjon. E megoldás nem előzmény nélküli a büntetőeljárás jogban, hiszen a Be. 406. § (3) bekezdése is hasonló rendelkezést tartalmaz.

Ha az egyezség alapjául szolgáló tényállás, a bűncselekmény minősítése, vagy az egyezség egyéb tartalmi elemét meghatározó lényeges körülmény változása még a vádemelés előtt teszi indokolttá a megkötött egyezség módosítását, akkor azt a gyanúsított (folytatólagos) kihallgatásáról felvett jegyzőkönyvbe kell foglalni. Ha a megkötött egyezség tartalmát érdemben befolyásoló változások a vádemelést követően következnek be, vagy válnak nyilvánvalóvá, akkor az ügyésznek az egyezség módosítását feljegyzésbe kell foglalni, amelyet az ügyésznek, a védőnek és a terheltnek az általános szabályok szerint kell hitelesítenie. Az egyezség módosítását tartalmazó feljegyzést legkésőbb az előkészítő ülés megkezdése előtt kell az eljárás ügyirataihoz csatolni.

A Törvény a terhelt védelmét szolgáló garanciális elemként rögzíti, hogy amennyiben az ügyész a megkötött egyezség ellenére az általános szabályok szerint emel vádat, de a bíróság a bizonyítás eredményeképpen mégis az egyezségben foglalt tényállást és minősítést állapítja meg, akkor az egyezség jogkövetkezményekre vonatkozó kötőereje feléled. A rendelkezés célja, hogy a bírósági eljárásban utóbb megalapozottnak bizonyuló egyezségtől az ügyész érdemben, egyoldalúan ne térhessen el. A lefolytatott bizonyítási eljárásra, különösen az időmúlásra tekintettel a Törvény ugyanakkor megteremti annak lehetőségét, hogy a bíróság érdemben megvizsgálja a büntetékiszabásnál irányadó körülményeket és azok figyelembevételével állapítsa meg a joghátrányt, azzal a megkötéssel, hogy az egyezségbe foglalt büntetéstől, illetve intézkedéstől csak a terhelt javára térhet el. A megkötött, de az ügyész által a vádemeléskor figyelmen kívül hagyott egyezség jogkövetkezményekre vonatkozó tartalmát a bíróság kizárólag a vádlott és a védője indítványára veheti figyelembe a büntetés kiszabásakor. A vádlott és védője indítványa természetesen már az előkészítő ülésen is előterjeszthető, de akár a lefolytatott tárgyalást követő perbeszéd során is. Az indítvány a tartalmát tekintve kizárólag egy elítélés esetére vonatkozó feltételes nyilatkozat lehet, hiszen csak abban az esetben érvényesülhet, ha a bíróság az egyezségben szereplő tényállást és minősítést állapítja meg.

Ha az egyezség módosítására a vádemelést követően kerül sor, akkor a módosítást tartalmazó ügyési feljegyzést legkésőbb az előkészítő ülés megkezdése előtt kell az eljárás ügyirataihoz csatolni. Ebben az esetben a bíróság hivatalból, vagy a vádlott és a védő indítványára elnapolhatja az előkészítő ülést, ha azt szükségesnek tartja. Az előkészítő ülés elnapolására elsősorban az előkészítő ülésre való érdemi felkészülés biztosítása, illetve a védekezéshez való terhelti jog érvényesítése adhat alapot.

A Törvény egyezséget érintő egyik legfontosabb újítása, hogy az ügyész egyoldalúan módosíthatja az egyezségben meghatározott bűncselekmény törvénysértő Btk. szerinti minősítését, ha az egyezségben meghatározott büntetés, illetve intézkedés nem válik törvénysértővé. Ha az eljárás tárgyát képező bűncselekmény törvényes minősítése esetén az egyezségben meghatározott büntetés, illetve intézkedés törvénysértővé válik, vagyis az egyezségben meghatározott joghátrány nem felel meg a bűncselekmény törvényes minősítéséhez tartozó Btk. Különös Részében meghatározott büntetési tételkeretnek, akkor a bíróságnak meg kell tagadnia az egyezség jóváhagyását.

A Törvény az egyezség alapján folytatott bírósági eljárás [Be. XCIX. Fejezet] szabályai közé átvezeti az egyezség ügyész általi egyoldalú módosításából értelemszerűen következő rendelkezéseket. Ezek szerint a bíróság akkor is jóváhagyja az egyezséget, ha az eljárás adatai és a terhelt beismerése alapján az egyezségben foglaltaktól eltérő tényállást állapít meg és ennek eredményeként az egyezségben szereplő bűncselekmény Btk. szerinti minősítése nem válik törvénysértővé, illetve a bűncselekmény egyezségben foglaltaktól eltérő Btk. szerinti törvényes minősítést állapít meg és ennek eredményeként az egyezségben meghatározott büntetés, illetve intézkedés nem válik törvénysértővé. A bíróság az ítéletében szintén az előzőekben említett korlátok között térhet el az egyezségben szereplő tényállástól, illetve a bűncselekmény Btk. szerinti minősítéstől, ideértve azt is, hogy a törvényes minősítés megállapítása mellett továbbra is tilalmazott az egyezségben meghatározott joghátrány megváltoztatása.

Ha a bíróság az egyezség jóváhagyását a 734. § (1) bekezdés a), c) pontjában meghatározott okból tagadta meg, de a lefolytatott bizonyítás eredményeképpen mégis olyan tényállást és minősítést állapít meg, amely alapján az előkészítő ülésen az egyezség jóváhagyásának lett volna helye, akkor egyezség jogkövetkezményekre vonatkozó kötőereje feléled. Ebben az esetben a bíróság érdemben megvizsgálja a büntetéskiszabásnál irányadó körülményeket és azok figyelembevételével állapítja meg a joghátrányt, azzal a megkötéssel, hogy az egyezségbe foglalt büntetéstől, intézkedéstől, illetve egyéb rendelkezésektől csak a terhelt javára térhet el.

Az egyezséget érintő további jelentős újítás, hogy az előkészítő ülésen megghiúsult jóváhagyást követően az ügyészség még mindig tehet mértékes indítványt. Ennek elfogadása esetén az ügy az általános szabályok szerint lezárható, amely hozzájárul a büntetőeljárás gyorsításához és az ügyek hatékonyabb kezeléséhez.

195. §

A jogszabályban meghatározott helyreállító szemléletű – a pártfogó felügyelői szolgálat által lefolytatott – eljárásban való részvétel mint önállóan nevesített magatartási szabály, a 2024. évi LXIV. törvénnyel vált a büntető eljárásjog részévé. A törvény rendelkezett arról, hogy a végrehajtásért a pártfogó felügyelői szolgálat felel, ugyanakkor azt nem tette kötelezővé, hogy erre pártfogó felügyelet keretei között kerüljön sor. A prognosztizálható esetek jelentős részében a helyreállító szemléletű eljárás elrendelésére fiatalkorúakkal szemben kerül sor, akikkel szemben a pártfogó felügyelet eleve kötelező, felnőtt korúak esetén azonban a pártfogó felügyelet az érintett esetkörben nem kötelező. Indokolatlan lenne az új magatartási szabályokra nézve kettős nyomtávú rendszer kialakítása, azzal hogy ugyanazt a folyamatot fiatalkorúan esetében pártfogó felügyelet keretében hajtják végre, felnőttek esetén pedig többnyire önállóan. A végrehajtás további szabályait illetően indokolt megjeleníteni a szabályozásban, hogy a pártfogó felügyelői szolgálat a pártfogó felügyelet végrehajtási szabályai alapján hajtja végre a magatartási szabályt, így a pártfogó felügyelet elrendelése felnőtt korú gyanúsítottak esetén is kötelező.

196. §

Az online hallgatóság tárgyalási részvételének legáltalánosabb feltétele az ehhez szükséges technikai feltételek rendelkezésre állása, ezek biztosítását a módosítás a bíróságok feladatává teszi. Értelemszerűen a bíróság az online hallgatóság számára végpontot nem biztosít, csupán a bírósági infrastruktúrához való csatlakozás lehetőségét (az online hallgató saját eszközzel csatlakozik ehhez). Az online hallgatóság és a tárgyalás közötti közvetítés jellemzően egyoldalú, ugyanakkor esetenként szükségessé válhat a kétoldalú összeköttetést biztosítani. Garanciális szempontból van jelentősége annak, hogy a tárgyalásról közvetített felvétel a későbbiekben is megőrzésre kerüljön, ez nem csak az online hallgatóság szempontjából lényeges előírás az eljárásjogi törvényben, hanem a telekommunikációs jelenlét esetén ezzel azonos rendelkezések találhatók, így a garanciákat illető belső koherencia is ezt indokolja. Megjegyzendő, hogy a felvétel még kisebb vagy korlátozottabb online nyilvánosság esetén is képes betölteni azt a garanciális szerepet, amelyet a törvény egyébként a tárgyalás nyilvánosságától eleve elvár.

A módosítás többféle lényeges korlátot állít fel az online hallgatóság tekintetében, a már említett műszaki feltételek mellett a tárgyalás nyomon követésének egyéni korlátját képezi a létszámkorlát, ugyanis legfeljebb összesen száz személy regisztrációja megengedett, ezek közül is meghatározott helyek különféle csoportok számára oszthatók ki. Egyéni szempontból a tárgyalás online hallgatóság ekként történő nyomon követése érvényes regisztrációhoz kötött, melyhez a rendeleti szabályozás további követelményeket támaszt, de a módosuló törvényi szabályozás rögzíti a legalapvetőbb feltételeket, amelyeknek a regisztrációhoz teljesülnie kell. Ilyen törvényi követelmény a nagykorúság, a vonatkozó szabályozás és korlátok elfogadása, továbbá az adatkezeléshez való hozzájárulás. A törvény egyes külön eljárások esetében eleve kizárja tárgyalás online hallgatóság általi nyomon követését, ilyen a fiatalkorú elleni büntetőeljárás, a bíróság elé állítás, valamint a magánvádas eljárás. A kizáró okok rendszerében a Be. 438/F. § (1) bekezdése meghatároz abszolút kizárási okokat, amelyek esetén a teljes online hallgatóság részvétele kizárt, emellett a Be. 438/F. § (2) bekezdése tartalmazza a relatív kizáró okokat, amelyek meghatározott személy tekintetében érvényesülnek.

Végül fontos felhívni a figyelmet arra, hogy a regisztrációs folyamat nem tekinthető a Be. szerinti eljárási cselekménynek, ezért arra a Be. általános szabályait nem lehet alkalmazni (így például igazolási kérelem a Be. alapján nem terjeszthető elő).

Miután a regisztráció létszámkorláthoz kötött, a módosítás preferenciákat határoz meg, bizonyos kedvezményezett csoportok részvétele érdekében, ennek keretei között a jog és államtudományi képzés támogatása érdekében előregisztrációs jogot biztosít.

A tárgyalás nyilvánossága lehetőséget biztosít a társadalmi kontroll számára az igazságszolgáltatás felett, amely alkotmányos szempontból is feltétele az eljárás tisztességének. Az azonban nem vezethető vissza az eljárás tisztességére, hogy a társadalom online is követni tudja a bírósági tárgyalásokat. Az online nyomon követésre biztosított lehetőség fokozott kockázatot teremt, egyben fokozott felelősséget telepít a résztvevőkre is. A normaszövegben ezért szükséges egyértelművé tenni, hogy a tárgyalások követése nem jelenti azok nyilvánosságra hozatalának vagy tovább közvetítésének engedélyezését. Az ilyen cselekmények ellentétesek mind a büntető, mind a polgári jog szabályaival.

A normaszöveg célja, hogy szabályozza a digitális állampolgárság szolgáltató, az OBH és a bíróságok közötti adatkezelési folyamatokat az online tárgyalások hallgatóságként való követéséhez kapcsolódóan. Az (1) bekezdésben meghatározott azonosító adatok biztosítják, hogy a regisztráló személyek egyértelműen azonosíthatók legyenek, ezáltal elkerülhetők a visszaélések. Ezen a téren különös jelentősége van a büntetőeljárásban az arcképmás tárolásának, ugyanis a különféle eljárási szereplők az esetek jelentékeny részében nem ismerik egymást – illetve az ügyhöz áttételesen kapcsolódó más személyeket – névről, csupán az arcképmás alapján ismerik fel egymást. A résztvevő eljárási joggyakorlása szempontjából ugyanakkor nagy jelentősége van annak, hogy vallomást egyrésztől mindenki félelem és kontrollmentesen tehessen, másrésztől, hogy illetéktelen személyek ne ismerhessék meg a peranyagot. A (2) bekezdés az oktatási nyilvántartásból származó adatokra támaszkodva kizárólag a jogi és államtudományi területeken tanulók és oktatók regisztrációjának jogszerűségét ellenőrzi. A (3) bekezdés biztosítja, hogy az OBH haladéktalanul tájékoztassa a bíróságot a regisztrációs adatokról, ezzel segítve a tárgyalások zavartalan lebonyolítását. A (4) bekezdés rögzíti az adatkezelés időtartamát, amely a bírósági ügyiratkezeléshez igazodik, biztosítva a célhoz kötöttséget. Az (5) bekezdés külön rendelkezik a személyes adatok védelméről, zárt kezelésükkel garantálva az érintettek magánszférájának tiszteletben tartását.

A büntetőeljárás sajátja, hogy eleve a jog által legsúlyosabban értékelt cselekményekkel szemben kíván fellépni, a bűncselekmény elkövetése során a személyek alapvető jogain esik súlyos sérelem. Ennek nagy – vagy akár csak kontrollálatlan összetételű – nyilvánosság elé tárása eleve súlyos sérelmet okozhat az érintett személyeknek, és magában hordozza a másodlagos viktimizáció reális lehetőségét is. A büntetőeljárásnak és annak részeként a tárgyalás nyilvánosságának kerülendő mellékkövetkezménye, hogy a sértettek számára egy újabb pszichés traumát okozzon, a nyilvánosság biztosításának a célja az, hogy társadalom ne legyen elzárva eljárás tisztességének ellenőrzésére vonatkozó lehetőségtől. A kockázatok értékelése során számba kell venni azokat az eseteket is, amikor különös büntetőeljárási érdek kívánja, hogy online ne legyen követhető a tárgyalás. A büntetőeljárás jól azonosítható érdeke az, hogy az érintett személyek jogait félelem-, fenyegetés- vagy más befolyástól mentesen tehessék meg. Egyes büntetőeljárási résztvevők különféle alá-fölérendeltségi viszonyban állhatnak, és sok ilyen viszony kihatással lehet a vallomás tartalmára is, ezt pedig minden lehetséges eszközzel ellensúlyozni szükséges, máskülönben az eljárási szereplők nem lesznek képesek megfelelően gyakorolni a jogukat.

A két látszólag ellentétes érdek, egyrészt a büntetőeljárásban részt vevő személyek védelme, másrészt a tárgyalás – online – nyilvánosságához fűződő érdek közötti konfliktus nem oldható fel sommás szabályozással, ehelyett vizsgálni szükséges, hogy milyen többlet veszélyek fakadnak az online nyilvánosságból, és azok milyen többletgaranciákkal semlegesíthetők elfogadható mértékűre. Az online nyilvánossággal kapcsolatban rá kell mutatni arra is, hogy szemben a tárgyalás nyilvánosságával, nem fűzhető hozzá alkotmányos tartalom. Az online nyilvánosság csak a tárgyaláson hallgatóként való részvételnek egy – a hallgatóság számára – kényelmesebb módja, de az online nyilvánosság hiánya nem keletkeztethet sérelmet az eljárás tisztességét illetően, hiszen a társadalmi kontroll objektív lehetősége ebben az esetben is adott. A konkuráló alkotmányossági szempontok következménye az kell, hogy legyen, hogy a büntetőeljárási résztvevők és a büntetőeljárási érdek nagyobb súllyal veendő számításba, mint a tárgyalások online nyilvánossága. A büntetőeljárási résztvevők és a büntetőeljárási érdek védelme érdekében több olyan eset merülhet fel ezért, mint azok, amelyek a tárgyalási nyilvánosság mindennemű kizárását eredményezik a jelenlegi szabályozásban [lásd: Be. 436. § (4) bekezdés].

Ennek érdekében a módosítás meghatároz olyan ügycsoportokat és olyan személyeket, amelyek esetén – a fenti mérlegelés alapján – a résztvevő vagy az eljárási érdek sérelmének kockázata túlzottan nagy lenne a tárgyalás online nyilvánossághoz fűződő fokozott kontrollal szemben.

A hallgatóság online jelenléte a Be. 438/A. § (1) bekezdése alapján kizárólag nyilvános tárgyaláson lehetséges, ezért amennyiben nem nyilvános tárgyalásra (ülés, tanácsülés) vagy a bíróság által elrendelt zárt tárgyalásra kerül sor, úgy értelemszerűen az online hallgatóság jelenléte is kizárt.

Az ügýtípushoz kapcsolódó kivételek konkrét tárgyalása tekintetében rögzítendő, hogy az emberi méltóság, a gyermekek egészséges fejlődése és erkölcsi ok is indokolja, hogy a nemi élet szabadsága elleni, illetve a gyermekek érdekét sértő bűncselekmények tárgyalása során a sértetteknek ne kelljen azt számukra személytelenül megjelenő online nyilvánosság elé tárni. Ügyszintén evidencia, hogy az eleve eljárási jogaiban korlátozott, különleges bánásmódot igénylő személyek esetén ugyanez nem várható el más bűncselekmények tárgyalása során sem. Az online nyilvánosság mellőzésének további oka, hogy a védett adat ne legyen veszélyben, ha ez a tárgyalás online nyilvánosságán múlna. A perbeli igazság szempontjából legfajsiúlyosabb jogalap azonban, amely kizárhatja az online nyilvánosságot, az a bizonyítás eredményességének a veszélyeztetése. A bizonyítás a büntetőeljárásban magában foglalja a valósághű tényállás megállapításának a kötelezettségét, ha ezt bármilyen okból veszélyeztetné az online nyilvánosság biztosítása, akkor azt ki kell zárni. Nem indokolt kockáztatni, hogy téves döntés szülessen a büntetőeljárásban amiatt, hogy az online nyilvánosságra tekintettel torzult a bizonyítási eszközök tartalma. A büntetőeljárás eredménye nem csak a bizonyítással összefüggésben, hanem az attól független joggyakorlás szempontjából is előbbre való az online nyilvánosnál. Az ilyen érdek fakadhat más, párhuzamos, az ügygel összefüggő büntetőeljárásból (például ahogyan a járulékos bűncselekmények kapcsolódnak az alaphűncselekményhez) vagy az adott büntetőeljáráson belül tervezett eljárási cselekményektől (például a bűncselekmény útján szerzett vagyon visszaszerzésének az igényével).

Végűl az utolsó abszolűt, az űgy adott szakaszában a teljes online hallgatóságra vonatkozó kizáró ok, ha a tárgyalási részvételűk az eljárási idűszerűséget hátrányosan befolyásolná. A Be.-ben a hatályba lépéstűl kezdve igen nagy hangsűly lett helyezve az idűszerűségre, ennek megsértése esetenként még az eljárási szankciűknak is az alapját képezi. A tárgyalás online nyilvánosága esetén is meg kell tartani az eljárási törvény ezen hangsűlyait, és elejét kell venni, hogy az érdemi bírósági teendűket az online nyilvánosággal összefűggű adminisztratív teendűk érdemben hátráltassák. A relatív kizáró okokat illetűen a korábbi szabályszeűs objektíve és határidű nélkül kizárja az online részvételűt. Miután az online nyomon követés nem alapjog, ennek alkotmányos, arányosága korlátja sem azonosítható. Végűl nem igényel különűsebb magyarázatot, hogy az online hallgatóság tagjaként nem követheti a tárgyalást az, aki a tárgyaláson fizikailag sem lehetne jelen (például a tanú a kihallgatását megelőzően).

A normaszűveg rögzíti a bíróság tájékoztatási kötelezettségét annak érdekében, hogy a tárgyalás online követésére vonatkozóan minden érintettet megfelelően tájékoztasson. A kizárásokrűl való tájékoztatás és a regisztrált online hallgatók számának közlése az alapja annak, hogy az érintettek kellű ismeretek birtokában indítványt tehesse nek az online nyomon követés lehetőségének vagy személyeknek a kizárására, akik korlátját képeznék a büntetőeljárási jogaik gyakorlásának vagy a törvényben meghatározott más szempontból nem vehetnek részt online hallgatóként.

198–199. §

A módosítás alapján lehetőség nyílik a megismételt eljárásban, valamint a tárgyalás folytonosságának megszakítása esetén ismétlés nélkül lefolytatni az eljárást, az ismétlésre vonatkozó indítványokat a módosítás folytán más bizonyításra irányuló indítványokkal azonos módon kell kezelni.

211. §

Az egyszeűs és egyértelmű jogalkalmazás biztosítására vonatkozó szakmai igényként merűlt fel annak a kérdésnek a jogalkotás útján törtéű rendezése, hogy a felűlvizsgálat okai között – a bűncselekmény törvénysértű minűsítésének megállapítása vagy a Btk. más szabályaainak megsértése esetén – milyen esetekben lehet a szankciű törvénysértű voltára felűlvizsgálatot alapítani.

A módosítás egy űj felűlvizsgálati ok bevezetésével egyértelművé teszi, hogy a bűncselekmény törvénysértű minűsítése esetén felűlvizsgálat abban az esetben is lehetszeűs, ha a bűncselekmény korábbi, utűbb törvénysértűnek minűsített jogi minűsítése helyett egy olyan törvényes minűsítést kell megállapítani, amely következtében a bűntetés kiszabására eltérű – a különűs részben meghatározott – törvényes keretek között kell sort keríteni. Ez a feltétel az űj felűlvizsgálati ok objektív feltétele. Emellett a felűlvizsgálatához szűkszeűs az is, hogy e törvényes minűsítés alapján megállapítandó tételkerethez képest a korábban kiszabott bűntetés már „aránytalan” is. Az „aránytalan” szű és annak az eltérű minűsítés változásából következő eltérű tételkerethez kötése egyértelművé

teszi, hogy a büntetést a Kúria nem önmagában, a cselekmény és az elkövető társadalomra veszélyességére, a felmerült enyhítő és súlyosító körülményekre – tehát a büntetéskiszabás általános elvárásaira – figyelemmel bírálhatja felül, hanem kizárólag azért, mert az eltérő büntetési tételkeret olyan eltérő büntetés-kiszabási koordináta rendszert alakított ki, amely keretei között a korábban irányadó, a jogerős döntést hozó bíróság által értékelt büntetéskiszabási körülmények torzzá, arányvesztetté váltak. A Kúria számára ebben az esetben tehát biztosítani kell, hogy a büntetést az új keretek között tudja értékelni. A szankció kiszabásával összefüggő arányossági kérdés tehát csak akkor releváns, ha a büntetés kiszabás fundamentumát képező (különös részi) keretek változnak. Nem tartoznak – az új c) pont szerinti minősítés tárgykörébe az általános részben szereplő tételkeret emelő rendelkezések ezekre a felülvizsgálat arányossági kérdések okán nem alapítható.

Ennek megfelelően kizárt az új felülvizsgálat lehetősége, ha a helyes minősítés mellett is azonos tételkeret lenne irányadó (pl. azonos elkövetési érték vagy kár mellett a helyes minősítés csalás helyett sikkasztás, vagy a cselekmény többszörösen történő minősülése a Btk. alapján lehetséges és a minősítés törvényessége a tételkeretet nem változtató többszörös minősülést – vagy éppen annak hiányát – érinti).

A tételkeret változását eredményezheti a minősítés változása, amennyiben – a pusztán a minősítés megváltoztatásával összefüggő – halmazat esetén a minősítés változására figyelemmel halmazati, vagy eltérő tételkeret szerinti halmazati büntetést kell kiszabni. Ennek megfelelően – a pusztán a minősítés megváltoztatásával összefüggésben – halmazattá váló vagy a halmazatot megszüntető minősítés változás felülvizsgálat tárgyát képezheti, ahogy a halmazatban szereplő bűncselekmények közül a halmazati büntetés alsó vagy felső határát meghatározó bűncselekmény – tételkeretet módosító – minősítésének változása is. Nem képezheti ugyanakkor felülvizsgálat tárgyát a halmazatból – törvénysértő minősítés – miatt „kikerülő”, vagy abba „bekerülő” olyan bűncselekmény, amely a többi más bűncselekmény mellett a halmazati büntetés kereteit nem befolyásolja.

A módosítás egyértelművé teszi, hogy a hatályos b) pont szerinti esetben a továbbiakban felülvizsgálatra csak akkor kerülhet sor, ha a törvénysértő büntetés objektív törvénysértő, tehát a bűncselekmény tételkereteire figyelemmel törvényesen kiszabható büntetésen kívüli, attól törvénysértő módon lefelé vagy felfelé eltérő büntetés kiszabását eredményezték.

Lényeges továbbá, hogy továbbra is a hatályos b) pont szerinti felülvizsgálati ok keretei között értékelhető a Btk. más szabályainak törvénysértő megsértése. Ezekben az esetekben kizárólag az objektív törvénysértés, tehát a tételes anyagi jogi szabállyal ellentétes büntetés felülvizsgálatára nyílik lehetőség. E szabály – és nem az új c) pont szerinti, kifejezetten a különös részi tételekeretek változásához kötött felülvizsgálati ok – keretei között értékelhető az Btk. általános részében, a büntetés kiszabási szabályok között szereplő enyhítő szakasz törvénysértő alkalmazása is.

A Be. 662. § alapján az arányossági problémák reparálása során már a törvénynek mindenben megfelelő határozat hozható, vagyis az eljárásnak ezen a pontján már a büntetéskiszabási normaanyag is a része a törvényességnek.

A javasolt megoldás célja mindezekkel, hogy a jogegység igényének megfelelően biztosítsa a szankciók arányosságát, anélkül, hogy a felülvizsgálati rendszer túlzott tágitásával veszélyeztetné a jogerő intézményét.

212. §

Az első fokon eljáró bíróság ügydöntő végzésével az eljárást megszünteti, ha a terhelt az ellene folyamatban lévő büntetőeljárás alatt elhalálozik. Ha a terhelt halála a másodfokú (harmadfokú) bíróság eljárásában következik be, akkor az eljáró másod (harmad) fokú bíróság a rendes jogorvoslattal támadott ügydöntő határozatot hatályon kívül helyezi, és az eljárást megszünteti.

A bíróság ügydöntő határozatának jogerőre emelkedését követően a terhelt javára szóló perújítási indítvány, felülvizsgálati indítvány benyújtása nincs határidőhöz kötve. A terhelt terhére felülvizsgálati indítványt a jogerős ügydöntő határozat közlésétől számított hat hónapon belül lehet előterjeszteni. A Be. nem szabályozza ugyanakkor, hogy mi a teendő a terhelt jogerő utáni halála esetén, ha a terhére az ügyészség felülvizsgálati indítványt nyújtott be. A Törvény egyértelművé teszi, hogy a terhelt jogerő utáni halála (akár a felülvizsgálati indítvány benyújtása előtt, akár utána következett be) esetén a terhére az ügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt el kell utasítani. A módosító szabályból egyúttal az is következik, hogy a terhelt javára, illetve hatályon kívül helyezésre irányuló felülvizsgálati eljárás nem utasítható el, és nem szüntethető meg a terhelt halála miatt, illetve a terhelt jogerő előtti halála miatt hatályon kívül helyezésre irányuló felülvizsgálati indítvány elbírálható, mert az nem a terhére irányul.

213. §

Az online csalások elleni fellépés érdekében szükséges törvények és egyéb büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2024. évi XVIII. törvény az egyszerű és gyors ügyintézés elősegítése érdekében lehetővé tette, hogy a Kúria a 656. § (2) vagy (4) bekezdésében meghatározott esetekben a felülvizsgálati indítvány elutasításáról három hivatásos bíróból álló tanácsban járjon el.

A jogalkalmazói tapasztalatok szerint azonban ez a megoldás nehézséget okoz a Bszi. 10. § (4) bekezdése szerinti, a Kúria ügyelosztása tekintetében érvényesülő szempontoknak való megfelelés, valamint a Bszi. 10. § (7) bekezdés szerinti közzétételi kötelezettség teljesítése során.

A nehézség akkor jelentkezik, amikor a tanács elnöke az ügyben eljáró tanács kijelölését követően, a felülvizsgálati indítvány áttanulmányozása után tud csak a Be. előírásainak megfelelően dönten arról, hogy azt érdemben öttagú tanácsban kell elbírálni, vagy háromtagú tanácsban elutasítani.

Az ügyelosztási rend és a tanácson belüli tanács összeállítás kialakítását jelentősen megkönnyíti, és még átláthatóbbá teszi, ha – a jogorvoslat a törvényesség érdekében eljárásnak megfelelően – a Kúria a felülvizsgálati eljárásban is kizárólag öt hivatásos bíróból álló tanácsban jár el.

215. §

A Törvény az egyszerűsített felülvizsgálati eljárás során hozott határozatra vonatkozó rendelkezéseket egészíti ki azzal, hogy a bíróság ítéletet is hozhat, tekintettel arra, hogy a bűnügyek egyesítésének elmaradása esetén a törvénysértés orvoslása körében súlyosabb büntetés kiszabására, vagy súlyosabb intézkedés alkalmazására is sor kerülhet.

216. §

A fiatalkorú terhelttel szemben folytatott büntetőeljárás során előfordulhat, hogy az ügybe felnőtt korú terhelt is bevonásra kerül. Ez az ügy komplexitását növeli, amely a fiatalkorúakra vonatkozó megkülönböztetett védelem érvényesülését veszélyeztetheti. A Törvény elsődleges célja ezért az, hogy a fiatalkorú védelmét biztosítsa: ennek érdekében kötelezővé teszi az ügyek elkülönítését, melynek értelemszerű, külön nem nevesített feltétele, hogy ez nem veszélyezteti a büntetőeljárás hatékonyságát. A Törvény a nyomozás tartamára vonatkozó általános szabályok (351. §) strukturális átalakításához kapcsolódóan módosítja a fiatalkorúval szemben folytatható nyomozás tartamának szabályait. A differenciált szabályozás megtartása mellett lehetőség nyílik a nyomozás határidejének kétszer hat hónappal történő meghosszabbítására, feltéve, hogy a több vádlottas ügyekben a fiatalkorú ügye nem különíthető el a felnőtt korú elkövető ügyétől és ezzel egyidejűleg a 351. § (5) bekezdésében meghatározott feltételek valamelyike teljesül.

217. §, 220. §, 229. §

A tárgyalás online követése diszfunkcionálissá válik a fiatalkorú elleni büntetőeljárásban, hiszen a fiatalkorú személyisége érzékenyebb az eljárás okozta sérelmekre, amelyek hátráltathatják a helyes irányú fejlődésének az elősegítését.

A magánvádas eljárásokban a tapasztalatok szerint nyomatékosan megjelenik egy magánjellegű, személyes ellentétekből fakadó sérelem, amely egy csekély tárgyi súlyú bűncselekménnyel párosul. A magánvádas eljárásban az érintettek (magánvádló, vádlott, esetleg viszonvádló) magánéletének védelméhez fűződő joga nyomatékosabb érdek, minthogy az ilyen ügyekben is online követhető legyen a tárgyalás.

Bíróság elé állítás esetén a rendelkezésre álló idő rövidebbé indokolja, hogy a bíróságot ne terheljék az online nyomon követéshez kapcsolódó további adminisztratív terhek.

218. §

A büntetőeljárásról szóló törvény és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2020. évi XLIII. törvény 230. § (2) bekezdése 2021. január 1-jei hatállyal iktatta be a 649. § (2) bekezdés f) pontját, amely szerint eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a specialitás szabályán

alapuló mentességnek, a törvényben meghatározott mentelmi jogon alapuló mentességnek vagy a nemzetközi jogon alapuló mentességnek a megsértésével hozta meg.

Ugyanekkor került törvénybe iktatásra a 721/A. § is, amely a specialitás szabályán alapuló mentesség esetén történő eljárás szabályait tartalmazza. E törvényhely (8) és (9) bekezdése szabályozza a Kúria eljárását és döntési jogkörét. E szabályok értelmében a felülvizsgálati eljárásban az érdemi döntés meghozatala előtt be kell szerezni a terhelt nyilatkozatát arról, hogy lemond-e a specialitás szabályának alkalmazásáról, és amennyiben nem, meg kell keresni az őt átadó tagállamot a büntetőeljárás lefolytatásához történő hozzájárulás beszerzése érdekében. Ha a terhelt nyilatkozata nem áll rendelkezésre, a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban nyilvános ülést kell kitűznie, amely a terhelt távollétében nem tartható meg. A nyilvános ülésnek egyetlen célja van a terhelti nyilatkozat beszerzése. Ha a terhelt nyilatkozata rendelkezésre áll az eljárás az átadó tagállam megkeresésével folytatódik.

Az előzőekben kifejtettek alapján megállapítható, hogy a Kúria az érdemi döntés meghozatala helyett nagyjából a döntést előkészítést szolgáló adminisztratív teendőket lát el, amely az egyéb okból folytatott felülvizsgálati eljárásokkal összehasonlítva indokolatlan.

A Törvény a Kúria döntését előkészíteni hivatott adminisztratív jellegű eljárási cselekményeket az alacsonyabb fokú bíróságra telepíti, elősegítve ezzel azt, hogy a Kúria az érdemi kérdések eldöntésére fókuszálhasson.

230. §

A tárgyalások online nyomon követésének részletes szabályait rendeleti szinten indokolt megállapítani. Ennek fajsúlyos része lesz a regisztrációs folyamat, amely feltétele a tárgyalás online nyomon követésének, ezért a rendeleti szabályok betartása feltétele egyben a Be.-ben meghatározott jogok gyakorlásának is.

235. §

Szövegcsérés módosítások.

236. §

Hatályon kívül helyező rendelkezések.

237. §

A határidő túllépésre vonatkozó szabályok jogpolitikai célja alapvetően a bírósági perek észszerű időn belül történő befejezésének előmozdítása, így ezeknek a szabályoknak az alkalmazását a nemperes eljárásokban ki kell zárni.

238. §

Az Onyvtv. módosítása az online tárgyalás-hallgatás megvalósítása miatt szükséges. A felsőoktatási intézmény jogi vagy államtudományi képzési területén tanuló hallgatót, valamint a felsőoktatási intézmény e képzési területeken képzést folytató oktatóját vagy kutatóját – végrehajtási rendeletben meghatározott feltételek szerint – elsőbbségi regisztrációs jog illeti meg. Ennek indoka, hogy az online nyilvánosság megteremtése nem csak a társadalmi kontroll kiteljesedését szolgálja, hanem a jogi oktatás és tudományos kutatás korszerűsítésében is jelentős szerepet tölthet be. A hallgatói, oktatói, vagy kutatói minőséget azonban az oktatási nyilvántartásról szóló törvény szerinti felsőoktatási információs rendszerbe történő automatikus bekérdezéssel ellenőrzi a rendszer, így az ehhez szükséges adatszolgáltatásra törvényi szinten felhatalmazást kell adni.

239. §

A vagyonkezelő alapítványokra vonatkozó hatályos szabályozás nem teszi világossá a jogalkalmazás, de az ágazati jogi szabályozás számára sem, hogy a vagyonkezelő alapítványokat a róluk, illetve működésükről szóló törvény valójában nem arra kívánja feljogosítani, hogy bizalmi vagyonkezelési szerződéseket kössenek, bizalmi vagyonkezelési tevékenységet folytassanak, és ennek megfelelően alapítványként bizalmi vagyonkezelői szolgáltatásokat nyújtsanak úgy, hogy rájuk az ilyen tevékenységre vonatkozó ágazati szabályozás ne legyen alkalmazható. A vagyonkezelő alapítványokra irányadó törvényi szabályozás tulajdonképpen csak az alapítványi vagyonrendelés, illetve vagyonjuttatás speciális módjára kívánt lehetőséget biztosítani. Olyan vagyonjuttatásra,

amely az alapítványi vagyonrendelés körében az alapító (csatlakozó) számára az alapítványi célú vagyonrendelés (alapítás) és juttatás (csatlakozás) alapítványok esetében szokásos, eddig szabályozott klasszikus módja mellett lehetővé teszi egy ettől némileg eltérő tartós vagyonkezelésre feljogosító juttatási forma alkalmazását.

Azt a hatályos szabályozás is egyértelművé teszi, amint ezt annak indokolása is kifejti, hogy a vagyonkezelő alapítvány bizalmi vagyonkezelésbe vagyont csak és kizárólag olyan módon vehet, hogy annak bizalmi vagyonkezelésével is az alapítvány alapító okiratában meghatározott céljait szolgálja. Ebből következően a vagyonrendelő is csak ilyen feltétellel adhatja a vagyont a vagyonkezelő alapítvány javára bizalmi vagyonkezelésbe. Rámutat az indokolás arra is, hogy a bizalmi vagyonkezelésbe adott vagyon is csak az alapítvány céljait és ekként az alapítvány alapító okiratában meghatározott kedvezményezettjeit és őket is csak ott megjelölt módon szolgálhatja. Így lényegében e vagyonnak a törvény által előírt módon maga az alapítvány a közvetlen kedvezményezettje, e kezelt vagyon kedvezményezettjeként se tehet azonban mást, minthogy azzal az alapítvány céljait valósítja meg, illetve az alapítvány alapító okiratában meghatározott kedvezményezettek igényeit elégíti ki. Éppen e vagyonkezelési forma sajátos – a bizalmi vagyonkezeléstől merőben eltérő – jogi jellegére utal a hatályos szabályozás annak kimondásával, hogy a vagyonkezelő alapítvány által végzett bizalmi vagyonkezelés nem tartozik a bizalmi vagyonkezelőkről és tevékenységük szabályairól szóló 2014. évi XV. törvény hatálya alá. E vagyonkezelés sajátos jellegét fejezi ki a hatályos szabályozásban az is, hogy a törvény erre a vagyonkezelésre több vonatkozásban is a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) bizalmi vagyonkezelésre vonatkozó szabályaitól eltérő rendelkezések alkalmazását írja elő.

A hatályos szabályozás azonban az annak indoklásában foglaltak ellenére is gondot okoz a jogalkalmazás számára, mert miközben e vagyonrendelési formát bizalmi vagyonkezelésnek minősíti, és ezáltal főszabályként a Ptk. erre vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alá helyezi, valójában lényeges vonatkozásban e jogintézménytől eltérő feltételek érvényesülését írja elő, és követeli meg, egyebek között azzal, hogy e jogviszonyt kivonja például a rá és az ilyen tevékenységre irányadó ágazati (tevékenységi és felügyeleti) szabályozás hatálya alól. Abban az esetben ugyanis, ahol ténylegesen ilyen tevékenységre irányuló kötelezettségvállalás történik, megfelelő törvényi szabályozással erre az okszerű gazdálkodás körében nyilvánvalóan nem kerülhetne sor.

A Törvény ezt az ellentmondást kívánja kiküszöbölni. Egyértelművé teszi, hogy az érintett körben valójában csupán az alapítványi vagyonrendelés (vagyonjuttatás) törvény által biztosított sajátos, hosszú időtávra szóló, vagyis tartós formájáról van szó, amely azonban nem azonos a bizalmi vagyonkezeléssel, főszabályként tehát nem minősíthető a Ptk. szerinti bizalmi vagyonkezelésnek, annak ellenére sem, hogy e vagyonkezelés is néhány vonatkozásban kétségtelenül hordoz olyan tulajdonságokat, amelyek a bizalmi vagyonkezelésre irányuló jogviszonyokban is megtalálhatók.

A javasolt módosítás az alapítványi vagyonrendelés sajátos formáját tartós vagyonkezelés elnevezéssel illeti, egyúttal azonban megtartja e vagyonkezelési forma azon tulajdonságait, amelyek azt a hatályos szabályozásban is jellemzik. Mivel a módosítás e vagyonkezelési formát már nem tekinti bizalmi vagyonkezelésnek, szükségtelenné válik – egyebek között – annak kimondása, hogy ez a vagyonkezelés nem tartozik a bizalmi vagyonkezelőkről és tevékenységük szabályairól szóló 2014. évi XV. törvény hatálya alá, hiszen nincs olyan jogviszony vagy tevékenység, amely ez utóbbi törvény alkalmazhatóságát az érintett körben indokolná. Ezzel a módosítás megszünteti a hatályos szabályozás ellentmondásosságát és kétarcúságát, valamint a jogalkalmazás számára is megnyugtató megoldást kínál.

A Törvény tehát megteremti e vagyonkezelési forma bizalmi vagyonkezeléstől független szabályozását, kimondva, hogy e jogviszony az alapítványi szabályozással összhangban vagyonrendeléssel (csatlakozással), így akár egyoldalú jognyilatkozattal is, határozott vagy határozatlan időre hozható létre és csak olyan tartós vagyonkezelést eredményezhet, amely az alapítvány alapító okiratában foglalt céloknak, kereteknek és feltételeknek megfelel. Ezáltal ez a vagyonkezelés értelemszerűen alkalmas az alapítványi célok megvalósítására is. Ugyanakkor továbbra is irányadó az a rendelkezés, miszerint e vagyonkezelés megszűnik a vagyonkezelő alapítvány megszűnésével, de a határozott időre rendelt vagyonkezelés ezt megelőzően is megszűnik a tartós vagyonkezelésre rendelt határozott időtartam lejártával. Ez a szabályozás sem állapít meg és az utaló szabályozás körében sem teszi lehetővé olyan törvényben meghatározott határidő alkalmazását, amelynek elteltével a határozatlan időtartamra rendelt tartós vagyonkezelés – a felek erre vonatkozó megállapodásától függetlenül is – a vagyonkezelő alapítvány megszűnése előtt lejárttá válhatna.

Annak érdekében, hogy e sajátos vagyonkezelés is hézagmentesen beilleszthető legyen az alapítványi vagyonrendelés rendszerébe, a Törvény immár pusztán háttérszabályozásként utal a bizalmi vagyonkezelés szabályaira, ezek azonban értelemszerűen csak akkor kerülhetnek alkalmazásra, ha e törvény valamely vonatkozásban attól eltérően nem rendelkezik, vagy ha alkalmazását e törvény valamely rendelkezése nem teszi lehetővé.

Miután a Törvény rendelkezései csak a szabályozási mód tekintetében jelentenek változást, de a már létező bizalmi vagyonkezelési jogviszonyokat érdemben nem kívánják érinteni, még kevésbé ellehetetleníteni, ezért célszerűnek tűnt átmeneti szabályként annak kimondása is, hogy a törvenymódosítás hatálybalépése előtt ilyen módon kezelt vagyonra a továbbiakban e törvény rendelkezései az irányadók, és a létrejött bizalmi vagyonkezelési jogviszonyokat az e törvény szerinti tartós vagyonkezelésnek kell tekinteni.

240. §

Átmeneti rendelkezés.

241. §

Szövegpontosító rendelkezés.

242. §

A Pp.-ben új jogintézményként kerül bevezetésre, hogy a bíróság bármely, törvényben megállapított intézkedési határidő túllépése esetén a határidő lejártát követő naptól kezdve naponta a minimálbér összege 3 százalékának megfelelő mértékű vagyoni elégtételt nyújt a felek részére. E szabályozásra tekintettel indokolt módosítani a polgári peres eljárás elhúzódásával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítéséről szóló 2021. évi XCIV. törvényt a jogszabályok közötti összhang megteremtése, illetve a kettős értékelés tilalmának történő megfelelés érdekében. Ha a fél már meghatározott időszak vonatkozásában vagyoni elégtételben részesült, akkor ugyanazon időszak vonatkozásában további vagyoni elégtétel érvényesítésre már nem lehet jogosult. A bírósági eljárás figyelembe vehető időtartamának számítása során ezért a bírósági eljárásban nyújtott elégtétellel érintett napokat is figyelembe kell venni, ugyanakkor a már kompenzált napok tekintetében a polgári peres eljárás elhúzódásával kapcsolatos vagyoni elégtétel mértékéről és a kifizetendő összeg számításának szabályairól szóló 372/2021. (VI. 30.) Korm. rendeletben meghatározott mértékű napi díjtétel nem érvényesíthető, az érintett napokra eső – kormányrendelet szerinti – napi díjtételek összegét a teljes időszakra megállapított kormányrendelet szerinti összegből le kell vonni.

243. §

Hatályba léptető rendelkezés.

244. §

Az átmeneti rendelkezés a Ptk. és az Átv. átalakulási, egyesülési szétválási szabályainak módosítása tekintetében figyelemmel van arra a körülményre, hogy e törvény hatálybalépésekor számos átalakulási, egyesülési, szétválási folyamat lehet folyamatban, különféle eljárási stádiumokban. Emiatt meg kell határozni, hogy az Átv. és a Ptk. jelen szabályozással módosuló rendelkezéseit milyen szakaszban lévő átalakulások, egyesülések, szétválások tekintetében lehet alkalmazni. A cezúrát e vonatkozásban a végleges átalakulási (egyesülési, szétválási) döntés meghozatala jelenti, ehhez köti az átmeneti rendelkezés az új szabályok alkalmazását.

Mivel az átmeneti rendelkezés több jogszabályt is érint és rendelkezései önállóan, az egyes módosuló jogszabályok tekintetében nem értelmezhetőek, ezért az átmeneti rendelkezést önálló törvényben szükséges elhelyezni.

245. §

Sarkalatosági záradék.

246. §

Jogharmonizációs záradék.

Végső előterjesztői indokolás

az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra tekintettel kihirdetett veszélyhelyzeti rendeletek törvényi szintre emeléséről szóló 2025. évi L. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása és kezelése érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 424/2022. (X. 28.) Korm. rendelettel – 2022. november 1. napjával – a Kormány Magyarország egész területére veszélyhelyzetet hirdetett ki.

Az Országgyűlés a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek elhárításáról és kezeléséről szóló 2022. évi XLII. törvény több alkalommal történő módosításával felhatalmazta a Kormányt, hogy a veszélyhelyzetet meghosszabbítsa.

Időközben olyan események következtek be, amelyek valószínűvé teszik, hogy az orosz és az ukrán fél tűzszünetben állapodnak meg.

Az Alaptörvény 53. cikk (3) és (4) bekezdése szerint a különleges jogrendet a különleges jogrend kihirdetésére jogosult szerv megszünteti, ha kihirdetésének feltételei már nem állnak fenn. A veszélyhelyzet során számos olyan belügyi, építési, közlekedési, gazdasági ágazatba tartozó kormányrendelet született, amelyek áttekintése, indokolt esetben egyes szabályok törvényi szintre emelése, illetve törvényi szintű átmeneti szabályok megalkotása szükséges.

A törvény – áttekintve a veszélyhelyzeti kormányrendeletek szabályozási tárgyköreit – egyes jogintézményeket átmeneti szabályként, illetve a normál jogrend részeként állapít meg.

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

*RÉSZLETES INDOKOLÁS***1–8. §**

A törvény célja, hogy a menekültügy területén fenntartsa az úgynevezett szándéknyilatkozati eljárás külön szabályait. A kérelmeket átmeneti időre, 2026. december 31-ig kell e szabályok szerint elbírálni.

Az eljárás szerint nemzetközi védelem iránti kérelmet Magyarországon csak azt követően lehet benyújtani, hogy a kérelmező előzetesen szándéknyilatkozatot nyújtott be Magyarország valamely, a külpolitikáért felelős miniszter által rendeletben meghatározott nagykövetségén és ennek nyomán Magyarországra történő egyszeri utazásra jogosító úti okmányt állítottak ki számára, ha egyébként Magyarországra történő belépésre jogosító engedéllyel nem rendelkezik.

9. §, 34. §

Felhatalmazó rendelkezések.

10. §

Az ideiglenes védelemre jogosult és menedékes személyekre vonatkozó átmeneti szabályok általános rendelkezései között rögzítésre kerül, hogy a törvény e fejezetét a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről szóló, 2022. március 4-i (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozat [a továbbiakban: (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozat] hatályon kívül helyezéséig alkalmazni kell, ennek konkrét időpontját pedig az idegenrendészetért és menekültügyért felelős miniszter egyedi határozattal állapítja meg.

Garanciális szabályként rögzíti a törvény, hogy az Ukrajnából a háború elől menekülő, de magyar állampolgársággal rendelkező személyek részére legalább azokat az ellátásokat biztosítani kell, amelyeket a menekültügyi hatóság által elismert menedékes státuszú személyek részére nyújt Magyarország.

Az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozat 2. cikk (2) bekezdése szerint a tagállamok vagy ezt a határozatot, vagy a nemzeti joguk szerinti megfelelő védelmet alkalmazzák azon hontalan személyek és az Ukrajnától eltérő harmadik országok azon állampolgárai tekintetében, akik bizonyítani tudják, hogy 2022. február 24. előtt az ukrán joggal összhangban kiadott érvényes állandó tartózkodási engedély alapján jogszerűen tartózkodtak Ukrajnában, és akik nem képesek biztonságos és tartós feltételek mellett visszatérni származási országukba vagy régiójukba. Magyarország ennek megfelelően ezekre a személyekre nem alkalmazza az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozat menedékesekre vonatkozó rendelkezéseit, ezen személyek ügyében az idegenrendészeti hatóság jár el az általános szabályok szerint.

11. §

Értelmező rendelkezések.

12–17. §

A menekültügyi hatóság a menedékjogról szóló törvény rendelkezéseit az e §-okban foglalt eltérésekkel alkalmazza. Ennek indoka, hogy a menedékes jogcím dogmatikus lényege, hogy az egy helyről, egy okból, tömegesen menekülő személyek számára gyors, könnyen lebonyolítható eljárást garantáljon, és hasonló hatékonysággal biztosítson ideiglenes védelmet a veszély elmúltáig. A menedékes ügytípusban ezért nem szükségszerű az egyéni üldöztetés, elegendő a meghatározott érintetti körhöz tartozást igazolni.

18–24. §

A menedékes és a menedékesként elismerését kérő befogadási feltételeivel összefüggő, a menedékjogról szóló törvény rendelkezéseitől eltérő szabályok. Ide tartozik annak rögzítése, hogy ezt a személyi kört jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátás illeti meg, ezek a személyek engedélymenetesen vállalhatnak munkát, bevonhatók a foglalkoztatásba és a közfoglalkoztatásba is, rendszeres létfenntartási támogatást kaphatnak stb.

25–28. §

Az e Fejezet hatálya alá tartozó személyek ideiglenes ellátását, elhelyezését és lakhatását az állam támogathatja, a részletes szabályok megalkotására a Kormány kap felhatalmazást.

A törvény rögzíti, hogy az érintett személy elhelyezése után járó támogatásokra vonatkozó szabályok nem alkalmazhatók abban az esetben, ha a szállásadó önkéntes felajánlás alapján nyújt szálláshelyet.

A veszélyhelyzet ideje alatt a szomszédos országban fennálló humanitárius katasztrófára tekintettel érkező személyek elhelyezésének támogatásáról és az azzal kapcsolatos egyéb intézkedésekről szóló 104/2022. (III. 12.) Korm. rendelet bevezette a menedékes munkavállalók munkaadón keresztül történő lakhatási támogatását. A törvény ezért – amennyiben a Kormány ilyen formában kívánja támogatni a veszélyhelyzeti szabályozás hatályon kívül helyezését követően is a menedékes munkavállalókat – rendezi a kapcsolódó adatkezeléssel összefüggő szabályokat, továbbá rögzíti, hogy ez a munkaadónak nyújtott támogatás mentes a közterhek alól.

Amennyiben pedig jogszabály a támogatás ilyen formáját biztosítja, mentes a közterhek alól (az általános forgalmi adó kivételével) a karitatív egyesület részére folyósított, az érintett személy számára nyújtott szállás és ellátás utáni egyedi támogatás is.

29–30. §

A törvény célja, hogy ha az elszállásolt személy a szállásadó felszólítása ellenére nem hagyja el a szálláshelyet, akkor a rendőrség támogatása igénybe vehető.

31. §

Határrendészeti adatkezelési szabályok, amelyek a rendőrség határrendészeti feladatainak ellátását segítik elő.

32. §

A lejárt okmányok érvényességi idejének veszélyhelyzettel összefüggő rendezéséről szóló 125/2024. (VI. 14.) Korm. rendelet szerint az ukrán hatóság által kiállított és a veszélyhelyzet ideje alatt lejárt vagy lejáráó útlevelet a veszélyhelyzet megszűnéséig érvényesnek kell tekinteni. A szabályozás fenntartása továbbra is indokolt azzal, hogy a Kormány határozza meg azt az időpontot, amíg a 2022. február 24-e után lejárt vagy lejáráó ukrán útlevelet a magyar hatóságok érvényesnek tekintik. A magyar állampolgárság megszerzésére irányuló eljárásokban, valamint az állampolgársági eskü vagy fogadalom esetén azonban nem lehet érvényesnek tekinteni a lejárt ukrán útlevelet.

33. §

Átmeneti szabályok.

35. §

Lehetővé teszi az Európai Unió Bírósága által a C-123/22. számú Bizottság kontra Magyarország ügyben 2024. június 13-án kihirdetett ítélet (a továbbiakban: ítélet) tekintetében a hatáskörrel rendelkező döntéshozó számára, hogy döntsön az ítélet végrehajtásának részleteiről.

36–54. §, 1. melléklet

A magyarországi gazdasági társaságok gazdasági célú védelméhez szükséges egyes rendelkezések veszélyhelyzet ideje alatti eltérő alkalmazásáról szóló 561/2022. (XII. 23.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: 561/2022. Korm. rendelet) foglalt rendelkezések fenntartása a veszélyhelyzet megszűnése után is indokolt a magyarországi stratégiai társaságokkal szembeni ellenséges célú felvásárlások további megakadályozása, megelőzése céljából. A fentiekre tekintettel az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása és kezelése érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 424/2022. (X. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 424/2022. Korm. rendelet) szerinti veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő, a magyarországi székhelyű gazdasági társaságok gazdasági célú védelméhez szükséges intézkedésekre vonatkozó átmeneti szabályok című alcím ezen rendelkezéseket tartalmazza az 561/2022. Korm. rendelet átmeneti rendelkezései nélkül.

A 561/2022. Korm. rendelet csak a 424/2022. Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet megszűnéséig alkalmazandó, ezért az 561/2022. Korm. rendelet hatályon kívül helyezése is indokolt a veszélyhelyzet megszűnésével egyidejűleg ugyanezen alcímben.

A 424/2022. Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet ideje alatt az 561/2022. Korm. rendelettel részben párhuzamos, részben attól eltérő rendelkezéseket tartalmazó, az 561/2022. Korm. rendelettel azonos tárgykört szabályozó alábbi három jogszabály maradt hatályban:

- a) a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 276–292. §-a,
- b) a veszélyhelyzettel összefüggő átmeneti szabályokról szóló 2021. évi XCIX. törvény 160. § (1) és (2) bekezdése, valamint
- c) a magyarországi székhelyű gazdasági társaságok gazdasági célú védelméhez szükséges tevékenységi körök meghatározásáról szóló 289/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet.

A 424/2022. Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet ideje alatt a fentiekben hivatkozott jogszabályi rendelkezések nem voltak alkalmazhatóak, ugyanakkor a veszélyhelyzet megszűnésével egyidejűleg hatályon kívül helyezésük

indokolt ugyanezen alcímben a magyarországi gazdasági társaságok gazdasági célú védelméhez szükséges bejelentések elbírálásra irányuló hatósági eljárásokban fennálló párhuzamos szabályozás megszüntetése céljából.

55–71. §

Az árfigyelő rendszer bevezetését a háborús élelmiszer-infláció elleni fellépés hívta életre, azonban az eltelt idő tapasztalatai, a fogyasztói visszajelzések és a rendszer működését vizsgáló elemzések az árfigyelő további létjogosultságát igazolják.

A Gazdasági Versenyhivatal 2023. július 1-jén indította el az online árfigyelő rendszert annak érdekében, hogy a hazai fogyasztók számára könnyen elérhető, napi árinformációt biztosítva tegye elérhetővé a fogyasztói árak összehasonlíthatóságát, ezen keresztül pedig elejét vegye a túlárazási gyakorlatoknak, illetve versenyt generáljon a kiskereskedelmi szektorban, így módon elősegítve a Kormány infláció letörésére irányuló törekvéseit.

2024. január 13-tól 16 termékkategóriával bővült az árfigyelő, és bekerültek a speciális étrendet követők által leggyakrabban fogyasztott laktóz-, tejfehérje- és gluténmentes termékek. A rendszerbe jelenleg 78 élelmiszertermék-kategóriában – ami összesen több mint 1800 különböző élelmiszerterméket jelent – töltik fel az adatszolgáltatók a fogyasztói árakat. Az árfigyelőben hat nagy kereskedelmi lánc mintegy 1200 boltjának kínálatában kereshetnek a fogyasztók.

Mindezek okán a veszélyhelyzet megszűnésével is indokolt az árfigyelő rendszer fenntartása, annak megszüntetése helyett a termékkategóriák egyre szélesebb körre történő kibővítésére érdemes törekedni, amely szélesítheti a platform felhasználói körét, és fokozhatja a versenyt a kiskereskedelmi üzletláncok között. Az intézkedés azt is tükrözi a piaci szereplők számára, hogy prioritás az élelmiszerárak alakulásának nyomon követése.

2025. január 1-jétől a TEÁOR '08 helyett a Gazdasági Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszere van érvényben, a releváns tevékenységi kör ennek megfelelően került pontosításra.

Az árfigyelő rendszert a törvényi szabályozás alapján is a Gazdasági Versenyhivatal működteti, melynek keretében gondoskodik a beérkezett adatok lekérdezhetőségéről, archiválásáról, a meghatározott szervek, társhatóságok és a Központi Statisztikai Hivatal hozzáféréséről az archivált adatokhoz. Az archivált adatokat az archiválástól számított tíz év elteltével törölni kell.

Az árfigyelő rendszerbe tartozó termékkategóriák felsorolását, az egyes termékkategóriákba tartozó, bejelentési kötelezettséggel érintett termékek körét, valamint a termékhez tartozó ártípust a továbbiakban is miniszteri rendelet tartalmazza.

A törvény változatlan kritériumok mentén határozza meg az árfigyelő rendszerbe adatszolgáltatásra kötelezettek körét. A kereskedő akkor köteles az adatszolgáltatásra, ha a tárgyévet megelőző lezárt üzleti évben a kereskedelmi tevékenységből származó, konszolidált nettó árbevétele meghaladja a 100 milliárd forintot. A kereskedőt napi adatszolgáltatási kötelezettség terheli, amelynek a keretében az általa forgalmazott termék napi árát egy évre visszamenőleg is közölni kell.

A törvény továbbra is biztosítja az árfigyelő rendszerhez való önkéntes csatlakozást mindazon kereskedőknek, akik egyébként nem kötelezettek az adatszolgáltatásra. A rendszerhez önként csatlakozó kereskedő adatszolgáltatási kötelezettsége megegyezik az adatszolgáltatásra köteles kereskedő adatszolgáltatási kötelezettségével, valamint ugyanazon jogkövetkezményekre számíthat a vállalat teljesítésnek elmulasztása esetén.

Az adatszolgáltatás során a termék azonosításához szükséges adatokat és a kereskedő által alkalmazott napi árat, korábbi árat és törzsvásárlói árat naponta, elektronikusan, legkésőbb a napi ár és törzsvásárlói ár alkalmazását megelőző nap végéig kell megküldeni az árfigyelő rendszerbe. Az adatszolgáltatások sikerességét a GVH ellenőrzi és vissza is igazolja az adatszolgáltatást teljesítő kereskedő részére.

Előfordulhatnak olyan esetek, amikor objektív akadálya van az adatszolgáltatás teljesítésének, ilyenkor természetesen nincs alapja a kötelezett szankcionálásának, hiszen vétlen a kötelezettség teljesítésének megghiúsulásában. Ilyen eset lehet az, amikor az árfigyelő rendszer működésével összefüggő hiba, vagy a kereskedő informatikai rendszere működésével összefüggő, 4 órát meghaladó időtartamig tartó, a kereskedőnek fel nem róható hiba akadályozza az adatok megküldését.

Annak érdekében, hogy a rendszer valóban naprakészen tartalmazza a releváns adatokat, a törvény előírja a kötelezettség kezdetéhez és megszűnéséhez kapcsolódó teendőket, biztosítva a körülményekben bekövetkezett változásra való gyors reagálást.

Ennek jegyében kerül előírásra a teljesített adatszolgáltatás formai megfelelőségének beépített automatizmusokkal való ellenőrzése, a hibás adatok azonnali visszaigazolása.

Előírásra került a GVH és a fogyasztóvédelmi hatóságok közötti szoros együttműködés követelménye, amely abban nyilvánul meg, hogy a GVH a mulasztás észlelésétől számított nyolc napon belül értesíti az üzlet helye szerint illetékes hatóságot, valamint a beérkezett panaszt is továbbítja.

A kötelezettségszegés megállapítása esetén alkalmazható szankció a rendszerrel szembeni közbizalom kiemelt fontosságát tükrözi. Mivel az árfigyelő használata lényeges eszköze a tudatos fogyasztói döntéseknek, valamint kereskedelempolitikai jelentősége is kiemelkedő, a törvény kizárja a figyelmeztetés szankció alkalmazási lehetőségét, ezzel is támogatva egy olyan naprakész és pontos adatbázis üzemeltetését, amelyre alapozva hatékonyabban lehet fellépni a nemkívánatos kereskedelmi folyamatokkal szemben.

72. §

Felhatalmazó rendelkezés.

73–78. §

A felszámolási eljárásokkal összefüggő szabályozás célja, hogy a veszélyhelyzeti jogalkotás által érintett tárgykörökben az Országgyűlés a jogbiztonság érvényesülése érdekében a veszélyhelyzet idején létrejött jogviszonyokat, illetve jogi várományokat úgy szabályozza, hogy a szabályozási átmenet egyértelműen és kiszámíthatóan – a bizalomvédelem követelményére is figyelemmel – biztosított legyen. Ennek megfelelően a hatályos a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvénytől (a továbbiakban: Cstv.) eltérő egyes rendelkezések 2026. december 31-ig lesznek alkalmazhatóak, míg más veszélyhelyzeti szabályok alkalmazását a folyamatban lévő felszámolási eljárások befejezéséig indokolt figyelembe venni.

A 424/2022. Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet megszűnését követő időszakban is biztosítani indokolt a Cstv. egyes rendelkezései vonatkozásában az eltéréseket és kiegészítéseket, a veszélyhelyzet megszűnését követő zökkenőmentes gazdasági átmenet biztosítása érdekében.

A 424/2022. Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet megszűnését követő időszakban is indokolt biztosítani egyes végzések kézbesítésének egyszerűsített szabályait. A törvény átvezeti a veszélyhelyzetre tekintettel egyes felszámolási tárgyú rendelkezések eltérő alkalmazásáról szóló 589/2022. (XII. 28.) Korm. rendelet szabályozását, amely Cstv. szerinti felszámolási eljárásban meghozott egyes bírósági végzések kézbesítésére vonatkozik. Az érintett végzéseket a bíróság a Céglőnyben történő közzététel útján kézbesíti, amennyiben a nyilvántartásba vett hitelezők száma meghaladja a százat. A végzés rendelkező részét azonban ebben az esetben is meg kell küldeni postai úton a felszámolónak, a hitelezői választmánynak, valamint a hitelezői képviselőnek, ezenkívül a bíróság hirdetőtábláján is közzé kell tenni.

Tekintettel arra, hogy a 424/2022. Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet megszűnését követő időszakban is indokolt biztosítani a felszámolónak az adós vagyona vonatkozó adatok beszerzése érdekében történő eljárása során a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény szabályainak a veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 263/2022. (VII. 27.) Korm. rendelettel (a továbbiakban: 263/2022. Korm. rendelet) biztosított bővített lehetőségeket, így a törvény a veszélyhelyzeti szabályozás törvényi szintre emelését tartalmazza. A felszámoló számára kibővített eljárási lehetőséget tartalmazó szabály előírja a felszámoló számára – közhiteles nyilvántartáson túl – a közérdekvédelmi célból vezetett nyilvántartást vezető szervezetek, valamint a bírósági végrehajtási ügyek központi nyilvántartását vezető szerv elektronikus úton történő megkeresését. A szabályozás továbbá lehetőséget biztosít a felszámoló részére, hogy – szintén elektronikus úton – megkeresse a pénzforgalmi szolgáltatókat, befektetési vállalkozókat és az árutőzsdéi szolgáltatókat az adós vagyona vonatkozó kiegészítő adatszolgáltatás teljesítése érdekében. A szabályozás továbbá meghatározza az adatszolgáltatás határidejét és rendelkezik ennek ingyenességéről. Ezen túlmenően a kapott adatokkal kapcsolatban garantálja a célhoz kötött felhasználást, valamint ezek biztonságos megőrzését.

A 424/2022. Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet megszűnését követő időszakban is indokolt biztosítani a felszámoló részére a Cstv. 46. § (7a) bekezdése szerint befizetett költségátalány felhasználása vonatkozásában a tételes elszámolás mellőzését, csökkentve ezáltal a felszámoló adminisztrációs terheit, ugyanakkor továbbra is fenntartva, hogy amennyiben a költségátalányként befizetett összeg nem kerül teljes mértékben felhasználásra, a felszámolónak kezdeményeznie kell a hitelezők részére történő visszafizetést a befizetés arányában.

Annak érdekében, hogy a szabályozási átmenet egyértelműen és kiszámíthatóan történjen meg azon felszámolási eljárásban, amelyet a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény 118. § (3), (5) vagy (6) bekezdése alapján, a törvény átmeneti szabályait megállapító 77. § (1) bekezdésének hatálybalépését megelőzően rendeltek el, a törvény előírja, hogy a 263/2022. Korm. rendelet 4. § (3)–(9) bekezdését az eljárás jogerős befejezéséig alkalmazni kell.

Ugyancsak annak érdekében, hogy a veszélyhelyzet megszűnését megelőzően a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, valamint a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 521/2022. (XII. 13.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 521/2022. Korm. rendelet), vagy a többségi befolyás alatt álló gazdálkodó szervezetek felszámolásának veszélyhelyzeti szabályairól szóló 64/2023. (III. 1.) Korm. rendelet alapján indított felszámolási eljárások vonatkozásában a szabályozási átmenet egyértelműen és kiszámíthatóan történjen meg, a törvény átmeneti rendelkezést megállapítva lehetővé teszi az ezen eljárásokra vonatkozó, veszélyhelyzetben alkalmazandó jogszabályi rendelkezések alkalmazását az eljárások jogerős befejezéséig.

Szintén a szabályozási átmenet egyértelműsége és kiszámíthatósága érdekében a kényszersztörlési eljárás során kezdeményezett olyan felszámolási eljárások vonatkozásában, amelyekben a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény és a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény szabályainak a veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 587/2022. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 587/2022. Korm. rendelet) 3. § (1) bekezdése szerinti dokumentumok (egyezség feltételeire vonatkozó határozat, fizetőképesség helyreállítására alkalmas program és egyezségi javaslat) a törvény átmeneti szabályait megállapító 77. § (3) bekezdésének hatálybalépését megelőzően a bíróságnak megküldésre kerültek, a törvény átmeneti rendelkezést állapít meg, és lehetővé teszi az 587/2022. Korm. rendelet szabályainak alkalmazását az eljárások jogerős befejezéséig.

Ugyancsak annak érdekében, hogy a szabályozási átmenet egyértelműen és kiszámíthatóan történjen meg az olyan eljárások vonatkozásában, amelyben a bíróság a vagyonfelügyelő és az ideiglenes vagyonfelügyelő kirendelése, valamint a Bér garancia Alapból történő támogatás-lehívás veszélyhelyzeti szabályairól szóló 291/2024. (X. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 291/2024. Korm. rendelet) 2. §-a, vagy 4. § (2) bekezdése alapján az ideiglenes vagyonfelügyelőt a 77. § (4) bekezdésének hatálybalépését megelőzően kirendelte, a törvény – átmeneti rendelkezést megállapítva – lehetővé teszi a 291/2024. Korm. rendelet, továbbá a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, valamint a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 521/2022. (XII. 13.) Korm. rendelet alapján elrendelt felszámolási eljárások veszélyhelyzetben történő eltérő alkalmazásának részletszabályairól szóló 375/2024. (XII. 2.) Korm. rendelet szabályainak alkalmazását az eljárások jogerős befejezéséig.

Átmeneti rendelkezéseket állapít meg, amelynek értelmében a 73–76. §-t a hatálybalépésük napján folyamatban lévő felszámolási eljárásokban is alkalmazni kell.

79–81. §

A veszélyhelyzet alatt az ukrán állampolgárok egyes társadalombiztosítási ellátásainak egyszerűsítéséről szóló 246/2022. (VII. 8.) Korm. rendelet meghatározott feltételekkel biztosította az ukrán állampolgárok táppénzre, baleseti táppénzre, csecsemőgondozási díjra és gyermekgondozási díjra való jogosultságát. Indokolt ezen jogosultságok fenntartása a veszélyhelyzet megszűnését követően átmeneti jelleggel, a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről szóló 2022. március 4-i, 2022/382 tanácsi végrehajtási határozat hatályvesztéséig.

82–88. §

A törvény célja az élet és az anyagi javak védelme az állampolgárok jólétének és az alapvető szolgáltatások folyamatosságának biztosítása érdekében, a nemzeti ellenálló képességi rendszer fejlesztésére – különös tekintettel a kormányzat folytonosságára, az energetikára, a tömegmozgásokra, az élelmezésre és vízellátásra, a tömeges sérültellátásra, a polgári kommunikációs rendszerekre – valamint a közlekedés, és szállítás területére vonatkozó alapkövetelmény, továbbá honvédelmi követelmények biztosítása. A törvény a magyar építészetről szóló 2023. évi C. törvényben (a továbbiakban: Méptv.) foglalt, közcélú nyomvonalas építmények kiemelt beruházással nyilvánításával kapcsolatos rendelkezésekhez képest állapít meg honvédelmi érdekből további szükséges speciális szabályokat.

A honvédelmi és katonai célú építményekre vonatkozó előírások veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 381/2023. (VIII. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 381/2023. Korm. rendelet) a veszélyhelyzet megszűnésével hatályát veszti, azonban továbbra is szükséges az ország védelme és biztonsága szempontjából jelentős honvédelmi kijelölésű infrastruktúrára vonatkozó egyes építésügyi szabályokat megállapítani törvényi szinten. Ezek olyan, alapvetően polgári közlekedési infrastruktúrák megvalósítására irányuló beruházások, amelyek ténylegesen vagy potenciálisan honvédelmi célra is alkalmasak.

A törvény tárgyi hatálya a vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény (a továbbiakban: Vasúti törvény) szerinti vasúti pályára, vasúti létesítményre és vasúti pályahálózatra terjed ki, amennyiben a honvédelemért felelős miniszter az ország védelme és biztonsága szempontjából jelentős honvédelmi kijelölésű infrastruktúrává jelölt ki a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Vbő.) alapján.

A törvény a 381/2023. Korm. rendeletről a veszélyhelyzet megszűntével is indokolt rendelkezéseket veszi át leszűkítve a kötőtpályás (vasúti) építményekre, továbbá a honvédelmi jogszabályok 2025. január 1-jei módosításához igazítva.

A törvényben megállapított különös rezsim nem automatikusan kerül alkalmazásra a vasúti építményekre, hanem a honvédelmi miniszter kijelölési eljárásában, szűk körben, ritkán alkalmazandó esetekben, amelynek alapját a Vbő. és végrehajtási rendelete, az ország védelme és biztonsága szempontjából jelentős szervezetek ellenálló képességéről szóló 475/2024. (XII. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 475/2024. Korm. rendelet), valamint a törvény VIII. fejezetében foglalt szabályozása képezi.

A kritikus szervezetek ellenálló képességéről szóló 2024. évi LXXXIV. törvény 2025. január 1-jei hatállyal módosította a Vbő.-t. A módosítással többek között kiegészítésre került a Vbő. az V/A. fejezettel, melynek címe „az ország védelme és biztonsága szempontjából jelentős szervezetek, az ország védelme és biztonsága szempontjából jelentős infrastruktúrák”. Az említett fejezet rendelkezéseket tartalmaz az általános és különös szabályokra, az eljáró hatóságokra, valamint a hatósági eljárásokra vonatkozó, honvédelmi szempontú különös szabályokra. Továbbá a Vbő. értelmező rendelkezései kiegészítésre kerültek az ország védelme és biztonsága szempontjából jelentős infrastruktúra fogalmával, valamint az ahhoz köthető egyéb fogalmakkal. A törvény megállapítja, hogy a Vasúti törvény szerinti vasúti pálya, vasúti létesítmény és vasúti pályahálózat megvalósítására irányuló állami építési beruházás (a továbbiakban: beruházás) a Vbő. alkalmazásában alapvető szolgáltatásnak, a beruházó alapvető szolgáltatást nyújtó szervezetnek minősül.

A törvény szerint a már elkészült, továbbá jelenleg folyamatban lévő és későbbi vasúti beruházások is az ország védelme és biztonsága szempontjából jelentős honvédelmi kijelölésű infrastruktúrává nyilváníthatóak. Ennek érdekében az állami beruházásokért felelős miniszter a vasúti építmény célú állami építési beruházás koncepciótervét, valamint a megvalósíthatósági tanulmányát megküldi a honvédelemért felelős miniszter részére, aki 30 napon belül megvizsgálja, hogy fennállnak-e a kijelölés feltételei a beruházás vagy annak egyes részei vonatkozásában.

A kijelölés nem érinti a vasúti építmény eredeti, a Méptv. 2. § (3) bekezdése és 16. § 114. pontja szerinti rendeltetését és az ez alapján rá irányadó sajátos építésügyi követelményeket. Amennyiben a honvédelemért felelős miniszter egy vasúti építményt az ország védelme és biztonsága szempontjából jelentős honvédelmi kijelölésű infrastruktúrává minősített, akkor a honvédelemért felelős miniszter valamennyi építésügyi közigazgatási hatósági engedélyezés során az eljárásban szakhatóságként részt vesz.

A törvény kijelöli az ország védelme és biztonsága szempontjából jelentős honvédelmi kijelölésű vasúti építménnyel kapcsolatos környezetvédelmi hatósági eljárások tekintetében eljáró vármegyei kormányhivatalt.

A törvény csak a feltétlenül törvényi szintű szabályozást igénylő rendelkezéseket tartalmazza, mivel a normál jogrendi kiemelő rendeleteknek a Méptv. alapján történő módosításával több sajátos követelmény is rendezhető. Az ország védelme és biztonsága szempontjából jelentős honvédelmi kijelölésű infrastruktúrákra vonatkozó egyes építésügyi szabályok kapcsán szükséges az ilyen beruházások gyors megvalósítása érdekében az azonnali jogvédelem alóli kivételek körének bővítése az építésügyi vagy környezetvédelmi hatósági eljárásokban. A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 50. § (6) bekezdése a honvédelmi és katonai célú építmények, ingatlanok működési és védőterületeik kijelölésével kapcsolatban jelenleg is kivételt állapít meg az azonnali jogvédelem tekintetében.

89–91. §

Tekintettel az Infotv. 27. § (5) bekezdésében foglalt – az adatok nyilvánosságának korlátozására vonatkozó – rendelkezésekre, a keletkezésétől számított tíz évig nem nyilvános

- a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet,
- a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet,
- a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet,
- az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 180/2022. (V. 24.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet,
- az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása és kezelése érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 424/2022. (X. 28.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet,
- a járványügyi készültség bevezetéséről szóló 283/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet szerinti járványügyi készültség, valamint
- a 2019–2022 években az egészségügyről szóló törvény szerinti egészségügyi válsághelyzet

ideje alatt létrehozott Operatív Törzs – ideértve annak munkacsoportját is – feladat- és hatáskörébe tartozó döntés meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített, a döntés megalapozását szolgáló adat, így különösen az Operatív Törzs döntését előkészítő jegyzetben, feljegyzésben, beszámolóban, jelentésben, jegyzőkönyvben rögzített ilyen adat.

92–95. §

A jelentős térítésmentes kibocsátási egység-kiosztásban részesülő létesítmény üzemeltetőjét érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 320/2023. (VII. 17.) Korm. rendelet rendelkezéseit ülteti át, törvényi szintre emelve a tranzakciós díjra és a szén-dioxid kvóta adóra vonatkozó rendelkezéseket.

A törvény meghatározza, hogy ki minősül jelentős térítésmentes kibocsátási egység-kiosztásban részesülő üzemeltetőnek. A törvény rendelkezik arról is, ha az üzemeltető több létesítménnyel rendelkezik. Ezzel biztosítja, hogy a további rendelkezések kizárólag azokra a létesítményekre és üzemeltetőikre vonatkozzanak, amelyek jelentős volumenű kibocsátással és kibocsátási egység-kiosztással bírnak. A több létesítményt üzemeltető szereplők esetében külön szabályokat ír elő az egyes létesítmények kibocsátási és kiosztási adatai összesítésére, ezzel elősegítve a pontos jogosultsági vizsgálatot.

A törvény meghatározza a szén-dioxid kvótaadó adóalanyát, mértékét, megfizetésével kapcsolatos szabályokat. Rendelkezik az adóelőlegekről, az éves végleges adó elszámolásáról, valamint a visszaigénylés lehetőségéről, ha az előlegek meghaladják az éves kötelezettséget. A szabályozás további elemeként szerepel egy jogosultság az adóalap 50%-os csökkentésére, amennyiben az adóalany teljesíti az előírt működési, kapacitás- és hatékonysági feltételeket.

A törvény bevezeti a kibocsátási egységek átvezetéséhez kapcsolódó tranzakciós díjfizetési kötelezettséget. A tranzakciós díj alapja minden egyes kvóta-átadási tranzakció (pl. cégcsoporton belüli, vagy kereskedő, illetve egyéb személyek részére történő átadás esetén), melyek során a kvóták átadásakor (a Jegyzéken belüli átutalásakor) érvényes EEX tőzsdei árfolyama alapján meghatározott érték 15%-ával megegyező mértékű díj megfizetése került

előírásra. A díjfizetés alól mentesül a kötelező kvótavisszaadás Európai Bizottság felé történő teljesítése, valamint a lezárandó számlákról kezdeményezett tranzakció, ugyanakkor a Magyarországon több létesítményt üzemeltető vállalatok országhatáron belül teljesített tranzakciói nem. A törvény rögzíti a bejelentési, nyilvántartási és díjfizetési szabályokat, valamint az esetleges díjfizetés elmaradása esetén alkalmazandó eljárást. A díjak kezelése elkülönített módon történik, amely a hatóság kapcsolódó feladatainak finanszírozását szolgálja.

96–98. §

A törvény a rozsdaovezeti akcióterületekhez kapcsolódó veszélyhelyzeti szabályokról szóló 20/2024. (II. 8.) Korm. rendelet rendelkezéseit ülteti át a kijelölt rozsdaovezeti akcióterületek védelme érdekében. A rozsdaovezeti akcióterületek kijelölésének célja a kijelölt ingatlanok kármentesítése, revitalizációja és a településszövetbe történő integrálása. E célok elérésében jelentős gazdasági ösztönző hatása van a rozsdaovezeti akcióterületeken épült lakások értékesítéséhez kapcsolódó ÁFA kedvezménynek. Annak érdekében, hogy az ÁFA kedvezménnyel elérni kívánt cél hatékony legyen szükséges meghatározni olyan garanciális szabályokat, amelyek ellehetetlenítik az ingatlanspekulációval megvalósuló visszaélést. Az Alaptörvény 37. cikkének (1) bekezdésében foglalt elvek érvényesülése okán a rozsdaovezeti akcióterületté kijelölt ingatlan elveszíti a rozsdaovezeti akcióterületi minőségéhez kapcsolódó kedvezményeket, amennyiben az ingatlan többségi tulajdonosának személye vagy többségi tulajdonosi szerkezete megváltozik. Ehhez a többségi tulajdonos számára a rendelet bejelentési kötelezettséget ír elő, valamint annak elmulasztásához számos jogkövetkezményt kapcsol, továbbá a Magyar Államkincstár számára rendszeres ellenőrzési tevékenységet is előír, melynek eredményéről negyedévente jelentést kell készítenie az adópolitikáért felelős miniszter és a rozsdaovezeti akcióterületekkel kapcsolatos ügyekért felelős miniszter részére.

99–105. §

A sajtótermékek terjesztésének veszélyhelyzeti szabályairól szóló 210/2022. (VI. 14.) Korm. rendeletet ülteti át ideiglenesen.

2026. december 31-ig a sajtótermék árusítására jogosult, az árusítással kapcsolatos fülke, pavilon, épület, üzlet tulajdonosa vagy bérlője nem köteles közterület-használati hozzájárulást beszerezni, ha kizárólag olyan sajtóterméket árusít vagy terjeszt, amely az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktussal, illetve humanitárius katasztrófával, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárításával kapcsolatos közérdekű közleményt, tájékoztatást tartalmaz.

106–107. §

A törvény az egyes beruházási szabályok veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 541/2022. (XII. 22.) Korm. rendelet (továbbiakban: 541/2022. Korm. rendelet) rendelkezéseit ülteti át az állami fejlesztések finanszírozásának biztosítása érdekében.

Az állami magasépítési beruházások megvalósításáról szóló 2018. évi CXXXVIII. törvényt hatályon kívül helyezte az állami építési beruházások rendjéről szóló 2023. évi LXIX. törvény (továbbiakban: Ábtv.), így a Beruházási Ügynökség is megszűnt mint fogalom, utóbbi feladatait az állami beruházásokért felelős miniszter látja el. Az Ábtv. hatálya alá tartozó állami építési beruházások előkészítéséhez és megvalósításához biztosítandó központi költségvetési fedezetet az állami beruházásokért felelős miniszter irányítása alatt álló, a minisztérium fejezetétől elkülönülő, önálló költségvetési fejezetben kell megtervezni és elszámolni, így önálló beszámoló készítése kötelezettség előírásával.

A XLV. Állami beruházások fejezet európai uniós forrásait központi kezelésű előirányzaton szükséges kezelni, azonban az Áht. előírásai a beruházások finanszírozását az év végi elvonással és a visszaigénylésre vonatkozó eljárásrenddel veszélyeztethetik. Az 541/2022. Korm. rendelet rendelkezett arról, hogy a tárgyévét követő évben az államháztartásért felelős miniszter a fejlesztést finanszírozó kiadási előirányzatot a fel nem használt európai uniós forrás mértékéig módosíthatja. Az 541/2022. Korm. rendelet hatályon kívül helyezésével elveszik jogszabályi felhatalmazás arra, hogy az év végén a központi kezelésű előirányzatokról elvont uniós forrásokat visszakaphassa a fejezet kezelő minisztérium

Előzőek alapján a XLV. Állami beruházások fejezet tekintetében szükséges megteremteni a törvényi felhatalmazást az év végén fel nem használt és elvont uniós források visszafizetésére és a XLV. fejezet tekintetében önálló fejezetben történő tervezés, gazdálkodás, és önálló beszámoló készítésére vonatkozóan, így a törvényjavaslat ezen joghézag kiküszöbölését szolgálja.

108–109. §

A települési önkormányzat által meghatározott, a veszélyhelyzet során a személytaxi-szolgáltatás hatósági árának megállapításával kapcsolatos eltérő rendelkezésekről szóló 14/2023. (I. 25.) Korm. rendelet által megállapított szabályokat 2026. december 31. napjáig alkalmazni kell, tehát, ha a települési önkormányzat a személytaxi szolgáltatás díjszabását hatósági árként meghatározta, azt 2026. december 31. napjáig fenn kell tartania. A települési önkormányzat a hatósági ár mértékét megváltoztathatja, azonban, ha rögzített hatósági árat alkalmazott a személytaxi szolgáltatás díjszabása kapcsán, azt nem módosíthatja legmagasabb hatósági árra.

110. §

A törvény a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény eltérő alkalmazásáról szóló 362/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) rendelkezéseinek meghatározott ideig történő továbbalkalmazása érdekében állapítja meg törvényi szinten a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Kstv.) egyes rendelkezéseitől eltérő szabályokat.

A törvényjavaslat speciális szabályai olyan kisajátítási eljárásokra vonatkoznak, ahol a kisajátítandó – lakóháznak nem minősülő – ingatlan tulajdonosa, illetve az ingatlan kisajátítása kapcsán az egyéb kártalanításra jogosult személy elérhetetlen, mert feltehetően meghalt, a jogi személy jogutód nélkül megszűnt, illetve lakcímén, székhelyén nem található.

111–113. §

A kártalanításra jogosultak elérhetetlenségére tekintettel a rendelkezések a kisajátítási eljárás egyszerűsítését és gyorsítását szolgáló szabályokat írnak elő.

E szabályok értelmében a vételi ajánlatot elegendő hirdetményi úton közölni.

Ha a kisajátítást kérő a kisajátítási eljárást megelőzően elkészített – és a kisajátítási eljárásban felhasználható – előzetes szakvéleményt is csatol, akkor a Kstv. 75 napos ügyintézési határideje 45 napra csökken.

E sajátos kisajátítási eljárásban tárgyalás tartására csak az ügyfél (ügygondnok) kérelmére kerül sor. Arra az esetre, ha ilyen kérelem nem kerül benyújtásra, a javaslat megállapítja a tárgyalás mellőzése esetén alkalmazandó szabályokat.

Abban az esetben, ha a kisajátítást kérő a szakvéleményben meghatározott kártalanítást a kisajátítási hatóságnál letétbe helyezi, a Kstv.-ben szabályozott – 2 hónapos, illetve építmény nélküli ingatlan esetében 1 hónapos – birtokba bocsátási határidő helyett az ingatlan birtokának átadása a kisajátítási határozat véglegessé válásával egyidejűleg válik esedékessé, és ezzel egyidejűleg esedékes a kisajátítási határozatban meghatározott kártalanítás teljes összegű kifizetése is.

114. §

A 362/2023. Korm. rendeletet a hatálybalépését követően indult kisajátítási eljárásokban kellett alkalmazni. Erre is figyelemmel a törvényi szintre emelt szabályok folyamatban lévő ügyekben való alkalmazását elrendelő átmeneti rendelkezés értelmében a Fejezet előírásait akkor kell alkalmazni a Fejezet hatályba lépésekor folyamatban lévő ügyekben, ha az eljárás a 362/2023. Korm. rendelet hatálybalépését követően indult.

115–118. §

A közszolgáltatások ellenértékének rendezésével kapcsolatos szabályokról szóló 254/2024. (VIII. 22.) Korm. rendelet által megállapított szabályokat 2026. december 31-ig alkalmazni kell. A törvény szerint egy önkormányzati megrendelő állami gazdasági társasággal részben vagy egészben közfeladat ellátására kötött szerződésből származó tartozását az állami adó- és vámhatóság adók módjára hajtja be, ha a tartozás jogosultja e célból

az állami adó- és vámhatóságot megkeresi és a rendelkezésben meghatározott egyéb feltételek is fennállnak. Célja a közszolgáltatások működésének fenntartása, a közpénzekkel történő hatékony gazdálkodás. Az állami gazdasági társaságok működtetése közvetlenül vagy közvetetten közpénzből történik, így kintlévőségeik közvagyonnal összefüggő követelésnek minősülnek. Ha ezek nem hajthatók be hatékonyan, az közszolgáltatás-kiesést vagy költségvetési terhet okozhat az államnak, illetve sérelemmel járhat akár az önkormányzati közfeladat-ellátásban is, ezért e két szereplő viszonyát szabályozzák a rendelkezések.

119–122. §, 2. melléklet

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvénytől eltérő veszélyhelyzeti szabályként bevezetett, a kiegészítő bányajáradékról szóló 404/2021. (VII. 8.) Korm. rendelet célja volt az építőipari nyers- és alapanyagok árszínvonalának kedvezőtlen alakulásának az ellensúlyozása, a gazdaságvédelem érdekében, a közegészségügyi célú állami magasépítési beruházások finanszírozására alkalmazott, központi adóként működő közteher formájában. Figyelemmel arra, hogy a jogintézmény beváltotta a célját, és működése támogatta a gazdaság védelmét, szükséges a veszélyhelyzeti kormányrendelet törvényi szintű szabályozást igénylő rendelkezéseinek megalkotása.

123. §

A veszélyes üzemek villamosenergia- és földgáz ellátásával kapcsolatos egyes veszélyhelyzeti intézkedésekről szóló 268/2024. (IX. 10.) Korm. rendelet villamosenergia ellátást érintő szabályainak kivezetése.

A veszélyes üzemek villamosenergia- és földgáz ellátásával kapcsolatos egyes veszélyhelyzeti intézkedésekről szóló 268/2024. (IX. 10.) Korm. rendelet jelenleg hatályos 3. § (6) bekezdése a vételezők felhasználóvá válása kapcsán azt írja elő, hogy a vételezők 2024. október 31-éig kialakítják az elszámolási mérésre alkalmas mérőhelyet.

Tekintettel arra, hogy a legtöbb esetben a mérőhely kialakításának elmaradása a vételezőknek nem felróható, indokolt a mérőhely kialakítására előírt határidő törvényben történő további, 2025. augusztus 1-ig napjáig történő meghosszabbítása.

124. §

Hatályba léptető rendelkezések.

125. §

Sarkalatosságról szóló rendelkezés.

126. §

Az Európai Unió jogának való megfelelésről való rendelkezések.

127–128. §, 140–141. §, 149–150. §

Az 541/2022. Korm. rendelet rendelkezik jelenleg arról, hogy a közlekedési infrastruktúra fejlesztéshez szükséges ingatlanok az ágazati jogszabályokban foglalt szabályozással ellentétben nem a minisztérium vagyonkezelésébe, hanem a tulajdonosi joggyakorlása alá kerülnek. Az 541/2022. Korm. rendelet hatályon kívül helyezésével elveszik a jogszabályi felhatalmazás arra, hogy a beruházás megvalósításához szükséges ingatlanok közvetlenül a minisztérium tulajdonosi joggyakorlása alá kerüljenek. Így a törvény az 541/2022. Korm. rendelet rendelkezéseinek átültetését szolgálja az ágazati jogszabályokba, továbbá a beruházáshoz szükséges állami tulajdonban álló ingatlanok, ingatlanrészek tekintetében eljárásrendi részletszabályokat állapít meg.

129–131. §

A törvény célja annak lehetővé tétele, hogy a Magyar Exporthitel Biztosító Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: MEHIB Zrt.) a Magyar Export-Import Bank Részvénytársaságról és a Magyar Exporthitel Biztosító Részvénytársaságról szóló 1994. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Exim törvény) alapján az állam készfizető kezessége mellett jelenleg nyújtható biztosításokon és viszontbiztosításokon túl további kárbiztosítást is tudjon

nyújtani ugyancsak állami készfizető kezességgel a veszélyhelyzet megszűnését követően is, valamint hogy a Magyar Export-Import Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság egyedi kormánydöntés mellett, kötvényjegyzés útján is tudjon finanszírozást nyújtani a központi költségvetés készfizető kezességvállalásával.

A törvény a MEHIB Zrt. által nyújtható biztosítások és viszontbiztosítások körét bővíti az egyéb kárbiztosításokkal (például vagyonbiztosítás, felelősségbiztosítás), továbbá a 3. § (2) bekezdésében meghatározott biztosítási célok közé beépíti a Magyarország ellátásbiztonságához kapcsolódó ügyleteket.

A törvény továbbá rögzíti, hogy a Magyarország ellátásbiztonságához kapcsolódó biztosításokat, illetve viszontbiztosításokat is állami készfizető kezességvállalás biztosítja, valamint a fentiekhez kapcsolódó egyéb szövegpontosítást, illetve kiegészítést tartalmaz.

132. §

A különleges földgázkészlet esetében is szükséges annak kimondása, hogy mentes bírósági végrehajtás alól.

133. §

A földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény 141/L. § (1) bekezdése szerinti elhatárolást végrehajtó gazdasági társaság meghatározó szerepet tölt be hazánk földgázszükségletének kielégítésében, ezért indokolt biztosítani számára a beszerzéshez szükséges pénzforrások feletti rendelkezést.

134. §

Felhatalmazó rendelkezések.

135. §

A törvény célja az ukrajnai válsággal összefüggően menekülőnek minősített személyek részére nyújtott egészségügyi ellátási adatok folytonosságának biztosítása.

Az ukrajnai válsággal összefüggő egyes, az egészségügyi ellátást érintő adatkezelési kérdésekről szóló 171/2022. (IV. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 171/2022. Korm. rendelet) alapján a menekülőnek minősített személyek részére az adataik rögzítése és ezáltal történő megismerése céljából az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér működtetője technikai azonosítót hozott létre, amelyben a menekültügyi státuszt igazoló okmány alapján kerültek rögzítésre. A technikai azonosítóval a veszélyhelyzet megszűnését követően is biztosítható ezen személyek egészségügyi ellátásából eredő adatainak további megismerése és jogszerű kezelése, illetve amennyiben a személy későbbiekben biztosítási jogviszonyt és így Társadalombiztosítási Azonosító Jelet (a továbbiakban: TAJ szám) szerzett, úgy a technikai azonosító és a TAJ szám összekötésével a korábbi és a további ellátások adatainak megismerése és összekapcsolása.

A fentiek alapján a 171/2022. Korm. rendeletben meghatározott technikai azonosító fenntartása és az abban tárolt adatok kezelése továbbra is szükséges az egészségügyi adatok folytonosságának biztosítása érdekében.

136. §

A jogszabályi összhang megteremtése miatt szükséges a hatályvesztés, mely nem jelenti a szóban forgó kedvezmények megszűnését, ugyanis azok a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvénybe (a továbbiakban: Vet.) kerülnek egyidejűleg át.

137. §

A veszélyhelyzet ideje alatt a Kormány számos intézkedést hozott az élelmiszer-infláció csökkentése, és ezáltal a fogyasztók védelme érdekében. Ezen intézkedések közé tartozik az élelmiszer-infláció csökkentése érdekében szükséges intézkedésekről szóló 1/2024. (I. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 1/2024. Korm. rendelet), amely bevezette meghatározott előrecsomagolt termékek esetében a gyártó által korábban gyártottakhoz képest új, kisebb kiserelési egység forgalomba hozatalához kapcsoló tájékoztatási kötelezettséget.

Az 1/2024. Korm. rendelet 2024. januári elfogadása óta eltelt időszak tapasztalatai alapján az intézkedés beváltotta a hozzá fűzött reményeket, ezért indokolt ezeket a szabályokat a veszélyhelyzet megszűnését követően is fenntartani.

A kiszerezéscsökkentés kapcsán bevezetett, a kereskedőt, a gyártót, valamint a termék első magyarországi forgalomba hozóját és a nagykereskedőt terhelő tájékoztatási kötelezettségek betartásának az ellenőrzése és szankcionálása továbbra is a fogyasztóvédelmi hatóság hatáskörébe tartozik. A veszélyhelyzet idején bevezetett, a kiszabható bírság mértékére vonatkozó előírásokat – érdemben változatlanul – a fogyasztóvédelmi törvény fogja tartalmazni.

138–139. §

A törvény a déli határnál található elhagyatott járművekkel kapcsolatos intézkedésekről szóló 503/2023. (XI. 15.) Korm. rendelet rendelkezéseit ülteti át az elhagyott járművek elszállításának biztosítása érdekében, a közrend, a közbiztonság, valamint a közlekedésbiztonság hatékonyabb védelmét szolgálja, és jogalapot teremt a jogellenes célokra használt vagy elhagyott járművekkel kapcsolatos eljárásra ott, ahol az az általános jogi keretek között nem, vagy csak korlátozottan lenne biztosított.

A törvény célja, hogy egyértelművé tegye: ha jogszabály másként nem rendelkezik, a közterület-felügyelő jogosult a közterületen szabálytalanul elhelyezett jármű eltávolítására, amennyiben az a közúti forgalom vagy a közbiztonság szempontjából veszélyt jelent. E rendelkezés megerősíti a közterület-felügyelet mozgásterét olyan esetekben, amikor a gyors és hatékony beavatkozás szükséges az élet- és vagyonbiztonság megóvása érdekében.

A 139. § keretében beiktatásra kerülő 20/A. § megalkotását a közrend fenntartásának speciális igényei indokolják azon településeken, ahol a határon átnyúló bűncselekmények – különösen az embercsempészet – elleni fellépés hatékonyabb intézményi megoldásokat tesz szükségessé. A rendelkezés lehetővé teszi a Kormány számára, hogy rendeletben kijelölt településeken külön hatósági eljárási rendet alkalmazzon, amelyben a feladatokat a kijelölt kormányhivatal látja el kizárólagos illetékességgel (a továbbiakban: hatóság).

A szabályozás rendezi a jellemzően hatósági jelzéssel nem rendelkező, elhagyott vagy feltételezhetően bűncselekményhez köthető járművek problémáját, amelyek gyakran nemcsak közterületeken, hanem el nem kerített magánterületeken is megjelennek. Az ilyen járművek jogszerű eltávolítása eddig joghézagba ütközött. Az új szabályozás egyértelművé teszi, hogy ezek a területek a jogértelmezés szempontjából közterületnek minősülnek, így a hatóság eljárása ezen területekre is kiterjed.

A hatóság számára előírt értesítési kötelezettség, a négy napos türelmi idő, valamint a jármű azonosításának biztosítása (alváz- és motorszám felkutatása) megfelelő garanciát nyújt az érintettek jogainak védelmére. Ugyanakkor a három hónapos birtokbavételi határidő és a kilenc hónapos jelentkezési időtartam egyértelmű kereteket biztosítanak a járművek elszállítása és hasznosítása vonatkozásában, figyelemmel a közterületek tehermentesítésének és a közbiztonsági szempontoknak az elsődlegességére.

A költségviselésre vonatkozó rendelkezések [(11) és (12) bekezdés] jogbiztonsági szempontból különösen jelentősek, mivel lehetőséget biztosítanak arra, hogy az elszállítás és tárolás költségeit ne szükségképpen az üzembentartó, hanem – igazolt esetben – a jármű tényleges használója viselje. Az eredeti teljes bizonyító erejű magánokirat követelménye biztosítja, hogy csak valós és hitelt érdemlő jognyilatkozat alapján kerülhessen sor a költségátterhelésre.

142–143. §

A törvény a villamosenergetikai beruházások előkészítésével és megvalósításával összefüggő szabályok veszélyhelyzet ideje alatti eltérő alkalmazásáról szóló 22/2023. (I. 31.) Korm. rendelet rendelkezéseit ülteti át. A régészeti előírások enyhítése, alkalmazhatósága a hálózatfejlesztési beruházásokban több hónap gyorsítást jelent. A 132 kV-os vagy annál nagyobb feszültségű vezetékek építéséhez kapcsolódó földmunkák esetében a régészeti dokumentáció készítése kötelezettsége lecsökkent, ami gyorsíthatja a kivitelezést.

144. §

A megújuló energiaforrások alkalmazására való átállás nemcsak a veszélyhelyzet időszaka alatt fontos, ezért indokolt a veszélyhelyzet ideje alatt a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvénnyel kapcsolatos egyes rendelkezésekről szóló 293/2022. (VIII. 9.) Korm. rendeletben foglalt, a napelemes rendszerek telepítéséről szóló szabályok fenntartása, beépítése a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvénybe (a továbbiakban: Tht.). A törvényben egyértelműen rögzítésre kerül, hogy a beruházás a közgyűlésen egyszerű többséggel is megszavazható, továbbá a törvény meghatározza a napelemes rendszerek telepítésének alapvető feltételeit. A rendszer telepítéséről, illetve a rendszerrel kapcsolatos egyéb kérdésekről külön is dönthet a közgyűlés. Ha a rendszer telepítése a távhőszolgáltatást nem érinti, akkor nincs szükség a távhőszolgáltató jóváhagyására.

145. §

A közgyűlés általi döntéshozatal hatékony és eredményes lebonyolításához nagymértékben hozzájárulhat az, ha az érintettek szavazatukat – személyes megjelenés helyett – elektronikus eszköz igénybevételével is leadhatják. Erre tekintettel indokolt a veszélyhelyzet ideje alatt egyes szervezetek működésére vonatkozó, továbbá egyes közigazgatási eljárási szabályok megállapításáról szóló 146/2023. (IV. 27.) Korm. rendeletben foglalt, elektronikus hírközlő eszköz igénybevételével történő szavazás lehetőségét biztosító rendelkezés fenntartása és beépítése a Tht.-be.

146–148. §

A kisereléscsökkentéshez kapcsolódó kötelezettségek érdemben változatlanul, továbbra is fogyasztóvédelmi rendelkezésekként, a kereskedelemről szóló törvényben élnek tovább.

A kereskedő továbbra is köteles a termék kereskedő általi, üzletben vagy bevásárlóközpontban történő forgalmazásának megkezdésétől számított 2 hónapig az érintett termék kapcsán feltüntetni a kiserelés változására utaló figyelemfelhívó tájékoztatást, ha egy adott termék esetén, a 2020. január 1. és 2023. július 1. között a gyártó által gyártottakhoz képest új, kisebb kiserelési egység kerül forgalomba hozatalra. Ezt az előírást kell alkalmazni abban az esetben is, ha az érintett termék forgalomba hozatalára 2023. július 1. és 2024. február 1. között került sor, és a terméket a kereskedő továbbra is forgalmazza.

Az előírt figyelemfelhívó tájékoztatás tartalmát és formáját a jövőben is miniszteri rendelet határozza meg.

151. §, 201. §, 205–209. §, 214–216. §, 237–238. §

A veszélyhelyzet ideje alatt az külföldi állampolgárságú elítélt, akit embercsempészet büntette vagy annak előkészülete miatt ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre és ki is utasították, az embercsempészet bűncselekmény miatt elítéltek reintegrációs őrizetéről szóló 148/2023. (IV. 27.) Korm. rendeletben meghatározott feltételek teljesülése esetén a szabadságvesztés még végrehajtásra váró része reintegrációs őrizetté változik. Az elítélt ehhez társuló kötelezettsége, hogy a reintegrációs őrizet kezdetének megállapítását követő 72 órán belül hagyja el Magyarország területét. E speciális reintegrációs őrizet végrehajtásának helye az elítélt Magyarországot megelőző, korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti állam területe, vagy ha az nem ismert, az állampolgársága szerinti állam területe.

A Büntető Törvénykönyvet érintő módosítás kiterjeszti az embercsempészetre a szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének speciális esetkörét, miszerint határázár tiltott átlépése (352/A. §), a határázár megrongálása (352/B. §), a határázárral kapcsolatos építési munka akadályozása (352/C. §), esetén az öt évet meg nem haladó szabadságvesztés végrehajtása próbaidőre felfüggeszthető. Az embercsempészet esetén is kötelező – a törvényben meghatározott kivételekkel – a kiutasítás elrendelése. A felfüggesztés próbaidejének tartama ez esetekben két évtől tíz évig terjedhet, de nem lehet rövidebb a kiszabott kiutasítás tartamánál. Ez a jogintézmény megfelelő visszatartó erővel bír, hiszen újabb bűncselekmény elkövetése vagy a Magyarországra történő visszatérési tilalom megszegése esetén az elítélttel szemben a szabadságvesztés végrehajtását rendeli el a bíróság.

A Be. 836/A–B. §-ok bevezetésével a feltételes ügyészi felfüggesztés speciális esete jön létre, amely hasonló vonásokat mutat a büntethetőséget megszüntető egyéb okkal összefüggő feltételes ügyészi felfüggesztéssel (Be. 417. §).

Az új esetkör feltételrendszerét illetően is irányadó – szemben a Be. 416. §-ában szereplő általános feltételes ügyészi felfüggesztéssel –, hogy nem a gyanúsított magatartásában bekövetkező általános változásokat szükséges mérlegelni, és az intézmény nem is ezekre irányul, hanem célzottan a gyanúsított büntethetőségének a megszűnését eredményező ok kiváltását, jelen esetben a Be. 836/B. §-nak megfelelő távozását és távolmaradását.

A törvény alapján a Be. 836/B. § (1) bekezdése tartalmazza a büntethetőség megszűnésének a feltételeit, biztosítva, hogy az eljárás kizárólag akkor szűnjön meg, ha a gyanúsított valóban távozik Magyarországról és távol is marad. A megszüntető ok alóli kivételek tekintetében külön kiemelés érdemel, hogy a feltételes ügyészi felfüggesztés konszenzuális jellegéből fakadóan a határozattal szembeni jogorvoslat esetén folytatni kell az eljárást, továbbá akkor is, ha a gyanúsított akár visszatérés nélkül is Magyarország joghatóságába tartozó bűncselekményt követne el.

Az egyes büntetés-végrehajtást érintő rendelkezések eltérő alkalmazásáról szóló 3/2023. (I. 12.) Korm. rendelet 15. §-a szerinti felhatalmazás alapján kiadott, a veszélyhelyzet ideje alatt egyes büntetés-végrehajtási szabályok eltérő alkalmazásáról szóló 6/2023. (II. 21.) BM rendelet vezette be a szabadságvesztés végrehajtása körében az otthonápolási őrizet jogintézményét. A jogintézmény a bevezetése óta eltelt időszak tapasztalatai alapján betölti célját, ezért célszerű annak kisebb pontosításokkal történő átvétele a rendes jogrendi szabályozásba.

A törvény pontosítja az otthonápolási őrizet elrendelhetőségét megalapozó feltételeket, miszerint az elrendelésre akkor kerülhet sor, ha az elítélt súlyos, prognosztizálhatóan visszafordíthatatlan krónikus betegségben szenved, az alapvető szükségleteinek kielégítésére önállóan képtelen, mindennapi életvitelében folyamatos segítségre, ápolásra szorul, és van olyan személy, aki írásban tett nyilatkozatban vállalja a gondozását, továbbá nem áll fenn esetében kizáró ok.

A törvény átveszi a jelenlegi szabályozásban meghatározott két kizáró okot, miszerint az otthonápolás őrizet nem alkalmazható, ha az elítélt erőszakos többszörös visszaeső vagy életfogytig tartó szabadságvesztést tölt.

A 6/2023. (II. 21.) BM rendelet 2. §-a kizárólag gondatlan bűncselekmény miatt elítéltek esetében teszi lehetővé a reintegrációs őrizetben letölthető tartamnak a megnövelését, legfeljebb a kiszabott szabadságvesztés időtartamának felére. A törvény a reintegrációs őrizetben tölthető idő megemelésével kedvezőbb lehetőséget biztosít a visszaeséskedésre, oly módon, hogy az általános büntetési célok érvényesülését sem veszélyezteti, hiszen ezen elítélti kör személyében nem jelent komoly veszélyt a társadalomra.

152. §

A Vet. módosítása egyes különleges jogrendi előírások normál jogrendben történő áttemeléséről rendelkezik annak érdekében, hogy ezzel a villamosenergia ágazati szabályozás folyamatosságát és az egységes jogalkalmazást segítse elő. A törvény célja olyan veszélyhelyzeti kormányrendeleti szabályoknak törvényi szintre emelése, amelyek gyakorlati alkalmazása túlmutat veszélyhelyzeti jellegükön, így indokolt azokat normál jogrendben szabályozni az átláthatóbb jogi szabályozás megteremtése érdekében. Átmeneti rendelkezések is megalkotásra kerülnek. Fentieken túl a Vet. egyes felhatalmazó rendelkezései és értelmező rendelkezései kerülnek módosításra és kiegészítésre, hogy a végrehajtási rendeletek új előírásaival való összhang megteremthető legyen.

Az egyes egyetemes szolgáltatási árszabások meghatározásáról szóló 259/2022. (VII. 21.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 259/2022. Korm. rendelet) 2. § (1) bekezdésében, valamint a veszélyhelyzet ideje alatt az egyetemes szolgáltatásra jogosultak körének meghatározásáról szóló 217/2022. (VI. 17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 217/2022. Korm. rendelet) 2. § (1) bekezdésében foglaltak szerint módosítja a Vet.-et.

A kedvezményes sávhatárok a rezsivédelem vívmányainak fenntartását biztosítják.

A veszélyhelyzet idején a villamosenergia-ellátás folyamatos biztosítása érdekében szükséges villamosenergia-termelő kijelöléséről szóló 754/2021. (XII. 22.) Korm. rendelet kivezetése, valamint a rendszerbiztonsági szolgáltatót kijelölő új kormányrendelet miatt szükséges értelmező rendelkezések beépítése.

A villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény veszélyhelyzet idején történő eltérő alkalmazásáról szóló 382/2023. (VIII. 14.) Korm. rendelet kivezetése, valamint az új kormányrendelet (az úgynevezett METÁROLÓ pályázat) miatt szükséges értelmező rendelkezések beépítése.

153. §

A veszélyhelyzet idején a villamosenergia-ellátás folyamatos biztosítása érdekében szükséges villamosenergia-termelő kijelöléséről szóló 754/2021. (XII. 22.) Korm. rendelet kivezetése, valamint a rendszerbiztonsági szolgáltatót kijelölő új kormányrendelet szabályozási lába a Vet.-ben.

154. §

Kodifikációs pontosítás, az új kormányrendeletre történő hivatkozás feltüntetése a veszélyhelyzet idején a villamos energia és földgáz egyetemes szolgáltatás változatlan feltételek szerinti nyújtását biztosító rezsivédelmi szolgáltatásról szóló 289/2022. (VIII. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 289/2022. Korm. rendelet) helyett.

155. §

Az alcím címének kodifikációs módosítása.

156. §

A Vet. 170. § (1) bekezdés 42. pontja és (5) bekezdés 16. pontja szerinti felhatalmazó rendelkezést megalapozó tartalmi rendelkezések beépítése, amelyek a zöldenergia tárolásának fontosságára tekintettel szükségesek.

157. §

A 217/2022. Korm. rendelet, valamint a 289/2022. Korm. rendelet kivezetése miatt szükséges rendelkezések és módosítások beépítése a Vet.-be.

A rezsicsökkentés fenntartását biztosító, valamint az egyetemes szolgáltatás igénybevételének feltételeit pontosító rendelkezések.

158. §

Az egyetemes szolgáltatással kapcsolatos, a veszélyhelyzet során megalkotott tartalmi kiegészítések átvezetése a normál jogrendbe, pl. lakossági fogyasztónak minősülő kedvezményezett körök felsorolása.

A rezsivédelmi szolgáltatás egyetemes szolgáltatás keretében történő elhelyezését előíró rendelkezések.

159. §

A villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 221/2022. (VI. 21.) Korm. rendeletben foglaltak szerint módosítja a Vet.-et. Különbség, hogy egyedi kormánydöntés nem szükséges, és az általános közigazgatási eljárásról szóló 2016. évi CL. törvény alkalmazható. A MAVIR Zrt. és a HUPX Zrt. nemzetközi terjeszkedés céljából létrehozott ADEX néven egy régiós áramtőzsdét szlovén és szerb részvétellel, aminek következtében új tulajdonosi összetételek jöttek létre a HUPX és az ADEX esetében. Ennek következtében szükséges a Vet.-ben meghatározott tulajdonosi korlátok alóli kivételek körét három új esetkörrel bővíteni.

160. §

A törvény a fogyatékossgal élő személyek gyógyászati segédeszközei kapcsán a többletkedvezmény biztosításához szükséges különleges személyes adat kezelése lehetőségét és annak célhoz kötöttségét írja elő az egyetemes szolgáltatás és a villamosenergia ellátás körében, valamint meghatározza az adatok körét és az adatkezelés végső dátumát. A fogyatékossga vonatkozó különleges személyes (szenzitív) adatok kezelése, ellenőrzése a kedvezményjogosultságot elbíráló kormányhivatal feladatköre, de az adatokat – a jelen törvényben szereplő felhatalmazás alapján végrehajtási rendeletben foglaltak szerint – a hatóság átadja a villamosenergia-kereskedő részére, aki kezelni fogja ezeket a különleges személyi adatokat. A rendelkezéssel biztosítható a gördülékeny adatcsere és adatkezelés a kormányhivatal és a villamosenergia-kereskedő (egyetemes szolgáltató) között.

161–163. §

A villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény és a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 360/2023. (VII. 31.) Korm. rendelet kivezetése. Az energiaügyi miniszter által delegált tag szavazati joggal történő részvételének és közreműködésének biztosítása a szabályzati bizottságok működésében.

164. §

A Vet. 141. §-ának módosítása a törvény belső koherenciáját szolgálja, és a hatósági árra vonatkozó kodifikációs jellegű egységesítés teszi szükségessé.

165. §

A 217/2022. Korm. rendelet 2. § (1) és (2) bekezdésében, valamint a 259/2022. Korm. rendelet 2. § (1)–(3) bekezdésben foglaltak szerint módosítja a Vet.-et.

Kiegészítések a rezsivédelem vívmányainak megőrzése érdekében. A kedvezményes lakossági és mikrovállalkozási sávhatárok és a versenypiaci ár meghatározására vonatkozó előírások kivezetése.

Az ár meghatározása és az árszabások jóváhagyása a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal feladata.

166. §

Felhatalmazó rendelkezések megalkotása annak érdekében, hogy

- (1) a Kormány rendeletben szabályozhassa
 - az egyetemes szolgáltatás és a rezsivédelmi szolgáltatás részletszabályait,
 - a megújuló energiaforrásból nyert villamos energia felhasználását elősegítő kötelező átvételi,
 - rendszer és a prémium típusú támogatási rendszer mellett a villamosenergia-tárolók bevételkompenzációjának részletes szabályait,
 - a fogyasztékossgal élő fogyasztók gyógyászati eszközei energiafogyasztásának többletkedvezményeit,
 - a megújuló energiához kapcsolódó villamosenergia-tárolók bevételkompenzációja finanszírozásának részletszabályait;
- (2) a miniszter rendeletben szabályozhassa
 - az egyetemes szolgáltatáshoz kapcsolódó árszabályozás kereteit, árszabásokat, kedvezményezett kört,
 - az egyetemes szolgáltatás az egyetemes szolgáltató részére járó ellentételezés kiszámításának módszertanát és a különbözeti összeg felhasználásának részletes szabályait,
 - a megújuló energiaforrásokból és a hulladékból nyert energiával termelt villamos energia működési támogatásának, valamint a villamosenergia-tárolók bevételkompenzációjának a finanszírozásához szükséges pénzeszköz mértékének megállapítási módjára és megfizetésére vonatkozó részletes szabályokat;
- (3) a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal elnöke rendeletben szabályozhassa
 - a villamosenergia-tárolók bevételkompenzációja tekintetében a bevételkompenzáció kiszámításának részletszabályait, a bevételkompenzáció meghatározásához szükséges referencia nettó bevétel kiszámításának módját és az annak felülvizsgálatához kapcsolódó szabályokat, a bevételkompenzáció alkalmazásának feltételeire és elszámolására, valamint a bevételkompenzációra jogosult adatszolgáltatási kötelezettségének adattartalmára, teljesítésére és egyéb részleteire vonatkozó szabályokat,
 - a lakossági piaci árat és annak áralkalmazási feltételeit.

167. §

Átmeneti rendelkezések megalkotása.

A villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 526/2022. (XII. 16.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 526/2022. Korm. rendelet) kivezetése a Vet.-be annak

érdekében, hogy a veszélyhelyzetben megalkotott – és 2025. év során is módosult – előírások továbbra is alkalmazhatóak legyenek a 2022. és 2023. évi közzétételi eljárás során hálózati csatlakozási joghoz jutott beruházók esetében és a folyamatban lévő ügyekben.

Átmeneti rendelkezés megalkotása annak érdekében, hogy a felhatalmazás szerinti MEKH rendelet megalkotásáig a 2025. július 31-én alkalmazandó lakossági piaci árat lehessen alkalmazni.

168. §

Hatályon kívül helyező rendelkezés a jogszabályi koherencia biztosítása érdekében. Az egyetemes szolgáltatás egyes előírásai más jogforrási szinten lesznek meghatározva.

169. §

A törvény célja 259/2022. Korm. rendelet által veszélyhelyzeti jogkörben bevezetett lakossági sávhatár törvényi fogalmának rögzítése a miniszteri rendeleti – a nagycsaládosokat megillető földgáz árkedvezmények esetén kormányrendeleti – szintű delegálás rögzítésével egyidejűleg. Az egyetemes szolgáltatásra jogosult felhasználók és a lakossági fogyasztók egységes meghatározása érdekében a lakossági fogyasztó fogalma a módosítással szintén megváltozik.

170. §

A 217/2022. Korm. rendelet módosította az egyetemes szolgáltatásra jogosultak körét, elsődlegesen a mikrovállalkozások tekintetében, fogyasztás alapján. A 259/2022. Korm. rendelet a kedvezményes lakossági sávhatárok megállapítása mellett módosította az egyetemes szolgáltatásra jogosult lakossági fogyasztók körét is. A törvény célja az egyetemes szolgáltatásra jogosult felhasználók és a lakossági fogyasztók egységes szabályozása.

171. §

A törvény célja a kedvezményes lakossági és mikrovállalkozásokra vonatkozó sávhatárok bevezetése miatt az egyetemes szolgáltató ellenőrzési jogkörének megállapítása, illetőleg fenntartása végrehajtási rendeletben a veszélyhelyzet kivezetését követő időszakban.

172. §

A kedvezményes lakossági sávhatárok jogforrási szintjének változása miatt szükséges a módosítás.

173. §

A 289/2022. Korm. rendelet rögzíti az egyetemes szolgáltatókat ellátó földgázkereskedő által ellátandó rezsivédelmi szolgáltatást és az ahhoz kapcsolódó állami ellentételezést. A törvény célja az általános törvényi rendelkezések meghatározása, és a kormányrendeleti szintű felhatalmazás rögzítése. Az ellentételezést az 141/L. § szerinti elhatárolás alapján kell megállapítani.

174–175. §

A földgázellátásról szóló 2008. XL. törvény (a továbbiakban: Get.) első hivatkozásának pontosítása. A lakossági hatósági sávhatárok pontosítását elengedhetetlen volt a földgázellátásról szóló 2008. XL. törvényben is meghatározni. Cél a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvénnyel való összhang biztosítása, másrészt a rezsivédelem eredményeinek megtartása.

176. §

A 217/2022. Korm. rendelet és a 259/2022. Korm. rendelet előírásainak átvezetése a kedvezményes lakossági és mikrovállalkozási sávhatárok tekintetében. A kedvezményes lakossági sávhatár felett a lakossági fogyasztó versenypiaci költségeket tükröző áron, de nem a Get. 103. § szerinti hatósági áron vételezhet földgázt. E tekintetben a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal jogkörei bővülnek.

177. §

A veszélyes üzemek villamosenergia- és földgáz ellátásával kapcsolatos egyes veszélyhelyzeti intézkedésekről szóló 268/2024. (IX. 10.) Korm. rendelet a földgázellátás biztonságát garantáló, a felfüggesztő és a kijelölő határozatokhoz kapcsolódó biztosítékokat rögzít. A törvény célja a garanciák átvezetése, mivel egyes előírások eltérnek az általános közigazgatási rendtartástól.

178. §

Felhatalmazó rendelkezések megalkotása annak érdekében, hogy a Kormány rendeletben szabályozhassa

- az egyetemes szolgáltatás részletes szabályait, ezen belül a szolgáltatási terület és a legkisebb területi egység meghatározására, az egyetemes szolgáltatást igénybe vevő felhasználók garantált ellátásához szükséges források és tárolóban elhelyezett földgázkészlet mértékére és biztosítására, a nagycsaládosokat megillető kedvezményre vonatkozó rendelkezéseket, ideértve a miniszteri rendeletben meghatározott kedvezményes lakossági sávhatáron felül biztosított kedvezményes árú földgázmennyiséget, egyetemes szolgáltatás jogszerű igénybevételének ellenőrzését biztosító rendelkezéseket, az egyetemes szolgáltatást jogosulatlanul igénybe vevő felhasználóval szemben alkalmazandó jogkövetkezményeket, valamint a rezszivédelmi szolgáltatás részletszabályait,
- a 107. § (4) bekezdése alapján meghatározott kedvezményes lakossági sávhatárra való jogosultság igazolásának eljárási szabályait, az eljáró hatóságot, az egyetemes szolgáltató részére biztosított jogorvoslati lehetőségeket.

179. §

Felhatalmazó rendelkezések megalkotása annak érdekében, hogy a miniszter rendeletben szabályozhassa

- a kedvezményes lakossági sávhatárt a 35. § (2) bekezdését kivéve, a kedvezményes mikrovállalkozói sávhatárt, a kedvezményes lakossági sávhatárig és a kedvezményes mikrovállalkozói sávhatárig az egyetemes szolgáltatáshoz kapcsolódóan az árakat, a kedvezményes lakossági sávhatárra és többletmennyiségre vonatkozó egyedi szabályokat, az áralkalmazási feltételeket, az árszabályozás kereteit, a 107. § (4) bekezdése alapján meghatározott kedvezményes lakossági sávhatár jogszerű igénybevételének ellenőrzési folyamatát, jogosulatlanul igénybevétel esetén alkalmazandó jogkövetkezményeket,
- a felajánlás részletszabályait, a felajánlott földgázforrás árát, az igénybevételre jogosultak körét, a földgázforrás átadására vonatkozó rugalmassági szabályokat; a felajánlás keretében, a 141/A. § és a 141/J. § szerinti szerződések alapján értékesített földgázforrás mennyiségét és árát, valamint az ezen földgázforrásokhoz kapcsolódóan a rendszerhasználati és mobilgáz-finanszírozási költségek indokolt értékeihez képest megképződő többlet, vagy veszteség elszámolásának szabályait; a 141/A. §-ban és a 141/J. §-ban foglaltak megsértése, valamint a rendeletben meghatározott mennyiségtől való eltérés esetén alkalmazandó jogkövetkezményeket; a kapcsolt termelészervezet-átalakítási hozzájárulás és a kiegyenlítő hozzájárulás mértékét.

180. §

Felhatalmazó rendelkezések megalkotása annak érdekében, hogy a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal elnöke rendeletben szabályozhassa a versenypiaci költségeket tükröző árat és annak áralkalmazási feltételeit.

181. §

Átmeneti rendelkezés megalkotása annak érdekében, hogy a felhatalmazás szerinti MEKH rendelet megalkotásáig a 2025. július 31-én alkalmazandó versenypiaci költségeket tükröző árat lehessen alkalmazni. Egyrészt a Vet.-tel való összhangot, másrészt a lakossági sávhatárok helyes jogalkalmazását segíti elő a törvény.

182. §

Az energiaellátó fogalmi pontosítása az adóterhelés optimalizálását szolgálja.

183. §

A törvény célja az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Evt.) természetes felújításra vonatkozó és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) természetes felújulásra vonatkozó szabályai összhangjának megteremtése. Tekintettel a Tvt. 33. § (6) bekezdésében foglaltak által felkínált mérlegelési lehetőségekre, az erdő sarjztatásos felújítása alkalmazásakor a Tvt.-ben foglalt szabályozást – területi felső korlát felállításával – szigorítja.

184. §

a) *pont:* A szövegcsérés rendelkezés – tarvágás esetén – a nem gazdasági rendeltetésű erdőkben is megteremti a sarjztatás alkalmazhatóságát tulajdonformától függetlenül, mivel a sarj eredetű fák több mikroélőhelyet biztosítanak, mint a mag eredetűek, továbbá a sarjztatás az erdő gyorsabb megújulását segíti nem csak a Natura 2000, tájképvédelmi vagy közjóléti, de a természetvédelmi rendeltetésű erdők esetén is. A törvény egyben egyértelműsíti a sarjztathatóság eseteit is. Védett természeti területen a kezelési terv – a Tvt. 24. § (3) bekezdés b) pontja szerint – lehetővé teheti, vagy adott esetben előírhatja védett természeti értékek megőrzésének és erdei élőhelyek fenntartásának céljából az erdő sarjztatásos felújítását. A módosítással az Evt. ehhez a rendelkezéshez is illeszkedik, tehát – az Evt. 24. § (2) bekezdés a) pontjában és az Evt. 23. §-ában foglalt rendelkezések figyelembevételével – lehetővé teszi a sarjztatásos felújítást kifejezetten a természetvédelmi értékek és az erdei élőhelyek megőrzése céljából.

b) *pont:* A 41. § (1) bekezdésében foglalt, a tevékenység megkezdésének bejelentésére vonatkozó határidő módosítását a bürokráciacsökkentés indokolja. A bejelentéshez további erdészeti vagy természetvédelmi engedélyezési eljárás nem kapcsolódik. Az eljáráshoz 14 napot azonban indokolt biztosítani, tekintettel arra, hogy az erdőtervben szerzett jog szerinti tevékenységet az Evt. előírása szerint több esetben az erdészeti hatóságnak feltételhez kell kötnie (így kiemelten az erdőfelújítási biztosíték előírásának eseteit), és az erről szóló közlésének célszerűen meg kell érkeznie az erdőgazdálkodóhoz a fakitermelés megkezdése előtt.

185. §

A klímaváltozás jelenleg is érzékelt és a jövőben várható hatása miatt az elmúlt néhány száz évben természetesen kialakult és mesterségesen létrehozott erdőkben egyaránt elengedhetetlenek a mesterséges beavatkozások is, így a természetközeli erdeinkben is indokolt a természetes folyamatok mesterséges felgyorsítása és a sarjztatás lehetőségének megteremtése. A már most vagy várhatóan pusztuló erdeinkben reziliens és klímarezisztens származású őshonos fafajok elegyítésére, esetlegesen egyes esetekben a teljes állomány cseréjére akkor is szükség van, ha jelenleg éppen a rossz körülmények miatt ezek a fák jól teremnek és a magról ugyanaz a faállománytípus létrejöhetne. A természetközeli erdeink megújításának biztosabb eszköze a sarjztatás, különösen akkor, ha a mélyebbre került talajvíz elérésére a magról kelt csemetéknek nincs esélyük. E szakmai indokok alapján megalapozott a rendelkezés törlése, miszerint ha a termőhelynek megfelelő őshonos állományalkotó főfafajok mageredetű természetes felújításának feltételei adottak, ezt a felújítási módot kell alkalmazni.

186–187. §

A törvény a politikai szolgálati jogviszonyt és a kormányzati szolgálati jogviszonyt érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 185/2022. (V. 26.) Korm. rendelet politikai felsővezetőkre vonatkozó rendelkezéseivel egészíti ki a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvényt. Ennek keretében a törvény a Kormány által kijelölt szervet hatalmazza fel arra, hogy ellenőrizze a politikai felsővezetőket egy újabb állami foglalkoztatási jogviszony létesítése esetén terhelő visszafizetési kötelezettség teljesítését.

188. §

A törvény a 186–187. §-hoz kapcsolódó átmeneti rendelkezéseket tartalmaz.

189–191. §

A törvény az egyes államháztartási szabályoknak a veszélyhelyzet ideje alatt a Bethlen Gábor Alappal összefüggésben történő eltérő alkalmazásáról szóló 234/2023. (VI. 16.) Korm. rendelet rendelkezéseit ülteti

a Bethlen Gábor Alapból nyújtott támogatásoknak a támogatási szerződésben meghatározott eredeti céltól eltérő célú felhasználhatósága érdekében.

192–194. §

A törvény a nemzetiségi önkormányzat fenntartásában lévő köznevelési intézmény működése folyamatosságának biztosítása érdekében egyértelművé teszi, hogy ha az Nkt. 89/B. § (1) bekezdése szerinti körülmény

- a) országos nemzetiségi önkormányzat tekintetében áll fenn, akkor a nemzetiségi önkormányzat egyetértési nyilatkozata elmaradása esetén azt megadottnak kell tekinteni,
- b) helyi nemzetiségi önkormányzat tekintetében áll fenn, akkor helyette az országos nemzetiségi önkormányzat jár el.

A törvény ennek megfelelően biztosítja, hogy amennyiben valamely nemzetiségi önkormányzat működésének ellehetetlenülése esetén is biztosítva legyen a nemzetiségek képvisellete, ugyanakkor a gyermekek jogainak érvényesülése miatt az országos jelentőségű ügyek is haladjanak.

A törvény a fentiekén túl technikai pontosítást tartalmaz.

195–197. §

A hatályos szabályozás szerint, ha a nem állami fenntartású köznevelési intézmény fenntartója kerül súlyos finanszírozási zavarba, és a köznevelési intézményt nem képes fenntartani, úgy az állam felelőssége jelenleg az, hogy – amennyiben a köznevelési intézményt törölni kell a nyilvántartásból – a gyermekek, tanulók számára az új köznevelési intézményt kijelölje. A nemzetiségi önkormányzatú fenntartású köznevelési intézmények esetében azonban szükséges biztosítani azt, hogy azok nemzetiség jellege, összhangban az Alaptörvény XXIX. cikk (1) bekezdésében foglaltakra – a nemzetiségi önkormányzat fenntartójának esetleges működési zavara esetén is – fennmaradhasson.

Erre figyelemmel a veszélyeztetettség fennállása során a köznevelési intézmény nemzetiségi jellegének fennmaradása, illetve a köznevelési intézmény megszűnésének elkerülése érdekében az állam veszi át a fenntartói jogokat.

A törvény az ideiglenes védelemre jogosult tanulók oktatásához, illetve a tanárbéremelésre vonatkozó kormányrendeletre szükséges felhatalmazó rendelkezéseket is tartalmaz.

A törvény továbbá átmeneti rendelkezéseket állapít meg az új szabályokhoz.

198. §

Hatályon kívül helyező rendelkezés.

199. §

A törvény az egyes önkormányzati támogatásokkal kapcsolatos államháztartási szabályok veszélyhelyzet ideje alatti eltérő alkalmazásáról 478/2022. (XI. 24.) Korm. rendelet rendelkezésének törvényi szintre emelését tartalmazza azzal, hogy a támogatásra irányadó végső felhasználási határidő legfeljebb 2026. december 31-ig hosszabbítható meg.

200. §

A törvény célja, hogy az állami beruházások hatékonyabb megvalósítása érdekében kiegészítse a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (a továbbiakban: Vksztv.) 8. §-át olyan rendelkezésekkel, amelyek lehetővé teszik a víziközmű-rendszerek vagy azok elemeinek létrehozását – meghatározott feltételek mellett – az ellátásért felelős előzetes jóváhagyása alapján nem kizárólagosan az ellátásért felelős által. A törvény megteremti annak jogi lehetőségét, hogy a közérdekű beruházásokkal összefüggésben a szükséges víziközmű-fejlesztések ne ütközzenek tulajdonjogi vagy eljárásjogi akadályba, ugyanakkor garantálja, hogy az ellátásért felelős szerv a beruházás minden szakaszában érvényesíthesse szakmai, műszaki és fenntarthatósági szempontjait.

A 8. § új (1a) bekezdése rögzíti, hogy az ellátásért felelős jóváhagyásával az állami beruházásokért felelős miniszter, költségvetési szerv, valamint a beruházó is jogosult lehet víziközmű létrehozására irányuló beruházás

megvalósítására. A rendelkezés különösen az állami beruházásokhoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések (például közút-, vasút- vagy iparterület-fejlesztések) esetén biztosítja azt, hogy az ilyen beruházásokhoz szükséges víziközmű-rendszeri elemek – pl. bekötővezetékek, gerincvezetékek, szennyvíztisztító kapacitások – a beruházás részeként megépíthetők legyenek, akkor is, ha az adott beruházás nem az ellátásért felelős által valósul meg.

A megállapodás alapján történő megvalósítás lehetővé teszi, hogy az adott beruházó az érintett víziközmű elemeket vagy azok rendszerét az állam javára biztosítsa, így az állami vagy önkormányzati vagyongyarapodás a beruházással egyidejűleg megvalósulhat, miközben a közfeladat ellátásához szükséges műszaki háttér is létrejön.

A 8. § új (1b) bekezdése rendelkezik arról, hogy ezekre az alternatív módon megvalósított víziközmű-beruházásokra a víziközmű-fejlesztésre vonatkozó általános szabályokat kell alkalmazni. Emellett a bekezdés egyértelművé teszi, hogy az ilyen beruházások esetén a tulajdonjog – a víziközmű üzembe helyezésének időpontjában – automatikusan átszáll az ellátásért felelősre (tipikusan önkormányzatra vagy államra), biztosítva a tulajdonosi és üzemeltetői felelősség jogszerű rendezését, valamint az üzemeltetés hosszú távú fenntarthatóságát.

202. §

A törvény továbbra is fontos fenntartja azt a lehetőséget az EU ETS-ben, hogy ingyenes kiosztásban részesülhessenek azok az üzemeltetők, akiknek kvótatartozásuk áll fenn, azzal a feltétellel, hogy a kiosztott kvótamennyiségeket kötelesek a fennálló kvótavisszaadási kötelezettségükre fordítani. Ez a tagállami szabályozás megfelel a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az uniós kibocsátási egység-forgalmi jegyzék működése tekintetében történő kiegészítéséről szóló Bizottság (EU) 2019/1122 felhatalmazáson alapuló rendelet üzemeltetői számlákra vonatkozó folyamatban lévő módosításának céljával, biztosítva ezzel az európai uniós jogharmonizációt.

A törvény lehetővé teszi, hogy az üzemeltető a kibocsátási egységek kiosztására akkor is jogosult legyen, ha a kibocsátási egységek visszaadására irányuló kötelezettségének határidőre részben vagy egészben nem tesz eleget. Az így kiosztott kibocsátási egységekkel azonban nem rendelkezik szabadon, köteles azt a fennálló, kibocsátási egységek visszaadására irányuló kötelezettségének teljesítésére felhasználni.

203–204. §

A törvény egyértelműsíti, hogy a korábban megszokott rezsicsökkentett ár a kedvezményes lakossági sávhatárig illeti meg a fogyasztót.

A természetes személy bérlőket érintő garanciális rendelkezéssel történő kiegészítés, mely tekintetbe veszi a műszakilag megosztott, önálló lakások számát illetve azok külön mérőórával való ellátottságát is.

210. §

Az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, a hazai és nemzetközi humanitárius segítségnyújtás azonnali és eredményes megvalósítása érdekében szükséges megfelelő felkészülési időt biztosítani az online csálások elleni további hatékony fellépés érdekében szükséges és egyéb törvények módosításáról szóló 2024. évi LXIV. törvény által módosított, a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 5. § (1) bekezdés e) pontjának végrehajtásához.

211. §

A törvény célja a külképviseletekről és a tartós külszolgálatról szóló 2016. évi LXXIII. törvény felülvizsgálatát követő módosítása, illetve a gyakorlati alkalmazás során szerzett tapasztalatok alapján a tartós külszolgálatral összefüggő törvényi rendelkezések technikai jellegű kiegészítése, pontosítása.

212–213. §

A veszélyhelyzeti szabályok kivezetését követően is szükséges lehet, hogy a 100%-ban állami tulajdonban álló nonprofit gazdasági társaság mellett a kiemelt állami turisztikai beruházások, valamint az egyéb kiemelt turisztikai jelentőségű állami ingatlanon történő fejlesztés megvalósítása, valamint az egyéb kiemelt turisztikai

jelentőségű állami ingatlan, vagyonelem, illetve a kiemelt állami turisztikai beruházások során létrejött létesítmény üzemeltetése, fenntartása és hasznosítása költségvetési szerv útján is ellátható legyen.

217–225. §

A kormányzati szolgálati jogviszonyt érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 58/2024. (III. 13.) Korm. rendelet alapján a miniszterelnök nemzetbiztonsági főtanácsadója – át nem ruházható hatáskörben – személyi illetményt állapíthat meg a nemzetbiztonsági főtanácsadó kabinetjéhez és titkárságához tartozó álláshelyen foglalkoztatott kormánytisztviselők részére. A törvényt rendelkezik arról, hogy a miniszterelnök nemzetbiztonsági főtanácsadója az álláshely besorolási kategóriája szerinti illetményes felső határától magasabb illetményt állapíthat meg.

A törvény a politikai szolgálati jogviszonyt és a kormányzati szolgálati jogviszonyt érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 185/2022. (V. 26.) Korm. rendelet tartalmának törvényi szintre emelése érdekében rendelkezik arról, hogy nem kell a kormánytisztviselőnek a végkielégítést visszafizetni, ha az új jogviszony annak érdekében jön létre, hogy az érintett személy népszámlálással kapcsolatos feladatok ellátásában számlálóbiztosként vegyen részt.

Továbbá a törvény a Kormány által kijelölt szervet hatalmazza fel arra, hogy ellenőrizze a kormánytisztviselők végkielégítésének visszafizetésére vonatkozó szabályok végrehajtását.

A törvény a politikai szolgálati jogviszonyt és a kormányzati szolgálati jogviszonyt érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 185/2022. (V. 26.) Korm. rendelet közigazgatási államtitkárokra, helyettes államtitkárokra és a főispánokra vonatkozó rendelkezéseivel egészíti ki a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvényt. Ennek keretében a törvény a Kormány által kijelölt szervet hatalmazza fel arra, hogy ellenőrizze az érintett vezetőket egy újabb állami foglalkoztatási jogviszony létesítése esetén terhelő visszafizetési kötelezettség teljesítését.

226. §

A külfejtéses művelésű bányatelekkel kapcsolatos rendelkezés.

227–229. §

A védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvényt (a továbbiakban: Vbö.) úgy szükséges kiegészíteni, hogy annak alapján a pilóta nélküli légi jármű-védelem veszélyhelyzeti intézkedéseiről és a védelemmel összefüggő együttműködés rendjéről szóló 33/2025. (III. 5.) Korm. rendelet helyett – annak tartalmával megegyező – új, nem veszélyhelyzeti kormányrendelet kerülhessen kiadásra.

230–232. §

A törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvénynek a veszélyhelyzet ideje alatt a személyvédelemmel összefüggő eltérő alkalmazásáról szóló 521/2023. (XI. 30.) Korm. rendelet rendelkezéseit ülteti át Magyar Állam képviselőjében eljáró magyar delegációk védelme érdekében.

233–235. §

A törvény továbbra is biztosítja az egykori Rozmaring Mezőgazdasági Termelőszövetkezet működési területén kárpótlásra váró személyek helyzetének rendezéséről szóló 2021. évi CXLV. törvény szerinti földterület juttatás keretében történő termőföldszerzés visszerhes vagyonátruházási illeték alóli mentességét.

236. §

Technikai jellegű, szövegpontosító módosítás a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvényben használt terminológiára tekintettel.

239. §, 243–244. §

A törvény a Méptv. módosításával a gazdaság újraindítása érdekében meghozandó, az építőipari ellátásbiztonság szempontjából stratégiai jelentőségű nyersanyagok és termékek kivitelével kapcsolatos regisztrációs eljárásról és egyéb intézkedésekről szóló 402/2021. (VII. 8.) Korm. rendelet (továbbiakban: 402/2021. Korm. rendelet) törvényi

szintre emelését tartalmazza az ellátásbiztonság védelme szempontjából stratégiai jelentőségű nyersanyagok és termékek érdekében.

A 243. § a Méptv. módosításával a Méptv. XIV. fejezetében foglaltakhoz kapcsolódóan tartalmaz rendelkezéseket az építésgazdasági feladatellátás és intézkedések körében. A törvényjavaslat a nemzetgazdasági céloknak megfelelően a stratégiai jelentőségű építési anyagokra szűkíti az építésgazdaságért felelős miniszter hatáskörét az elővásárlás vonatkozásában.

A törvény a stratégiai jelentőségű építési anyagok kivitelének azon feltételeit tartalmazza, amelyek biztosítják ezen anyagok Magyarországon történő folyamatos hozzáférhetőségét, az állami ellátásbiztonságért szükséges beavatkozás lehetőségét. Az építési alapanyagok körének megállapítását a Kormány rendeletében állapítja meg.

A törvény 244. §-a meghatározza a stratégiai jelentőségű építési anyagok kivitelének bejelentésére vonatkozó adminisztratív lépéseket is. Tartalmazza a bejelentéshez szükséges adatok és dokumentumok részletes tudnivalóit. Kiemelendő, hogy az eljárás a bejelentő részére díj- és költségmentes.

A törvény a stratégiai jelentőségű építési anyagok kivitelének bejelentését követő ügymenet leírását is tartalmazza, annak érdekében, hogy mind az állam, mind a gyártók rendezett jogszabályi környezetben végezzék tevékenységüket.

240. §

A törvény a veszélyhelyzet ideje alatt egyes szervezetek működésére vonatkozó, továbbá egyes közigazgatási eljárási szabályok megállapításáról szóló 146/2023. (IV. 27.) Korm. rendelet rendelkezésének kivezetését tartalmazza. A veszélyhelyzet megszűnésével is megtartandó az a bevált gyakorlat, miszerint a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló kormányrendeletben meghatározott tájékoztatás, véleménynyilvánítás és egyeztetés elektronikus úton is lefolytatható.

Az eljárás egyszerűsítése érdekében a településterv egyeztető tárgyalása elektronikusan is lefolytatható.

241. §

A kötelező visszaváltási díjas DSR rendszer kiépítése kormányzati szándék, amely megvalósulását szolgálja a kormányrendeletben meghatározott termékek visszaváltását biztosító visszaváltó berendezés elhelyezése. Nem merül fel érdemi szakkérdés vizsgálat a berendezések elhelyezéséből fakadóan, így például a TÉKA 51. §-a is egyértelmű rendelkezést tartalmaz környezetvédelmi(zöldfelületi) szempontból, amit a hatóságnak nincs módjában felülbírálni, mérlegelni.

A szakkérdés vizsgálatára azért sincs szükség, mert az üveg visszaváltó automaták elhelyezése során nem történik olyan mértékű bővítés, amely külön szakkérdés vizsgálatot tenne szükségessé és az általános építésügyi hatósági eljárás keretében pedig biztosított a környezetvédelmi hatósági kontroll. Ez a rendelkezés változatlan formában érvényesült veszélyhelyzeti szabályozás formájában, érvényesülése semmilyen problémát nem okozott.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 525/2022. (XII. 16.) Korm. rendelet hatályos és a kivezető törvénybe áthelyezendő rendelkezése azt biztosítja, hogy a kötelező visszaváltási díjas DSR rendszer telepítése miatti épületbővítés esetén ne kelljen szakkérdésben megkeresni a 400 m²-t meghaladó bruttó alapterületű kereskedelmi építmények vonatkozásában eljáró Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatalt.

A törvényben hivatkozott „környezetvédelmi, közlekedési és településfejlesztési szakkérdés” tehát a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal által vizsgált szakkérdésre hivatkozik rugalmasan, így az nem önálló környezetvédelmi hatósági eljárást vagy szakkérdés vizsgálatot jelent. Fontos kihangsúlyozni, hogy az általános építésügyi hatósági eljárás keretében, amennyiben az eljárás során felmerül a környezetvédelmi szakkérdés vizsgálata vagy más szakkérdés, akkor az építésügyi hatóság megkeresi az illetékes környezetvédelmi hatóságot, így nem áll elő olyan helyzet, hogy a környezetvédelmi szempontok vizsgálata (vagy más felmerülő szempont) elmaradna.

Mindezekon túl fontos azt is megemlíteni, hogy a DSR visszaváltó rendszer kiemelt környezetvédelmi célok elérését és a védelmi-szint növelését szolgálja, így az elhelyezésük elősegítése és az ezzel kapcsolatos eljárások egyszerűbbé tétele éppen a védelmi-szint növelését és nem csökkenését szolgálja.

242. §

A közcélú kiemelt beruházások zökkenőmentes megvalósítása érdekében a törvényjavaslat a Méptv. 194. §-a kiegészítésével biztosítja a közterületek használatával kapcsolatos feladatok kezelésére vonatkozó szabályokon túl a közút nem közlekedési célú használata során a közútkezelői nyilatkozat hatóság általi kiadásának gördülékeny és hatékony lebonyolítását. Ezáltal az adott ügyfajtára vonatkozó jogszabály szerint eljáró hatóság helyett jogszabályi kijelölés esetében az egymással összefüggő közterülethasználati kérdésekben lehetőség nyílik a kiemelt jelentőségű ügyben koordinációs feladatokat ellátó főispán által vezetett kormányhivatal kijelölésére.

Kiemelt beruházás esetén a határidők betartása és a költséghatékonyság érdekében kulcsfontosságú, hogy a kiemelt jelentőségű ügy hatósági eljárási határidői is az engedélyezési eljárás során feltétlenül szükséges határidőhöz igazodjanak. Amennyiben a kiemelt jelentőségű ügyben koordinációs feladatokat ellátó főispán által vezetett kormányhivatal, mint közlekedési hatóság kijelölésére kerül sor, az ügy lényeges tényeinek ismeretében a közútkezelői nyilatkozat kiadása tárgyában a 30 napos határidő alkalmazása a kiemelt beruházás indokolatlan elhúzódását eredményezné. Az eljárási határidő rövidítését szolgálja a beruházás gyors megvalósítása érdekében.

A közcélú kiemelt beruházás esetében a közútkezelői nyilatkozat kiadására kijelölhető a kormányhivatal.

245. §

Felhatalmazó rendelkezések a Kormány részére. Az építésgazdasági intézkedésre okot adó állapot kihirdetését, az építési alapanyagok körének megállapítását, továbbá az építési-bontási eredetű hulladékok az újrafeldolgozó és az értékesítő által szolgáltatandó adatokra vonatkozó részletes szabályait, továbbá a stratégiai jelentőségű építési anyagot gyártó üzem értékesítése, továbbá a stratégiai jelentőségű építési anyag kivitele esetén a magyar államot megillető elővásárlási jog gyakorlásának részletes szabályait a Kormány rendeletében állapítja meg.

A közcélú kiemelt beruházás esetében a közúti közlekedésről szóló törvény szerinti közútkezelői nyilatkozat kiadására jogosult szervet a Kormány rendeletében jelöli ki.

246. §

Szövegpontosítás. A Méptv. 194. § (1) bekezdése szerinti közterülethasználatra vonatkozó szabályozást pontosítja a jogalkotó, amely egyértelművé teszi, hogy a szabályozás nem csak a díjfizetési kötelezettség, hanem az engedélyezési vagy hozzájárulási eljárás alól is mentesíti a kiemelt beruházás megvalósítóját, összhangban az eredeti jogalkotói szándékkal és az eddigi összes kiemelő kormányrendelettel alkalmazott gyakorlatával.

247–250. §

Hatályvesztésről történő rendelkezések.

Végső előterjesztői indokolás**a Magyarország 2026. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2025. évi LI. törvényhez****ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS**

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 22. § (5) bekezdése alapján a Kormány a központi költségvetésről szóló törvényjavaslatban foglaltak megalapozásához szükséges törvénymódosításokat tartalmazó törvényjavaslatot készít, amelyet úgy nyújt be az Országgyűlésnek, hogy az a központi költségvetésről szóló törvénnyel legalább egyidejűleg hatályba lépjen. A törvényjavaslat a Kormány ezen kötelezettségének teljesítéséként a központi költségvetésről szóló törvényjavaslatban foglaltak megalapozásához szükséges törvénymódosításokat tartalmazza.

Ez az indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, továbbá a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §, 2. §

A rendelkezés módosítja a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvényt annak érdekében, hogy a rendelkezés szerinti vagyonjuttatás alapján tulajdont szerző szervezet – a feladatellátás jellegére figyelemmel – mentesüljön az említett közterhek megfizetésének kötelezettsége alól a minél hatékonyabb közfeladat ellátása érdekében.

3. §

A rendelkezés módosítja a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvényt annak érdekében, hogy a rendelkezés szerinti vagyonjuttatás során átadott vagyonelemeket ne lehessen figyelembe venni a tulajdont szerző szervezettel szemben esetlegesen elrendelt csődeljárás, felszámolási eljárás során vagyonelemként és ezen eljárások során e vagyonelemeket az állam tulajdonába vissza kell adni abban az állapotukban, amelyben az említett eljárások megindulásakor vannak. Azaz a visszaadás során sem az értékcsökkenés, sem az értéknövekedés nem kerül figyelembevételre, tekintettel arra, hogy az ingatlan a szervezet részére ingyenesen került tulajdonba adásra. A felelős gazdálkodás alkotmányos követelményével összhangban, a nemzeti vagyon védelme érdekében a szervezet – bármilyen okból történő – megszűnése esetén az ingatlan visszavétele nem járhat az állam számára ismételt kiadással, vagyonsökkenéssel.

4. §

A módosítás az Alkotmánybíróságnak a gyermekek otthongondozási díjával kapcsolatos 22/2024. (XII. 23.) számú AB határozatával összefüggésben pontosítja a gyermekek otthongondozási díjára vonatkozó szabályokat, a szülőnek a gyermek gondozásából történő kiesési esetei körében.

A gyermekek otthongondozási díja a bevezetésekor az ápolási díjból került kiemelésre, a szülő-gyermek kapcsolat alapján, méltányolva azt a terhet, hogy a szülő akár évtizedekig is ápolhatja tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermekét, amely azzal jár, hogy nem tud keresőtevékenységet folytatni. A gyermekek otthongondozási díja a gyermek életkorára tekintet nélkül nyújtható az őt ápoló szülőnek. A kiskorúság időszakában a szülő vagy a helyébe lépő hozzátartozó jogilag köteles a gyermekről gondoskodni, szülői felügyeleti jog és tartási kötelezettség alapján, amely indokoltá teszi a hozzátartozó szélesebb körű jogosultságának elismerését akkor, ha a gyermek már kiskorúként a hozzátartozó gondozásába kerül. A gyermek nagykorúsága idején a hozzátartozó a szülő jogosultságának folytatójaként lehet jogosult az ellátásra.

5. §

A módosítás a hiányzó bizonyíték ügyfél nyilatkozatával való pótlásának kizárására irányul.

6. §

Átmeneti szabályokat tartalmazó rendelkezés.

7. §, 14. §, 20. §, 24. §

A módosítás célja, hogy a föld alatti gáztárolóban mint természetes előfordulási helyén lévő, állami tulajdonban álló földgáz a kitermelést megelőzően ingyenesen a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény 141/L. § (1) bekezdése szerinti elhatárolást végrehajtó gazdasági társaság (a továbbiakban: földgáz szolgáltató) tulajdonába kerüljön a Kormány rendeletében rögzített mennyiségben, átadási ponton és ütemezésben azzal, hogy a tulajdonába adott földgázt a földgáz szolgáltató a földgáz egyetemes szolgáltatási célra fordítsa.

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvényben (a továbbiakban: Bt.) kerül rögzítésre, hogy a föld alatti gáztárolóban, mint természetes előfordulási helyén lévő, állami tulajdonban álló földgáz tulajdonjogát a törvény erejénél fogva a földgáz szolgáltató szerzi meg a földgáz egyetemes szolgáltatás támogatása érdekében. A földgáz mennyiségére, továbbá az átadás helyére és ütemezésére vonatkozó részletszabályokat kormányrendelet rögzíti.

A földgáz szolgáltató a vételre felajánlott földgáz tulajdonjogát 0 Ft bekerülési értéken szerzi meg, a tulajdonába adott földgáz egyetemes szolgáltatást vételező felhasználók részére történő hasznosítását a felajánlási rendelet biztosítja.

Az e törvény alapján az egyetemes szolgáltatót ellátó, földgázkereskedői engedéllyel rendelkező gazdasági társaság tulajdonába adott földgáz kitermelése után bányajáradékot nem kell fizetni.

8. §

A rendelkezés rögzíti, hogy a bányafelügyelet – az elsődlegesen gyógyászati vagy elsődlegesen mezőgazdasági célú termálvíz kitermelés kivételével – nyílt területen, valamint a Bt. 8. § (2) bekezdése szerinti esetben engedélyezi a termálvíz kitermeléssel történő geotermikus energia kutatását, kinyerését, hasznosítását.

A földgáztárolási működési engedéllyel kapcsolatos rendelkezés tartalma azonos a jelen törvénnyel.

Jogosultságot kap a földgáztárolási engedéllyel rendelkező bányavállalkozó a földgáz bérkitermelésére.

9. §

A Bt. hatályos rendelkezései alapján főszabályként a geotermikus energia kutatására, kinyerésére és hasznosítására a bányafelügyelet engedélye alapján kerülhet sor. A módosítás kivételként megteremti annak a lehetőségét, hogy ha a Bt. 9. § (1) bekezdése alapján a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (a továbbiakban: SZTFH) elnöke rendeletében egy területet zárt területté nyilvánít, azon az energiaügyi miniszter, mint a koncesszióról szóló 1991. évi XVI. törvény 5. § (1) bekezdése szerinti kormányrendeletben kijelölt miniszter koncessziós pályázatot írhat ki a geotermikus energia kutatása, kinyerése és hasznosítása céljából. Ezzel párhuzamosan megmarad a geotermikus energia hasznosításának hatósági engedély alapján végezhető rezsimje is azokon a területeken, melyek nem lesznek zártak.

A módosítás nem érinti a termálvíz kitermelés nélküli, hőközvetítő anyag recirkulálásával történő geotermikus energia kinyerést és hasznosítást, amelyekre a bányafelügyelet építési engedélyével kerülhet sor. E körbe tartoznak a lakosság körében elterjedt ún. földhőszondás hasznosítások is, tehát a lakosság tekintetében a módosítás változást nem eredményez.

A közelmúltban elvégzett vízföldtani kutatások eredménye szükségessé tette, hogy meghatározott területeken egységes szempontrendszer mellett kerüljön sor a geotermikus energia hasznosítására. Ennek elvi alapját teremti meg a módosítás azzal, hogy lehetővé teszi az ország meghatározott területének zárttá nyilvánítását a geotermikus energia kutatása, kinyerése és hasznosítása szempontjából. A Bt. 9. §-a alapján koncessziós pályázatra kijelölhető területként az SZTFH elnökének rendeletében zárt területté nyilvánított területet lehet figyelembe venni.

Az egyes energetikai tárgyú és kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2023. évi XCIX. törvény 2024. január 1-től teremtette meg annak lehetőségét, hogy egy ingatlan vagy egymással határos ingatlanegyüttes tulajdonosa, vagyonkezelője illetve használója az ingatlan vagy az ingatlanegyüttes hőigényének vagy villamosenergia-igényének geotermikus energiával történő ellátása érdekében jogosult geotermikus energia kutatására vonatkozó kérelmet benyújtani olyan területre is, melyet már más ilyen célra használ. A jogintézmény beváltotta a hozzá fűzött célokat, a saját ingatlan energiaigényének ellátása érdekében több projekt is folyamatban van, ezért a javaslat kimondja, hogy a saját ingatlanra vonatkozó geotermikus energia kutatását a bányafelügyelet zárt területen is engedélyezheti. A bányafelügyelet az ilyen kutatási engedély iránti kérelmet akkor utasítja el, ha a kérelem szerinti kutatási tevékenység a koncesszió jogosultjának a koncessziós szerződés szerinti kutatási tevékenységének elvégzését, vagy a geotermikus energia kinyerését és hasznosítását jelentős mértékben korlátozná vagy kizárná.

10. §

Az érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálatot a zárttá nyilvánított geotermikus koncessziós területekre is szükséges elvégezni és annak eredményét is figyelembe kell venni a területkijelölés során.

Figyelemmel arra, hogy a Bt. 8. §-ának módosítása a geotermikus energia kutatása, kinyerése és hasznosítása tekintetében lehetővé teszi a zárt területként történő kijelölést, a már meglévő ivó-, ásvány- és gyógyvízcélú hasznosításra már igénybe vett vízadók, víztestek védelme érdekében szabályozni szükséges, hogy azok koncessziós pályázatban koncessziós területként csak akkor jelölhetők ki, ha – a koncessziós területkénti kijelölést megelőző – érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálat eredménye alapján a meglévő vízhasználat nem veszélyeztetett. Nem jelölhető ki zárt koncessziós terület akkor sem, ha az az érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálat eredménye szerint már meglévő termálvíz-hasznosítást veszélyeztetne.

11. §

A Bt. 14. §-a meghatározza a koncesszió időtartamán belül a kutatási időszak hosszát. Ezt a szabályozást szükséges kiegészíteni azzal, hogy geotermikus energia kutatására kiírt koncesszió esetén a geotermikusenergia-kutatási időszak – a munkaprogramban tervezett kutatási tevékenység időszükséglete alapján – 4 évnél hosszabb nem lehet, és a kutatási időszak legfeljebb két alkalommal, az eredeti kutatási időszak felével meghosszabbítható. A kutatási időszakba nem számít be a kutatás megkezdéséhez szükséges hatósági engedélyek megszerzéséhez szükséges hatósági eljárások, valamint a bányavállalkozó által lefolytatott közbeszerzési eljárás időtartama.

12. §

A módosítással éritett jogintézmény tartalmát az egyes gazdaságsszabályozási tárgyú törvények módosításáról szóló 2025. évi XLII. törvény 21. §-a határozza meg. Jelen módosítás a Bt. szövegét azzal egészíti ki, hogy az abban szereplő szankciókat szükséges alkalmazni a geotermikus energia kutatására, kinyerésére és hasznosítására vonatkozó koncessziós szerződésekre is.

13. §

A Bt. 19. §-a rendezi, hogy a koncesszió jogosultjának bányászati tevékenységére mely általános szabályok irányadók. A rendelkezés ezt egészíti ki azzal, hogy a koncessziós szerződés alapján végzett geotermikus energia kutatására, kinyerésére, hasznosítására alkalmazni kell a hatósági engedély, illetve szerződés alapján végzett ugyanezen tevékenység meghatározott szabályait. Ezek közé tartoznak a bányafelügyelet által a geotermikus kutatási területről, a geotermikusenergia-hasznosító létesítményekről, a kitermelt és hasznosított geotermikus energia mennyiségéről, valamint a megállapított geotermikus védőidomokról nyilvántartás szabályai; a védőidom kijelölésének szabályai; és különösen fontos annak előírása, hogy a bányavállalkozó a kitermelt vizet a technikai és földtani lehetőségekhez képest koncesszió esetén is köteles teljes mértékben visszasajtolni.

Új részletszabály, hogy a koncesszió jogosultja a koncessziós szerződés alapján, a geotermikus védőidom kijelölését követően jogosult a geotermikus energia kinyerésére és hasznosításra, illetve a bányafelügyelet a geotermikus védőidom kijelölése során a Bt. 41. § (7) bekezdése szerinti biztosítékról is dönt.

15. §

A rendelkezés kimondja, hogy ingatlan vagy egymással határos ingatlanegyüttes hőigényének vagy villamosenergia-igényének geotermikus energiával történő ellátása érdekében a geotermikus energia kutatását a bányafelügyelet zárt területen is engedélyezheti. A bányafelügyelet az ilyen kutatási engedély iránti kérelmet akkor utasítja el, ha a kérelem szerinti kutatási tevékenység a koncesszió jogosultjának a koncessziós szerződés szerinti kutatási tevékenységének elvégzését vagy a geotermikus energia kinyerését és hasznosítását jelentős mértékben korlátozná vagy kizárná.

16. §, 17. §

Figyelemmel arra, hogy a Bt. 8. §-ának módosítása a geotermikus energia kutatása és kinyerése tekintetében lehetővé teszi a zárt területként történő kijelölést, a módosítás szabályozza, hogy a koncesszió jogosultja hogyan kérheti a geotermikus védőidom megállapítását, illetve milyen következménye van, ha ennek nem tesz eleget.

A módosítás rögzíti, hogy ásvány- és gyógyvízcélú hasznosításra már igénybe vett vízadók, víztestek geotermikus védőidomként akkor jelölhetők ki, ha a megállapítandó védőidomból történő termálvíz kitermelés a meglévő vízhasználatot nem veszélyezteti.

A módosítás lehetővé teszi azt is, hogy a koncesszió jogosultja nem csak a kutatási időszak végén, hanem azon belül is kérheti geotermikus védőidom kijelölését kutatási rész-zárójelentés benyújtásával.

18. §

A Bt. 43/B. § (13) bekezdése az energiaágazaton belüli metánkibocsátás csökkentéséről és az (EU) 2019/942 rendelet módosításáról szóló, 2024. június 13-i (EU) 2024/1787 európai parlamenti és tanácsi rendelet [a továbbiakban: (EU) 2024/1787 európai parlamenti és tanácsi rendelet] előírásai tekintetében 2025. január 1-től kijelölte hazai illetékes hatóságként a bányafelügyeletet. Annak érdekében azonban, hogy a bányafelügyelet a hazai jogszabályok alapján is elláthassa az (EU) 2024/1787 európai parlamenti és tanácsi rendeletből adódó közigazgatási hatósági feladatait, szükséges a Bt. kiegészítése ezen hatósági eljárások lefolytatására, így különösen a jogsértések megállapítása esetén a szankciók alkalmazására vonatkozó felhatalmazással.

19. §

A módosítás célja az (EU) 2024/1787 európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásához szükséges rendelkezések megállapítása, amely a metánkibocsátás csökkentése érdekében állapít meg követelményeket.

Tekintettel arra, hogy az (EU) 2024/1787 európai parlamenti és tanácsi rendelet szabályai az érintettekre közvetlenül alkalmazandók, a módosítás azok megismétlése nélkül kizárólag kiegészítő jellegű szabályokat rögzít, az (EU) 2024/1787 európai parlamenti és tanácsi rendelet által előírt, illetve megengedett keretek között.

A módosítás alapján a bányafelügyelet az (EU) 2024/1787 európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti nyilvánosságra hozatalra vonatkozó kötelezettségének – ideértve például az általa lefolytatott ellenőrzésről készített jelentés közzétételét – a honlapján történő közzététellel tesz eleget.

A módosítás – az (EU) 2024/1787 európai parlamenti és tanácsi rendelet 33. cikk (1) bekezdésének megfelelően – rögzíti az e rendelet megsértése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat a nemzeti szabályozáshoz igazodva. A jogsértések felsorolását, illetve azt, hogy az egyes jogsértéseket mely személyi kör követheti el, az (EU) 2024/1787 európai parlamenti és tanácsi rendelet 33. cikk (5) bekezdése tartalmazza, a módosítás annak bővítésére nem tesz javaslatot.

Az (EU) 2024/1787 európai parlamenti és tanácsi rendelet 33. cikk (2) bekezdése alapján a tagállamok a nemzeti jogukkal összhangban biztosítják, hogy az illetékes hatóságai a rendeletben felsorolt szankciós lehetőségek közül a számukra megfelelőkkel élni tudjanak.

A rendelkezés alapján a bányafelügyelet – ezen jogsértéseknek az egészségre, a környezetre és az éghajlatra gyakorolt hatására tekintettel – jogsértés megállapítása esetén bírságot alkalmaz azzal, hogy figyelmeztetés közigazgatási szankció alkalmazásának nincs helye, tekintettel arra, hogy az (EU) 2024/1787 európai parlamenti és tanácsi rendelet olyan tényállásokat sorol fel, melyek megsértése esetén nem elegendő, ha a hatóság csupán a rosszallását fejezi ki. Az (EU) 2024/1787 európai parlamenti és tanácsi rendelet szankcióként az érintett jogi vagy természetes személyt a jogsértés megszüntetésére kötelező határozat elfogadását, illetve a jogsértésből származó nyereségnek vagy a jogsértés miatt elkerült veszteségnek megfelelő összeg elkobzásának elrendelését tenné még lehetővé, de a közigazgatási bírság felső határát a módosítás olyan mértékben állapítja meg, amely alkalmas a jogsértésből származó vagyoni előny elvonására, illetve a bányafelügyelet a nemzeti jog alapján is el tud járni a jogsértés megszüntetése érdekében, ezért további szankciók megállapítása a Bt.-ben nem indokolt.

A rendelkezés rögzíti a kiszabható bírság legalacsonyabb és legmagasabb összegét azzal, hogy az (EU) 2024/1787 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek megfelelően ismétlődő jogsértések esetén a bírság mértékét fokozatosan növelni kell. A bányafelügyelet továbbá a jogsértés megszüntetésére kötelezés mellett is alkalmazhat bírságot.

A bányafelügyelet a bírság összegének megállapítása során a közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény szerint jár el, amely a bírság szabályoknál előírja a mérlegelés kötelezettségét és meghatározza az alkalmazandó szempontrendszer is. Ezeket a szempontokat a bányafelügyelet a bírság kiszabása során alkalmazza, emellett figyelembe veszi a kialakult hazai bírói gyakorlatot is. Az (EU) 2024/1787 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek e rendelkezésbe átemelt szabálya mellett így a hazai jogszabályi környezet is megfelelő garanciát nyújt arra, hogy az energiaellátást veszélyeztető bírság ne kerülhessen kiszabásra.

Az (EU) 2024/1787 európai parlamenti és tanácsi rendelet 33. cikk (8) bekezdése a tagállamok számára írja elő kötelezettségként, hogy évente közzétegyék az e rendelet alapján kiszabott szankciók típusára és nagyságrendjére, a jogsértésekre, valamint a szankciókkal sújtott üzemeltetőkre, vállalkozásokra, bányáüzemeltetőkre vagy importőrökre vonatkozó információkat. A módosítás ennek végrehajtására szintén a bányafelügyeletet határozza meg.

21. §

Átmeneti rendelkezés, mely kimondja, hogy ha a módosított rendelkezés hatálybalépését követően olyan terület zárt területté nyilvánítására kerül sor, amely a bányafelügyelet által korábban kiadott geotermikus kutatási engedélyben lehatárolt kutatási területet is érint, az érintett kutatási terület tekintetében a bányafelügyeleti eljárásokat a jelen módosítást megelőzően (azaz a kutatási engedély kiadásakor) hatályos jogszabályi rendelkezések szerint kell lefolytatni.

A jelen módosítással beiktatásra kerülő rendelkezéseket a hatálybalépésüket követően meghirdetésre kerülő koncessziós eljárásokra kell alkalmazni.

22. §

A Bt. új IV/D. RÉSZÉHEZ kapcsolódó rendelkezés, a jogharmonizációs záradék módosítása szükséges.

23. §

A módosítás kodifikációs pontosításokat tartalmaz.

25. §

A rendelkezés szerint az élettárs nem lesz jogosult özvegyi nyugdíjra, ha neki magának vagy a jogszerzőnek más személlyel házassága állt fenn a jogszerző halálakor.

26. §

A rendelkezés szerint a nyugdíjfolyósító szerv a módosuló minimálbér miatt változó végrehajtási összeghatárt először a következő hónapban folyósítandó ellátásokból való letiltásra alkalmazza, a munkabérből történő levonáshoz hasonlóan.

27. §

Az átmeneti rendelkezés értelmében az özvegyi nyugdíj új jogosultsági szabályait abban az esetben kell alkalmazni, ha a jogszerző a módosítás hatálybalépését követően halt meg.

28. §

A rendelkezés szerint a külön élő házastárs az együtt élő házastárssal azonos módon jogosult özvegyi nyugdíjra. A jogosultságot maga a házassági kötelék keletkezteti.

A módosítás egyúttal e törvényben foglaltakhoz igazítja a nyugdíjkorhatárt betöltött személlyel kötött házasság esetén az özvegyi nyugdíj többletfeltételeit, és esetükben törvényi szintre emeli az élettársi és házassági kapcsolat időtartamának összeszámíthatóságát.

29. §

A rendelkezés módosítja a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényt annak érdekében, hogy a módosítás szerinti vagyonjuttatás során átadott vagyonelemeket ne lehessen figyelembe venni a tulajdont szerző szervezettel szemben esetlegesen elrendelt végrehajtás eljárás során vagyonelemként.

30. §

A látvány-csapatsport támogatásban érintett államilag elismert sportakadémiák esetében minden hatáskör a sportpolitikáért felelős miniszterhez kerül.

31. §–36. §, 1. melléklet

Sportszakmai szempontból ugyan az edző házastársa sem közvetlenül, sem közvetetten nem járul hozzá az érmes sporteredményéhez, azonban az edzői munka elvégzéséhez nagymértékben hozzásegíti az edzőt a nyugodt és kiegyensúlyozott családi légkört biztosító házastárs személye. Ezt az érdemet honorálja a jogalkotó – az özvegyi nyugdíj mintájára – az edzői özvegyi járadék bevezetésével, hozzásegítve a házastársát elvesztő özvegy anyagi helyzetének javítását az edző járadéka harminc százalékának megfelelő özvegyi járadék juttatásával. Az edzői özvegyi járadék az érmes özvegyi járadéktól eltérő feltételekkel kerül bevezetésre: a járadék megállapításának feltétele, hogy az özvegy az edző házastársaként, megszakítás nélkül együtt élt az edzővel annak halálakor és

- a) az azt megelőző legalább 15 évben, vagy
- b) azt megelőzően már az érmes helyezés megszerzését megelőző legalább 5 évvel.

A járadékra jogosultságot és a járadékot a sportpolitikáért felelős miniszter az általa vezetett nyilvántartás alapján, közigazgatási hatósági eljárás keretében hivatalból állapítja meg és gondoskodik annak havonta történő folyósításáról. Az edzők özvegyeinek személyes adatairól, az őket járadékra jogosító pontos edzői sporteredményről a sportpolitikáért felelős miniszter nem rendelkezik hivatalos tudomással, így a hivatalbóli eljárás lefolytatása csak a jövőre nézve lehetséges. A jogszabály-módosítás a hatálybalépést megelőzően keletkezett edzői jogosultságok esetén az özvegyi járadékra jogosultság megállapítását kérelemhez köti. Megfelelő felkészülési idő biztosítása érdekében az edzői özvegyi járadék 2026. január 1-jével kerül bevezetésre. Figyelemmel arra, hogy 3 ingatlan telekalakítási eljárást követően kerül sportszervezet részére tulajdonba adásra, addig a hatályos törvényi vagyonkezelői kijelölés fenntartása szükséges.

37. §

Az érintett ingatlanok tulajdonba adásával egyidejűleg szükséges rendelkezni a vagyonkezelői jog megszüntetéséről.

38. §–42. §

A lakosság jellemző megtakarítási szokásai időről időre – napjainkban pl. az inflációs és a háborús környezet eredményeként – kismértékben átalakulnak.

A klasszikus hitelintézeti és befektetési szolgáltatások körébe tartozó befektetések, megtakarítások mellett – jellemzően a lakosság vagyonosabb tagjai körében – megjelennek egyéb, időtálló befektetési formák, pl. ingatlan, gyűjtemények, műkincsek, ékszerek, arany stb.

Az elmúlt években emelkedett azon cégeknek a száma (10–20 közöttire tehető), amelyek a befektetői keresletre felépülve befektetési aranyat értékesítenek, jellemzően tömbarany és aranyszámla-programok formájában. Az elmúlt időszakban a hazai ékszer-arany és befektetési arany piaca is jelentősen növekedett, ugyanakkor a rendelkezésre álló adatok csak becslések, hiszen nyilvántartási, jelentési vagy egyéb erre irányuló jogszabályi előírás nincs.

A befektetési arany nevében szereplő „befektetési” szó alapján gyakori a pénzügyi szolgáltatási megközelítésre történő asszociáció, amelyhez a szabályozottság feltételezése is társul. Ez a téves összekapcsolás és a feltételezett szabályozottság hamis illúziót kelt, és az arany piacát érintő hátrányos események bekövetkeztekor a témában – a jelenlegi szabályozás alapján – nem érintettek – a pénzügyi szektort, a pénzügyi szektor szabályozóit – is terhelheti a következmény, pl. a bizalomvesztés.

A befektetési arany fogalmának meghatározása megalapozza az ezzel való kereskedelem felépítését, szabályainak megteremtését. Egy felügyelet alatt álló intézmény a bizalmat biztosítva tud egy stabil és értékálló rendszert megalapozni. Az SZTFH az engedélyezési, ellenőrzési és felügyeleti tevékenysége által a tevékenység és részszektor biztonságos működését, transzparenciáját és a felépülő bizalom lehetőségét biztosítja és tartja fenn. Ehhez eljárási és hatósági feladatokat rendel a szabályozás alkalmazni.

43. §

A veszélyhelyzet idején megalkotott, a különleges földgázkészlet létrehozásáról szóló 260/2022. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásainak törvényi szintű rögzítése. A különleges földgázkészlet nem része ugyan a biztonsági készletnek, de ugyanúgy a Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség köteles annak létrehozására és fenntartására, és ugyanúgy meghatározásra kerül a különleges földgázkészlettel kapcsolatosan a fenntartásához szükséges tagi hozzájárulás szabályozása is, ezért e törvényen belül szükséges annak mértékét miniszteri rendeletbe delegálni. A különleges földgázkészlet fenntartása a tagi hozzájárulásokon felül a rezsivédelmi készletezési szolgáltatás keretében történik, ennek szabályozására a Kormány felhatalmazása szükséges.

A különleges földgázkészletet hazai földgáztárolóban kell tárolni, kivéve, ha a tároló üzemszerű működési feltételeinek biztosítása érdekében egyedi tároló kijelölése szükséges kormányrendeletben. A különleges földgázkészlet felhasználása miniszteri jogkör, de az üzemszerű működés biztosítása itt is elengedhetetlen, kivéve, ha a felhasználás Magyarország földgáz- és villamosenergia ellátásának biztosítása érdekében szükséges, de ebben az esetben is a különleges földgázkészlet felhasználására csak a földgáz biztonsági készlet mértékéről szóló miniszteri rendelet szerinti mobil földgázkészlet kitérőjét követően kerülhet sor.

A módosítás célja annak rendezése, hogy a Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetségnek kifizetett ellentételezést a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: számvitelről szóló törvény) szerinti egyéb bevételnek kell tekinteni, és nem képezi tárgyát az általános forgalmi adónak. A rendelkezést a veszélyhelyzeti szabály is rögzítette, és annak kezelése törvénymódosítást igényel.

44. §

A módosítás a földgáz biztonsági készletezéséről szóló 2006. évi XXVI. törvény „Különleges földgázkészlet” alcíme sarkalatoságára utal.

45. §

Felhatalmazó rendelkezés.

46. §, 47. §

A módosítás pontosítja az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2006. évi LXV. törvényt (a továbbiakban: 2006. évi LXV. törvény) és egyértelművé teszi, hogy a 2006. évi LXV. törvény alkalmazása során az állam által alapított alapítványok alatt azon alapítványokat is érteni kell, amelyben az állam utólag vált az alapítói jogok gyakorlására jogosulttá.

48. §

Átmeneti rendelkezés.

49. §–52. §, 117. §–120. §

Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízünpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról szóló, 2021. június 24-i (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: CPR rendelet) 72. cikk (1) bekezdés e) pontja szerint az irányító hatóság feladatát képezi az egyes műveletek monitoringhoz, értékeléshez, pénzügyi irányításhoz, vizsgálatokhoz és auditokhoz szükséges adatainak elektronikus rögzítése és tárolása a XVII. melléklettel összhangban, valamint az adatok biztonságának, sértetlenségének és bizalmas jellegének, továbbá a felhasználók hitelesítésének a biztosítása.

A Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap irányító hatósága a Belügyminisztérium, amelyet a 2021–2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet 21. § (1) bekezdése és 1. melléklete jelölt ki.

Annak érdekében, hogy az irányító hatóság a CPR rendelet 72. cikk (1) bekezdés e) pontjában és 42. cikk (4) bekezdésében foglalt feltételeknek megfeleljen, szükséges a személyes adatok kezelésének biztosítása. Emellett a nyilvántartásban rögzített adatok statisztikai célú felhasználásának lehetővé tétele – személyazonosításra alkalmatlan módon – az itt megfogalmazott kötelezettségek (monitoring, értékelés) teljesítéséhez szükséges.

53. §, 54. §

A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (a továbbiakban: Nvtv.) 10. § (1) bekezdése és az államháztartás számviteléről szóló 4/2013. (I. 11.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdése szerint a tulajdonosi joggyakorló az általa kezelt vagyont, annak értékét és változásait tartja nyilván.

Az Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (a továbbiakban: MNV Zrt.) kizárólag a tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó állami vagyonra vonatkozóan vezet nyilvántartást. Az egyéb tulajdonosi joggyakorlók az egységes állami vagyonnyilvántartás érdekében az általuk vezetett nyilvántartás alapján adatot szolgáltatnak az MNV Zrt. részére, az adatszolgáltatási keretrendszerbe, az Országgleltárba. A fentiekre való tekintettel az MNV Zrt. az egyéb tulajdonosi joggyakorlók által vezetett nyilvántartás alapján teljesített adatszolgáltatás útján biztosítja az egységes vagyonnyilvántartás működtetését.

55. §

A köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Takarékos törvény) számos olyan előírást tartalmaz (pl. felügyelőbizottság kötelező választása, javadalmazási szabályzat alkotása stb.), amely a kivezetésre szánt állami vagyoni körbe tartozó gazdasági társaságok esetében nem releváns, illetve nem alkalmazható.

A kivezetésre szánt állami vagyoni körbe tartozó gazdasági társaságok többsége gazdasági tevékenységet nem végez, az alapvető működési feltételei nem biztosítottak, számos esetben elsőszámú vezetője sincs. Ezen társaságokkal kapcsolatos alapvető cél a minél rövidebb határidővel, költségtakarékos megoldásokkal történő megszüntetés, vagy az állami körből történő kivezetés.

A Takarékos törvény alapján nem kötelező felügyelőbizottság létrehozása azon gazdasági társaságoknál, ahol a befolyásszerzés időpontjában a társaságnál felügyelőbizottság nem működött és amelyekben a befolyással rendelkező öröklés útján szerzett társasági részesedést és a tulajdonosi joggyakorló – a befolyásszerzéstől számított 6 hónapon belül – döntött a társaság jogutód nélküli megszüntetéséről, valamint amelyek a befolyásszerzés időpontjában végelszámolási, felszámolási vagy kényszertörlési eljárás alatt álltak.

A kivezetésre szánt állami vagyoni körbe tartozó gazdasági társaságok köre ugyanakkor bővebb a felsoroltaknál, tekintettel arra, hogy ebbe a körbe tartoznak – többek között – az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvényben meghatározott, a köztartozások fejében állami tulajdonba került vagy kerülő vagyonelemek, valamint az MNV Zrt. által – a tulajdonosi joggyakorlása alatt álló, általa közvetlenül kezelt – kivezetésre szánt állami vagyonba tartozó vagyonnak minősített kis értékű vagyonelemek is.

Erre tekintettel indokolt kiterjeszteni a Takarékos törvény vonatkozó rendelkezését a teljes kivezetésre szánt állami vagyoni körre azzal, hogy ezen társaságoknál egyáltalán nem szükséges felügyelőbizottság megválasztása és javadalmazási szabályzat megalkotása.

56. §

Szövegcsérés módosítás.

57. §

A köztulajdonban álló gazdasági társaságok esetében is kiemelkedően fontos a közpénzek védelme, a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodás, továbbá a szervezetek első számú vezetője szigorú felelősséggel tartozik a gazdaságosság, hatékonyság, eredményesség követelményeinek a szervezet működésében való érvényesítéséért, valamint a szervezet vagyonkezelésébe, használatába adott és tulajdonában lévő vagyonnal kapcsolatos vagyonkezelői, tulajdonosi jogok rendeltetésszerű gyakorlásáért.

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) alapján költségvetési szerv irányító szervként belső ellenőrzést végezhet az irányítása alá tartozó bármely, a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló törvény által meghatározott köztulajdonban álló gazdasági társaságnál. Ennek analógiájára a módosítás biztosítja, hogy a köztulajdonban álló gazdasági társaság –, mint a számvitelről szóló törvényben meghatározott anyavállalat – belső ellenőrzést végezzen bármely leányvállalatánál.

58. §–60. §

A Nemzeti Községi Egyetem (a továbbiakban: Egyetem) pedagógusképzésének kiemelt jelentőségű célja, hogy az Egyetem képzéseiben végző pedagógusok időtálló, korszerű, egyben gyakorlatias tudást adjanak át a gyermekeknek, és mindezen oktatási feladatokon túl élén járjanak a közösség-szervezésben.

Az Egyetem a pedagógusképzés területén a gyakorlati képességek hatékony fejlesztése érdekében, a hallgatók számára diverzifikált, több intézményre kiterjedő gyakorlati tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása, illetve az Egyetem képzésében oktatók számára – a köznevelésben való részvétel révén – a folyamatos gyakorlati lehetőség és szakmai fejlődés elősegítése érdekében fenntartóként köznevelési intézmény hálózatot működtet.

A köznevelési intézmény hálózat létrehozása érdekében indokolt speciális, eltérő szabályok megalkotása. Szükséges egyértelművé tenni, hogy jelen esetben az egyetemi autonómia mellett kiemelt cél a magas színvonalú pedagógusképzés megteremtése, ennek pedig elengedhetetlen eleme, hogy az állam és a nevében eljáró köznevelésért felelős miniszter dönthessen arról, hogy bizonyos köznevelési intézmények az Egyetem intézményi hálózatába kerüljenek. A hálózat kialakításában biztosítani kell a Kormány szervezeti-alkotási jogát, figyelemmel kell lenni az egyetemi működés sajátosságaira, erre figyelemmel a nemzeti köznevelésről szóló törvény általános szabályaitól eltérő rendelkezések szükségesek. Szintén szükséges rögzíteni, hogy az Egyetem által fenntartott köznevelési intézmény feladatainak ellátását szolgáló, települési önkormányzati tulajdonú ingatlan és ingó vagyona vagyongazdálkodási jogot is biztosítani kell az Egyetem számára a tankerületi központokat megillető vagyongazdálkodási joghoz hasonlóan. A rendelkezés a nem állami fenntartású egyetemekre vonatkozó szabályozásra is figyelemmel van, tekintettel arra, hogy a nemzeti felsőoktatásról szóló törvény a jogutódlásra hivatkozással a nem állami felsőoktatási intézmények esetében biztosítja a települési önkormányzati vagyont ingyenes használatát.

Kiemelendő, hogy az érintett köznevelési intézmények esetében a nevelőtestületek az alábbiak szerint támogatták, hogy az egyes intézmények a jövőben az Egyetem fenntartásában működjenek:

- a Budapest V. Kerületi Szemere Bertalan Általános Iskola nevelőtestülete 95%-os részvétel mellett 85%-os arányban;
- az Újvárosi Általános Iskola nevelőtestülete 100%-os részvétel mellett 100%-os arányban;
- az Óbudai Árpád Gimnázium nevelőtestülete 97%-os részvétel mellett 62%-os arányban.

61. §

A módosítás felhatalmazó rendelkezést tartalmaz.

62. §

A módosítás célja, hogy az állam kiemelt szerepvállalása révén biztosítsa az érintett ingatlanok lakói megfelelő és méltányos elhelyezését, méltó lakhatásuk megvalósulását.

63. §

Sarkalatosági rendelkezés.

64. §, 2. melléklet

További ingatlannal bővül az Egyetem fejlesztéséhez szükséges terület, így a Budapest VIII. ker., 35980 helyrajzi számú (természetben Diószegi Sámuel utca 20. szám alatti) ingatlannal egészül ki az egyetem közfeladat-ellátásának elősegítése érdekében állami tulajdonba kerülő ingatlanok köre.

65. §

A módosítás célja, hogy az állam kiemelt szerepvállalása révén biztosítsa az érintett ingatlanok lakói megfelelő és méltányos elhelyezését, méltó lakhatásuk megvalósulását.

66. §

Az országos nemzetiségi önkormányzatok vezetői javadalmazásának hatályos szabályozását a 2022. évi XXIV. törvény 80. §-a állapította meg, amely 2022. július 28-án lépett hatályba. A törvény a köztisztviselői illetményalap szorzatában állapította meg az illetmény, illetve a tiszteletdíj összegét, amely nem teszi lehetővé a nemzetgazdasági folyamatok eredményeképp alakuló bérvizonyok rugalmas követését. Az ágazati bérintézkedések eredményeként az önkormányzati intézmények vezetőinek bérezése jelentősen meghaladhatja az országos nemzetiségi önkormányzatok vezetőinek javadalmazását, amely így már nem fejezi ki a tisztség ellátásával kapcsolatos társadalmi felelősséget.

67. §

A módosítás pontosítja a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXI. törvénynek az állami alapító által alapított alapítvány megszüntetésére vonatkozó szabályait. A pontosítás egyértelművé teszi, hogy az állami alapítóra vonatkozó szabályok alkalmazandók abban az esetben is, ha az alapítói jogokat az állam utólag, azok átruházásával szerezte meg, mely esetben az alapítói jogok gyakorlója a Kormány határozatában kijelölt személy.

68. §

Átmeneti rendelkezés.

69. §

A módosítás szövegpontosítást tartalmaz.

70. §

A rendelkezés módosítja az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvényt annak érdekében, hogy a módosítás szerinti vagyonjuttatás során átadott vagyonelemeket ne lehessen figyelembe venni végelszámolás során és e vagyonelemeket az állam tulajdonába vissza kell adni abban az állapotukban, amelyben az említett eljárások megindulásakor vannak. Azaz a visszaadás során sem az értékcsökkenés, sem az értéknövekedés nem kerül figyelembevételre, tekintettel arra, hogy az ingatlan a szervezet részére ingyenesen került tulajdonba adásra. A felelős gazdálkodás alkotmányos követelményével összhangban, a nemzeti vagyon védelme érdekében a szervezet – bármilyen okból történő – megszűnése esetén az ingatlan visszavétele nem járhat az állam számára ismételt kiadással, vagyonsökkenéssel.

71. §

A jogalkalmazás során szerzett tapasztalatok szerint a fogyatékkal élő fiatalok a tanulmányaikkal 23 éves koruk körül végeznek. Emiatt nincs elegendő idő arra, hogy a 23. életévük betöltése előtt munkába álljanak, és a munkáltatók beszámíthassák őket a rehabilitációs hozzájárulás fizetési kötelezettség során meghatározott kötelező foglalkoztatási szint teljesítése során. A módosítás révén nagyobb esély nyílik arra, hogy 26 éves korukig beszámíthatóak legyenek az 5%-os kötelező foglalkoztatási szintbe, ezen idő alatt bizonyíthatóak a munkáltatóknál alkalmasságukat a munkavégzésre.

A módosítás a fiatalok elhelyezkedésének támogatásával segít elérni azt a célt, hogy az iskolából kikerülve minél hamarabb munkába állhassanak, jövedelemhez jussanak, amely egész életre meghatározó sikert jelenthet számukra.

72. §

Az egyes állami tulajdonban lévő részvénytársaságokkal kapcsolatos törvények módosításáról szóló törvényjavaslat a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. és a Magyar Export-Import Bank Zrt. részére lehetőséget teremt arra, hogy a központi költségvetés terhére tőkekiegyenlítést hajtson végre, amelynek keretében az állam megtéríti ezen pénzüintézetek befektetési jegyeikből származó veszteségeit (a továbbiakban: tőkekiegyenlítési rendszer).

Mivel a tőkekiegyenlítési rendszer keretein belül történő finanszírozás elemei nem minősülnek költségvetési támogatásnak, indokolt ennek az Áht.-ban való rögzítése is.

73. §

A módosítás meghatározza, hogy az Áht. 39/A. § (3) bekezdés c) pontjától eltérően a költségvetési biztos milyen esetben gyakorolhatja a kötelezettségvállalások ellenjegyzésére vonatkozó jogkört. Rögzítésre kerül, hogy a költségvetési biztos a feladatellátása során a Kincstár személyi állományához tartozó közreműködő személy(ek) segítheti(k). A jogszabályhely értelmében amennyiben a helyi önkormányzat nem működik együtt a költségvetési biztossal, úgy a Kincstár bírságot szab ki az eljárást akadályozó helyi önkormányzattal szemben, melyet a következő havi nettó finanszírozás során fizet meg.

74. §, 81. §

A rendelkezés a tulajdonosi hatáskörben meghozható követelés-kezelési döntések alkalmazására ad lehetőséget azzal, hogy a költségvetési elszámolás arra tekintettel történik meg, hogy a követelések elengedése tartalmában a társaságnak nyújtott támogatást jelent. A költségvetési elszámoláshoz szükséges fedezet hiányában az Áht. 97. §-a alapján a követelés elengedése egyedi törvényi rendelkezés alapján lehetséges.

A rendelkezés pontosítja a normatív jelleggel biztosított működési támogatás elszámolásának szabályait.

A rendelkezés továbbá átmeneti szabályt fogalmaz meg arra nézve, hogy a rendelkezéseket a hatálybalépésekor fennálló követelések tekintetében is alkalmazni kell.

75. §

A rendelkezés a gyakorlati tapasztalatok alapján akként módosítja a Magyar Államkincstár (a továbbiakban: Kincstár) önkormányzatoknál végzett, az önkormányzatok költségvetési beszámolóinak felülvizsgálatával kapcsolatos hatósági ellenőrzéseire vonatkozó ügyintézési határidőt, hogy az egy alkalommal, legfeljebb 30 nappal meghosszabbítható, figyelemmel arra, hogy a hatósági ellenőrzés során számos esetben más szervek, szakhatóságok megkeresése, álláspontjának kialakítása is szükséges.

76. §

A § jogszabályok közötti összhang megteremtését szolgáló szövegpontosítást tartalmaz.

77. §

A módosítás kizárja annak lehetőségét, hogy állami vagy önkormányzati követelések nem vagyoni pénzbeli hozzájárulásként szolgáljanak az állami vagy önkormányzati gazdasági társaságok alapításakor vagy tagsági jogok keletkezésekor. A rendelkezés elősegíti a közfeladatok ellátásához szükséges források biztosítását és a követelések ellenőrizhetőségét, egyúttal hozzájárul a pénzügyi folyamatok tisztaságához és erősíti a közintézményekbe vetett közbizalmat.

78. §

A rendelkezés alapján, ha a törzskönyvi jogalannyal szemben közigazgatási bírságot szab ki a Kincstár, de az a törzskönyvi jogalany kérelme alapján a Kincstár által elengedésre kerül, akkor a módosítás alapján a közigazgatási bírság kiszabásának tényét a Közigazgatási Szankciók Nyilvántartásába nem kell bejegyezni.

79. §

A Kincstár által működtetett kincstári monitoringrendszerbe (a továbbiakban: OTR) történő adatszolgáltatások során a költségvetési támogatásban, költségvetési támogatásnak nem minősülő csekély összegű támogatásban részesülő, természetes személyek azonosításához, valamint az adatok összesítéséhez és – a nyilvánosság számára is biztosítandó – átláthatóság megteremtése céljából indokolt, hogy a Kincstár a költségvetési támogatásban, költségvetési támogatásnak nem minősülő csekély összegű támogatásban részesülők adóazonosító jelét, adószámát megismerhessék és kezeljék.

Figyelemmel arra, hogy ezen adóazonosító adatok kezeléséhez törvényi felhatalmazás szükséges, a rendelkezés a Kincstár ezen adatkezelési jogosultságát teremti meg az Áht.-ban.

80. §

A módosítás alapján, ha az adatszolgáltatásra kötelezettel szemben a Kincstár közigazgatási bírságot szab ki, de az az adatszolgáltatásra kötelezett kérelme alapján a Kincstár ezt teljes mértékben elengedi, a közigazgatási bírság kiszabásának tényét a Közigazgatási Szankciók Nyilvántartásába nem kell bejegyezni.

82. §, 83. §

A törzskönyvi nyilvántartással kapcsolatban a módosítás célja, hogy jogkövető magatartásra ösztönözze a törzskönyvi jogalanyokat. Ezért a módosítás alapján a Kincstár által kiszabott közigazgatási bírság korlátlan mérséklése csak akkor lesz engedélyezhető, ha a törzskönyvi jogalany a kötelezettségét maradéktalanul teljesíti. A módosítás alapján a Kincstár által kiszabott közigazgatási bírság mérséklésére a Kincstár által hivatalból nem lesz mód, az csak a törzskönyvi jogi személynek a kiszabott bírság mérséklésére vonatkozóan előterjesztett kérelmére kerülhet sor.

A módosítás pontosítja a kamatfizetési kötelezettség alóli mentesítési szabályt. A módosítás egyértelművé teszi, hogy – a már fennálló mentességi szabályokon túl – nem terheli kamatfizetési kötelezettség azt a kedvezményezettet, aki/amely, az Áht. erejénél fogva a Kincstárban kellett, hogy fizetési számlát nyisson a támogatások fogadása érdekében és csak ezen kincstári számláról teljesítheti a támogatások megvalósításával összefüggő kiadásait.

A rendelkezés hatályon kívül helyezi a Beruházási Alapra vonatkozó rendelkezéseket annak 2026. január 1-jei megszűnésére tekintettel.

84. §

Az Építési és Közlekedési Minisztérium a tulajdonosi joggyakorlása alatt álló KTI Magyar Közlekedéstudományi és Logisztikai Intézet Nonprofit Kft. költségvetési szervvé történő átalakításáról döntött. Az átalakítással az Nvtv. 2. melléklet I. pontjában foglalt, a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonban tartandó állami tulajdonban álló társasági részesedéseket tartalmazó táblázatban 2024. január 1. óta szereplő társaság megszűnik, így indokolt az Nvtv. mellékletéből való törlése.

85. §

A rendelkezés az önkormányzati köztisztviselők évközi illetményemelésének végrehajthatósága érdekében állapít meg szabályokat.

86. §

A postai szolgáltatásokról szóló 2012. évi CLIX. törvény (a továbbiakban: Postatv.) módosításnak célja, hogy a gyakorlati alkalmazása során szerzett tapasztalatok alapján – különösen a jogvesztő panasztételi határidőkre tekintettel – egyértelműsítse a postai szolgáltatási szerződés teljesítésével összefüggően, valamint a postai szolgáltató vagy a nevében eljáró természetes személy egyéb tevékenységére vonatkozóan felmerülő kifogások elkülönülését. Ezzel egyidejűleg a módosítás pontosítja a panaszokkal kapcsolatos határidők számításának egyes részletszabályait.

A jogalkalmazás során felmerült gyakorlati tapasztalatok szerint a postai szolgáltatási szerződés teljesítésével összefüggő, illetve a postai szolgáltató vagy a nevében eljáró természetes személy egyéb, a postai szolgáltatási szerződés egyes folyamatelemei végrehajtásától eltérő tevékenységére vonatkozó kifogások egyértelmű elkülönítése szükséges, valamint pontosításra szorul a határidő-számítás alapja különösen abban az esetben, ha a panaszra okot adó körülményként kifogásolt tevékenység (pl. kézbesítés, visszaküldés) a szolgáltatás-teljesítés egységes folyamatán belül célzottan megjelölhető.

Emellett a törvényben indokolt megállapítani azokat a határidő számítására vonatkozó garanciális részletszabályokat is, amelyek a postai szolgáltatónál bejelentett, általa vizsgált és megválaszolt panaszokkal kapcsolatos hatósági felülvizsgálattal vannak összefüggésben. A panaszos jogorvoslati kezdeményezése ugyanis még nem az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény szerinti hatósági eljárás része, emiatt szükséges ezen részletszabályok Postatv.-ben történő egyértelmű rögzítése.

87. §–90. §

A pénzügyi intézmények Magyarországon jelenleg letéti szolgáltatás és széfszolgáltatás végzésére jogosultak, azonban ez a két tevékenység nem fedi le az arany (színarany, aranytömb, aranyrúd, aranylapka, aranyérme) letéti őrzését, tekintettel arra, hogy a letéti szolgáltatás csak pénzletét kezelését jelenti, a széfszolgáltatás pedig egy olyan őrzési szolgáltatás, amely esetében az őrzött tárgy jellege és értéke a hitelintézet számára a széfszolgáltatás jellegéből adódóan nem ismert és az egyes széfekben őrzött tárgyak gyűjtő kezelésére nincs lehetőség. A befektetési eszközök megfelelő diverzifikációja iránti igény, az inflációs hatások elleni védekezés, valamint a geopolitikai helyzet, háborús konfliktusok, továbbá a környezeti katasztrófáktól való félelem miatt indokolt a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény kiegészítése kifejezetten az arany, mint befektetés biztonságos őrzésére vonatkozó szolgáltatás lehetőségével.

Míg a pénzletéti szolgáltatás és a széfszolgáltatás a törvény értelmében pénzügyi szolgáltatás, a törvény rendelkezései alapján arany tekintetében történő letéti szolgáltatás nem minősül pénzügyi szolgáltatásnak.

A módosítás értelmében a letéti őrzés tárgya nem valamennyi ingó, hanem kizárólag arany: színarany, aranytömb, aranyrúd és aranylapka lenne, mivel ez a speciális ingóság az, amelyet a pénzügyi intézmények is őrizhetnének. A módosítás az arany fogalmát nem szűkíti le és nem köti numizmatikai célhoz, ennek következtében a módosítás az aranykereskedelmi ügyletet, aranykereskedelmi ügylet közvetítését, aranykereskedelmi bizományosi tevékenységet és az aranyra végzett letéti őrzési szolgáltatást valamennyi, a piacon elérhető aranyérme vonatkozásában lehetővé teszi.

91. §

A rendelkezés célja szempontjából önmagában nem a tulajdonosi viszony, hanem az irányítás lehetősége a mérvadó, így a kiszervezés esetén is ezt a megközelítést indokolt alkalmazni.

92. §

A Városliget megújításáról és fejlesztéséről szóló 2013. évi CCXLII. törvény szerint a Hermina út 57–59. szám alatti ingatlan (Budapest 29766/4 helyrajzi szám) vagyonkezelője – törvényi kijelölés alapján – a Városliget Ingatlanfejlesztő Zrt. Az ingatlan tervezett más célú hasznosítására figyelemmel indokolt a kijelöléssel létrejött vagyonkezelői jog megszüntetése a törvényi kijelölés hatályon kívül helyezésével.

93. §

A rendelkezés a hatály módosításával részlegesen kiterjeszti a zártkörű alapok alapkezelőire a szabályozást. A cél, hogy a minősített befolyással rendelkező tulajdonosa a zártkörű alapot kezelő alapkezelőnek engedélyezetté váljon, azaz az ilyen tulajdonosokra rálátással rendelkezzen a felügyelet.

94. §–97. §

A hatály alá visszahelyezett kérdésben, azaz a zártkörű alapot kezelő alapkezelő esetében a tulajdonváltást a kezelési szabályzaton keresztül ragadja meg a szabályozás és hagyja jóvá a felügyeleti hatóság. A kezelési szabályzat többi eleme esetében elégséges továbbra is csak a Felügyelet tájékoztatása.

98. §

Az egyszerűsített felügyeleti eljárás határidejét rögzíti a szabályozás.

99. §

Az átmeneti rendelkezés rögzíti a módosított rendelkezés alkalmazási kezdődőpontját és az eljárási kérdéseket.

100. §, 3. melléklet

A rendelkezés az érintett törvény 3. mellékletében a zártkörű befektetési alap kezelési szabályzatában egyértelműsíti a befektetési alapkezelő tulajdonosára vonatkozó, engedélyezendő tulajdonosi kört.

101. §

Zártkörű befektetési alapok összeolvadása, beolvadása az alapkezelő tekintetében is változást eredményezhet, így annak engedélyezési eljárásán kívül tartása nem fenntartható.

102. §

A Polgári Törvénykönyvről szóló törvény alapján a kötelezett a késedelembe esés időpontjától kezdődően a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot köteles fizetni, akkor is, ha a pénztartozás egyébként kamatmentes volt.

A Nemzeti Eszközkezelő Programban részt vevő természetes személyek otthonteremtésének biztosításáról szóló 2018. évi CIII. törvény szerinti, részletfizetési kedvezménnyel történő ingatlanvásárlás kamatmentes. Ezért az együttműködő családok vonatkozásában a fizetési könnyítések esetében is javasolt a kamatmentesség megtartása a fizetésrendezési és együttműködési megállapodás megkötésére tekintettel az egyértelmű és kiszámítható környezet biztosítása érdekében. A kamat elengedését a rendelkezés kizárólag azok részére biztosítja, akik a megállapodásban foglaltakat teljesítik, így fizetési halasztás esetén határidőn belül teljesítenek, illetve részletfizetés esetén a megállapodás háromhavi tartozás elérése miatt nem kerül felmondásra. Az állam csak abban az esetben mond le a megállapodás megkötéséig felmerült késedelmi kamatról, amennyiben az adós a megállapodásnak megfelelően teljesít.

103. §, 104. §, 106. §, 107. §

Az SZTFH feladatkörének a befektetési arany kereskedésével kapcsolatos bővítése.

105. §

A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságáról szóló 2021. évi XXXII. törvény 13/A. §-a módosításával – a fenntartható finanszírozás és az egységes vállalati felelősségvállalás ösztönzését szolgáló környezettudatos, társadalmi és szociális szempontokat is figyelembe vevő, vállalati társadalmi felelősségvállalás szabályairól és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2023. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: ESG törvény) módosításához igazodóan – az SZTFH elnökének feladatai között is pontosításra kerülnek azok a tárgykörök, amelyekben az SZTFH elnöke rendeletet ad ki.

Az SZTFH feladatkörének a befektetési arany kereskedésével kapcsolatos bővítése.

108. §

A rendelkezés célja, hogy a Magyarországi Református Egyház – az általa alapított Bethesda Kórház Alapítvány fenntartásában működő egészségügyi intézmény működtetése céljából – ne csak a vagyonkezelő Városliget Zrt.-vel kötött hasznosítási szerződés keretében használhassa a Budapest XIV. kerület belterület, 29766/4 helyrajzi számú ingatlant, hanem annak tulajdonjogát is megszerezze, a Városliget Zrt. vagyonkezelési jogának egyidejű megszűnésével.

A rendelkezés célja a Magyarországi Református Egyház egészségügyi feladatainak segítése az állami tulajdonban álló Budapest XIV. kerület belterület, 29766/4 helyrajzi számú ingatlan átruházásával.

109. §–113. §, 115. §, 116. §, 4. melléklet, 7. melléklet, 8. melléklet

A törvény erejénél fogva egyes állami tulajdonú ingatlanok (a továbbiakban együtt: ingatlan) tulajdonjoga (az ingatlan rendeltetésszerű használatához szükséges ingóságokkal együtt) ingyenesen a mellékletekben megjelölt sportszervezet tulajdonába kerül. Az ingatlanokat a tulajdont szerző sportszervezetek jellemzően a sportról szóló 2004. évi I. törvény (a továbbiakban: Stv.) alapján vagyonkezelőként, vagy más jogcímen jelenleg is használják. A tulajdon-átruházásra a sportcélú közfeladatok ellátásának elősegítése céljából, ingyenesen (ideértve a vagyonszerzés illetékmentességét is), forgalmi értéken kerül sor. A sportszervezetek az ingatlanokat a fennálló terhekkel és az ingatlant terhelő kötelezettségekkel együtt szerzik meg.

A tulajdonjog változást a tulajdont szerző szervezet kérelmére kell bejegyezni az ingatlannyilvántartásba. Az ingatlanok és ingóságok átadásának eljárásrendje is meghatározásra kerül.

A tulajdont szerző szervezetnek kell kérnie az állam javára szóló elidegenítési és terhelési tilalom ingatlan nyilvántartási bejegyzését is. A jogutód nélküli megszűnés és vagyonról történő lemondás esetére vonatkozó szabályok is meghatározásra kerülnek.

Rendezi a vagyonjuttatás adójogi helyzetét. A vagyonjuttatás nem alapoz meg az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvényben meghatározott adófizetési kötelezettséget, tekintettel arra, hogy nem áll be a termék értékesítéséhez, szolgáltatás nyújtásához e törvényben meghatározott joghatás.

A módosítás szabályozza a célhoz kötött hasznosítás követelménye megsértésének következményeit, valamint a beszámolási kötelezettséget.

A tulajdonjog a vagyonkezelői jogot magában foglalja, így a tulajdonjog-átruházásával az érintett vagyonelemeken fennálló vagyonkezelői jog – külön elszámolás nélkül – megszűnik, a felek egymással szemben követelést nem érvényesíthetnek.

A módosítás rögzíti, hogy az érintett vagyonelemek tulajdonjogának átruházására és a további üzemeltetéshez nyújtandó állami támogatásra a hatályos állami és európai uniós támogatási szabályok betartásával kerülhet sor.

Az érintett ingatlanok az azokat jelenleg is használó sportszervezetek részére kerül tulajdonba adásra, ennek érdekében telekalakítási eljárás lefolytatása szükséges.

Az érintett ingatlanok az azokat jelenleg is használó sportszervezetek részére, a használt területek meghatározásával kerülnek tulajdonba adásra.

114. §

A rendelkezés célja a Magyar Testgyakorlók Köre Budapest közneveléssel, valamint szakképzéssel kapcsolatos feladatainak segítése az állami tulajdonban álló Budapest XIV. kerület belterület, 31506 helyrajzi számú ingatlan átruházásával.

121. §

A rendelkezés alapján azok a Magyarország területén székhellyel rendelkező nagyvállalkozások tartoznak az ESG törvény hatálya alá, amelyek az 1. mellékletben meghatározott nemzetgazdasági ágazatba sorolható főtevékenységgel rendelkeznek, és az éves nettó árbevételük meghaladja a 90 000 millió forintot, valamint az átlagosan foglalkoztatottak száma az 500 főt.

122. §

A rendelkezés egyértelművé teszi, hogy a vállalkozások a náluk felmerülő ESG kockázatokra és lehetőségekre vonatkozó információkat az ESG beszámoló részeként hozzák nyilvánosságra.

123. §

A rendelkezés módosítja az SZTFH akkreditálási feladatait akként, hogy arra csak az ESG tanácsadók vonatkozásában kerül sor. Az ESG tanúsítók akkreditálása a Nemzeti Akkreditáló Hatóság, mint a nemzeti akkreditálásról a 2015. évi CXXIV. törvény szerint kijelölt akkreditáló szerv feladata.

A rendelkezés egyértelművé teszi, hogy az SZTFH éves jelentése a vállalkozások által benyújtott – az ESG adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését jelentő – ESG beszámoló alapján készül.

124. §

Középvállalkozástól történő ESG adatszolgáltatás igénylést megelőzően az igénylőnek nyilatkozattételre kell felhívnia a középvállalkozást arra vonatkozóan, hogy rendelkezik-e az állami ESG minősítő által készített ESG minősítéssel.

Ha a középvállalkozás állami ESG minősítő által készített ESG minősítéssel rendelkezik, és az ESG minősítést megküldi az igénylő részére, az ESG minősítés felhasználható – a szállítói kérdőív helyett – a fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségei teljesítéséhez vagy az e törvény szerinti kockázatelemzés elvégzéséhez.

Ha a középvállalkozás tájékoztatja az igénylőt arról, hogy ESG minősítéssel nem rendelkezik, vagy nem küldi meg az ESG minősítést az igénylő részére az igénylő szállítói kérdőívet küldhet a részére.

125. §

A középvállalkozásokra vonatkozó szabályozás kiterjesztése 2027. július 1-jétől a mikro- és kisvállalkozásokra is.

126. §

Az ESG törvény 11. §-ának módosításához kapcsolódó kodifikációs pontosítás, figyelemmel arra, hogy az ESG tanúsítók akkreditálása kikerül az SZTFH feladatai közül.

127. §

Az ESG törvény 11. § (2) bekezdés b) pont bb) alpontja határozta meg az ESG tanúsítvány fogalmát, azonban a rendelkezés módosításával a fogalom kikerült a (2) bekezdésből, ezért annak bevezetéséről az ESG törvény 33. § (4) bekezdésében kell rendelkezni.

128. §

Az ESG tanúsítókról az SZTFH vezeti a Tanúsítók Névjegyzékét. A Javaslat új adatokkal egészíti ki a névjegyzék adatait (pl. külföldi székhelyű ESG tanúsító esetén a kézbesítési megbízott adatai, az ESG tanúsítói tevékenységtől történő eltiltás ténye), illetve pontosítja azokat.

A Tanúsítók Névjegyzékébe történő nyilvántartásba vétel feltételei kiegészülnek azzal, hogy az ESG tanúsítót a Kormány rendeletében meghatározott követelményekre figyelemmel a nemzeti akkreditálásról szóló törvény szerint kijelölt akkreditáló szervnek akkreditálja.

A módosítás az SZTFH felügyeleti eszközeit bővíti azzal, hogy az ESG tanúsítót az SZTFH törli a Tanúsítók Névjegyzékéből, ha a nyilvántartásba vétel alapjául szolgáló körülményekben olyan változás következett be, amelynek következtében a nyilvántartásba vétel feltételei nem teljesülnek, és ezt az ESG tanúsító határidőn belül nem orvosolja.

129. §

A rendelkezés az ESG törvény 43/B. §-ában foglalt kötelezettséget – miszerint a Magyarországon székhellyel nem rendelkező kérelmező kézbesítési megbízottat köteles megjelölni – az ESG tanúsítókra is alkalmazni rendeli. A kézbesítési megbízott feladata, hogy a Magyarországon székhellyel nem rendelkező kérelmező vagy ESG közreműködő (a továbbiakban: megbízó) nyilvántartásba vételével, illetve ESG közreműködői működésével összefüggésben keletkezett, az SZTFH által a megbízó részére kézbesítendő iratokat átvegye, és azokat a megbízó részére továbbítsa. Az ESG tanúsítók esetében is rögzítésre kerül, hogy ha az SZTFH tudomást szerez arról, hogy a kézbesítési megbízott nem fellelhető vagy a megbízása megszűnt és az ESG tanúsító új kézbesítési megbízottat nem jelentett be, az ESG tanúsítót törli a Tanúsítók Névjegyzékéből.

130. §

Az ESG törvény 11. §-ának módosításához kapcsolódóan az ESG tanúsító SZTFH általi akkreditációjának megszűnése okán a módosítás pontosítja, hogy az SZTFH csak az ESG tanácsadó esetében függeszti fel az akkreditált státuszt, ha megsérti a rá vonatkozó összeférhetetlenségi szabályokat; az ESG tanúsító hasonló szabályszegése esetén az SZTFH az ESG tanúsítói tevékenység végzésétől történő eltiltás szankciót alkalmazhatja.

A módosítás továbbá az egyértelmű jogértelmezés érdekében pontosítja a jogosulatlan ESG közreműködői tevékenység körét, egyértelműen megjelölve, hogy már az is megvalósítja a jogosulatlan ESG közreműködői tevékenységet, ha arra nem jogosult személy ezt a szolgáltatást bárki számára elérhető módon – tipikusan hirdetés útján, vagy a honlapján általa nyújtott elérhető szolgáltatásként megjelölve – felkínálja.

131. §

Rögzítésre kerül, hogy az állami ESG minősítő a vállalkozás és az ESG törvény 1. § (3) bekezdése szerinti szervezet ESG Menedzsmentplatformon tárolt ESG adataihoz hozzáférhet.

132. §

A rendelkezés az ESG törvény módosításához igazodóan pontosítja a felhatalmazó rendelkezéseket.

133. §

Az ESG törvény átmeneti rendelkezéseinek módosításával a rendelkezés – az ESG törvény hatálya alá tartozó vállalkozások terheinek csökkentése érdekében – további könnyítéseket biztosít a vállalkozások számára a fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségeik teljesítése tekintetében a 2024–2026. üzleti évekre vonatkozóan.

A 2024. üzleti év fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségeinek teljesítéséről szóló ESG beszámoló tekintetében a 2025. évben nem kell tanúsítást lefolytatni, továbbá a 2024., 2025. és 2026. üzleti év fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségek teljesítéséről szóló ESG beszámolót és az ahhoz kapcsolódó ESG tanúsítványt nem kell megküldeni a Hatóság részére, illetve a vállalkozás honlapján nyilvánosan hozzáférhetővé tenni. Ugyanakkor az SZTFH az ESG beszámoló elkészítésére vonatkozó kötelezettség teljesítését – az ESG törvényben, illetve az annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban foglaltak alapján – hatósági ellenőrzés keretében vizsgálni jogosult.

Az ESG törvény 13. §-a alapján a vállalkozás fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettsége körébe tartozik a rendszeres kockázatelemzés elvégzése és az ellátási láncának átvilágítása. A kockázatkezelés részeként a vállalkozás rendszeres teljes körű kockázatelemzést végez annak érdekében, hogy azonosítsa a lényeges társadalmi felelősségvállalási és környezeti kockázatokat saját üzleti hatáskörében és közvetlen szállítói tevékenységében.

A módosítás a mikro-, kis- és középvállalkozások adminisztratív terheinek csökkentése érdekében e körben is rögzít átmeneti rendelkezéseket. A mikro- és kisvállalkozásoktól ESG adatszolgáltatás nem kérhető, ideértve a vállalkozás által a kockázatkezelés, illetve a kockázatelemzés körében a közvetlen szállítók részére küldendő kérdőívet is, ám a középvállalkozások esetében lehetőség nyílik az ESG beszámoló mellékletét képező szállítói kérdőívben szereplő kérdések önkéntes alapú megválaszolására.

A módosítás átmeneti rendelkezést rögzít az ESG beszámoló és a hozzá kapcsolódó tanúsítvány közbeszerzési eljárásokban történő figyelembevételére vonatkozóan.

134. §, 5. melléklet

Az ESG törvény kiegészül az 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján meghatározott Gazdasági Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszere szerinti ágazatokba sorolható főtevékenységeket tartalmazó melléklettel.

135. §

Szövegcsérés módosítások.

136. §

Hatályon kívül helyező rendelkezések.

Az ESG törvény 1. § (1) bekezdés c) pontjának hatályon kívül helyezésével az ESG törvény hatálya alól kikerülnek a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodónak minősülő kis- és középvállalkozások.

Az ESG törvény 21. § (4) bekezdésének hatályon kívül helyezésével nem érvényesül az az előírás, miszerint a vállalkozás köteles megszüntetni a közvetlen szállítójával az üzleti kapcsolatot azon tevékenységek tekintetében, amelyek a káros hatások fokozott kockázatával járnak.

137. §, 138. §, 6. melléklet

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény 29. § (2a) bekezdése szerint törvény felhatalmazása alapján a miniszter a fizetési kötelezettség tételes összegét rendeletben állapíthatja meg, feltéve, hogy törvény meghatározza a fizetési kötelezettséget, a fizetésre kötelezettek körét, a fizetési kötelezettség mértékét, illetve számítási módját, és az esetleges mentességek, kedvezmények körét, azzal, hogy a fizetési kötelezettség összegének meghatározása az érintett, fizetésre kötelezett jogalanyok tekintetében hátrányos megkülönböztetést nem eredményezhet.

E rendelkezés alapján a 12. havi időközi jelentés alapján megállapított fizetési kötelezettség tekintetében is indokolt felhatalmazást adni az államháztartásért felelős miniszter részére, hogy a fizetési kötelezettség önkormányzatonkénti összegét miniszteri rendeletben állapítsa meg. Emellett pontosítani szükséges a 25. melléklet szerinti képletet is a 12. havi időközi költségvetési jelentéssel.

139. §

A rendelkezés az egyszintes országos örökbefogadási rendszer bevezetésének időpontját módosítja 2026. július 1-jére.

140. §

Az érintett önkormányzatok részleges kincstári számlavezetésének 2025. október 1-jei bevezetése kapcsán pontosul a normaszöveg a számlavezető bankok részéről javasolt technikai megvalósítás érdekében. Emellett a bankok és a kincstár közötti adatszolgáltatási folyamatok is egyszerűsödnek.

141. §–146. §

A Kormány elkötelezett amellett, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel fellépjen az indokolatlan áremelésekkel szemben. Az árréscsökkentés tapasztalatai igazolták, hogy a nagy kereskedelmi láncok indokolatlanul magas árrésekkel növelték az élelmiszerárakat, amely elsősorban a nyugdíjasokat terheli meg leginkább. Ezért az árréscsökkentésen túl a nyugdíjasok számára külön támogatást is kívánunk biztosítani élelmiszer-utalvány formájában. Az utalványt minden, hideg élelmiszert forgalmazó kereskedő köteles készpénz-helyettesítő fizetőeszközként elfogadni, az élelmiszert árusító kereskedők pedig az utalványokat bármely banknál beválthatják. A részletszabályokat a felhatalmazó rendelkezés alapján a Kormány állapítja meg.

147. §

A rendelkezés a törvény hatálybalépéséhez szükséges rendelkezéseket állapítja meg.

148. §

A § az Alaptörvény sarkalatosságra vonatkozó követelményének való megfelelést szolgálja.

149. §

A § jogharmonizációs záradékot fogalmaz meg.

Végső előterjesztői indokolás az ÉLVONAL Csúcskutatási és Tehetséggondozó Alapítványról szóló 2025. évi LII. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, továbbá a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

Magyarország kiemelkedő az egyéni teljesítmények területén a fiatal tehetségek és a tudomány vonatkozásában: míg lakosságunk a világban a 96., az egy főre jutó GDP-nk a 46., addig az innovációban a 36. helyen, az egy főre jutó Nobel-díjasokban a 11. helyen, a nemzetközi fizikai diákolimpiák összesített rangsorában a 9. helyen, a nemzetközi matematikai diákolimpiák esetében az 5. helyen állunk.

A világban hatalmas verseny folyik a tehetségekért, különösen a tudomány és technológia területén, hiszen a jövőben azok az országok lesznek sikeresek, akik élén járnak a technológiai áttörésekben. Ezért nemzeti cél, hogy minél több tehetséges fiatalot ösztönözzünk a tudományos és innovációs életpályák iránt, sikerrel tartsuk őket itthon, és külföldről is sikerüljön Magyarországra vonzani a feltörekvő és már bizonyított tudományos tehetségeket elsősorban az élő- és élettelen természettudományos területeken.

Ezen célokra keresi és adja a választ a Krausz Ferenc Nobel-díjas fizikus által javasolt ÉLVONAL Program, amely három fő pillérre épül:

1. pillér: egy olyan, kiemelt és fókuszált, már az általános iskola végétől a természettudományos tantárgyakban kiemelkedő teljesítményt nyújtó, és így nagy eséllyel a tudományos-kutatói innovációs pálya iránt nyitott vagy nyitottá tehető fiatalokat hatékonyan beazonosító és őket a pályájukon végigtámogató, mentoráló az élő- és élettelen természettudományos területek teljes spektrumára kiterjedő tehetséggondozó program, amely egyre nagyobb számú kiváló szakember mélytechnológia területekre kiterjedő képzésén túl képes lesz nagy hatékonysággal megtalálni legnagyobb tehetségeinket, akikből a jövő kiemelkedő magyar tudósai, innovátorai, sikeres technológiai vállalkozói kikerülnek;
2. pillér: világhírű tudósok körül felépülő tudásközpontok, amelyek nemcsak a legkiválóbb magyar elmék számára kínálnak majd szülőföldjükön ideális feltételeket céljaik megvalósításához, hanem képesek kiemelkedő külföldi szakembereket is Magyarországra vonzani;
3. pillér: a tudományos eredmények innovatív termékek és szolgáltatások formájában történő piacravitelének támogatását szolgáló programelem, amelynek célja a magyar mélytechnológiai szektor fejlesztése.

A törvény célja a fenti program megvalósításához szükséges szervezeti keretek kialakítása az ÉLVONAL Csúcskutatási és Tehetséggondozó Alapítvány létrehozásával.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §

Az ÉLVONAL Csúcskutatási és Tehetséggondozó Alapítványt (a továbbiakban: Alapítvány) létrehozó rendelkezés, amely kijelöli a tudánypolitika koordinációjáért felelős minisztert, hogy járjon el az Alapítvány alapítása során.

2. §

A betegségek megelőzését segítő – kiemelten lézeres egészségügyi adatelemzésen és mesterséges intelligencián alapuló – technológiákhoz kapcsolódó kutatások végzése, valamint az ehhez szükséges humánbiológiai minták gyűjtéséhez és tárolásához szükséges biobanki környezet kialakítása és működtetése mint a Nemzeti Egészségügyi és Orvosképzésért Alapítvány közfeladata átadásra kerül az Alapítvány számára. A közfeladat átadása érinti a közfeladat megvalósítását biztosító vagyonelemet is (Molekuláris-Ujjlenyomat Kutató Központ Nonprofit Korlátolt

Felelősségű Társaság törzstőke 100%-át megtestesítő üzletrésze, és a Budapest belterület 4082/73 helyrajzi számú ingatlan 10008/113176-od tulajdoni hányada), ezért az Országgyűlés egyetért a közfeladathoz tartozó vagyon megosztásával, a szükséges vagyonelemek átadásával.

3. §

Hatályba léptető rendelkezés.

4. §

Sarkalatossági záradék.

5–6. §, 1–2. melléklet

A KEKVA tv. 1. mellékletét módosító rendelkezések.

Végző előterjesztői indokolás a ZalaZONE Alapítványról szóló 2025. évi LIII. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, továbbá a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A javaslat az egyes vagyonkezelő alapítványokról és az azoknak történő vagyonjuttatásról szóló 2020. évi CVI. törvény, a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványokról szóló 2021. évi IX. törvény (a továbbiakban: KEKVA tv.), valamint Széchenyi István Egyetemért Alapítványról, a Széchenyi István Egyetemért Alapítvány és a Széchenyi István Egyetem részére történő vagyonjuttatásról szóló 2020. évi XXXVIII. törvény módosítását tartalmazza.

A ZalaZONE tesztpálya mint nemzetközi szinten is egyedülálló tesztpálya, egy olyan nagyszabású kutatásfejlesztési projekt és innovációs ökoszisztéma amely már most is alkalmas önvezető járművek tesztelésére, de ahhoz, hogy Magyarország a járműipari innovációk és a mesterséges intelligencia kapcsolódó területein kiemelkedő szerepet érjen el, szükséges a tesztpálya tovább fejlesztése, és országos kiemelt központként történő kezelése. A tovább fejlesztéshez elengedhetetlen, hogy egyetemekkel, kutatóintézetekkel, állami fejlesztőkkel és magáncégekkel a jelenleginél is szélesebb körű együttműködéseket építsen fel, az energetikai, autóipari, agrár- és védelmi témájú kutatásokon keresztül.

Magyarország járműiparának, MI-iparának és ezek kutatás-fejlesztésének fellendítéséhez egy magas színvonalú, speciális tesztkörnyezetre van szükség. A ZalaZONE tesztpálya további fejlesztésével Magyarország jelentős szerepet vállal a járműipari innovációkban, fejlesztésekben és a mesterséges intelligencia ezzel összefüggő területein.

Mindezen célokhoz szükséges, hogy egy önálló, a ZalaZONE tesztpálya köré épülő struktúra alakuljon ki, amely mindezen célok elérésére koncentrált kizárólagosan.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §

A már végrehajtott, jelen törvénnyel meghaladott rendelkezések deregulációját biztosító rendelkezés.

2-3. §

A ZalaZONE Alapítvány közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány formájában történő létrehozásával kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazza.

Az Országgyűlés a döntését arra tekintettel hozza meg, hogy

- a) a Széchenyi István Egyetemért Alapítvány (a továbbiakban: Alapítvány) kuratóriuma
 - aa) teljes körűen, korlátozás nélkül gyakorolja az alapítvány alapítói jogait, így az Alapítvány szétválásáról, az alapítványi vagyon megosztásáról hoz döntést, amelyre a KEKVA tv. 14/A. §-a biztosít lehetőséget,
 - ab) arról hoz döntést, hogy amennyiben a szükséges törvényi feltételek teljesülnek, úgy a közfeladat és az azt szolgáló vagyonrész más szervezeti keretben való működtetése jön számításba,
 - ac) szétválási döntése abban az esetben hatályosul, ha ahhoz a magyar állam is (csatlakozóként) hozzájárul és az Országgyűlés a közfeladat átvezetése érdekében szükséges jogalkotási lépéseket is megteszi,
- b) ezzel az Alapítvány nem mond le sem a közfeladatról, sem az azt szolgáló vagyonról, illetve nem hagy fel a közfeladat ellátásával, továbbá a számára juttatott közfeladatot szolgáló vagyont a célnak megfelelően használja fel,
- c) a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:45. § (1) bekezdése szerinti kiválás esetén a kiválással érintett vagyon ellenértékének a kérdése nem merül fel, ugyanakkor, a közfeladattal együtt átszálló vagyon célhoz kötött felhasználása folyamatosan biztosított.

Az Országgyűlés megállapítja, hogy a szétválási tervben részletezett vagyon, így különösen a ZalaZONE ökoszisztéma részét képező Tesztpályát fejlesztő APZ Kft. a KEKVA tv. 1. melléklet A) pontjában foglalt táblázat B:25 mező 4. pont c) alpontjában meghatározott járműipari innovációval kapcsolatos közfeladat, így különösen „a járműipari innovációk, fejlesztések összehangolásának előmozdítása, megvalósítása, és a kapcsolódó infrastrukturális, szervezeti, fejlesztési és beruházási célok biztosítása” közfeladat ellátását szolgálja és közvetlenül ahhoz rendelt vagyonelem.

A KEKVA tv. 14/A. §-a által biztosított szétválás során a Ptk. 3:45. § (1) bekezdésében meghatározott kiválás szabályait kell alkalmazni. A számviteli elszámolás során az Alapítvány a létrejövő új közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány részére átadott eszközöket a mérleg megfelelő eszközeinek csökkenéseként mutatja ki, amely egyidejűleg a saját tőkével, esetleg a kötelezettséggel szembeni csökkenésként kerül elszámolásra. Ezáltal az APZ Kft. részesedésének átadása az Alapítvány eredményére nem gyakorol hatást. Az APZ Kft. ártértékelés alkalmazása nélkül kerül átadásra.

A kiválás keretében a ZalaZONE Alapítvány létesítésére és vagyonjuttatására a KEKVA tv. rendelkezéseivel összhangban állóan, a közfeladat hatékony és zavartalan, folyamatos ellátását biztosítva kerül sor. A ZalaZONE Alapítvány részére a vagyonjuttatásra célhoz kötötten kerül sor, amely a cél a ZalaZONE Alapítványnak jelen törvénnyel megállapított közfeladat ellátása. Ezzel egyidejűleg az Alapítvány az érintett közfeladat alól mentesül.

4. §, 1. melléklet

A KEKVA tv. 1. melléklet A) pontjában foglalt táblázat módosítása az Alapítvány közfeladatainak módosítása tekintetében, valamint az új ZalaZONE Alapítvány feltüntetésével.

5. §

Hatályba léptető rendelkezések.

6. §

Sarkalatosági záradék.

Végső előterjesztői indokolás az egyes adókötelezettségekről és egyes adótörvények módosításáról szóló 2025. évi LIV. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Az egyes adókötelezettségekről és szóló törvény célja a veszélyhelyzeti jogszabályok átültetése, az adminisztráció egyszerűsítése, az európai uniós jogharmonizáció és a kormány adópolitikai céljainak elérése érdekében szükséges módosított törvénybe iktatása.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

I. FEJEZET

EXTRAPROFIT ADÓ SZABÁLYOK MEGÁLLAPÍTÁSA

1. A hitelintézet és a pénzügyi vállalkozás különadó kötelezettsége

1. §-hoz

A rendelkezés az extraprofit adókról szóló 197/2022. (VI. 4.) Korm. rendelet szerinti banki különadóról szóló rendelkezések törvényi szintre történő emeléséről gondoskodik. A törvényi szintre emelés a 2025-re vonatkozó rendelkezéseket tartalmában nem érinti.

A különadó alapja 2025. adóévben a különböző növelő és csökkentő tételekkel módosított 2023. adóévi éves beszámoló alapján meghatározott adózás előtti eredmény. A különadó mértéke a 2025-ben kezdődő adóévben az adóalap 20 milliárd forintot meg nem haladó része után 7 százalék, az e feletti összegre 18 százalék. 2025. adóévre az adóalanyok az állampapírvásárlásaikra tekintettel meghatározott feltételekkel, az állampapír állomány névérték-növekményének 10 százalékának megfelelő összegben, de legfeljebb az adó adóévre fizetendő összegének 50 százalékáig csökkenthetik az adókötelezettségüket.

A hitelintézet, a pénzügyi vállalkozás a 2025. adóévre vonatkozó különadót 2025. június 10-ig külön nyomtatványon megállapítja, és az adókötelezettséget 2025. június 10-ig és 2025. december 10-ig két egyenlő részletben megfizeti.

A módosítás alapján a hitelintézetet és pénzügyi vállalkozást terhelő kötelezettség a 2026-ban kezdődő adóévben is fennmarad. 2026-ban az adó alapja a 2024. adóévi éves beszámoló alapján meghatározott, különböző módosító tételekkel módosított adózás előtti eredmény. 2026-ban a módosítás szerint az adó mértéke az adóalap 20 milliárd forintot meg nem haladó része után 8 százalék, az e feletti összegre 20 százalék. Az állampapír-növelés esetén alkalmazható kedvezmény 2026. adóévre is alkalmazható, feltéve, hogy 2030. január 1-jét követően lejáró állampapírok állománya növekszik a bázisidőszakokhoz képest. A kedvezmény a forintban denominált állampapírokra alkalmazható, a lakossági állampapírokat nem lehet figyelembe venni a kedvezmény alkalmazásában.

2. A kőolajtermék-előállító különadó kötelezettsége

2. §-hoz

A rendelkezés az extraprofit adókról szóló 197/2022. (VI. 4.) Korm. rendelet szerinti Brent-Urál adókötelezettség törvényi szintre történő emeléséről gondoskodik. A törvényi szintre emelés a 2025-re vonatkozó rendelkezéseket tartalmában nem érinti. A rendelkezéseket 2026-ra is alkalmazni kell. A különadó alapja az Oroszországi Föderációból származó kőolaj világpiaci árkülönbözetének és a tárgy hónapban beszerzett, az Oroszországi Föderációból származó nyersolaj hordóban mért mennyiségének a szorzata. Hordónként 5 amerikai dollár csökkentés érvényesíthető. A különadó mértéke 95 százalék. A kőolajtermék-előállító a különadó kötelezettséget havonta, a tárgy hónapot követő hónap 20. napjáig állapítja meg, vallja be az állami adóhatóság által rendszeresített nyomtatványon, és fizeti meg.

II. FEJEZET

A JÖVEDELEMADÓZÁST ÉRINTŐ TÖRVÉNYEK MÓDOSÍTÁSA

3. A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény módosítása

3. §-hoz

Az (1)–(3) bekezdéshez: A gyermekes családokat segítő újabb intézkedések (a csecsemőgondozási díj, a gyermekgondozási díj és az örökbefogadói díj adómentessége, a három-, illetve kétgyermekes anyák élethosszig tartó adómentessége, a 30 év alatti anyák adómentessége) bevezetésével összefüggésben új fogalmak bevezetése indokolt.

A (4) bekezdéshez: A családi pótlék fogalmának törvényen belüli egységes értelmezése érdekében új fogalom kerül bevezetésre.

Az (5) bekezdéshez: A gyermekek számától függő kedvezményt érvényesítő nyugdíjas magánszemélyek bevallási kötelezettség alóli mentesülésére vonatkozó bevételi értékhatár az éves átlagkeresethez kötődik, így szükséges volt az éves átlagkereset fogalmának bevezetése.

4. §-hoz

Figyelemmel arra, hogy a gyermekek számától függő adókedvezményt (gyakorlatilag adómentességet) érvényesítő nyugdíjas magánszemélyeknek a kedvezmények hatályba lépését követően személyi jövedelemadó kötelezettségük nem lesz, így szükséges arról is rendelkezni, hogy ezen magánszemélyeknek csak akkor lesz személyi jövedelemadó bevallási kötelezettségük, ha a kedvezményre jogosító jogcímenek megszerzett jövedelmük nem kifizetőtől származik vagy abból az Szja tv. 46. § (4) bekezdése alapján a kifizető egyébként nem köteles adóelőleget levonni (pl.: egyéni vállalkozói, őstermelői önálló tevékenységből származó jövedelem) és az e jövedelme alapjául szolgáló tárgyévi bevételeinek összege meghaladja az éves átlagkereset négyszeresét. A személyi jövedelemadó bevallási kötelezettség alól gyakorlatilag azok az anyák kedvezményét érvényesítő nyugdíjas magánszemélyek mentesülnek, akiknél a szociális hozzájárulási adó fizetési kötelezettség sem merülhet fel.

5. §-hoz

A gyermekes családokat segítő újabb intézkedések (a csecsemőgondozási díj, a gyermekgondozási díj és az örökbefogadói díj adómentessége, a három-, illetve kétgyermekes anyák élethosszig tartó adómentessége, a 30 év alatti anyák adómentessége) bevezetésével összefüggésben szükséges a kedvezmények érvényesítési sorrendjének meghatározása. Mivel az új kedvezmények különböző időpontokban lépnek majd hatályba, az érvényesítési sorrend is három időállapotra kerül meghatározásra.

Az új rendelkezés rögzíti továbbá azt is, hogy amennyiben az anya 2025. október–december közötti időszakban vagy a későbbiekben az adóéven belül egymást követően több jogcím alapján is jogosulttá válik az adómentességre, az új jogcímre való jogosultság keletkezésekor nem kell új adóelőleg-nyilatkozatot tennie és a kedvezmény alapjául szolgáló jövedelmeket sem kell a jogcímek között megosztania. Ilyen eset lehet például az, amikor az anya 2025. októberében háromgyermekes anyaként jogosult az adómentességre, de decemberben a negyedik gyermeke is megszületik. Analóg módon kell eljárni – azaz nincs szükség újabb nyilatkozatra – akkor is, ha például a 39 éves anya 2026. januárjában a két gyermeket nevelő anyák kedvezményére jogosult és májusban megszületik a harmadik gyermeke is.

6. §-hoz

Az adóelőleg levonásáról kiadott kifizetői, munkáltatói igazolás tartalmának kiegészítése, pontosítása az új kedvezmények (a csecsemőgondozási díj, a gyermekgondozási díj és az örökbefogadói díj adómentessége, a három-, illetve kétgyermekes anyák élethosszig tartó adómentessége, a 30 év alatti anyák adómentessége) hatálybalépésétől függően három időállapotra (2025. július 1., 2025. október 1., 2026. január 1.)

7. §-hoz

Az (1)–(8) bekezdéshez: Az adóelőleg-nyilatkozatok tartalmának kiegészítése, pontosítása az új kedvezmények (a csecsemőgondozási díj, a gyermekgondozási díj és az örökbefogadói díj adómentessége, a három-, illetve kétgyermekes anyák élethosszig tartó adómentessége, a 30 év alatti anyák adómentessége) hatálybalépésétől függően három időállapotra (2025. július 1., 2025. október 1., 2026. január 1.)

A (9) bekezdéshez: A rendelkezés egyszerűsítési és jogalkalmazást segítő céllal 12 százalékból egységesíti a tételes költségelszámolásra vonatkozóan tévesen tett adóelőleg-nyilatkozat esetén a személyijövedelemadó-bevallásban megállapítandó költség-különbözet és az adóalap-kedvezmények jogalap nélküli érvényesítésére irányuló adóelőleg-nyilatkozat miatt keletkező befizetési különbözet után fizetendő különbözeti bírság mértékét.

8. §-hoz

Az adóelőleg fizetéssel kapcsolatos szabályok kiegészítése, pontosítása az új kedvezmények (a csecsemőgondozási díj, a gyermekgondozási díj és az örökbefogadói díj adómentessége, a három-, illetve kétgyermekes anyák élethosszig tartó adómentessége, a 30 év alatti anyák adómentessége) hatálybalépésétől függően három időállapotra (2025. július 1., 2025. október 1., 2026. január 1.)

9. §-hoz

A bevezetés alatt álló tartós vagyonkezelési jogviszonyhoz kapcsolódóan szükséges rendelkezés bevezetése.

10. §-hoz

A bevezetés alatt álló tartós vagyonkezelési jogviszonyhoz kapcsolódóan szükséges rendelkezés bevezetése.

11. §-hoz

Az Szja tv. egyes mellékleteit módosító mellékletek beiktatása.

12. §-hoz

Szövegcsere módosítások:

Az a) ponthoz: A kormányzati igazgatásban foglalkoztatott tisztségviselők munka mellett önkéntesen vállalt honvédelmi képzés során bekövetkezett balesete esetére vonatkozóan a Kormány hői egészségkárosodási ellátást vezet be. A hői egészségkárosodási ellátásból 15%-os személyi jövedelemadó, valamint 10%-os nyugdíjjárulék levonása tervezett, annak érdekében, hogy az ezen a jogcímen biztosított juttatás jogszerű időnek minősüljön a nyugdíj szempontjából. Ennek megvalósítása érdekében indokolt a rendelkezés kiegészítése a hői egészségkárosodási ellátással.

A b) ponthoz: A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok 2025. március 1-jétől nem minősülnek rendvédelmi szervnek viszont a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományának jogállásáról szóló 2024. évi LXX. törvény a nemzetbiztonsági szolgálatok tagjai tekintetében továbbra is rendelkezik az egyenruhaviselésről. A módosítással való összhang megteremtése érdekében szükséges az egyenruha fogalmának a pontosítása.

A c) ponthoz: A családi pótlék fogalmának bevezetésével összefüggésben szükséges szövegcsere módosítás.

A d) és e) ponthoz: A bevezetés alatt álló tartós vagyonkezelési jogviszonyhoz kapcsolódóan szükséges rendelkezés bevezetése.

Az f) ponthoz: Jogtechnikai pontosítás a 2025. január 1-jétől biztosított új juttatási lehetőségekkel összefüggésben.

A g) ponthoz: Új adómentes jogcímként kerül bevezetésre a hői kiegészítő rokkantsági támogatás, amely a kormányzati igazgatásban foglalkoztatott tisztségviselők munka mellett önkéntesen vállalt honvédelmi képzése során bekövetkezett balesetek esetén adható.

A h) ponthoz: Kiegészül az adómentes jogcímek köre az állam valamely alrendszerének költségvetése vagy az Európai Unió által finanszírozott felsőfokú szakirányú képzésekkel. Az adómentesség a jogszabály, pályázat, programterv alapján elnyert forrás felhasználására vonatkozó kötelezettségek betartása mellett nyújtott képzési

támogatásra (kivéve a keresetkiegészítést és a keresetpótló juttatást), felnőttképzési szolgáltatásra, a képzés időszaka alatt biztosított étkezésre, közlekedésre, szállásra, valamint az ilyen jogcímen adott költségtérítésre, megélhetési támogatásra terjed ki.

Az i) ponthoz: A bevezetés alatt álló tartós vagyonkezelési jogviszonyhoz kapcsolódóan szükséges rendelkezés bevezetése.

A j) ponthoz: A hatályos rendelkezés a kizárólag emberi erővel hajtott vagy legfeljebb 300 W teljesítményű elektromos motorral segített kerékpár magáncélú használatának biztosítását minősíti adómentesnek. Az elmúlt évek technológiai fejlődése és a piaci trendek azt mutatják, hogy egyre inkább elterjedtek az elektromos kerékpárok, amelyek teljesítménye jelentősen megnövekedett, és a 300 W-os korlát már nem felel meg a mai kor elvárásainak. A modern elektromos kerékpárok esetén már nehezen található olyan, amely megfelel az adómentes korlátnak, gyakran 500 W vagy akár 750 W teljesítményű motorral rendelkeznek. A jogcím érvényesíthetősége érdekében a módosítás a motorteljesítmény korlátozására vonatkozó 300 W-os előírást 750 W-ra módosítja.

13. §-hoz

Hatályon kívül helyező rendelkezések

Az a) ponthoz: A 30 év alatti anya fogalmának törlése a 30 év alatti anyák kedvezményéről szóló 2025. évi XIII. törvény 2026. január 1-jei hatálybalépésével összefüggésben.

A b) ponthoz: A hatályon kívül helyezni javasolt szabály abból a hibás feltételezésből indul ki, hogy a bizalmi vagyonkezelési szerződés megkötésével a vagyonrendelő a vagyonkezelésbe adott vagyon jövőbeni hozamai felett rendelkezési jogot gyakorol és e rendelkezéssel az említett hozamokat meg is szerzi. A szabály e tévesen feltételezett bevételszerzést kívánta kizárni, ezért indokolt annak hatályon kívül helyezése.

A c) ponthoz: Annak a rendelkezésnek a hatályon kívül helyezése, amely úgy biztosítja a családi pótlék adómentességét, hogy azt rögzíti, hogy annak összegéből nem kell jövedelmet megállapítani. Ezzel egyidejűleg a családi pótlékkal egészül ki az adómentes bevételeket felsoroló 1. számú melléklet 1. pontja (1.7. alpont).

A d) ponthoz: A családi pótlék fogalmának bevezetésével összefüggésben feleslegessé vált szövegrészek törlése.

A e), f) g) h) ponthoz: Az összevont adóalapot csökkentő kedvezmények érvényesítési sorrendjének külön §-ban történő szabályozásával összefüggésben feleslegessé váló szövegrész törlése.

Az i) ponthoz: A 30 év alatti anyák kedvezményéről szóló 2025. évi XIII. törvény 2026. január 1-jei hatálybalépésével összefüggésben a 30 év alatti anyák kedvezményére vonatkozó szabályozás törlése.

Az j) ponthoz: Az összevont adóalapot csökkentő kedvezmények érvényesítési sorrendjének külön §-ban történő szabályozásával összefüggésben feleslegessé váló szövegrész törlése.

A k) ponthoz: A 30 év alatti anyák kedvezményéről szóló 2025. évi XIII. törvény 2026. január 1-jei hatálybalépésével összefüggésben a 30 év alatti anyák kedvezményére vonatkozó szabályozás törlése.

Az l) ponthoz: A 30 év alatti anyák kedvezményéről szóló 2025. évi XIII. törvény 2026. január 1-jei hatálybalépésével összefüggésben a 30 év alatti anyák kedvezményére vonatkozó szabályozás törlése.

4. A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény módosítása

14. §-hoz

A bevezetés alatt álló tartós vagyonkezelési jogviszonyhoz kapcsolódóan szükséges rendelkezések bevezetése, az érintett fogalmak kiegészítése által.

15. §-hoz

A sportakadémia fogalmának bevezetéséről szóló rendelkezés.

16. §-hoz

A mikrovállalkozói foglalkoztatói adóalap-kedvezmény mértéke 100 százalékról 150 százalékra növekszik. Ez azt jelenti, hogy az adóalapot az átlagos állományi létszáma előző adóévhez viszonyított növekményének és az adóév első napján érvényes havi minimálbér adóévre számított összege szorzatának 150 százaléka csökkenti. A létszám felső határa a mikrovállalkozói besorolási kritériummal összhangban 5 főről 10 főre emelkedik.

17. §-hoz

A mikrovállalkozói foglalkoztatói kedvezmény bővülésével párhuzamosan a létszámcsökkenésre vonatkozó joghatás, továbbá az az alóli mentesülés aktualizálására vonatkozik a módosítás.

18. §-hoz

Kedvezményezett eszközátruházás esetén, ha a tartási kötelezettség csak részlegesen nem teljesül, az átadó az adózás előtti eredményt növelő tételt a kapcsolt körön kívülre került részesedés arányában alkalmazza. Ezzel párhuzamosan az átvevő adóalapját a tartási kötelezettség nemteljesítésével érintett tulajdoni hányad arányában az általános szabályok szerint, a tartási kötelezettséget teljesítő részesedésekhez tartozóan a kedvezményezett eszközátruházás szabályai szerint állapítja meg. A módosítással részleges nemteljesítés esetén nem egyösszegben fordul vissza az elhalasztott adókötelezettség, hanem csak a nemteljesítő részre vonatkozóan, a tulajdoni hányad arányában, amelyet mind az átadónak, mind az átvevőnek alkalmaznia kell.

19. §-hoz

A módosítás egyértelműsíti, hogy a saját részvénnel kapcsolatos módosító tételek akkor is alkalmazandóak, amikor a saját részvény, a saját üzletrész visszavásárlása az értékesítést (vagy apportálást) megelőző években történt meg. A saját részvény ügyleten összesen elért nyereségjellegű, illetve veszteségjellegű különbözet az IFRS-ek szerinti adózóknál is az adóalap része, mint ahogyan a könyveiket a magyar számvitel szerint vezető adózóknál is. A módosítás a jogalkalmazást segíti.

20. §-hoz

A fiatal tehetségek magasszintű sportneveléséhez a sportakadémiai képzési rendszer a látvány-csapatsport területén is nagymértékben hozzájárul. A javaslat a látvány-csapatsportokban tevékenykedő sportakadémiák által megvalósított, ezen magasszintű utánpótlás nevelési munkát kiemelten támogatja, ezért a sportakadémiák sportfejlesztési programjának jóváhagyását, a sportfejlesztési program végrehajtásának ellenőrzését minden esetben közvetlenül a sportpolitikáért felelős miniszter hatáskörébe javasolja tenni. A módosítás az ezen cél eléréséhez szükséges pontosításokat vezeti be.

21. §-hoz

A fiatal tehetségek magasszintű sportneveléséhez a sportakadémiai képzési rendszer a látvány-csapatsport területén is nagymértékben hozzájárul. A javaslat a látvány-csapatsportokban tevékenykedő sportakadémiák által megvalósított, ezen magasszintű utánpótlás nevelési munkát kiemelten támogatja, ezért a sportakadémiák sportfejlesztési programjának jóváhagyását, a sportfejlesztési program végrehajtásának ellenőrzését minden esetben közvetlenül a sportpolitikáért felelős miniszter hatáskörébe javasolja tenni. A módosítás az ezen cél eléréséhez szükséges pontosításokat vezeti be.

22. §-hoz

Az (5) bekezdéshez: A módosítás a MÁV Zrt. átalakulását figyelembe véve módosítja az érintett cégek elnevezését. Átmeneti rendelkezés, amely alapján a MÁV vállalatok és a GYSEV Zrt. már 2025-re is alkalmazhatják a speciális szabályokat.

A (126)–(127) bekezdéshez: A bejelentett részesedés fogalma pontosításra kerül annak érdekében, hogy a határokon átnyúló átalakulások esetében is egyértelműen alkalmazható legyen. A módosított fogalom a rendelkezés hatálybalépését követően megvalósuló határokon átnyúló átalakulás esetében alkalmazandó. Abban az esetben, ha az adózó egy 2024-ben megvalósult határokon átnyúló átalakulás következtében vált belföldi

illetőségű adózóvá, akkor a rendelkezést alkalmazhatja, feltéve hogy annak hatálybalépését követő 75 napon belül bejelenti az adóhatóságnak azon részesedéseket, amelyeket a belföldi illetőség megszerzése előtt szerzett, feltéve, hogy e részesedéseket a rendelkezés hatályba lépéséig még nem jelentette be. A határidő elmulasztása esetén igazolási kérelem előterjesztésének nincs helye.

A (128) bekezdéshez: Átmeneti rendelkezés, amely szerint az önálló környezetvédelmi beruházás módosított fogalmát és beruházási értékhatárát első alkalommal a hatályba lépést követően benyújtott bejelentés, kérelem esetén kell alkalmazni.

A (129) bekezdéshez: Átmeneti rendelkezés, amely szerint a kutatóhelyi kedvezmény bővülését adózói választás szerint már a 2025. adóévre is alkalmazni lehet.

A (130) bekezdéshez: A kedvezményezett eszközátuházást érintő kedvező változást a 2025. január 1-jét követően felmerülő nemteljesítésre kell alkalmazni.

A (131) bekezdéshez: A kedvezményezett eszközátuházásnak minősülő leválásban részt vevő felek transzferár kötelezettségeire vonatkozó rendelkezést a 2024. december 31-ét követően megvalósuló levadásokra az adózó választása szerint alkalmazza.

A (132) bekezdéshez: A látvány-csapatsportokban tevékenykedő sportakadémiákat érintő eljárásokat érintő változásokat már a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

A (133) bekezdéshez: A vállalati kerékpárra vonatkozó elismert költség esetében alkalmazandó teljesítménykorlát 750 W-ra emelkedik. E változás már a 2025. adóévre is figyelembe veendő.

A (134) bekezdéshez: A rendelkezés a jogalkalmazás elősegítése érdekében – a 651/2014/EU bizottsági rendelettel összhangban – kimondja, hogy a 2023. december 1-je előtt megkezdett energiahatékonysági célokat szolgáló beruházás, felújítás után a módosítást, azaz a 2023. december 1-jét megelőzően hatályos szabályok szerint vehető igénybe az adókedvezmény. A módosítások a 2023. november 30-át követően megkezdett projektekre alkalmazandóak. Tartalmi változást nem jelent.

A (135) bekezdéshez: Átmeneti rendelkezés, amely szerint a mikrovállalkozói foglalkoztatói kedvezmény bővülését adózói választás szerint már a 2025. adóévre is alkalmazni lehet.

A (136) bekezdéshez: Az átalakuláskor, egyesüléskor, szétváláskor történő adóalap-korrektúra módosítását első alkalommal a változás hatályba lépését követő ügyletekre kell alkalmazni.

23. §-hoz

Az a) ponthoz: A módosítás alapján a csak az üzletvezetési helyet Magyarországra helyező cégekhez hasonlóan a határokon átnyúló átalakulással belföldi illetőségűvé váló adózók is bejelenthetik az átalakulást megelőzően szerzett részesedéseiket. Ezen adózók akkor válnak ugyanis belföldi illetőségűvé, ha a belföldi székhely bejegyzése mellett az üzletvezetés helye is belföld lesz, indokolt, hogy a részesedések bejelentésére vonatkozó szabályok ennek megfelelően kiegészítésre kerüljenek.

A b) ponthoz: Jogalkalmazást elősegítő pontosító kiegészítés, amely kimondja, hogy a polgári jogi leválás társasági adó szempontjából kedvezményezett eszközátuházásnak minősül.

A c) ponthoz: A bevezetés alatt álló tartós vagyonkezelési jogviszonyhoz kapcsolódóan szükséges rendelkezések bevezetése.

A d), e) és g) ponthoz: A magyar építészetéről szóló 2023. évi C. törvény műemlék fogalmához igazodó pontosítások. Tartalmi változást nem jelentenek.

Az f) ponthoz: A felsőoktatási intézménnyel, a Magyar Tudományos Akadémiával és egyes más kutatóhelyekkel közösen végzett kutatás-fejlesztési tevékenység közvetlen költségére vonatkozó adóalap-kedvezmény 50 millió forintos korlátja 150 millió forintra emelkedik.

A h) ponthoz: A számított nyilvántartási értékhez és az ártértékelési különbözethez kapcsolódó adóalap-módosító tételeket akkor is alkalmazni kell, ha az átalakulás, egyesülés, szétválás során, például egyes határon átnyúló ügyleteknél, nem készül végleges vagyonmérleg. A módosítás összegét a végleges vagyonmérlegnek megfeleltethetően kell meghatározni.

Az i) ponthoz: A számított nyilvántartási értékhez és az ártértékelési különbözethez kapcsolódó adóalap-módosító tételeket akkor is alkalmazni kell, ha az átalakulás, egyesülés, szétválás során, például egyes határon átnyúló ügyleteknél, nem készül végleges vagyonmérleg. A módosítás összegét a végleges vagyonmérlegnek megfeleltethetően kell meghatározni.

A j) ponthoz: A kedvezményezett eszközátruházásnak minősülő leválásban részt vevő felek mentesülnek a transzferár kötelezettségek alól.

A k) ponthoz: A bevezetés alatt álló tartós vagyonkezelési jogviszonyhoz kapcsolódóan szükséges rendelkezések bevezetése.

Az l) ponthoz: Az adókedvezmény mértékének pontosítása a 22/G. § (6) bekezdés b) pontja szerinti esetben a jogalkalmazás elősegítése érdekében. Tartalmi változást nem jelent.

A m) ponthoz: A módosítás a MÁV Zrt. átalakulását figyelembe véve módosítja az érintett cégek elnevezését. A MÁV-ra vonatkozó speciális adószabályok alanyi körének a MÁV átalakulása utáni jogi személyekre történő aktualizálása kiegészítésre kerül a GYSEV Zrt-vel.

Az n) ponthoz: A vállalati kerékpárra vonatkozó elismert költség esetében alkalmazandó teljesítménykorlát 750 W-ra emelkedik.

Az o) ponthoz: A bevezetés alatt álló tartós vagyonkezelési jogviszonyhoz kapcsolódóan szükséges rendelkezések bevezetése.

24. §-hoz

Az a) ponthoz: A bevezetés alatt álló tartós vagyonkezelési jogviszonyhoz kapcsolódóan szükséges rendelkezés bevezetése.

A b) ponthoz: Az önálló környezetvédelmi beruházás fogalmában hatályon kívül helyezésre kerül a kizárólagosság követelménye a jogalkalmazás és jogértelmezés elősegítése érdekében.

A c) ponthoz: A magyar építészetéről szóló 2023. évi C. törvény műemlék fogalmához igazodó törlés. Tartalmi változást nem jelent.

A d) ponthoz: Megszűnik az IFRS-ek szerinti adózásra áttérő adózónál az első két évre teljesítendő negyedéves adatszolgáltatás.

5. A kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CXLVII. törvény módosítása

25. §-hoz

Amennyiben könyv szerinti értéken megvalósított egyesülés, szétválás során az adózó ismételten választja az adóalanyiságot, akkor az áttérési különbözetet nem kell megállapítani, az áttérési különbözetre vonatkozó szabályok nem alkalmazandóak. A kivétel a módosítás szövegéből következően a hatályba lépést követő megszűnés/ismételt választás esetén alkalmazandó. Tekintettel arra, hogy az egyesülés, szétválás önálló üzleti évet keletkeztet, a kisvállalati adóalap általános levezetése fennáll, a kivétel kizárólag a 28. § (4a) bekezdése szerinti áttérési különbözet figyelembe vétele alól mentesít.

6. A globális minimum-adószintet biztosító kiegészítő adókról és ezzel összefüggésben egyes adótörvények módosításáról szóló 2023. évi LXXXIV. törvény módosítása

26. §-hoz

A kiegészítő adóalanyiság adóhatósági bejelentésére több idő áll rendelkezésre, a határidő az adóalanyisággal érintett adóév utolsó napját követő második hónap utolsó napja.

III. FEJEZET

A KÖZVETETT ADÓZÁST ÉRINTŐ TÖRVÉNYEK MÓDOSÍTÁSA

7. A regisztrációs adóról szóló 2003. évi CX. törvény módosítása

27. §-hoz

A közúti közlekedési nyilvántartást vezető szervnek a vámhatóság részére történő, a tárgyhónapban forgalomba helyezett gépjárművekről szóló adatszolgáltatása során a jövőben nem a gépjármű motorszámát, hanem a motorkódját kell feltüntetni.

8. Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény módosítása

28. §-hoz

A módosítás megteremti annak a lehetőségét, hogy a vámhatóság általi záradékolással és lebélyegzéssel egyenértékű, digitális bélyegzővel ellátott adat is szolgálhasson a kiléptetés igazolására. A módosítás felgyorsítja a kiléptetést, egyszerűsíti az általános forgalmi adó visszatéríttetésének folyamatát.

29. §-hoz

2025. január 1-jétől belföldi fordított adózás alkalmazandó az Áfa tv. szerinti adóalany-kereskedők közötti földgáz értékesítések esetében. E rendelkezéshez kapcsolódóan – a jogalkalmazás elősegítése érdekében – a módosítás kimondja, hogy a beszerző nyilatkozni köteles az értékesítő felé arról, hogy adóalany-kereskedőnek minősül.

30. §-hoz

A közösségen belüli értékesítéssel egy tekintet alá eső, más tagállamba irányuló saját áru mozgatás kapcsán az adóalany alanyi adómentes minőségében jár el (ide nem értve az új közlekedési eszköz továbbítását), azaz ezen ügylet a belföldi alanyi adómentesség hatálya alá tartozik, az adómentességre jogosító értékhatár számítása szempontjából tehát figyelembe kell venni. Tekintettel arra, hogy az Áfa tv. akként fogalmaz, hogy az értékhatárba az adóalany ügyletei fejében megtérített vagy megtérítendő ellenérték éves szinten göngyöltett összege számítandó bele, a saját áru mozgatásoknál viszont nincsen ilyen megtérítendő ellenérték, a módosítás az egyértelmű jogalkalmazás érdekében rögzíti, hogy saját áru mozgatás esetén az alanyi adómentesség értékhatárának számítása szempontjából az ügylet kalkulált adóalapját (Áfa tv. 68. §) kell figyelembe venni.

Az alanyi adómentesség választására jogosító értékhatárt 18 millió forintra növelő Korm. rendelet előírásainak törvényi szintre emelése.

31. §-hoz

A módosítás szerint az alanyi adómentesség megszüntetésének esetei kibővülnek azokkal az esetekkel, ha egyéni vállalkozó és mezőgazdasági őstermelő elhalálozása esetében tevékenységét az özvegye vagy örököse folytatja, vagy azt cselekvőképesség elvesztése esetében az egyéni vállalkozó, mezőgazdasági őstermelő nevében és javára a törvényes képviselője folytatja, valamint a mezőgazdasági tevékenységét megszüntető természetes személy adóalanynak a mezőgazdasági tevékenységet tovább folytató, a Ptk. szerinti közeli hozzátartozónak minősülő természetes személy részére történő, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott támogatással gazdaságátadás történik, továbbá az agrárgazdaságok átadásáról szóló 2021. évi CXLIII. törvény szerinti gazdaságátadási szerződés alapján megvalósuló gazdaságátadás történik. Ezzel lehetővé válik, hogy az adóalany a megváltozott körülményekre tekintettel az általa eredetileg (a tárgy naptári évre vonatkozóan) választott alanyi adómentesség választásától eltérjen, vagyis az általános adózási módot év közben választhassa. Ezzel biztosítottá válik, hogy az elhunyt adóalany özvegyének, örökösének, cselekvőképtelenné vált adóalany törvényes képviselőjének, és a mezőgazdasági tevékenységet tovább folytató gazdaságátvevőnek az átvett vagyontárgyak után ne keletkezzen adókötelezettsége.

32. §-hoz

A módosítás az Áfa tv. 191. § (1) bekezdés új d) pontjával egészíti ki a jelen normaszövegben lévő hivatkozást.

33. §-hoz

A módosítás értelmében a Közösségen belüli értékesítéssel egy tekintet alá eső, más tagállamba irányuló saját áru mozgatás kapcsán az adóalany alanyi adómentes minőségében jár el (ide nem értve az új közlekedési eszköz továbbítását), azaz ezen ügylet a belföldi alanyi adómentesség hatálya alá tartozik és annak adóalapja beleszámítandó az alanyi adómentes értékhatárba.

34. §-hoz

A módosítás fő szabályként előírja, hogy utazásszervezési szolgáltatások esetén a szolgáltatás nyújtójának nem kell feltüntetnie az adó alapját és az áthárított adó összegét a számlán. Ez alól kivételt képez az az eset, amikor az utazásszervezési szolgáltatást adóalany veszi igénybe és egyúttal nyilatkozik arról, hogy a szolgáltatást nem utazásszervezőként veszi igénybe. Az adóhatóság felé teljesítendő adatszolgáltatásban ugyanakkor az adó alapját és az áthárított adó összegét továbbra is minden esetben szerepeltetni szükséges.

35. §-hoz

A jogszabálysöveg leköveti azt a jogalkotói szándékot, mely szerint az általános kötelező nyugtaadat-szolgáltatás az eredetileg tervezett 2025. július 1-jéről 2026. szeptember 1-re változik.

36. §-hoz

A jogszabályhelyekre történő hivatkozások módosítása az összes hasznos alapterület fogalmának meghatározásában, a korábbi ágazati jogszabály (OTÉK) hatályvesztése miatt, a jelenleg hatályban lévő jogszabályok azonos fogalmaira mutatva.

37. §-hoz

Az alanyi adómentesség választására jogosító értékhatárt 18 millió forintra növelő Korm. rendelet előírásainak törvényi szintre emelése.

38. §-hoz

Átmeneti rendelkezés a közvetett vámjogi képviselő nyilatkozattételi kötelezettségét érintő módosítással összefüggésben. Az átmeneti szabály rendezi, hogy a módosítást melyik bevallási időszak tekintetében kell először alkalmazni.

39. §-hoz

Átmeneti rendelkezés az adóalany-kereskedők közötti földgáz értékesítésekhez kapcsolódó adatszolgáltatást érintő módosítással összefüggésben. Az átmeneti szabály rendezi, hogy a módosítást melyik bevallási időszak tekintetében kell először alkalmazni.

40. §-hoz

Az Áfa tv. 10. számú mellékletének módosítása rögzíti, hogy a kiállított, kibocsátott számlákról szóló összesítő jelentésben jogutódlás esetén, ha a jogutód a jogelőd által teljesített ügyletről állít ki számlát, az adatszolgáltatásnak a jogelőd adószámára is ki kell terjednie. Ezen túlmenően a módosítás azt is kimondja, hogy csoportos adóalany általi teljesítés esetén az adatszolgáltatásnak az adott csoporttag adószámára is ki kell terjednie.

41. §-hoz

A melléklet az Áfa tv. 257/G. §-ában előírt, nyugtákról, pénztárgéppel kiállított nyugtákról, az e-nyugtákról valamint az ezekkel egy tekintet alá eső egyéb okiratokról történő adatszolgáltatási kötelezettséget tartalmazza.

42. §-hoz

A 2025. március 1-jétől hatályos szabályok értelmében, engedményezett adólevonási jog gyakorolása estén a közvetett vámjogi képviselő importonként nyilatkozni köteles többek között az adó alapjáról és összegéről is. A módosítás értelmében ezt a nyilatkozatot forintban kell megtenni.

2025. január 1-jétől belföldi fordított adózás alkalmazandó az adóalany-kereskedők közötti földgáz értékesítések esetében, amihez kapcsolóan mind az értékesítő, mind a beszerző adóalanyt adatszolgáltatási kötelezettség terheli, többek között a gáz mennyiségére vonatkozóan is. A jogalkalmazás elősegítése érdekében, a módosítás értelmében az adatszolgáltatás mértékegysége MWh-ra módosul.

43. §-hoz

Technikai jellegű módosítás, javítás.

9. A jövedéki adóról szóló 2016. évi LXVIII. törvény módosítása**44. §-hoz**

Az érintett termékek teljeskörű lefedése érdekében az egyéb ellenőrzött ásványolaj fogalom kiegészül a 2710 19 42 KN-kódú termékkel.

45. §-hoz

A módosítás a nyilvántartásból törlés szabályait egyértelműsíti.

46. §-hoz

A módosítás célja az illegális dohánygyártás és -kereskedelem visszaszorítása, valamint egy ellenőrizhető, nyomon követhető termelési-ellátási lánc kialakítása. A termelőnek jól beazonosítható módon be kell jelenteni a dohánynövény termesztésére használt földterület címét.

47. §-hoz

A módosítás az illegális dohánygyártmány-előállítás és -kereskedelem elleni hatékonyabb fellépés érdekében bejelentési kötelezettséget ír elő az ország területén áthaladó szárított és fermentált dohány szállítmányokra.

48. §-hoz

A módosítás megteremti jövedéki ügyekben is az adóelőleg mérséklésének lehetőségét.

49. §-hoz

A módosítás az állami adó- és vámhatóság által jövedéki ügyekben lefolytatott helyszíni ellenőrzések esetében – a papírmentes ügyvitel elősegítése érdekében – a jogszabály által elektronikus ügyintézésre kötelezett személyek és az aktivált felhasználói profillal rendelkező természetes személyek esetében a jogsértést megállapító jegyzőkönyv és a lefoglalási végzés elektronikus úton történő elkészítésére az adóigazgatási rendtartás vonatkozó eljárási szabályainak alkalmazását rendeli.

50. §-hoz

A gyorsított eljárás alkalmazási összegei 2016-ban lettek legutóbb megállapítva és a jövedéki adómértékek azóta bekövetkezett emelkedése miatt az alkalmazási kör folyamatosan szűkült. A jövedéki ügyekben a gyorsított eljárás alkalmazási összegek jelentős emelése egyrészt kiterjeszti a gyorsított eljárás alkalmazhatósági körét, másrészt az általános bírságolási eljárásokkal egységesebb, ugyanakkor az egyedi esetekhez rugalmasabban alkalmazkodó jogalkalmazás érdekében fix összeg helyett maximált bírságment kerül meghatározásra.

A dohánytermékek gyártásához szükséges alapanyag feketepiaci kínálatának visszaszorítása érdekében a módosítás bírságot határoz meg a be nem jelentett földterületen termesztett, lábon álló dohánynövények után.

51. §-hoz

A módosítás az elektronikus úton elkészített lefoglalási végzés helyszíni szóbeli közlésére állapít meg az elektronikus jegyzőkönyvek szóbeli közlésével megegyező szabályt.

52. §-hoz

A kizárólag bérfőzést végző adóraktárnak a módosítást követően elszámoláskor csak olyan esetben kell megfizetnie az adót a bérfőzető által megrendelt, de át nem vett bérfőzött párlat után, amikor annak későbbi átvétele valószínűsíthető, egyéb esetben az adóraktárnak nem kell adót fizetni a termék után, hanem azt meg kell semmisíteni a hatóság jelenlétében.

53. §-hoz

A kizárólag bérfőzést végző adóraktárak esetében megszűnik a felelős üzemvezető kijelölésének kötelezettsége.

54. §-hoz

Az egységes szankcionálási rendszer érdekében szükséges szövegcsere módosítás, összhangban az Art. 221. §-ának módosításával.

A 20–50% bortartalmú palackozott fröccsre is kiterjed a kedvezőbb adózási megítélés és az egyszerűsített adóraktárban történő előállíthatóság.

IV. FEJEZET**EGYES ÁGAZATI ADÓK MÓDOSÍTÁSA****10. Az államháztartás egyensúlyát javító különadóról és járadékról szóló****2006. évi LIX. törvény módosítása****55. §-hoz**

A járványügyi különadó visszaigénylésére vonatkozó szabály jelenleg veszélyhelyzeti kormányrendelet szintjén szabályozott. A módosítás alapján e rendelkezés kerül törvénybe iktatásra olyan módon, hogy a hatályos szabályozáshoz képest tartalmi változást nem jelent.

11. A távhőszolgáltatás versenyképesebbé tételéről szóló 2008. évi LXVII. törvény módosítása**56. §-hoz**

A rendelkezés az energiaellátók jövedelemadója szabályának törvényi szintre emeléséről gondoskodik és kimondja, hogy az energiaellátók jövedelemadójának kulcsa 2025-ben 41%.

57. §-hoz

A rendelkezés kimondja, hogy az energiaellátók jövedelemadójának kulcsa 2026. január 1-jétől 31%.

58. §-hoz

A rendelkezés kimondja, hogy megszűnik a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény szerinti víziközmű-szolgáltató és a vízgazdálkodásról szóló törvény szerinti nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére feljogosított közszolgáltató adókötelezettsége.

12. A biztosítási adóról szóló 2012. évi CII. törvény módosítása**59. §-hoz**

A rendelkezés a biztosítási pótdó szabályainak törvényi szintre emeléséről gondoskodik, továbbá kimondja, hogy a 2026-ban kezdődő adóévben is fennmarad a pótdó-kötelezettség.

60. §-hoz

A rendelkezés a biztosítási pótdó szabályainak törvényi szintre emeléséről gondoskodik. A rendelkezés meghatározza az adó és a pótdó alanyainak körét.

61. §-hoz

Jogalkalmazást segítő pontosítás.

62. §-hoz

A rendelkezés a biztosítási pótdó szabályainak törvényi szintre emeléséről gondoskodik.

A rendelkezés a 20 milliárd forint adóköteles biztosítási szolgáltatás utáni összesített adóalapot el nem érő adóalanyokra vonatkozó szabályt törvényi szintre emeli.

A módosítás meghatározza a biztosítási adó és pótdó 2025-ös és 2026-os mértékét.

A módosítás törvényi szintre emeli az állampapír-kedvezményre vonatkozó szabályokat, továbbá meghatározza a 2026. adóévre vonatkozó állampapír-kedvezményre vonatkozó rendelkezéseket.

63. §-hoz

A rendelkezés a biztosítási pótdó szabályainak törvényi szintre emeléséről gondoskodik.

64. §-hoz

A rendelkezés a biztosítási pótdó szabályainak törvényi szintre emeléséről gondoskodik.

65. §-hoz

A rendelkezés a biztosítási pótdó szabályainak törvényi szintre emeléséről és a törvényi szintre emeléssel kapcsolatos jogtechnikai pontosításokról gondoskodik.

13. A kiskereskedelmi adóról szóló 2020. évi XLV. törvény módosítása**66. §-hoz**

A módosítás a veszélyhelyzeti kormányrendelet szintjén szabályozott rendelkezések törvénybe iktatásáról, továbbá a kiskereskedelmi adókötelezettség 2026-ban kezdődő adóévben történő fenntartásáról gondoskodik.

**V. FEJEZET
HELYI ADÓK****14. A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény módosítása****67. §-hoz**

A módosítás célja, hogy az önkormányzat számára a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény lehetőséget biztosítson arra, hogy a lakóhelyhez kapcsolódó kedvezmény, mentesség igénybevételét – az ellenkező bizonyításáig – objektív, az önkormányzat számára könnyen ellenőrizhető feltételhez, nevezetesen az adóalany lakcímnnyilvántartásba bejegyzett lakóhelyéhez vagy tartózkodási helyéhez köthesse.

Az adóalany számára a módosítás lehetőséget biztosít arra, hogy igazolhassa azt, hogy a ténylegesen (élekvitelszerűen) lakóhelyűl szolgáló, azonban a lakcímnvlyántartásba lakóhelyként vagy tartózkodási helyként be nem jegyzett lakás esetében megilleti a lakóhelyhez kapcsolódó kedvezmény vagy mentesség. Az adóalany szabadon választhatja meg a bizonyítékokat, a módosítás azonban rögzíti, hogy az adóalany nevére szóló közüzemi számlák kifejezetten alkalmasak a bizonyításra.

68. §-hoz

Átmeneti rendelkezések

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Gst.) 31. § (1) bekezdése szerint jogszabály a hatálybalépését megelőző időszakra vonatkozóan nem növelheti a fizetési kötelezettséget, nem bővítheti a fizetésre kötelezettek körét, illetve nem szüntethet meg vagy korlátozhat kedvezményt, mentességet.

A Gst. hivatkozott rendelkezése alapján kizárólag a jövőre vonatkozóan határozható meg kedvezmény vagy mentesség igénybevételeire vonatkozó korlátozó rendelkezés, így első alkalommal a 2026. évi adókötelezettséget érintő kedvezmény vagy mentesség esetében alkalmazható a módosítás szerinti új rendelkezés.

69. §-hoz

A módosítás célja a szerencsejáték tevékenység sajátosságaihoz igazodó nettó árbevétel fogalom megállapítása.

A közszolgáltató szervezet fogalma bővíl a MÁV Magyar Államvasutak Zrt. és az integrált vasútvállalat fogalomkörével, így a Htv. 3. § (2) bekezdésében foglalt feltételek teljesülése esetén e két szervezet is mentesül valamennyi helyi adó alól.

A Htv. az értelmező rendelkezések között tartalmazza az önkormányzati ASP rendszer, továbbá az integrált vasúttársaság fogalmát.

70. §-hoz

Szövegcsérés módosítások

Az építmény- és telekadó alól feltételes adómentességben részesülhetnek azon preferált szervezetek (pl. egyesületek, alapítványok, közszolgáltató szervezetek), amelyek a tulajdonukban álló adótárgy ingatlant alaptevékenységük, főtevékenységük céljából használják. A módosítással a mentesség arra az esetre is kiterjed, ha közszolgáltató szervezet közszolgáltatói feladat ellátása érdekében használja az épületet, épületrészt vagy telket, továbbá arra is, ha a szervezet az ingatlanon közszolgáltató szervezet részére közszolgáltatói feladat ellátása érdekében biztosít használatot.

A módosítást az integrált vasútvállalat helyi adók rendszerében betöltött szerepe indokolja.

A jogalkotó lehetőséget kíván biztosítani az önkormányzatoknak, hogy a háziorvosokat és védőnőket magasabb összeghatáron belül, saját döntésük szerint mentesíthessék a helyi iparűzési adó alól, szem előtt tartva a háziorvosi praxisok betöltésének megkönnyítését is.

A módosítás megteremti a lehetőséget annak, hogy az állami adó- és vámhatóság az önkormányzati adóztatás szempontjából kiemelten fontos, a cégbejegyzésre nem kötelezett adózók pénzforgalmi számának adatait, valamint a KIVA-alanyiságot választó adózók KIVA-alanyisággal kapcsolatos adatait átadhassa az önkormányzati adóhatóságok részére a Magyar Államkincstár által működtetett ASP rendszer útján.

VI. FEJEZET GÉPJÁRMŰADÓ

15. A gépjárműadóról szóló 1991. évi LXXXII. törvény módosítása

71. §-hoz

A cégautó adó alóli mentességi tényállás bővül a közfeladat ellátást segítő polgárőr szervezet és az önkéntes tűzoltó egyesület alapfeladat ellátása érdekében üzemeltetett személygépkocsi után fizetendő adókötelezettség alóli mentesség beiktatásával.

72. §-hoz

Átmeneti rendelkezések arról, hogy a módosítást melyik bevallási időszak tekintetében kell először alkalmazni.

73. §-hoz

A módosítás 2026. január 1-jétől a vasúti és közúti személyszállítási tevékenységet egyaránt végző adóalany számára is lehetővé teszi az autóbuszok utáni adómentesség igénybevételét.

VII. FEJEZET ILLETÉKEK

16. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény módosítása

74. §-hoz

Az illetéktörvény módosítása a tartós vagyonkezelésre vonatkozó szabályokkal egészül ki, emellett a vonatkozó rendelkezések jogtechnikai rendezésére kerül sor, tartalmi módosítás nélkül.

Az átlátható szabályozás érdekében a törvényjavaslat külön rendelkezik a bizalmi vagyonkezelés keretében történő vagyonmozgások és a magánalapítvánnyal összefüggő vagyonmozgások illetékkötelezettségéről. A szabályozás lényege továbbra is az, hogy a bizalmi vagyonkezelésbe adás, illetve a vagyonkezelő alapítványnak történő vagyonátadás után ajándékozási illetéket nem kell fizetni.

Illetékfizetési kötelezettség továbbra is csak akkor merülhet fel, ha a kedvezményezett a bizalmi vagyonkezelés keretében kezelt vagyonból, vagy a vagyonkezelő alapítványtól szerez vagyontárgyat (például, ingóságot vagy ingatlant). Az illetékkötelezettség vonatkozásában a kedvezményezettnek a bizalmi vagyonkezelés keretében történő vagyonszerzését úgy kell tekinteni, mintha a vagyont közvetlenül a vagyonrendelőtől szerezte volna, a vagyonkezelő alapítványtól történő vagyonszerzését úgy kell tekinteni, mintha a vagyont közvetlenül az alapítótól, csatlakozótól szerezte volna.

Továbbra sem tárgya az ajándékozási illetéknek a vagyonrendelőnek a bizalmi vagyonkezelés vagy tartós vagyonkezelés révén vagyonrendelői vagy kedvezményezetti jogállására tekintettel történő vagyonszerzése, valamint az alapítónak, csatlakozónak a magánalapítványtól e jogállására tekintettel történő vagyonszerzése, mert ilyenkor lényegében a vagyon visszavételéről van szó.

75. §-hoz

A hatályos szabályozástól eltérően a törvényjavaslat a visszterhes vagyonátruházási illetékre vonatkozó szabályok között említi meg, hogy az ajándékozási illeték hatálya alá nem eső vagyonszerzés – az erre vonatkozó főszabálytól eltérően – csak kivételesen esik a visszterhes vagyonátruházási illeték hatálya alá.

76. §-hoz

Jogalkalmazást segítő jogtechnikai pontosítást céloz a módosítás, egyértelműsíti, hogy a társasági adóról és osztalékadóról szóló törvény szerinti kedvezményezett eszközátruházás keretében történő vagyonszerzés

mentessége a jogügylettel érintett valamennyi illetékköteles vagyontárgyra kiterjed a törvényi feltételrendszer fennállása esetén.

A módosítás célja a telekingatlanokon létesített megújuló energiaforrást termelő parkok (napelemparkok és szélerőműparkok) esetében annak biztosítása, hogy a vagyonszerzési illetékfizetési kötelezettség a telektulajdon szerzése után keletkezzen.

77. §-hoz

A módosítás által az Itv. összhangba kerül az ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvény végrehajtásáról szóló 179/2023 Kormányrendelet ingatlan-nyilvántartási eljárás általános szabályait tartalmazó rendelkezéseivel, mely szerint a vagyonszerzési illeték megállapításához szükséges nyilatkozatokat az ügyfél vagy jogi képviselője az adóhatóság informatikai rendszerében vagy az adóhatóság előtt papíralapon teszi meg.

78. §-hoz

A módosítás egyértelművé teszi, hogy a kedvezményezett eszközátruházáshoz kapcsolódó visszerhes vagyonátruházási illetékmentesség pontosított rendelkezését a folyamatban levő illetékügyekben is érvényesíteni kell.

Az Itv. 26. § (1a) bekezdésének h) pontját érintő módosításhoz kapcsolódóan átmeneti rendelkezés beiktatása szükséges annak egyértelműsítésére, hogy a kedvező illetékszabályt az adóhatóságnál véglegesen le nem zárt ügyek tekintetében is étvényesíteni kell.

17. A pénzügyi tranzakciós illetékről szóló 2012. évi CXVI. törvény módosítása

79. §-hoz

A módosítás szerint illetékkötelezettség terheli az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények által végzett fizetési műveleteknél az ügyfél által adott fizetési megbízások alapján az elektronikuspénz kibocsátására és visszaváltására szolgáló elektronikus pénzzámlák vonatkozásában megvalósuló terheléseket.

VIII. FEJEZET

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS PÉNZÜGYI ALAPJAIT MEGILLETŐ EGYES BEFIZETÉSEKET ÉRINTŐ MÓDOSÍTÁSOK

18. A szociális hozzájárulási adóról szóló 2018. évi LII. törvény módosítása

80. §-hoz

A Szochó tv. 5. § (1a) bekezdés a) pontjában meghatározott adókötelezettséget a kedvezményre jogosító jövedelmet juttató kifizetőnek, míg a b) pont szerinti adókötelezettséget az anyakedvezményt érvényesítő Tbj. szerinti saját jogú nyugdíjas magánszemélynek kell teljesítenie.

81. §-hoz

A saját jogú nyugdíjas magánszemélyekre vonatkozó szociális hozzájárulási adó alóli mentességet előíró szabályoktól [Szochó tv. 5. § (1) bekezdése] eltérően a gyermekek számától függő személyi jövedelemadó kedvezményt (gyakorlatilag adómentességet) érvényesítő ugyanazon nyugdíjas magánszemélynek jövedelmet juttató kifizetőnek adókötelezettsége keletkezik, ha az adóévben az ugyanazon magánszemélynek juttatott jövedelmek együttes összege meghaladja az éves átlagkereset négyszeresét és a jutott jövedelem tekintetében a kifizetőnek egyébként adóelőleget kellene levonnia (pl.: bér, megbízási jogviszonyból származó jövedelem). A szabály alkalmazása során az ugyanazon magánszemélynek jövedelmet juttató kapcsolt vállalkozásokat egyazon kifizetőnek kell tekinteni.

Szociális hozzájárulási adókötelezettsége keletkezik az anyák kedvezményét érvényesítő, önfoglalkoztató (pl.: egyéni vállalkozó, mezőgazdasági őstermelő) nyugdíjas magánszemélynek is, ha az általa érvényesített anyák kedvezménye (négy vagy többgyermekes, háromgyermekes vagy kétgyermekes anyák kedvezménye) alapját

képező tárgyévi jövedelmei együttes összege meghaladja az éves átlagkereset négyszeresét, feltéve, hogy ezen jövedelmei nem kifizetőtől származnak vagy kifizetőtől származnak ugyan, de a jövedelemből a kifizetőnek az Szja tv. 46. § (4) bekezdése alapján nem kell adóelőleget megállapítania.

82. §-hoz

A módosítás a gyermeknevelési támogatással, a gyermekek otthongondozási díjával és az ápolási díjjal egészíti ki azon ellátások körét, amelyek együttes folyósítása esetén a kifizetőnek a tagjával (ideértve az egyházi szolgálati viszonyban álló egyházi személyt is) fennálló jogviszonya alapján őt terhelő adó alapjának, az egyéni vállalkozónak az őt saját maga után terhelő adó alapjának megállapításakor az adóalap megállapításának különös szabályai hatálya alá tartozó esetben nem kell számításba vennie a hónapnak azt a napját, amelyre a tagja, illetve maga az egyéni vállalkozó az említett ellátásokban részesül.

83. §-hoz

Az 5. § (1a) bekezdés a) pontja szerint keletkező adókötelezettséget a kifizetőnek a tárgyévet követő év január havi bevallásban januári kötelezettségként kell bevallania és megfizetnie. Az egyazon kifizetőnek minősülő kapcsolt vállalkozások esetén a vállalkozások dönthetnek arról, hogy melyikük teljesíti az adókötelezettséget. Az adókötelezettség teljesítésének elmaradása esetén az egyazon kifizetőnek minősülő kapcsolt vállalkozások egyetemlegesen felelnek.

Az 5. § (1a) bekezdés b) pontja szerinti adót az anyakedvezményt érvényesítő Tbj. szerinti saját jogú nyugdíjas a személyi jövedelemadó bevallásában vagy az adóhatóság által összeállított adóbevallási tervezet felhasználásával elkészített személyi jövedelemadó bevallásban a bevallásra előírt határidőig állapítja meg, vallja be, illetve ezen határidőig fizeti meg. Amennyiben az anyakedvezmény alapjául szolgáló tárgyévi bevételek együttes összege az éves átlagkereset négyszeresét nem haladja meg, akkor az anyakedvezményt érvényesítő nyugdíjas magánszemélynek nem kell jövedelmet megállapítania és bevallási kötelezettsége sem keletkezik.

84. §-hoz

A Szochó tv. 5. §-ának új (1a) bekezdéséhez kapcsolódó fogalmak bevezetése.

85. §-hoz

Az a) ponthoz: Jogtechnikai pontosítás: a tartós befektetésből származó jövedelem szociális hozzájárulási adó kötelezettség alapját 2025. január 1-jétől megállapító rendelkezés téves hivatkozást tartalmaz, amelynek javítása elengedhetetlen ahhoz, hogy a szabály hosszú távon működni tudjon.

Az b) ponthoz: A kormányzati igazgatásban foglalkoztatott tisztviselők munka mellett önkéntesen vállalt honvédelmi képzés során bekövetkezett balesete esetére vonatkozóan a Kormány hősi egészségkárosodási ellátást vezet be. A hősi egészségkárosodási ellátásból 15%-os személyi jövedelemadó, valamint 10%-os nyugdíjjárulék levonása tervezett, annak érdekében, hogy az ezen a jogcímen biztosított juttatás jogszerző időnek minősüljön a nyugdíj szempontjából. Ennek megvalósítása érdekében indokolt a rendelkezés kiegészítése a hősi egészségkárosodási ellátással.

19. A társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről szóló 2019. évi CXXII. törvény módosítása

86. §-hoz

A családi járulékkedvezmény igénybevételére a biztosított magánszemélyek jogosultak. Figyelemmel arra, hogy a gyermekgondozási díj a biztosított státuszt megalapozó jogviszonynak az ellátás folyósítása alatti megszűnését követően is jár, szükséges kimondani, hogy az ellátásban részesülő személy akkor is igénybe veheti a járulékkedvezményt, ha az alapjogviszonya (pl.: munkaviszonya, egyéni vállalkozói jogviszonya) megszűnik és emiatt már nem minősül biztosítottnak.

87. §-hoz

A módosítás a gyermeknevelési támogatással, a gyermekek otthongondozási díjával és az ápolási díjjal egészíti ki azon ellátások körét, amelyek együttes folyósítása esetén a folyósítás időszak figyelembevételével a társas vállalkozó járulékalapjának alsó határát arányosan csökkenteni kell.

88. §-hoz

A módosítás a gyermeknevelési támogatással, a gyermekek otthongondozási díjával és az ápolási díjjal egészíti ki azon ellátások körét, amelyek együttes folyósításának időtartamára az egyéni vállalkozó nem köteles társadalombiztosítási járulékot fizetni a járulékfizetési alsó határ után.

89. §-hoz

Ha az adózó egészségügyi szolgáltatási járulék adónemen fennálló olyan túlfizetésének kiutalását kezdeményezi, mely az adószámláján visszamenőleges hatályú járulékfizetési kötelezettség törlése miatt keletkezett, akkor a állami adó- és vámhatóság a kormányhivaltól kér tájékoztatást (megjelölve a törléssel érintett időszakot) arról, hogy az adózó az érintett időszakban vett-e igénybe Magyarországon egészségügyi szolgáltatást, és annak ellenértékét megtérítette-e, majd a tájékoztatás alapján dönt az összeg kiutalásáról.

Ha a kormányhivatal nyilvántartása szerint az adózó vett igénybe egészségügyi szolgáltatást, akkor a megtérítési összeg megállapítása érdekében egyeztet a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelővel, majd a kormányhivatal kötelezi az adózót az egészségügyi szolgáltatás ellenértékének megtérítésére, illetve önkéntes teljesítés hiányában a követelést adók módjára behajtandó köztartozásként az adóhatóság részére átadja. Ezen esetben a túlfizetési kérelem nem teljesíthető.

Gyakorlati tapasztalatok szerint a kormányhivatal az esetek nagyobb részében nem kötelezi az érintett adózókat megfizetésre, a kiutalás teljesíthető. A jogszabály hatályos rendelkezése olyan előkérdést tartalmaz, amelynek megválaszolása nélkül a kiutalási kérelem érdemben nem bírálható el, azonban a kormányhivatali eljárás nagyon hosszú időt, esetlegesen hónapokat vesz igénybe, így a késedelmes válasz miatt az adózó jóval később jut az egyébként neki jogosan visszajáró összeghez, és a határidőben ki nem utalt összegre az Art. 65. §-a alapján az adóhatóság késedelmi kamatot fizet.

A módosítás eredményeként az állami adó- és vámhatóságnak nem keletkezik a kormányhivatali eljárás elhúzódása miatt kamatfizetési kötelezettsége. Emellett a módosítás az adózó részére egyértelmű helyzetet teremt azzal, hogy a túlfizetés kiutalására nyitva álló határidő csak a tényállás teljes tisztázását követően kezdődik.

90. §-hoz

(1) bekezdéshez: Átmeneti rendelkezés beiktatása a családi járulékkedvezmény érvényesíthetőségére vonatkozó módosítással összefüggésben. A módosítás a 2025. június 30. után megszerzett, munkaviszonyból származó jövedelem esetén a 2025. június 30. utáni időszakra elszámolt jövedelem tekintetében alkalmazható.

(2) bekezdéshez: Átmeneti rendelkezés, amely alapján az egészségügyi szolgáltatási járulék adónemen fennálló túlfizetés kiutalására nyitva álló határidő az egészségbiztosítási szerv válaszában állami adó- és vámhatósághoz történő megérkezését követő napon kezdődik.

91. §-hoz

Az a) és b) ponthoz: A kormányzati igazgatásban foglalkoztatott tisztségviselők munka mellett önkéntesen vállalt honvédelmi képzés során bekövetkezett balesete esetére vonatkozóan a Kormány hősi egészségkárosodási ellátást vezet be. A hősi egészségkárosodási ellátásból 15%-os személyi jövedelemadó, valamint 10%-os nyugdíjjárulék levonása tervezett, annak érdekében, hogy az ezen a jogcímen biztosított juttatás jogszerező időnek minősüljön a nyugdíj szempontjából. Ennek megvalósítása érdekében indokolt a rendelkezés kiegészítése a hősi egészségkárosodási ellátással.

Az c) ponthoz: A családi járulékkedvezmény érvényesíthetővé válik azon jövedelmek után fizetendő társadalombiztosítási járulékkal szemben is, amelyeket Magyarország a kettős adóztatást kizáró egyezmények alapján nem adóztat, de a társadalombiztosítási járulék megfizetése hazánkban történik.

*IX. FEJEZET**ELJÁRÁSRENDET ÉRINTŐ TÖRVÉNYEK MÓDOSÍTÁSA***20. Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény módosítása****92. §-hoz**

A vagyonkezelő alapítvány általi tartós vagyonkezelés jogintézményének jogrendbe emelése okán szükséges az Art. hatályának bővítése a tartós vagyonkezelés keretében kezelt vagyona.

93. §-hoz

A csekély összegű (de minimis) támogatás fogalmának pontosítása.

A kezelt vagyon fogalmi köre bővül a vagyonkezelő alapítvány által tartós vagyonkezelés keretében kezelt vagyonnal.

94. §-hoz

A módosítás biztosítja, hogy az egyszerűsített végelszámolás esetén a végelszámolói feladatokat gyakorló vezető tisztségviselő teljesítse az adózó kötelezettségeit és gyakorolja az adózót megillető jogokat.

95. §-hoz

2025. július 1-jétől az Szja tv-be beiktatott új adóalap-csökkentő kedvezmény érvényesítésével adómentessé válik a csecsemőgondozási díj és a gyermekgondozási díj. A rendelkezés a havi adó- és járulékbevallás adattartalmát egészíti ki az új kedvezménnyel kapcsolatos adatokkal.

96. §-hoz

A módosítás – a szükséges eljárások lefolytatása érdekében – hosszabb határidőt biztosít az adóhatóság számára a határozat meghozatalára.

A jogalkalmazást átmeneti rendelkezés segíti: a hosszabb eljárási határidő a rendelkezés hatálybalépéskor folyamatban lévő eljárásokban is irányadó.

97. §-hoz

A rendelkezés megteremti annak a lehetőségét, hogy az állami adó- és vámhatóság az adózót megillető költségvetési támogatást (visszaigénylést, visszatérítést) az adózó jogutód nélküli megszűnését követően a költségvetési támogatás (visszaigénylés, visszatérítés) jogosultjával szemben fennálló tartozás összegéig visszatartsa.

98. §-hoz

Jelenleg a pénzforgalmi számla megnyitását és megszüntetését annak időpontját követő 15 napon belül kell bejelentenie a pénzforgalmi szolgáltatónak az állami adó- és vámhatóság részére. Ez a határidő a módosítással 7 napra csökken, így növekszik az állami adó- és vámhatóság végrehajtási eljárásának hatékonysága.

99. §-hoz

A helyszíni ellenőrzések digitalizációja koncepció életre hívásával az adóhatóság elektronikus úton vehet fel jegyzőkönyvet a helyszíni ellenőrzésről. A biometrikus aláírás természetes személyes azonosítását célozza, ezért arra rendkívül szigorú adatvédelmi szabályok vonatkoznak. Figyelemmel arra, hogy az eljárási cselekményen részt vevő személy elektronikus aláírás hiányában biometrikus aláírásával látja el a jegyzőkönyvet, a biometrikus aláírásra vonatkozó adatkezelési felhatalmazás elengedhetetlen.

100. §-hoz

A módosítás biztosítja, hogy a gazdasági társaság – vezető tisztségviselőnek nem minősülő – tagjai, részvényesei megismerhessék a cég adótitoknak minősülő adótartozásának összegét az adótartozás kiegyenlítése céljából, ha a cég nevében eljárni jogosult személy(ek) nem rendezik e tartozást, és a tagok, részvényesek a további működés érdekében azt meg akarják fizetni. Nyilvánosan működő részvénytársaság esetében e társaságok részvényesei az adótitok megismerésére továbbra sem lennének jogosultak.

Az adótitokra vonatkozó rendelkezés módosításával lehetővé válik az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvény (Efo. tv.) szerinti munkaviszony elektronikus bejelentésére szolgáló alkalmazással történő bejelentésekor a bejelentő képviseleti jogosultságának megállapítását követően a bejelentő tájékoztatása arról, hogy a bejelentendő személy az Efo. tv. szerinti munkaviszonyokra vonatkozó időtartamkorlátra tekintettel foglalkoztatható-e egyszerűsített foglalkoztatás keretében.

101. §-hoz

A vonatkozó törvényi rendelkezések alapján az adótitok alapos okkal történő felhasználásának feltétele, hogy azt törvény megengedje. Tekintettel arra, hogy a NAV által folytatott szabálysértési eljárások során a tényállás tisztázásához adótitok megismerése is szükséges lehet, és jelenleg ezen adatokat a NAV adó-, illetve vámhatósági jogkörben eljáró szervei nem adhatják át a NAV szabálysértési hatóságként eljáró szerve részére, ezekre az esetekre a módosítás megteremti az adótitok átadásának törvényi alapját.

102. §-hoz

A megbízható adózók esetében az ellenőrzési határidő láncolatos ügyletek esetében 365 napra módosul, figyelembe véve ezen ellenőrzések komplexitását.

103. §-hoz

A rendelkezés megteremti annak a lehetőségét, hogy az adózó a feltételes adómegállapítás iránti kérelem benyújtását megelőzően, elektronikus úton előzetes konzultációt kezdeményezzen.

104. §-hoz

A módosítás célja, hogy egyértelműsítse, hogy valamennyi feltételes adómegállapítás iránti kérelem esetében, ha annak elbírálását az adózó sürgősségi eljárásban kéri, emelt összegű díjat kell fizetnie. A módosítás emellett rögzíti, hogy az előzetes konzultáció díjköteles, melynek mértéke konzultációnként egymillió forint.

105. §-hoz

A módosítás eredményeként a szokásos piaci ár megállapítására irányuló eljárás díja 85%-ának visszatérítésére meghatározott, jellemzően az eljárás lefolytatását akadályozó, vagy időben elhúzó adózói magatartás esetén nem lesz lehetőség. A módosítás rendezi továbbá az egyoldalú és két- vagy többoldalú szokásos piaci ár megállapítására irányuló eljárások közötti váltás esetében fizetendő díj mértékét.

106. §-hoz

A hatályos szabályozás szerint nem lehet be nem jelentett foglalkoztatott miatt mulasztási bírságot kiszabni, ha az adózó a foglalkoztatott vonatkozásában az ellenőrzést megelőző bevallással lezárt utolsó adómegállapítási időszak vonatkozásában az ugyanazon jogviszonnyal összefüggő bevallási kötelezettségének eleget tett. A módosítás megteremti a lehetőséget arra, hogy – megfelelő garanciális szabályok mellett – az egyszerűsített foglalkoztatotti jogviszonyban se kelljen mindenképpen mulasztási bírságot kiszabni. A módosítás tehát összhangot teremt a munkaviszonyban és az egyszerűsített foglalkoztatotti jogviszonyban történő be nem jelentett foglalkoztatás adóeljárási szankciói között.

107. §-hoz

A Minimumadó törvénnyel összhangban a mulasztási bírság az adatszolgáltatási kötelezettség megsértése esetén is kiszabható. A 2026. december 31. előtt kezdődő adóévekre vonatkozó átmeneti mentesség erre a jogkövetkezményre is kiterjed.

108. §-hoz

A rendelkezés az e-pénztárgéppel és vevői alkalmazással összefüggő szabályok megsértése esetén alkalmazandó szankciókat határozza meg.

109. §-hoz

A módosítás lehetőséget biztosít az üzletlezárás elrendelésére abban az esetben, ha az adózó az e-pénztárgép kötelező használatával és üzemeltetésével kapcsolatos kötelezettségeket megszegte.

110. §-hoz

A módosítás lehetővé teszi, hogy az éves továbbképzésre kötelezett szakemberek év közben ellenőrizhessék a továbbképző szervezetek által a nyilvántartási rendszerbe feltöltött kreditpontjaikat és az esetleges adminisztrációs mulasztások esetén a szükséges intézkedéseket megtegyék.

111. §-hoz

A be nem jelentett foglalkoztatottak közzétételi listájáról történő lekerülést az adózó mérlegelheti, e jogi lehetősége ugyanakkor szigorú garanciális feltételekhez kötött. Az adózó mindezt naptári évenként egyszer, maximum 5 fő bejelentésének elmulasztásakor teheti meg azzal, hogy a közzétételt kiváltó bírságot esedékességig megfizeti.

112. §-hoz

Felhatalmazó rendelkezés az adószám képzés szabályainak megállapítására.

113. §-hoz

Átmeneti rendelkezés.

114. §-hoz

1–2. Jogtechnikai módosítás.

3–4. Jogtechnikai módosítás.

5. és 8. A módosításoknak köszönhetően 1 millió forintról 2 millió forintra emelkedik az az összeghatár, amelyre az adóhatóság automatikusan, további feltételek vizsgálata nélkül, évente egyszer legfeljebb 12 havi (nem természetes személynél legfeljebb 6 havi) részletfizetést engedélyez. Megbízható adózó esetében ugyanezen összeghatár 3 millió forintról 5 millió forintra emelkedik. Figyelemmel arra, hogy az automatikus engedélyezés nem igényel összetett döntéshozatali folyamatot, az eljárások összességében gyorsulnak, ugyanis több adózó kerül be az automatikus fizetési könnyítés engedélyezhetőségi körébe. Az adózók számára számottevő könnyítést jelent a tartozás összeghatárának emelése, hiszen a kedvezményre való jogosultság megállapítása érdekében az adózónak nem kell igazolnia az adóhatóság felé a jövedelmi viszonyait. Emellett csökken a fizetési kedvezmény iránti kérelmet elbíráló adóhatóságra nehezedő ügyteher, figyelemmel arra, hogy a 2 millió (megbízható adózónál 5 millió) forintot meg nem haladó összegű adótartozásra mérlegelés nélkül ad pótlékmentes részletfizetést az adóhatóság.

A rendelkezések egyrészt biztosítják a megbízható adózók esetében az engedélyezhető automatikus fizetési könnyítés értékhatárának 3 millió forintról 5 millió forintra emelkedését, másrészt az adózók által igénybe vehető automatikus részletfizetési kedvezmény összeghatára 1 millió forintról 2 millió forintra emelkedik, ezáltal bővül az az adózói kör, amelynek lehetősége van a kedvezményt igénybe venni.

6. A szokásos piaci ár megállapítására irányuló eljárások díjának emelése.

7. A szokásos piaci ár megállapítására irányuló eljárások előzetes konzultációjának díjának emelése.

9. Egyes adminisztratív jellegű adókötelezettségek nem teljesítése esetén az adóhatóság köteles felhívni az adózót a kötelezettség teljesítésére. A második felhívás esetén bírság kiszabásának van helye. A kiszabható bírság mértékét megemeli a módosítás nem természetes személyek esetén 100 ezer forintról 200 ezer forintra.

115. §-hoz

1. A hatályon kívül helyezés eredményeként az üzletlezárás szankcióval összefüggésben a kiszabott bírságról hozott határozat elleni fellebbezésnek az üzletlezárás végrehajtására halasztó hatállyal bír.

2. A hatályon kívül helyezés oka, hogy a DÁP azonosító nem szükséges az állami adó- és vámhatóságnál a telefonos ügyféltájékoztató rendszer használatához.

116. §-hoz

Az Art. 1. mellékletének módosítása.

21. Az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény módosítása

117. §-hoz

A kénysztörlesztés alatt álló gazdasági társaságok többségében nincs törvényes képviselő, így az adóhatósági ellenőrzést nem lehet megkezdeni. A módosítás megteremti a lehetőséget annak, hogy ezekben az esetekben ügygondnokot lehessen kijelölni a kénysztörlesztés alatt álló adózó számára.

118. §-hoz

A tartós vagyonkezelés, mint új jogintézmény megalkotása kapcsán szükséges annak rögzítése, hogy a vagyonkezelő alapítvány jár el a tartós vagyonkezelésbe vett vagyon adózása tekintetében.

119. §-hoz

A rendelkezés biztosítja az állami adó- és vámhatóság helyszíni eljárása során a digitalizációt. Megteremti a lehetőséget a jegyzőkönyv elektronikus felvételére, az eljárási cselekményen részt vevő személy általi elektronikus aláírására és a kézbesítésére.

120. §-hoz

Az általános forgalmi adó kötelezettségek ellenőrzése során előfordul, hogy az ügyletek láncolatával érintett több adózó ellenőrzése is szükséges, mely rendkívül időigényes és széles körben lefolytatandó ellenőrzési cselekményeket igényel az adóhatóság részéről. Annak érdekében, hogy az ilyen ellenőrzések során megalapozott megállapításokat tehessen az adóhatóság, különös ellenőrzési határidő hosszabbítási szabályt ír elő a törvény.

121. §-hoz

A helyszíni ellenőrzések digitalizációjának bevezetésével egyidejűleg speciális szabályban kell kimondani, hogy mely aktus jelenti az ellenőrzés befejezését akkor, ha a helyszíni ellenőrzésről elektronikus úton készül jegyzőkönyv.

122. §-hoz

Az e-pénztárgépek engedélyezési eljárását az állami adó- és vámhatóság folytatja le. A rendelkezés értelmében az engedélyezési eljárásban hozott első fokú határozat ellen közvetlenül a bírósághoz lehet jogorvoslati kérelmet előterjeszteni.

123. §-hoz

Átmeneti rendelkezés.

124. §-hoz

1. A módosítás következtében az adóhatóság a jogelőd adózói előéletére kiterjedő vizsgálat során a törvényi feltételek helyett a jogszabályi feltételeket vizsgálja.

2–3. pont Az ellenőrzési határidő hosszabbítást szabályozó rendelkezéshez kapcsolódó technikai módosítás.

125. §-hoz

A szövegrész elhagyása következtében az adóigazgatási rendtartásról szóló törvényben kezelt vagyon alatt az adózás rendjéről szóló törvény szerinti kezelt vagyont kell érteni.

*X. FEJEZET**VÁMIGAZGATÁS***22. Az uniós vámjog végrehajtásáról szóló 2017. évi CLII. törvény módosítása****126. §-hoz**

A módosítás lehetővé teszi, hogy az erdészeti hatóság az EUDR rendelet végrehajtása érdekében hozzáférjen a vámtitok körébe tartozó adatokhoz. A külpolitikáért felelős miniszter vámtitokhoz való hozzáférési jogcíme bővül.

A kiegészítés biztosítja a vámtitok jogszerű felhasználását a NAV szabálysértési hatóságként eljáró szervei részére a szellemi tulajdon elleni szabálysértési eljárásokban a tényállás tisztázása érdekében.

127. §-hoz

Jogharmonizációs záradék az uniós vámjog végrehajtásáról szóló 2017. évi CLII. törvény 29. § (1) bekezdés ep) pontjával történő kiegészítéséhez.

128. §-hoz

A külpolitikáért felelős miniszter vámtitokhoz való hozzáférése jogcímének változása miatt indokolt a szövegrész törlése.

*XI. FEJEZET**SZÁMVITELT ÉS KÖNYVVIZSGÁLATOT ÉRINTŐ MÓDOSÍTÁSOK***23. A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény módosítása****129. §-hoz**

A vagyonkezelő alapítványokról szóló törvény szerinti tartós vagyonkezelés jogintézményének bevezetésével indokolt rögzíteni, hogy a tartós vagyonkezeléshez kapcsolódó számviteli kötelezettségek tekintetében a számviteli törvény bizalmi vagyonkezelésre vonatkozó szabályait kell megfelelően alkalmazni.

130. §-hoz

A globális minimumadó miatt egy adott üzleti év után ténylegesen fizetendő kiegészítő adó összege csak az adott üzleti év éves beszámolójának elkészítési és közzétételi határidejét követően fog rendelkezésre állni (ekkor kerül bevallásra „visszamenőlegesen”), ezért a módosítás rendelkezik arról, hogy az adott üzleti évet terhelő várható kiegészítő adó összege – az összemérés elvének teljesülése érdekében – elszámolásra kerüljön már arra az üzleti évre vonatkozóan, amelyet érint.

131. §-hoz

A módosítás egyértelművé teszi, hogy az ESEF formátum csak a fenntarthatósági jelentés elkészítésére vonatkozik és a könyvvizsgáló bizonyossági véleményénél nem kell ezt a formátumot alkalmazni.

132. §-hoz

A módosítás szűkíti azon pénzügyi vállalkozások körét a közérdeklődésű vállalkozásokra, amelyek nem élhetnek az összevont (konszolidált) éves beszámoló készítés tekintetében az értékhátáron alapuló mentességgel.

133. §-hoz

A módosítás lehetővé teszi, hogy az éves továbbképzésre kötelezett szakemberek év közben ellenőrizhessék a továbbképző szervezetek által a nyilvántartási rendszerbe feltöltött kreditpontjaikat és az esetleges adminisztrációs mulasztások esetén a szükséges intézkedéseket megtegyék.

A hatályos előírások szerint a könyvviteli szolgáltatást végzők továbbképzésében 2 kreditpontot adhat a minősített szakmai szervezet. A minősített szakmai szervezetek adatai nyilvántartásra kerülnek, azonban ennek részben hiányzik a törvényi felhatalmazása. A módosítás ezt pótolja azzal, hogy az adatváltozással kapcsolatos eljárási szabályokat a nyilvántartásra vonatkozó kormányrendelet fogja majd szabályozni.

134. §-hoz

A hatályos előírások szerint az anyavállalatra mindig vonatkozik a könyvvizsgálati kötelezettség, akkor is, ha nem készít összevont (konszolidált) éves beszámolót. A módosítás alapján az összevont (konszolidált) éves beszámoló készítése alól mentesülő anyavállalat – a többi vállalkozással azonos módon – a kötelező könyvvizsgálat alól is mentesülhet.

135. §-hoz

Az Európai Unió jogának való megfelelés.

136. §-hoz

Átmeneti rendelkezések.

137. §-hoz

Szövegcsérés módosítások.

A módosítás az összemérés elvének számviteli teljesülése érdekében biztosítja, hogy az adott üzleti évre vonatkozóan az adott üzleti évet terhelő várható kiegészítő adó összege is elszámolásra kerülhessen.

A beszámoló könyvvizsgálójának nem feladata azt megítélni, hogy az üzleti jelentés részét képező fenntarthatósági jelentés és a beszámoló összhangban van-e, illetve a jogszabályi előírásoknak megfelel-e. Ugyanakkor a könyvvizsgálónak nyilatkoznia kell arról, hogy az üzleti jelentés tartalmaz-e lényeges hibás állítást. Az ellentmondás feloldása érdekében szükséges rögzíteni, hogy a könyvvizsgáló lényeges hibás állításokról szóló nyilatkozata a fenntarthatósági jelentésre nem vonatkozik.

2025. április 16-án került kihirdetésre az (EU) 2022/2464 és az (EU) 2024/1760 irányelvnek az egyes fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolási és átvilágítási követelmények tagállamok általi alkalmazásának kezdőnapjai tekintetében történő módosításról szóló (EU) 2025/794 európai parlamenti és tanácsi irányelv. Az irányelv a fenntarthatósági jelentéstételi követelmények hatálya alá tartozó bizonyos társaságok számára 2 évvel elhalasztja a követelmények teljesítését. Az irányelv rendelkezéseit a tagállamoknak a nemzeti jogba 2025. december 31-ig kell átültetni.

138. §-hoz

2022. január 1-jével megszűnt a szakképzési hozzájárulás, így javasolt törölni az okafogyottá vált rendelkezést.

Továbbá a módosítás jogtechnikai pontosítást tartalmaz.

24. A Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szóló 2007. évi LXXV. törvény módosítása**139. §-hoz**

A módosítás az egységes jogalkalmazást és a hatósági eljárás egyszerűsítését eredményezi azáltal, hogy a kamarai tag könyvvizsgáló kamarai tagsága megszűnésének, illetve a könyvvizsgáló cég nyilvántartásból való törlésének az időpontjától a korábban megszerzett speciális szakmai minősítések is érvényüket veszítik.

A kamarai tag könyvvizsgálók, könyvvizsgáló cégek éves adatszolgáltatási kötelezettségének kiterjesztése a fenntarthatósági jelentésekkel összefüggésben kibocsátott bizonyossági véleményről, amely segíti a fenntarthatósági jelentésekkel összefüggő hatósági minőségellenőrzések tervezhetőségét.

A módosítás az egységes jogalkalmazást és a hatósági eljárás egyszerűsítését eredményezi azáltal, hogy kiegészíti a törvényi mellékletet a kamarai tag könyvvizsgálók, könyvvizsgáló cégek fenntarthatósági minősítésének megszerzéséhez előírt nyilatkozattal.

A módosítás továbbá a könyvvizsgálói törvény fogalomhasználatával összefüggő technikai pontosítást tartalmaz.

140. §-hoz

A Kkt. jelenleg hatályos 23/A. §-ának (5) bekezdése indokolatlanul korlátozza a kamarai tag könyvvizsgálók lehetőségeit a minősített elektronikus aláírás használatában. A könyvvizsgálók a szakmai tevékenységük mellett egyéb esetekben, például cégképviselőt során is használnak elektronikus aláírást. A hatályos aláírási korlátozás miatt ilyen esetekben külön elektronikus aláírási profilt kellene alkalmazniuk, ami jelentős többletköltséget és adminisztratív terhet jelent a könyvvizsgálók számára. A minősített elektronikus aláírás az EU eIDAS rendelete szerint a legmagasabb szintű hitelesítési eszköz, amely biztosítja a dokumentumok joghatásának teljes körű elismerését. A modern üzleti környezet egyre inkább a digitális megoldások irányába mozdul el, amelynek egyik kulcseleme az elektronikus aláírások széles körű alkalmazása. Amennyiben a könyvvizsgálók más tevékenységük során is használhatják a könyvvizsgálat során használt elektronikus aláírást, az elősegíti az elektronikus aláírások minél szélesebb körű elterjedését.

25. Az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény módosítása**141. §-hoz**

Jogtechnikai pontosítás. Az egyéni vállalkozókra vonatkozó törvény több helyen tartalmazza a számviteli törvény egy adott rendelkezésére vonatkozó utalást, amelyeket javítani szükséges a számviteli törvény időközben végrehajtott módosításának megfelelően.

*XII. FEJEZET**A NEMZETI ADÓ- ÉS VÁMHIVATALT ÉRINTŐ MÓDOSÍTÁSOK***26. A Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény módosítása****142. §-hoz**

A módosítással lehetővé válik, hogy a NAV nyomozó hatósága a közúti közlekedési nyilvántartásokból közvetlenül kérhessen adatokat, biztosítva ezzel a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény és Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2020. évi CXXII. törvény összhangját.

*XIII. FEJEZET**EGYÉB TÖRVÉNYEK MÓDOSÍTÁSA***27. A személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról szóló 1996. évi XX. törvény módosítása****143. §-hoz****144. §-hoz**

A 2025. január 15-én hatályba lépett ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvény (a továbbiakban: új Inyvtv.) alapján a hatóságoknak már nincs olyan lehetőségük, hogy a személyes azonosító helyett a természetes személyazonosító adatokat tüntessék fel a bejegyzési kérelemben. A módosításra azért van szükség, hogy az új Inyvtv.-vel összhangban az adóhatóságnak is legyen jogalapja a személyi azonosító kezelésére.

28. Az egyes adótörvények módosításáról szóló 2023. évi LXXXIII. törvény**145. §-hoz**

2025. július 1-től kezdődően megnyílik a lehetőség az önkéntes e-pénztárgéphasználatra, emiatt az ilyen módon kiállított nyugtákról, számlákról történő adatszolgáltatási kötelezettséget is előírja a módosítás.

146. §-hoz

A melléklet az Áfa tv. 257/G. §-ában előírt, az e-nyugtákról, valamint az e-pénztárgéppel kiállított egyéb okiratokról történő adatszolgáltatási kötelezettséget tartalmazza.

147. §-hoz

Az e-pénztárgépek kötelező használatával, üzemeltetésével kapcsolatos jogszabályban meghatározott kötelezettségek megszegése esetén alkalmazható szankciók egységesen az egyes adókötelezettségekről és egyes adótörvények módosításáról szóló 2025. évi LIV. törvény alapján lépnek hatályba.

29. A hazai gazdasági szereplők versenyképességének erősítésével és a közigazgatás hatékonyságának növelésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2023. évi CIX. törvény módosítása**148. §-hoz**

Az e-pénztárgépek kötelező használatával, üzemeltetésével kapcsolatos jogszabályban meghatározott kötelezettségek megszegése esetén alkalmazható szankciók egységesen az egyes adókötelezettségekről és egyes adótörvények módosításáról szóló 2025. évi LIV. törvény alapján lépnek hatályba.

*XIV. FEJEZET**VESZÉLYHELYZETI KORMÁNYRENDELETEK MÓDOSÍTÁSA ÉS HATÁLYON KÍVÜL HELYEZÉSE***30. Az extraprofit adókról szóló 197/2022. (VI. 4.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezése****149. §-hoz**

A kormányrendelet hatályon kívül helyezett rendelkezései törvényi szintre emelkednek, beépítésre kerülnek a vonatkozó adótörvényekbe, illetve kivezetésre kerülnek.

31. A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról, valamint kormányrendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 34/2024. (II. 26.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezése

150. §-hoz

A kormányrendelet olyan törvényi rendelkezésekre hivatkozik, amely már nem hatályos.

32. Az egyes adózási tárgyú veszélyhelyzeti rendelkezésekről szóló 52/2024. (III. 4.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezése

151. §-hoz

A kormányrendelet szerinti rendelkezések beépítésre kerülnek a vonatkozó törvényekbe.

33. Az alanyi adómentesség választhatóságára jogosító értékhatár emeléséről szóló 5/2025. (I. 25.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezése

152. §-hoz

Az alanyi adómentesség választására jogosító értékhatárt 18 millió forintra növelő Korm. rendelet hatályon kívül helyezése, a vonatkozó előírások törvényi szintre emelése miatt.

XV. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

34. Hatályba léptető rendelkezések

153. §-hoz

Hatályba léptető rendelkezések.

35. Az Európai Unió jogának való megfelelés

154. §-hoz

A rendelkezés a jogharmonizációs záradékot rögzíti.

1. melléklethez

Az 1. ponthoz: A hatályos szabályozásban a családi pótlék adómentességét az a rendelkezés biztosítja, amely szerint annak összegéből nem kell jövedelmet megállapítani [Szja tv. 28. § (19) bekezdés]. A jogalkalmazás egyértelműsítése érdekében az ellátás adómentessége nevesítetten az 1. számú mellékletben kerül rögzítésre más hasonló jellegű juttatásokhoz hasonlóan, az eddigi rendelkezés hatályon kívül helyezése mellett.

A 2. ponthoz: Új jogcímmel egészül ki a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény szerinti pénzkölcsön nyújtásából, pénzügyi lízingszerződésből származó követelések elengedése kapcsán megszerzett adómentes bevételek köre. A hitelintézeti követelés elengedése akkor is adómentes, ha azt a pénzügyi intézmény haláleset vagy rokkantság esetén egyedi méltányosságból engedélyezi. Az adómentesség nem vonatkozik minden hitelintézeti tartozás, hanem csak egyes támogatott kölcsönök elengedésére.

A 3. ponthoz: Az Szja tv. szerinti adómentes jogcím [Szja tv. 1. számú melléklet 8.6. pont f) alpont] alapján a munkásszállásnak a kifizetővel munkaviszonyban álló magánszemély(ek) elhelyezésére kell szolgálnia. A fióktelepnél foglalkoztatottak azonban a külföldi vállalkozással állnak jogviszonyban, a munkáltatói jogokat a külföldi vállalkozás a fióktelepén keresztül gyakorolja. A fióktelep tehát jogi értelemben nem munkáltatója a magyar és külföldi munkavállalóknak, a fióktelep és a munkavállalók között nem áll fenn munkaviszony, így az adómentesség feltételei maradéktalanul nem teljesülnek, a fióktelep által a munkavállalók részére biztosított

lakhatás a munkavállalók bérjövödelmeként válik adókötelessé. A módosítás kiegészíti az adómentesség feltételeit úgy, hogy az a fióktelepnél foglalkoztatottak esetében is alkalmazható legyen.

2. melléklethez

Az Áfa tv. 10. számú mellékletének módosítása rögzíti, hogy a kiállított, kibocsátott számlákról szóló összesítő jelentésben jogutódlás esetén, ha a jogutód a jogelőd által teljesített ügyletről állít ki számlát, az adatszolgáltatásnak a jogelőd adószámára is ki kell terjednie. Ezen túlmenően a módosítás azt is kimondja, hogy csoportos adóalany általi teljesítés esetén az adatszolgáltatásnak az adott csoporttag adószámára is ki kell terjednie.

3. melléklethez

A melléklet az Áfa tv. 257/G. §-ában előírt, nyugtákról, az e-nyugtákról valamint az ezekkel egy tekintet alá eső egyéb okiratokról történő adatszolgáltatási kötelezettséget tartalmazza.

4. melléklethez

1. pont: A módosítással az adóhatósági nyilvántartás vezetés hatékonyabbá válik a külföldi vállalkozás és fióktelepe egyértelmű beazonosításával, összekapcsolásával.

2. pont: A módosítás a jogszabályok közötti koherencia megteremtését biztosítja.

5. melléklethez

A melléklet az Áfa tv. 257/G. §-ában előírt, az e-nyugtákról, valamint az e-pénztárgéppel kiállított egyéb okiratokról történő adatszolgáltatási kötelezettséget tartalmazza.

Végső előterjesztői indokolás

a közlekedési ágazat egyes kérdéseinek rendezéséről, valamint egyes közlekedési tárgyú törvények módosításáról szóló 2025. évi LV. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Ez az indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése és a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A törvény tartalmazza a KTI Magyar Közlekedéstudományi és Logisztikai Intézet Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság átalakításával összefüggésben az átalakítással érintett foglalkoztatási jogviszonyra vonatkozó szabályokat.

A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény módosítása pontosítja a közútkezelő kijelölésére és az építettő kijelölésére vonatkozó rendelkezéseket, valamint kiegészítésre kerülnek a műszaki vizsgaállomásokkal kapcsolatos rendelkezések. A módosítás a biztonsági öv használatának elmulasztása jogsértés objektív felelősségi körbe sorolását, továbbá jogtechnikai pontosításokat tartalmaz.

A légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény módosítása ügyintézési határidőt módosít bizonyos összetett eljárásokban, pontosítja az igazgatási szolgáltatási díjakra vonatkozó rendelkezéseket. Módosítja a külföldi légijárművek, repülőeszközök használatára vonatkozó szabályokat. Jogalkalmazói tapasztalatok alapján pontosításra kerülnek a védelmi háttérellenőrzésre vonatkozó szabályok, emellett fogalmi pontosításokra kerül sor. A módosítás bejelentési kötelezettséget ír elő a magyar vizsgáztatói tanúsítvánnyal vagy oktatói szakszolgálati engedély bejegyzéssel rendelkező pilóta vonatkozásában a légiközlekedési hatóság számára meghatározott esetekben. Uniós kötelezettségként bevezet egy ún. önkéntes jelentési rendszert, és szabályozza

annak alapvető kereteit. Módosításra kerülnek a pénzügyi megfelelőségre vonatkozó szabályok. A módosítás tartalmazza továbbá a légiforgalmi szolgálatoknál foglalkoztatott munkavállalókra vonatkozó speciális munkajogi szabályok előírását.

A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény és a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény módosítása lehetővé teszi, hogy a hivatásos katasztrófavédelmi szerv a gépjármű alvázszáma alapján a közúti közlekedési nyilvántartásból automatikusan lekérdezze a balesetben érintett gépjármű típusát, és az arra vonatkozó gépjármű biztonsági adatlapot a mentésvezetővel automatikusan megossza.

A vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény módosítása az uniós szabályozásra, valamint a jogalkalmazói tapasztalatokra is figyelemmel pontosítja a vasúti közlekedési hatóság engedélyezési eljárásaira vonatkozó szabályokat. Egyértelműsíti a közlekedési hatóság vasútbiztonság körébe tartozó feladatainak ellátásra vonatkozó szabályokat, javaslatot tesz a bejelentett megfelelőség értékelő és kockázatértékelést végző szervezetek felügyeleti díjának bevezetésére, továbbá a pályaműködtetési szerződések tekintetében az előírt követelményeknek való megfelelés ellenőrzésére ellenőrzési rendszer bevezetését írja elő. A közlekedési intézményrendszer átalakításával összefüggésben tartalmazza a vasúti pályakapacitás-elosztó szervezetre, mint költségvetési szervre, illetve mint közvetlen vagy közvetett állami tulajdonban álló egyszemélyes gazdasági társaságra vonatkozó szabályozást. Az Európai Unió Bíróságának 2023. március 2-i MÁV-START Vasúti Személyszállító Zrt. ítélete (C-477/21.) alapján különös rendelkezések bevezetése a jogharmonizációs kötelezettségeknek való megfelelés érdekében.

A személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény módosítása a közlekedési intézményrendszer racionalizálásával, illetve a piacfelügyeleti díjak differenciálásával összefüggő rendelkezéseket tartalmaz. A közlekedési intézményrendszer átalakításával összefüggésben a Helyközi Közösségi Közlekedési Információs Rendszer (HKIR) projekt kapcsán projektvagyon átadási, jogutódlási és adózási szabályokra vonatkozó pontosításokat tartalmaz.

A Budapest–Belgrád vasútvonal újjáépítési beruházás magyarországi szakaszának fejlesztéséről, kivitelezéséről és finanszírozásáról szóló 2020. évi XXIX. törvény módosítása a közlekedési intézményrendszerrel összefüggő szervezeti változások átvezetését szolgálja.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1. §-hoz

A közlekedési intézményrendszer racionalizálásával kapcsolatban a költségvetési szervnél foglalkoztatottakra vonatkozó munkajogi szabályok rögzítése.

A 2. §-hoz

A közlekedési intézményrendszer racionalizálásával kapcsolatban a költségvetési szervnél foglalkoztatottakra vonatkozó munkajogi szabályok rögzítése.

A 3. §-hoz

Hatályba léptető rendelkezések.

A 4. §-hoz

Jogharmonizációs záradék.

Az 5. §-hoz

Jogharmonizációs záradék.

A 6. §-hoz

A közúti közlekedésbiztonsági célkitűzések alapján 2019 és 2030 között felére kell csökkenteni a közúti balesetben elhunytak, valamint a súlyosan sérültek számát.

Hazánkban a passzív biztonsági eszközök alkalmazásának hajlandósága, kiemelten a biztonsági öv használatának aránya még mindig elmarad az európai országok átlagától. A biztonsági övek használatának dokumentált elmaradása esetén az illetékes rendőrkapitányság közigazgatási hatósági eljárást folytat le, ugyanakkor az ügyek a válaszadás elmaradása vagy a hozzátartozóra hivatkozó nyilatkozatok miatt 75–80%-ban eredménytelenül zárulnak.

Az objektív felelősséget érvényesítő eljárás lényegesen hatékonyabb, tekintettel arra, hogy jogsértés esetén az üzemtartót védelmezi elkövetőként. Amellett, hogy a szankció kiszabása elkerülésének lehetősége így leszűkül, a módszer az önkéntes jogkövető magatartás hajlandóságát is erősíti.

A módosítás nem vonatkozik továbbra sem azokra, akik a vonatkozó jogszabályok alapján – bizonyos esetekben – mentességet élveznek a biztonsági öv kötelező használata alól.

Az M2-es és M3-as kategóriájú gépjárművek esetében, ahol kötelező a biztonsági öv használata – amelyek jellemzően távolsági buszok és turistabuszok – a járművezető, illetve az üzemtartó érdemben nem tudja befolyásolni az utasok övhasználatát, így nem tehető felelőssé sem annak elmulasztása miatt.

A 7. §-hoz

A módosítás a közigazgatás szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény rendelkezéseivel összhangban a vizsgáloállomások szankcionálására vonatkozó rendelkezéseket pontosítja.

A 8. §-hoz

Pontosítás a közútkezelő gazdasági társaság kijelölése tekintetében a jogi szabályozás egységességének és egyértelműségének biztosítása érdekében.

A 9. §-hoz

A módosítás a közlekedési intézményrendszer racionalizálásával összefüggésben tartalmaz pontosítást. Az objektív felelősség bevezetésével összefüggésben a bírságolásra vonatkozó szabályokat módosítja. Egyértelműsíti az országos közutak építettségére vonatkozó rendelkezéseket. Továbbá tartalmazza, hogy honosítási eljárás keretében műszaki vizsgálatot közlekedési hatósági engedéllyel rendelkező műszaki vizsgabiztos folytathat le, valamint ezzel összefüggésben pontosítja a szankciókat. Emellett jogtechnikai pontosításokat tartalmaz.

A 10. §-hoz

A módosítás jogalkalmazói tapasztalatok alapján módosítja az ügyintézési határidőt a fő nemzetközi kereskedelmi és kereskedelmi repülőtereken üzemeltetési korlátozások elrendelésére irányuló, továbbá légiközlekedési balesetekkel és repülőeseményekkel kapcsolatos közigazgatási hatósági eljárás lefolytatása tekintetében.

A módosítás alapján egyértelműen meghatározásra kerül azon személyi kör, akik mentesülnek a légiközlekedési hatósági eljárásokkal összefüggésben megfizetendő igazgatási szolgáltatási díjak alól.

A 11. §-hoz

A módosítás pontosítja a külföldi légi járművek használatára vonatkozó szabályokat.

A 12. §-hoz

A rendelkezés a nemzetközi polgári repülésről szóló „Chicagói Egyezménynek” megfelelő általános rendelkezéshez képest a légisport tevékenység vonatkozásában állapít meg eltérő szabályt a magyar légi járművekre vonatkozó szabályokkal egyenértékű módon.

A 13. §-hoz

A rendelkezés pontosítja a légijárművek, repülőeszközök lajstromba vételére vonatkozó szabályokat.

A 14. §-hoz

A repülőeszközök légtérhasználatára és nyilvántartásba vételére vonatkozó szabályok megállapítása.

A 15. §-hoz

Nemzetközi szerződés alapján elfogadható, a szabályok átjárhatósága és kölcsönös elfogadása érdekében szükséges rendelkezés.

A 16. §-hoz

A magyar vizsgáztatói tanúsítvánnyal vagy oktatói szakszolgálati engedély bejegyzéssel rendelkező pilótákra vonatkozó bejelentési kötelezettség szabályozása.

A 17. §-hoz

A nyilvános repülőterek díjtalan igénybevételi szabályainak pontosítása a nemzetközi és európai uniós szabályokkal összhangban.

A 18. §-hoz

A módosítás azért szükséges, mivel a siklórepülő eszköz és az ejtőernyő eszköz, a légiközlekedéssel kapcsolatos eszköz esetén nem értelmezhető sem a típusalkalmassági tanúsítvány, sem az egyedi repülési engedély.

A 19. §-hoz

A légialkalmassági tanúsítvány kiállításához szükséges rendelkezés.

A 20. §-hoz

A módosítás célja, hogy a légiforgalmi szolgáltató egy olyan rendszert hozzon létre, amely lehetővé teszi a pilóta nélküli légijárművek valós időben, valós körülmények közötti követését, egyúttal elősegítve hosszútávon a légijárműveket követő rendszerrel való összekapcsolását.

A 21. §-hoz

A módosítás megteremti a léginavigációs szolgáltatásokat nyújtó, illetve az azok ellátását közvetlenül támogató munkakörökben foglalkoztatott munkavállalókra vonatkozó eltérő munkajogi szabályok alkalmazásának alapját. A szabályozás figyelembe veszi e munkakörök különösen magas követelményszintjét, az abból fakadó fizikai és pszichés terhelést, valamint a repülésbiztonságra gyakorolt közvetlen hatásukat, valamint a léginavigációs szolgáltatásokat ellátó munkáltató biztonságos és folytonos működéséhez szükséges feltételeket is. A módosítás ezért lehetővé teszi egyes speciális szabályok alkalmazását a léginavigációs szolgáltatónál működő egyéb munkakörök betöltőire is.

A 22. §-hoz

Jogtechnikai pontosítás.

A 23. §-hoz

A léginavigációs üzletmenet-folytonosságot támogató feladatokra történő megállapodás-kötés bevezetésével a jogszabály lehetőséget teremt arra, hogy a munkáltató és a munkavállaló közötti egyéni megállapodás alapján a munkavállaló karrierjének utolsó időszakában a munkaviszonyt – a munkaszerződés módosításával – fenntartsa olyan esetekben is, amikor a korábbi munkaszerződés szerinti foglalkoztatásra már nem, vagy csak korlátozottan lenne lehetőség. Így – bár a munkavállaló az eredeti munkakörében nem vagy csak időszakosan végez munkát –

a munkavállaló szaktudása a munkáltató számára továbbra is elérhető, illetve kapacitása legalább részben igénybe vehető. Azzal, hogy a munkáltató bizonyos – a munkaerőpiacon nem, vagy korlátozottan elérhető szaktudást igénylő – feladatokat, így különösen, de nem kizárólagosan az utánpótlás-nevelést, aktív állomány szakmai készségek fejlesztését, szakértői és tudásmenedzsmentet, repülésbiztonsággal kapcsolatos, műszaki és technológiai kutatási és fejlesztési feladatokat ilyen munkavállalókkal láttat el, az aktív állományt tehermentesíti és annak kapacitását az alapfeladatok ellátására tudja fordítani. A munkavállaló számára ez a konstrukció lehetővé teszi, hogy a munkaviszonya a munkaszerződés módosításával fennmaradjon, így biztosítási jogviszonya a nyugdíjba vonulásáig fennálljon, valamint adó és járulékfizetési kötelezettség fennállása mellett nyugdíjra jogosító szolgálati időt szerezzen. A módosítás meghatározza a léginavigációs üzletmenet-folytonosságot támogató feladatokra szóló megállapodás megkötésének feltételeit.

A § rögzíti továbbá a feladatok ellátásával kapcsolatos eltérő munkajogi szabályokat is.

A módosítás az állami vagyonnal történő felelős gazdálkodás követelményének megfelelően a megállapodás időtartama alatt a munkavégzés nélkül kifizethető juttatások forrását megjelöli, mértékét maximalizálja, és a munkavállalónak potenciálisan más jogcímenek egyébként is járó juttatások átcsoportosításával biztosítja, további központi költségvetési források bevonása nélkül.

A 24. §-hoz

A polgári légiközlekedési események jelentésére – az európai uniós rendelkezésekkel összhangban – önkéntes jelentési rendszer kialakítása.

A 25. §-hoz

Jogalkalmazói tapasztalatok alapján pontosításra kerülnek a védelmi háttérellenőrzésre vonatkozó rendelkezések, így a nyilvántartásból való törlésre, az ellenőrzések gyakoriságára, az igazolás kiadására vonatkozó szabályok.

A 26. §-hoz

Fogalmi pontosítások a jogalkalmazói tapasztalatok, valamint a vonatkozó nemzetközi és uniós szabályokkal való összhang megteremtése a repülőeszközök tekintetében, továbbá a hidroplán légi járművek szabályozásának biztosítása érdekében.

A 27. §-hoz

Felhatalmazó rendelkezés az uniós rendelkezéseknek való megfelelés érdekében.

A 28. §-hoz

Jogtechnikai pontosítás, valamint új jogharmonizációs rendelkezés.

A 29. §-hoz

Átmeneti rendelkezés a 10. §-sal és a 16. §-sal összefüggésben.

A 30. §-hoz

Jogtechnikai pontosítások.

A 31. §-hoz

Hatályon kívül helyező rendelkezések.

A 32. §-hoz

A módosítás a hivatásos katasztrófavédelmi szerv számára teremti meg a jogalapot a közúti közlekedési nyilvántartásból történő adatszolgáltatáshoz.

A 33. §-hoz

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv alapfeladata a közlekedési balesetek során a műszaki mentések végrehajtása. A feladat végrehajtása során egyidejűleg kell garantálni, hogy a beavatkozó tűzoltók a lehető legbiztonságosabban és a leghatékonyabban tudják a mentést végrehajtani. Ehhez elengedhetetlen, hogy a mentésvezető a helyszínen rendelkezzen a gépjármű mentéséhez szükséges információkkal. A különböző gépjárműtípusokra vonatkozóan a gépjármű biztonsági adatlapok rendelkezésre állnak a hivatásos katasztrófavédelmi szerv számára, az automatikusan beérkező jelzések (e-call) azonban csak a gépjárművek alvázszámát tartalmazzák, a gépjármű típusát nem. A módosítás lehetővé teszi, hogy a hivatásos katasztrófavédelmi szerv a gépjármű alvázszáma alapján a közúti közlekedési nyilvántartásból automatikusan lekérdezze a balesetben érintett gépjármű típusát, és az arra vonatkozó gépjármű biztonsági adatlapot a mentésvezetővel automatikusan megossza. A módosításnak költségvonzata nincs.

A 34. §-hoz

A módosítással előírásra kerül a pályahálózat-működtetők által végzett karbantartási, fejlesztési, felújítási és korszerűsítési, valamint egyéb tevékenységek pályaműködtetési szerződésben előírt minőségi követelményeknek való megfelelése ellenőrzése, és az ezt szolgáló minőségellenőrzési rendszer felállítása és működtetése. Az ellenőrzést ellátó szervet, valamint az ellenőrzési tevékenység részletszabályait a miniszter rendeletben állapítja meg.

A 35. §-hoz

A forgalombahozatali járműengedély kiadásával összefüggő pontosítások.

A 36. §-hoz

Rövid megnevezések bevezetése, valamint a MÁV-csoport szerkezeti átalakításával összefüggésben a MÁV Pályaműködtetési Zrt. megjelölése a Budapest–Belgrád vasútvonal újjáépítési beruházás magyarországi szakaszának fejlesztéséről, kivitelezéséről és finanszírozásáról szóló 2020. évi XXIX. törvénnyel (a továbbiakban: Bube tv.) összhangban.

A MÁV-csoport szerkezetátalakításával összefüggésben a MÁV Zrt.-től a MÁV Pályaműködtetési Zrt.-hez került ingatlanok kapcsán a jogutódlás jogcímén történt vagyonkezelői jog változás ingatlan-nyilvántartásban történő átvezetése tekintetében az ingatlan-nyilvántartási bejegyzésre vonatkozó szabályok pontosítása.

A 37. §-hoz

A közlekedési intézményrendszer átalakításával összefüggésben a vasúti pályakapacitás-elosztási feladatokat ellátó szervezetre, mint költségvetési szervre, illetve mint közvetlen vagy közvetett állami tulajdonban álló egyszemélyes gazdasági társaságra vonatkozó szabályozás.

A 38. §-hoz

A munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 1993. november 23-i 93/104/EK tanácsi irányelvnek (a továbbiakban: régi Irányelv) való megfelelést a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény, valamint az ezzel összefüggő törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2001. évi XVI. törvénnyel történő módosítását követően úgy biztosította, hogy a régi Irányelv 3. cikke szerinti napi pihenőidőt a napi munka befejezése és a másnapi munkakezdés közötti, legalább tizenegy óra pihenőidő kiadásának előírásával szabályozta. A régi Irányelv helyébe a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: Irányelv) lépett, amely a régi Irányelvvel egyezően szabályozta a napi pihenőidőt. Ennek megfelelően a jogharmonizációval a régi Mt. napi pihenőidőre vonatkozó szabálya nem változott azzal, hogy 2009. július 1. napjától továbbra is a napi munkájának befejezése és a másnapi munkakezdés között legalább tizenegy órás pihenőidő vonatkozásában kiegészült az annak egybefüggő biztosítására vonatkozó szövegrésszel. A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) hatályba lépésével az Mt. 104. §

(1) bekezdése azt rögzíti, hogy a napi munka befejezése és a következő munkanapi munkakezdés között legalább tizenegy óra egybefüggő pihenőidőt (a továbbiakban: napi pihenőidő) kell biztosítani.

Az EUB ítélet 38. pontja értelmében „az Irányelv két különböző rendelkezésben, nevezetesen a 3. és az 5. cikkében írja elő a napi pihenőidőhöz és a heti pihenőidőhöz való jogot. Ez arra utal, hogy két önálló jogról van szó, amelyek (...) eltérő célokat követnek, a napi pihenőidő esetében azt a célt, hogy a munkavállaló meghatározott, nemcsak hogy összefüggő, de a munkával töltött időt közvetlenül követő időszakra eltávolodhasson munkakörnyezetétől, a heti pihenőidő tekintetében pedig azt, hogy a munkavállaló minden hétnapos időszakon belül kipihenhesse magát.” [EUB ítélet 38. pont]

Az uniós napi pihenőidő fogalommal szemben a magyar szabályozás szerint a napi pihenőidő azt szolgálja, hogy a munkavállaló számára két egymást követő munkanapon történő munkavégzés között megfelelő idő álljon rendelkezésre a regenerálódás, pihenés érdekében.

Az Irányelv 17. cikke biztosítja a vasúti szállításban munkát végzők esetén az eltérés lehetőségét az időszakos tevékenységet végzők, a munkaidejüket vonatokon töltő munkavállalók, illetve azon munkavállalók esetén, akiknek a tevékenysége a közlekedési menetrendekhez, valamint a közlekedés folyamatosságának és rendszerességének biztosításához kapcsolódik. Az Mt. 298. § (4) bekezdése biztosítja a törvényi eltérés lehetőségét ágazati, szakmai sajátosságokra tekintettel. Ennek megfelelően a módosítás a vasúti személyszállítás, valamint a vasúti árufuvarozás körében utazó vagy a zavartalan közlekedést biztosító munkakörben foglalkoztatott munkavállaló tekintetében különös rendelkezéseket állapít meg a vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvényben (a továbbiakban: Vtv.).

Az EUB ítélete alapján a Vtv. napi és heti pihenőidőre vonatkozó szabályozása a jelenlegi formában nem feleltethető meg az uniós jognak. Erre tekintettel a módosítás célja, hogy a Vtv. módosításával különös rendelkezéseket vezessen be a jogharmonizációs kötelezettségeknek való megfelelés érdekében.

A módosítás erre figyelemmel elősegíti a foglalkoztatás rugalmasságának megőrzését, és a munkaszervezési, illetve a vasúti közszolgáltatási nehézségek megelőzését a vasúti ágazatban.

A módosítás differenciált foglalkoztatási szabályokat tartalmaz, mely miatt szükségessé vált az országhatárokon átnyúló kölcsönös átjárhatósághoz kapcsolódó szolgáltatást végző, és az ilyen szolgáltatást nem végző munkavállalók közötti szabályozásban történő különbségtétel egy új alcím megállapítása keretében.

A 39. §-hoz

A Vtv. a jelen módosítást megelőzően az utazó vasúti munkavállalókra vonatkozó szabályokat rögzítette, a jelen módosítás következtében azonban szükségessé vált az országhatárokon átnyúló kölcsönös átjárhatósághoz kapcsolódó szolgáltatást végző, és az ilyen szolgáltatást nem végző munkavállalók közötti szabályozásban történő különbségtétel. Ennek megfelelően az Mt. rendelkezéseitől való eltérés személyi köre kiegészül a vasúti személyszállítás, valamint a vasúti árufuvarozás körében utazó vagy a zavartalan közlekedést biztosító munkakörben foglalkoztatott munkavállalókkal. [Vtv. 68/A. § (1) bekezdése]

A 68/A. § (2) bekezdése az országhatárokon átnyúló kölcsönös átjárhatósághoz kapcsolódó szolgáltatást végző utazó vasúti munkavállalóra a Vtv. 68/B–68/G. § rendelkezéseit rendeli alkalmazni. Miután a módosítás következtében a Vtv. 68/A. § (1) bekezdése érdemben alkalmazandó szabályt már nem tartalmaz, ezen szakaszra való utalást mellőzésre kerül. A módosítás rendelkezik arról, hogy a Vtv. 68/B–68/G. § rendelkezéseitől kollektív szerződés vagy munkaszerződés a munkavállaló javára térhet el. [Vtv. 68/A. § (2) bekezdése]

A Vtv. 68/A. § (3) és (4) bekezdései változatlan formában rögzítik az interoperábilis szolgáltatásokat ellátó utazó vasúti munkavállalók esetében irányadó szabályok alóli kivételek körét. [Vtv. 68/A. § (3) és (4) bekezdése]

A Vtv. 68/A. § (5) bekezdése rögzíti, hogy az országhatárokon átnyúló kölcsönös átjárhatósághoz kapcsolódó szolgáltatást végző munkavállalónak nem minősülő vasúti járművezető esetében a Vtv. 68/H. § rendelkezéseit kell alkalmazni. A módosítás megjelöli, hogy a Vtv. 68/H. § rendelkezéseitől kollektív szerződés vagy munkaszerződés a munkavállaló javára térhet el. [Vtv. 68/A. § (5) bekezdése]

A Vtv. 68/A. § (6) bekezdése rögzíti, hogy az országhatárokon átnyúló kölcsönös átjárhatósághoz kapcsolódó szolgáltatást végző munkavállalónak nem minősülő, a vasúti személyszállítás, valamint a vasúti árufuvarozás

körében utazó vagy a zavartalan közlekedést biztosító munkakörben foglalkoztatott munkavállaló esetében a 68/I. § rendelkezéseit kell alkalmazni. A módosítás megjelöli, hogy a Vtv. 68/I. § rendelkezéseitől kollektív szerződés vagy munkaszerződés a munkavállaló javára térhet el. [Vtv. 68/A. § (6) bekezdése]

A 40. §-hoz

A Vtv. 68/B–68/E. §-ai kizárólag az országhatárokon átnyúló kölcsönös átjárhatósághoz kapcsolódó szolgáltatást végző utazó vasúti munkavállaló jogait és kötelezettségeit tartalmazzák, ennek egyértelműsítése érdekében ezen szakaszok önálló alcímet kapnak.

A 41. §-hoz

A Vtv. 68/E. §-ában található rendelkezések az Európai Vasúti Közösség (CER) és az Európai Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szövetsége (ETF) között létrejött, a vasúti szektorban a határokon átnyúló interoperábilis szolgáltatásokat ellátó utazó munkavállalók alkalmazási feltételeinek egyes szempontjairól szóló megállapodásról szóló 2005/47/EK tanácsi irányelv (2005. július 18.) szabályainak való megfelelést szolgálták.

A rendelkezés csak a kölcsönös átjárhatósághoz (interoperabilitáshoz) kapcsolódó tevékenységet végző utazó munkavállalókról szól. A korábban hatályos rendelkezések az Európai Vasúti Közösség (CER) és az Európai Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szövetsége (ETF) között létrejött, a vasúti szektorban a határokon átnyúló interoperábilis szolgáltatásokat ellátó utazó munkavállalók alkalmazási feltételeinek egyes szempontjairól szóló megállapodásról szóló, 2005. július 18-i 2005/47/EK tanácsi irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 6. szakasza szerinti pihenőidők mértékét összevontan, megszakítás nélküli 60 órás pihenőidőként rögzítette. A módosítás az Irányelvvel összhangban egyértelműsíti, hogy a korábban hatályos szabályozásban rögzített 60 órás pihenőidő megszakítás nélküli negyvennyolc órás heti pihenőidőből, továbbá az ehhez hozzáadandó tizenkét órás napi pihenőidőből áll. A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) szabályozza mind a napi pihenőidő, mind a heti pihenőidő jogintézményét, melyek különböző és önálló jogok.

Az EUB ítélet értelmezése szerint fontos, hogy a munkavállaló részére ténylegesen biztosításra kerüljön a napi és a heti pihenőidő is, önállóan külön jogcímen. A magyar szabályozás a heti pihenőidő mértéke tekintetében figyelemmel volt az Irányelv 60 órás minimummértékére, de a teljes pihenőidőt egy egységes, a magyar vasúti ágazati jogi szabályozási hagyományokhoz és rendszerhez igazodó, tagállami heti pihenőidő fogalom alá vonta és nem bontotta meg azt két különálló jogcímre.

A jelen módosítás célja, hogy az országhatárokon átnyúló kölcsönös átjárhatósághoz kapcsolódó szolgáltatást végző utazó vasúti munkavállalók esetében az EUB ítélete szerint kiegészülő értelmezésnek is megfeleljen. A korábban egységes, a Vtv. 68/E. § (2) bekezdése szerinti magyar heti pihenőidő részeként biztosított napi pihenőidő a jelen módosítással önálló jogcímen biztosításra kerül, a heti pihenőidő jogcímen kerül biztosításra a 60 órás időtartamból fennmaradó 48 órás megszakítás nélküli pihenőidő. Ezzel a pihenőidőkre vonatkozó szabályozás megerősítésre kerül úgy, hogy a jogalkotó fenntartja az Irányelvnek megfelelő uniós szabályozást, a biztosítandó megszakítás nélküli pihenőidő mértéke nem csökken, csak a 60 órás időtartamon belül egyértelműsítésre kerül, hogy az a 12 órás napi pihenőidő, és a 48 órás heti pihenőidő jogcímen kerül biztosításra.

A 42. §-hoz

A Vtv. 68/H. §-ához:

Figyelemmel arra, hogy az EUB ítélete alapján a pihenőidők szabályozása átalakításra kerül az országhatárokon átnyúló kölcsönös átjárhatósághoz kapcsolódó szolgáltatást végző utazó vasúti munkavállalónak nem minősülő utazó vagy a zavartalan közlekedést biztosító vasúti munkavállalók esetében, a magyar napi pihenőidő vonatkozásában már nem indokolt fenntartani eltérő szabályozást [Vtv. 68/B. § (1) bekezdés] az egyes, az országhatárokon átnyúló kölcsönös átjárhatósághoz kapcsolódó szolgáltatást nem végző utazó vasúti munkavállalók esetében, így a módosítás ennek megfelelően megszünteti az indokolatlan különbségtételt, mely a módosítás szerinti rendszerben nem fenntartható. A 68/F. § (1), (3) és (4) bekezdését, valamint a 68/G. § rendelkezéseit az országhatárokon átnyúló kölcsönös átjárhatósághoz kapcsolódó szolgáltatást végző utazó vasúti munkavállalónak nem minősülő vasúti járművezető esetében a módosítás továbbra is alkalmazni rendeli. [68/H. § (1) bekezdése]

A módosítás az országhatárokon átnyúló kölcsönös átjárhatósághoz kapcsolódó szolgáltatást végző utazó vasúti munkavállalónak nem minősülő vasúti járművezető esetében a korábbi szabályozással azonosan biztosítja a Vtv. 68/A. § (4) és (5) bekezdései szerinti vezetési idő hosszát, illetve a vezetési időt érintő kollektív szerződéses eltérő rendelkezés lehetőségét. [Vtv. 68/H. § (2) és (3) bekezdések]

A Vtv. 68/I. §-ához:

A törvény, hogy az EUB ítélete szerinti értelmezésnek megfeleljen a napi pihenőidő fogalmának és szabályainak módosításával összhangban – amelyre tekintettel az minden munkavégzés után közvetlenül követően egybefüggően biztosítandó, így abban az esetben is, ha azt heti pihenőidő követi – módosítja a heti pihenőidő szabályait is. Az EUB ítélet értelmezése szerint fontos, hogy a munkavállaló részére ténylegesen biztosításra kerüljön a napi és a heti pihenőidő is, önállóan külön jogcímen. A magyar szabályozás a heti pihenőidő mértéke tekintetében figyelemmel volt az Irányelv 5. cikk 1. mondata szerinti 24+11 óra biztosítására vonatkozó követelményre, ugyanakkor az Irányelv 15. cikke szerinti kedvezőbb rendelkezések bevezetése keretében, a magyar munkajogi hagyományokhoz és rendszerhez igazodóan, az Irányelv szerinti 35 órás, hétkaponkénti pihenőidőt akként ültette át, hogy egy egységes, tagállami heti pihenőidő fogalom alá vonta, és nem bontotta meg azt az Irányelv 5. cikk 1. mondata szerinti két különálló jogcímre.

Erre figyelemmel a jelen módosítással önálló jogcímen biztosításra kerül a Vtv.-ben a napi és a heti pihenőidő. A heti pihenőidő jogcímen kerül biztosításra a 48 óra heti pihenőidő helyett a 37 órás megszakítás nélküli heti pihenőidő, továbbá a 11 órás napi pihenőidő. A jelen módosítás eredményeképpen a 37 óra heti pihenőidőt megelőzően biztosítani kell a 11 óra napi pihenőidőt, amely következtében a Vtv. összesen 48 óra pihenést szolgáló időtartamot biztosít, ha a napi pihenőidőt követően kerül beosztásra a heti pihenőidő. Ekkor teljesül a 48 óra tartamú pihenés biztosítása (11 óra napi pihenőidő hozzáadva a 37 óra heti pihenőidőhöz), amely mértékét tekintve megegyezik a hatályos jogban az Mt. 106. § (1) bekezdése szerinti 48 óra heti pihenőidő tartamával. [Vtv. 68/I. § (1) bekezdés]

A törvény a Vtv.-ben külön rögzíti a napi pihenőidő fogalmát is, amely szerint a munkáltató a napi pihenőidőt a beosztás szerinti napi munkaidő befejezését közvetlenül követően köteles biztosítani. Figyelemmel arra, hogy az EUB ítélete alapján a heti pihenőidő szabályozása átalakításra kerül a napi pihenőidő jogintézményével összefüggésben, a napi pihenőidő vonatkozásában a vasúti ágazatban a Vtv.-ben indokolt rögzíteni a napi pihenőidő módosított fogalmát. [Vtv. 68/I. § (1) bekezdés]

A 68/I. § (2) bekezdése az Mt. 106. § (3) bekezdésétől való eltérést szabályozó Vtv. rendelkezésben biztosítja, hogy egyenlőtlen munkaidő-beosztás esetén az Mt. 106. § (3) bekezdés a)–c) pontja szerinti esetben kéthetente legalább huszonkilenc órát kitevő megszakítás nélküli heti pihenőidő is beosztható. Ebben az esetben a munkaidőkeret vagy az elszámolási időszak átlagában legalább heti harminchét óra megszakítás nélküli heti pihenőidőt kell beosztani. A munkavállalót ebben az esetben is megilleti a 11 órás napi pihenőidő is, a minimálisan 29 órás heti pihenőidőn felül. [Vtv. 68/I. § (2) bekezdés]

A 43. §-hoz

A módosítás egyértelműsíti, hogy a vasúti közlekedési hatóság mely szervezetekre nem ruházhatja a vasútbiztonsági feladatait, továbbá lehetőséget ad arra, hogy a vasúti közlekedési hatóság a vasútbiztonsági hatásköréhez kapcsolódó ellenőrzési feladatokban közreműködőt vegyen igénybe.

A 44. §-hoz

A felügyeleti tevékenység és a felügyeleti díj szabályozása a bejelentett megfelelőségértékelő és kockázatértékelést végző szervezetek vonatkozásában.

A 45. §-hoz

Átmeneti rendelkezés: a hatályban lévő azon kollektív szerződés, amely a módosítás hatálybalépése előtt szabályozta a napi és heti pihenőidőt az Mt. szabályaival összhangban, annak rendelkezései a módosítás hatálybalépésével a módosítás szerint alkalmazhatók maradnak a munkaidőkeret vagy az elszámolási időszak lejártáig.

A 46. §-hoz

Átmeneti rendelkezés a bejelentett, illetve kijelölt megfelelőségértékelő szervezetek és elismert kockázatértékelést végző szervezetek által fizetendő felügyeleti díj 2025. évi megfizetésével összefüggésben.

A 47. §-hoz

Felhatalmazó rendelkezés kiegészítése, valamint új felhatalmazó rendelkezés bevezetése, amely lehetőséget ad arra, hogy a pályahálózat-működtetéssel összefüggő feladatok ellátására vonatkozó minőségi követelmények megvalósulásának és fennállásának ellenőrzéséért felelős szervet, valamint az ellenőrzés lefolytatására vonatkozó részletszabályokat a miniszter rendeletben állapítsa meg.

A 48. §-hoz

Jogharmonizációs záradék.

A 49. §-hoz

A járműengedélyezés során alkalmazott fogalmak pontosításával összefüggésben szükséges módosítások, továbbá jogtechnikai pontosítások a vasúti pályakapacitás-elosztó szervezettel összefüggésben.

Az 50. §-hoz

Hatályon kívül helyező rendelkezések.

Az 51. §-hoz

Jogalkalmazói tapasztalatok alapján a piacfelügyeleti díjak differenciálása.

Az 52. §-hoz

A közlekedési intézményrendszer átalakításával és a közfeladat-változással összefüggésben a Helyközi Közösségi Közlekedési Információs Rendszer (HKIR) projekt kapcsán a Nemzeti Mobilfizetési Zrt. és a KTI Magyar Közlekedéstudományi és Logisztikai Intézet Nonprofit Kft. jogutódja a MÁV Szolgáltató Központ Zrt. és a MÁV Személyszállítási Zrt. lesz. A szervezetek feladatkörének változása okán projektvagyon térítésmentes átadása a MÁV Szolgáltató Központ Zrt. részére történik, míg a működtetést a MÁV Személyszállítási Zrt. végzi, mint jogszabályban kijelölt működtető.

Továbbá a közlekedési intézményrendszer átalakításával összefüggésben adózási szabályokra vonatkozó pontosítások.

Az 53. §-hoz

A piacfelügyeleti díjak differenciálásával összefüggő módosítás.

Az 54. §-hoz

A közlekedési intézményrendszer racionalizálása miatt szükséges módosítás és jogtechnikai pontosítás.

Az 55. §-hoz

A közlekedési intézményrendszer racionalizálása miatt szükséges módosítás.

Az 56. §-hoz

A MÁV-csoport átalakításával összefüggő feladat- és szervezet szétválasztásból következően a MÁV Zrt. helyett a pályaműködtetési feladatokat a MÁV Pályaműködtetési Zrt. látja el.

A változások miatt a Bube tv. jelenlegi megfogalmazása, amely egységként kezeli funkciójában és jogkörében a MÁV Zrt.-t, építettként és vasúti pályahálózat-működtetőként is nevesítve azt, szükségessé teszi, hogy

ezen szerepek elválasztásra kerüljenek, illetve a vagyonkezelői funkció az új feladatmegosztásnak megfelelően kerüljön meghatározásra.

Az 57. §-hoz

A MÁV-csoport átalakításával összefüggő feladat- és szervezet szétválasztásból következően a MÁV Zrt. helyett a pályaműködtetési feladatokat a MÁV Pályaműködtetési Zrt. látja el.

A változások miatt a Bube tv. jelenlegi megfogalmazása, amely egységként kezeli funkciójában és jogkörében a MÁV Zrt.-t, építettként és vasúti pályahálózat-működtetőként is nevesítve azt, szükségessé teszi, hogy ezen szerepek elválasztásra kerüljenek, illetve a vagyonkezelői funkció az új feladatmegosztásnak megfelelően kerüljön meghatározásra a Beruházás során megvalósuló vagyon tekintetében.

Az 58. §-hoz

A MÁV-csoport szerkezetátalakításával összefüggésben a MÁV Zrt.-től a MÁV Pályaműködtetési Zrt.-hez került ingatlanok kapcsán a jogutódlás jogcímén történt vagyonkezelői jog változás tekintetében a vonatkozó szabályok pontosítása.

Végső előterjesztői indokolás a használatidő-rendszerben és az útdíjrendszerben ellátott közfeladatok biztosításáról és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2025. évi LVI. törvényhez

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdésében és a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontjában foglaltakra figyelemmel törvényjavaslat esetében a végső előterjesztői indokolás az Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A használatidő-rendszerben és az útdíjrendszerben ellátott közfeladatok tekintetében az állami szerepvállalás növelésével e rendszerek még hatékonyabban működhetnek, emellett csökkennek a közreműködő szervezeteknek a végső soron a központi költségvetés terhére kifizetett kiadások.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §

A törvény hatálya kiterjed a használatidő-rendszer és az útdíjrendszer működtetői által az e rendszerek üzemeltetés és fejlesztése tárgyában kötött szerződésekre.

2. §

Értelmező rendelkezések.

3. §

Közfeladat azon informatikai rendszerek üzemeltetése és fejlesztése, amelyek a használatidőjének beszedését és ellenőrzését, az útdíjszedést, az egyetemes útdíjzolgáltatást, az útdíjellenőrzés-támogatást, a bevallási közreműködők által beküldött útdíjbevallások díjköteles útszakaszokhoz rendelését, valamint az útdíjrendszer által a Nemzeti Tengelysúlymérő Rendszer részére nyújtott adatszolgáltatás végrehajtását szolgálják.

Az érintett informatikai rendszerek üzemeltetését és fejlesztését kizárólag a közfeladat jogszabályban kijelölt címzettje, azaz az útdíjszolgáltatási gazdasági társaság, az útdíjszedő, az egyetemes útdíjszolgáltató, illetve az útdíjellenőrzés-támogatási feladatok ellátására kijelölt szervezet, vagy az előbbiek közreműködőjeként költségvetési szerv, vagy közvetve vagy közvetetten állami részesedéssel működő gazdasági társaság végezheti.

4. §

A közlekedésért felelős miniszter előzetes jóváhagyásával köthető a használatidíj-rendszerre és az útdíjrendszerre vonatkozó, kormányrendeletben meghatározott keretösszeget meghaladó rendszertámogatási szerződés.

5. §

A törvényben meghatározott közfeladatok ellátásához szükséges hardver- és szoftverelmek, gyártói licencek felett az ellátás-biztonság és az adatvédelem érdekében a jövőben az állam rendelkezik.

A fentiek érdekében elvárás, hogy amennyiben a hazai használatidíj-rendszer és útdíjrendszer működtetése, továbbfejlesztése tárgyában hasznosítható szoftverek felett – ellenérték fizetése nélkül – rendelkezési jog szerzése lehetséges, ezen jogok megszerzése iránt az opciós jog gyakorlására jogosult szervezet intézkedjen.

6. §

Felhatalmazó rendelkezések.

7. §

Hatálybaléptető rendelkezések.

8. §

Átmeneti rendelkezések.

9. §

Jogharmonizációs záradék.

10. §

Ha a használatidíj-rendszerrel összefüggő közfeladatok címzettje más feladatokat is ellát, akkor az európai uniós jogi előírásokból származó kötelezettségeknek való megfelelés, illetve a központi költségvetés felé fennálló elszámolási kötelezettség teljesítése érdekében biztosítani kell az irányítási jogok szétválasztásával a használatidíj-rendszerrel kapcsolatos közfeladatokat ellátó üzletág szervezeten belüli függetlenségét. A használatidíj-rendszerrel összefüggő közfeladatokat független szervezeti egység látja el, amely önálló műszaki, gazdasági, jogi, személyzeti, beszerzési és ügyfélszolgálati szervezetet működtet, önálló jogképesseggel és ügyfélképesseggel rendelkezik. E szervezeti egység a használatidíj-rendszerrel összefüggő közfeladatai mellett kizárólag az útdíjrendszerrel összefüggő közfeladatokat láthat el.

Az útdíjszolgáltatási gazdasági társaság viszonteladói a megfelelő minőségű és lefedettségű ellátás érdekében az útdíjszolgáltatási gazdasági társasággal szerződésben álló üzemanyagtöltő állomások és a határátkelőhelyek mellett működő üzletek lehetnek.

11. §

A módosítás a jogszabályok közötti és a törvényen belüli koherencia és konzisztencia megteremtése érdekében szükséges. Összefügg az árszabályozó hatóságot érintő pontosításokkal, de a jogalkalmazók számára nem jelent változást.

12. §

Ha az útdíjrendszerrel összefüggő közfeladatok címzettje más feladatokat is ellát, akkor az európai uniós jogi előírásokból származó kötelezettségeknek való megfelelés, illetve a központi költségvetés felé fennálló elszámolási kötelezettség teljesítése érdekében biztosítani kell az irányítási jogok szétválasztásával az útdíjrendszerrel kapcsolatos közfeladatokat ellátó üzletág szervezeten belüli függetlenségét. Az útdíjrendszerrel összefüggő közfeladatokat független szervezeti egység látja el, amely önálló műszaki, gazdasági, jogi, személyzeti, beszerzési és ügyfélszolgálati szervezetet működtet, önálló jogképességgel és ügyfélképességgel rendelkezik. E szervezeti egység az útdíjrendszerrel összefüggő közfeladatai mellett kizárólag a használatidő-rendszerrel összefüggő közfeladatokat láthat el.

Az ellátás-biztonság érdekében jogszabályban végső menedékes beállási közreműködő kerül kijelölésre, akit szerződéskötési kötelezettség terhel valamennyi úthasználó felé. 2026. január 1-jei hatállyal pedig egyetlen, jogszabályban kijelölt beállási közreműködő látja el a feladatokat.

Az autópályák, autóutak és főutak használatáért fizetendő, megtett úttal arányos díjról szóló törvény útdíjmentességet biztosít a hatálya alá tartozó muzeális jellegű járművek számára.

A fizetési közreműködőkre vonatkozó részletes szabályok megalkotása miniszteri rendeleti szintre kerül.

13. §

A módosítás célja, hogy az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény is megfeleljen az uniós korlátozó intézkedések megsértése bűncselekményi tényállásainak és szankcióinak meghatározásáról és az (EU) 2018/1673 irányelv módosításáról szóló, 2024. április 24-i (EU) 2024/1226 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek, különösképpen a 3. cikk (4) bekezdésnek.

14. §

Átalakításra kerül a nemzeti mobilfizetési szervezet és viszonteladói tevékenységének finanszírozása.

15. §

A módosítás az uniós korlátozó intézkedések megsértése bűncselekményi tényállásainak és szankcióinak meghatározásáról és az (EU) 2018/1673 irányelv módosításáról szóló, 2024. április 24-i (EU) 2024/1226 európai parlamenti és tanácsi irányelv [a továbbiakban: (EU) 2024/1226 európai parlamenti és tanácsi irányelv] 14. cikkének való megfelelést szolgálja.

A panaszokról, a közérdekű bejelentésekről, valamint a visszaélések bejelentésével összefüggő szabályokról szóló 2023. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Panasztv.) 1. és 2. melléklete állapítja meg azokat az uniós jogi aktusokat, amelyek a Panasztv. szerinti védelem szempontjából relevánsak. A mellékletek követik a bejelentő személyek védelméről szóló, 2019. október 23-i (EU) 2019/1937 európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: bejelentővédelmi irányelv) struktúráját. Figyelemmel arra, hogy az (EU) 2024/1226 európai parlamenti és tanácsi irányelv nem módosította a bejelentővédelmi irányelvet, azonban annak a bejelentők védelmére vonatkozó rendelkezéseit alkalmazni rendeli, így a Panasztv. 8. alcíme egészül ki ezen irányelvre vonatkozó utalással. Ezzel a megoldással a bejelentő védelmére vonatkozó, a Panasztv. 8. alcíme szerinti szabályok irányadóak akkor is, ha a bejelentéssel érintett körülményekre vonatkozó, bejelentett információ az uniós korlátozó intézkedéseknek az (EU) 2024/1226 európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. és 4. cikkében említett megsértésére vonatkozik, vagy a bejelentő e körülmény fennállását alapos okkal feltételezi. Lényeges, hogy a módosítással a védelem szempontjából a Panasztv. valamennyi kapcsolódó rendelkezését alkalmazni kell.

**Végző előterjesztői indokolás
a felsőoktatási, kulturális, innovációs tárgyú és kapcsolódó törvények módosításáról szóló
2025. évi LVII. törvényhez**

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Ez az indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A törvényjavaslat a szabadalmi ügyvivőkről szóló 1995. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Szüt.) 4. §-a módosításával azt célozza, hogy a szabadalmi ügyvivői vizsga letételéhez szükséges minimum szakmai gyakorlati időre vonatkozó követelmény átstrukturálásával ösztönző kereteket biztosítson a szabadalmi ügyvivői szakma hazai gyakorlásához, és hozzájáruljon a szabadalmi ügyvivői tevékenységet gyakorlók számának növeléséhez. E cél elérése érdekében a módosítás lehetővé teszi a szabadalmi ügyvivői vizsga letételét abban az esetben is, ha a vizsgára jelentkező nem rendelkezik a Szüt. által előírt hároméves szabadalmi ügyvivőjelölti gyakorlattal, ugyanakkor ezt olyan követelményektől teszi függővé, amelyek biztosítják a szabadalmi ügyvivői szakma gyakorlásához elengedhetetlenül szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátítását, ezzel elősegítve, hogy a szabadalmi ügyvivői tevékenységet a legmegfelelőbb képzettségű ügyvivők láthassák el.

A találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Szt.) módosításával a törvényjavaslat célja a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) középtávú pénzügyi fenntarthatóságának biztosítása, az SZTNH központi költségvetési támogatásmentessége. Az SZTNH nem központi költségvetési forrásokból gazdálkodik, működését kizárólag saját bevételeiből fedezi, amelyek döntő hányadát a szellemi tulajdon-védelmi ügyekben érintett piaci szereplők által befizetett díjak képezik.

Tekintettel a közösségi formatervezési mintáról szóló 6/2002/EK tanácsi rendelet módosításáról és a 2246/2002/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2024. október 23-i (EU) 2024/2822 európai parlamenti és tanácsi rendelet [a továbbiakban: (EU) 2024/2822 európai parlamenti és tanácsi rendelet] 2025. május 1-jei hatálybalépésére, a hazai jogalkotónak kötelessége a nemzeti jogszabályoknak az (EU) 2024/2822 európai parlamenti és tanácsi rendelethez való igazítását elvégeznie abból a célból, hogy az európai uniós jognak való megfelelést biztosítsa. A formatervezési minták oltalmáról szóló 2001. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Fmtv.) módosítására mindezek alapján az európai uniós joggal való harmonizáció érdekében kerül sor.

Ennek mentén a módosítás egyrészt összhangba hozza az Fmtv. terminológiáját a frissített európai uniós terminológiával, másrészt – az európai uniós formatervezési mintaoltalom iránti bejelentési eljárás szabályrendszerének változása következtében – az Fmtv. egyes rendelkezéseit az európai uniós jog követelményeire is hozzáigazítja.

A nemzetközi felsőoktatási mobilitás elősegítése érdekében szükséges külföldi doktori fokozatok elismerése esetében a törvény általi egyenértékűséget kimondani. A művészképzés sajátosságaira tekintettel a munkaviszonyban foglalkoztatottak kötelező arányát célszerű csökkenteni abból a célból, hogy óraadóként olyan művészek is nagyobb számban bekapcsolódhassanak a felsőoktatási képzésbe, akik nem állnak foglalkoztatotti jogviszonyban a felsőoktatási intézménnyel. A részmunkaidőben dolgozó nappali tagozatos doktoranduszok esetében indokolt lehetővé tenni, hogy felsőoktatási intézményük szolgálati idő és nyugdíjalapot képező jövedelem szerzése céljából kötött megállapodást köthessen javukra.

A rendszerváltozást megelőző időszakban a tudományos fokozatot nem a felsőoktatási intézmények adományozták, ezt a jogukat a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvénnyel nyerték vissza. A felsőoktatási intézményeken folyó doktori (PhD) képzést a kilencvenes években doktori programként, majd 2000-től doktori iskolaként akkreditálta a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság. A doktori képzésben jelenleg több mint 11 000 hallgató vesz részt, mintegy kétharmaduk állami ösztöndíjasként. A nemzetgazdaságilag kiemelt képzési területeken, így az agrár, a műszaki, a művészet, az orvos- és egészségtudomány, valamint természettudomány képzési területeken a PhD-képzést folytatók száma az elmúlt öt évben mintegy kétezer fővel nőtt, de az összes doktoranduszon belüli

arányuk is emelkedett. A fokozatot szerzők számát tovább növelni szükséges, illetve célszerű megteremteni a doktori képzés kutatói kiválósági formáját.

A HUN-REN Magyar Kutatási Hálózatról szóló 2024. évi XCI. törvény (a továbbiakban: HUN-REN tv.) módosítása elsődlegesen technikai jellegű, ugyanakkor ezzel összefüggésben a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) módosítása is szükségessé vált.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §

A törvényjavaslat a Magyar Tudományos Akadémia jelzésére a távollévők közötti elektronikus szavazásra vonatkozó rendelkezést pontosítja.

2. §

A törvényjavaslat egyértelművé teszi, hogy a szabadalmi ügyvivői tevékenység gyakorlása során típuskényszer érvényesül. Az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény mintájára meghatározza azt a személyi kört, aki szabadalmi ügyvivői tevékenység folytatására rendszeresen és ellenérték fejében jogosult. A módosítás célja elősegíteni, hogy az ügyvivői tevékenységet ellátók vonatkozásában egységes és megfelelő garanciák jussanak érvényre, valamint ezáltal hatékonyabbá tenni a szabadalmi ügyvivői tevékenységre jogosultság színlelésével elkövetett zugírászattal szembeni fellépést.

3. §

A Szellemi Tulajdon Világszervezete (World Intellectual Property Organization, a továbbiakban: WIPO) képzési programjának keretében a magyar állampolgárok számára is elérhető a WIPO által tanúsított és a hazai szabadalmi ügyvivői képesítési rendszer keretében megfelelően elismert Nemzetközi Szabadalmi Bejelentés Szerkesztési Képzés (WIPO International Patent Drafting Training Program). A szabadalmi ügyvivői képzés minőségének fokozása érdekében indokolt egy szabadalmi bejelentések szerkesztésére vonatkozó képzés opcionális jelleggel történő beépítése a szabadalmi ügyvivők hazai oktatásának rendszerébe. Egy ilyen képzés elvégzésével olyan átfogó gyakorlati tapasztalatok és készségek szerezhetők a szabadalmi bejelentések szerkesztésének területén, amellyel a szakemberek nemzetközi szinten is elismert magas színvonalú szolgáltatást nyújthatnak, hozzájárulva ezzel a szabadalmi bejelentők elégedettségéhez és a szabadalmi ügyvivői szakma reputációjának növeléséhez. A képzés a hazai szabadalmi ügyvivők oktatási rendszerébe a Szüt. 4. § (1a) bekezdés a) pontja beiktatásával kerül implementálásra, amely kimondja, hogy az (1) bekezdés c) pontja által előírt hároméves szabadalmi ügyvivőjelölti gyakorlat hiányában az is szabadalmi ügyvivői vizsgára bocsátható, aki kétéves szabadalmi ügyvivőjelölti gyakorlati idő megléte mellett a WIPO képzését elvégezte.

A módosítás értelmében továbbá az is szabadalmi ügyvivői vizsgát tehet, aki nem rendelkezik a Szüt. által előírt hároméves szabadalmi ügyvivőjelölti gyakorlattal, de legalább öt évig szabadalmi elbírálói tevékenységet, vagy a szabadalmi elbírálók szakmai felügyeletét ellátó munkakörben folytatott tevékenységet végzett az SZTNH-nál vagy az Európai Szabadalmi Hivatalánál (a továbbiakban: EPO). A módosítás az összeférhetetlenség elkerülése érdekében ugyanakkor rögzíti, hogy ebben az esetben a korábban szabadalmi elbírálói tevékenységet folytató személy az SZTNH-val, illetve az EPO-val fennálló jogviszonyának megszűnését követően szabadalmi ügyvivői feladatokat nem láthat el olyan szabadalmi ügyek vonatkozásában, amelyek elintézésében szabadalmi elbírálói tevékenysége keretében jogviszonyának megszűnését megelőzően részt vett. A szabadalmi elbírálói tevékenység folytatása alatt az SZTNH-val és az EPO-val munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló azon dolgozók tevékenységét kell érteni, akik az említett hivatalok bejelentések elbírásával foglalkozó osztályainak, szervezeti egységeinek keretében, közvetlenül a szabadalmi, használatiminta-oltalmi, kiegészítő oltalmi tanúsítvány iránti, illetve növényfajta-oltalmi bejelentések vizsgálatához kapcsolódó munkát végeznek. A törvény a szabadalmi elbírálói tevékenységet folytató ügyintézők munkáinak szakmai felügyeletét ellátó vezetők esetén ötéves időbeli korlátot állapít meg a hivatali jogviszony megszűnését megelőzően végzett tevékenység során érintett ügyek vonatkozásában.

A módosítás a szabadalmi elbírálói gyakorlat elismerésével azt célozza, hogy a szabadalmi elbírálói szakma minél többek számára elérhető legyen. Európa számos más országában található példa arra, hogy a szabadalmi ügyvivővé váláshoz szükséges gyakorlati idő meglétére vonatkozó követelményrendszer keretében szabadalmi elbírálói gyakorlat is figyelembe vehető (pl. Ausztria, Olaszország, Észtország).

4. §

Átmeneti rendelkezés.

5. §

Az Szt. 115/E. § (5) bekezdésének módosítása értelmében az SZTNH bevételeiből – legfeljebb a tényleges adott évi bevétel tizenöt százalékának megfelelő mértékig – tartalékot képezhet. Az így képzett tartalék kizárólag az SZTNH működésének fedezetére használható fel, és az más célra nem vonható el.

A módosítással a törvényjavaslat célja az SZTNH középtávú pénzügyi fenntarthatóságának biztosítása, az SZTNH központi költségvetési támogatásmentessége. Az SZTNH nem központi költségvetési forrásokból gazdálkodik, működését kizárólag saját bevételeiből fedezi, amelyek döntő hányadát a szellemi tulajdon-védelmi ügyekben érintett piaci szereplők által befizetett díjak képezik.

Az SZTNH feladat- és hatásköreinek és szolgáltatási portfóliójának bővülése szintén – hosszú távon előre nehezen kalkulálható – többletforrásokat igényel (ilyen körülmény a kézműves és ipari termékek földrajzi jelzéseinek oltalmáról szóló 2023/2411/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szabályainak 2025. decemberi hatálybalépése, valamint a szellemi tulajdon-jogok kapcsán kialakult jogviták alternatív rendezésének hivatali előmozdítása többek között az SZTNH előtti védjegy-, illetve formatervezésiminta-oltalmi ügyekben zajló kontradiktórius eljárások tekintetében).

A fenntartható gazdálkodás és a támogatásmentesség megőrzése érdekében az SZTNH-nak össze kell tudnia hangolni a díjbevételek ingadozó dinamikáját és a kiadástömeg más ütemben jelentkező hullámzását, mivel azok jellemzően nem esnek ugyanarra a költségvetési évre.

Az SZTNH pénzügyi stressztűrő képessége, a közelgő és jelenleg nem ismert, nem számszerűsíthető feladatokkal, problémákkal szembeni reakciókészségének javítására a módosítás egyrészt a tartalékalap felhasználhatósági időkorlátját szünteti meg, másrészt pedig a tartalékképzési kulcs tizenöt százalékra emelését végzi el. Elérendő cél, hogy az előre nem látható események ellenére is meg lehessen őrizni az SZTNH pénzügyi fenntarthatóságát olyan módon, hogy központi költségvetési forrást ne kelljen igénybe vennie.

6. §

Az Szt. 115/O. § (4) és (5) bekezdései szerinti kedvezmények jelenleg az eredeti jogalkotói szándéktól eltérően kiterjednek az Szt. 115/O. § (1a)–(1c) és (2a) bekezdése szerinti esetekre is; a módosítás ezen rendelkezések korrekcióját szolgálja.

7. §

A Kvt. módosítása révén a HUN-REN Magyar Kutatási Hálózatról szóló 2024. évi XCI. törvény szerinti HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat elnöke a Magyar Tudományos Akadémia elnökével közösen delegálhatja az Országos Környezetvédelmi Tanács tudományos életet képviselő tagjait.

8–9. §

Szövegpontosító rendelkezés.

10–12. §

A módosítás a jogalkotási követelménynek való megfelelést és jogharmonizációs célt szolgál az (EU) 2024/2822 európai parlamenti és tanácsi rendelet terminológiájával való koherencia megteremtése érdekében.

13. §

Az európai uniós formatervezési mintaoltalom iránti bejelentési eljárás szabályrendszerének változása következtében az Fmtv. közösségi formatervezési mintaoltalmi bejelentések továbbítására vonatkozó szabályai – azok okafogyottá válása miatt – hatályukat veszítik az (EU) 2024/2822 európai parlamenti és tanácsi rendelettel való konformitás érdekében.

14–15. §

A módosítás a külföldi érettségi bizonyítványokhoz és oklevelekhez hasonlóan megteremti a külföldi tudományos fokozatok egyenértékűségét.

16. §

A módosítás olyan külföldi nyelvtanárok képesítésének az elismerésére is megteremti a lehetőséget, akik honos országukban nem az anyanyelvi beszélők számára szervezett tanári képzésben vettek részt, hanem akiket képzésük valamely világnyelvnek idegen nyelvként történő oktatására készített fel, ha egyébként, teljes vagy részidejű képzésként, magára a felsőoktatási képzésre is az adott országban került sor.

17. §

Átmeneti rendelkezés.

18–19. §

Alapelvi szinten jelenik meg, hogy az elismerési eljárás során az eljáró hatóságnak a képzési idővel egyező módon kell figyelembe venni a tanulási eredményeket (learning outcomes) is, tehát azokat az ismereteket, készségeket és kompetenciákra vonatkozó megállapításokat, hogy a hallgató valamely meghatározott tanulási folyamat sikeres befejezésével mit tud, mit ért, mit képes elvégezni.

20–21. §

Szövegpontosító rendelkezés.

22. §

Alkalmazási szabály meghatározása.

23. §

A rendelkezés a felsőoktatási intézmények számára teszi lehetővé, hogy közfeladat ellátására jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységet hozzon létre.

24. §

A módosítás a felsőoktatási intézmény döntésére bízva annak eldöntését, hogy szükséges-e, és ha szükséges, milyen óraszámban szükséges kontaktórák szervezése.

25. §

Indokolt a doktori képzésbe is bevezetni az átsorolás lehetőségét, a képzésükben kevesebb előrehaladást mutató doktoranduszokat a felsőoktatási intézmény önköltséges képzésre sorolhatja át, míg helyükre a kiemelkedő teljesítményt nyújtó önköltséges doktorandusz kerülhetne.

26. §

A módosítás az alap- és mesterképzéshez hasonlóan oklevélszerzési kötelezettséget ír elő az állami ösztöndíjas doktori képzésben, azzal a további kötelezettséggel, hogy ha az előírt képzési idő másfélszerese alatt, tehát hat év alatt az állami ösztöndíjas doktorandusz nem szerez oklevelet, akkor a képzése állami támogatását kamattal együtt vissza kell fizetnie.

27. §

A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (a továbbiakban: Nvtv.) 2024. decemberében hatályba lépett módosítására figyelemmel indokolt az Nvtv. és a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) rendelkezéseinek összhangját megteremteni az Nftv. szellemiségének megfelelően.

28. §

A művészképzés sajátosságaira tekintettel a munkaviszonyban foglalkoztattak kötelező arányát célszerű csökkenteni abból a célból, hogy óraadóként olyan művészek is nagyobb számban bekapcsolódhassanak a felsőoktatási képzésbe, akik nem állnak foglalkoztatotti jogviszonyban a felsőoktatási intézménnyel.

29. §

Az Nftv. 104. § (7) bekezdése lehetővé teszi, hogy szervezeti és működési szabályzatukban a külföldi doktori fokozatot a hazaival egyenértékűként határozzák meg. Indokolt ezt a lehetőséget valamennyi felsőoktatási intézmény és a Magyar Kutatási Hálózat kutatási intézménye számára is lehetővé tenni.

30. §

Szövegpontosító rendelkezések.

31. §

A Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottsággal kapcsolatos felhatalmazó rendelkezés szövegpontosítása.

Továbbá felhatalmazó rendelkezés az oklevélszerzési kötelezettségének eleget nem tevő doktorandusz felsőoktatási intézménye tekintetében a részére folyósított támogatási normatíva visszafizetési szabályainak meghatározására.

32. §

A kooperatív doktori képzés újradefiniálása azt a célt szolgálja, hogy a képzési forma egyaránt szolgálhassa a tudományos és az oktatói utánpótlást, de vonzó legyen a szakorvosképzésben részt vevők számára is. A munkaviszony mellett a hallgatók kiemelt doktoranduszi ösztöndíjban részesülhetnek.

33. §

Az átmeneti rendelkezések az új szabályokat már a 2025/2026. tanévtől bevezetni rendelik.

34. §, 1. melléklet

A módosítás a Wekerle Sándor Üzleti Főiskola névváltozásával kapcsolatos rendelkezést tartalmazza.

35. §

Az Nftv. 117/N. § (7) bekezdés b) pont kiegészítésének célja, hogy az ott szereplő, speciális magánjogi jogviszonyt létrehozó megállapodás kötelező tartalmi elemeinek törvényi szintű előírása révén az állam kellő biztosítékot kapjon az államháztartásból származó források esetleges visszakövetelésére, illetve a megállapodás alapján nyújtott juttatásokkal való áttekinthető, hatékony, ellenőrizhető gazdálkodás garanciái törvényi szinten biztosítottak legyenek. E kiegészítő rendelkezések az Állami Számvevőszék államháztartásból származó források felhasználásának ellenőrzésére vonatkozó jogkörét nem csorbítják.

A módosítás továbbá az Nftv. fenntartóváltásra vonatkozó szabályainak egyértelműsítését is szolgálja.

36. §

A felsőoktatási képzési kínálat és a munkaerőpiaci igények illeszkedése kiemelt fontosságú nemzetgazdasági szempontból, ennek alapvető eszközei az egyénsoros, adminisztratív adatokra épülő felsőoktatási pályakövetési rendszerek. A diplomás pályakövetési rendszer működtetője az Oktatási Hivatal.

A pályakövetési rendszerek kiemelt fontossággal bírnak nemzetgazdasági és foglalkoztatáspolitikai stratégiai szempontból. Szükségesek az ágazatirányítás stratégiai és operatív döntéseihez, feladatellátásához (pl. finanszírozás, államilag támogatott férőhelyek számának meghatározása a munkaerőpiaci igények alapján).

A diplomás pályakövetési rendszer adatintegrációs modulja a felsőoktatási intézmények hatékony működésének támogatását szolgálja, kiemelt szerepet játszik a pályaaorientációjában, továbbá az állami és egyházi fenntartású felsőoktatási intézmények finanszírozásához szükséges adatszolgáltatásban. A diplomás pályakövetési rendszer adatai különösen fontos szerepet töltenek be a közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodó alapítványok által fenntartott felsőoktatási intézmények finanszírozási rendszerében is. Az ezen intézményekre vonatkozó finanszírozási indikátorok alapját képezik a DPR rendszer eredményei. Minden felsőoktatási intézmény számára éves riport készül a diplomás pályakövetési adatokból. Az kutatási adatok egy részét publikáló www.diplomatul.hu portál kiemelt társadalmi funkcióval bír.

Továbbá a részletes adatok szükségesek a felsőoktatásban a közérdekű vagyongazdálkodó alapítványok által fenntartott felsőoktatási intézmények finanszírozási rendszerében jelen lévő indikátorok megfelelő alátámasztására.

37. §

A Wekerle Sándor Üzleti Főiskola névváltozásához, továbbá a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem fenntartóváltásához kapcsolódó módosítás.

38–39. §

Szövegpontosító rendelkezések.

40. §

A szakképzésről szóló törvényben meghatározott kedvezmények köre kibővül a nagyszülő alkalmazottakat unokájuk születésére tekintettel megillető öt munkanap pótszabadsággal.

41–42. §

A szakképzési és felnőttképzési képzési kínálat és a munkaerőpiaci igények illeszkedése kiemelt fontosságú nemzetgazdasági szempontból, ennek alapvető eszközei az egyénsoros, adminisztratív adatokra épülő szakképzési és felnőttképzési pályakövetési rendszer. A szakképzési és felnőttképzési pályakövetési rendszer működtetője a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal.

A pályakövetési rendszerek kiemelt fontossággal bírnak nemzetgazdasági és foglalkoztatáspolitikai stratégiai szempontból. Szükségesek az ágazatirányítás stratégiai és operatív döntéseihez, feladatellátásához (pl. finanszírozás, államilag támogatott férőhelyek számának meghatározása a munkaerőpiaci igények alapján).

43. §

A mikrotanúsítványok részletszabályainak végrehajtási rendeletben történő meghatározására vonatkozó felhatalmazás.

A módosítás értelmében továbbá pontosításra került a szakképzési tanév rendjére vonatkozó felhatalmazás.

44. §

Szövegpontosító rendelkezés.

45. §

A részmunkaidőben dolgozó nappali tagozatos doktoranduszok esetében indokolt lehetővé tenni, hogy felsőoktatási intézményük szolgálati idő és nyugdíjalapot képező jövedelem szerzése céljából kötött megállapodást köthessen javukra.

46–47. §

Gödöllő Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 48/2025. (IV. 3.) sz. határozatában a gödöllői Tormay Károly Egészségügyi Központ (a továbbiakban: Egészségügyi Központ) szakellátási feladatai tekintetében az egészségügyi szakellátási intézményműködtetési kötelezettség állam részére történő átadásáról döntött. A hatékonyabb egészségügyi ellátás biztosítása érdekében az Egészségügyi Központ és annak feladatai a Semmelweis Egyetem részére kerülnek átadásra.

48–51. §, 3. melléklet

Az Egészségügyi Központ átadásával összefüggő rendelkezés.

52. §

A Komlói Egészségcentrum, Bányászati Utókezelő és Éjjeli Szanatórium Egészségügyi Központ Pécsi Tudományegyetemnek való – 2023. évi átadása – során a törvényben rögzítésre került Komló, 954 helyrajzi számú ingatlan átadása is. Jelen időpontig az ingatlan tulajdonba adása nem történt meg. Az ingatlanban jelenleg Lakásotthon működik, és az átvett egészségügyi közfeladat ellátásához az ingatlan a Pécsi Tudományegyetem és a Fenntartó döntése alapján nem szükséges, ennek megfelelően indokolt a Pécsi Tudományegyetem részére történő vagyonjuttatás pontosítása.

53. §

Jogtechnikai pontosítás a felsorolás elemei közötti logikai kapcsolatra tekintettel.

54. §

Szövegcsérés módosítás.

55. §

A módosítással a Kutatási Kiválósági Tanács elnöke is lehet tisztségviselője a HUN-REN Irányító Testületének vagy felügyelőbizottságának.

56. §

Szövegpontosító rendelkezés.

57. §

Jogtechnikai pontosítás.

58. §

A tudományos kutatásról, fejlesztésről és innovációról szóló 2014. évi LXXVI. törvény rövid megjelölése korábbi előfordulásnál bevezetésre kerül, amelyre tekintettel kodifikációs pontosítása szükséges. Továbbá a HUN-REN Magyar Kutatási Hálózatról szóló törvény szövegpontosító rendelkezését tartalmazza.

59. §

Jogtechnikai pontosítás.

60. §

Hatályba léptető rendelkezések.

61. §

Sarkalatossági záradék.

62. §

Jogharmonizációs záradék.

2. melléklet

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem fenntartóváltásához kapcsolódó módosítás.

Végző előterjesztői indokolás**a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény módosításáról szóló 2025. évi LVIII. törvényhez***ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS*

Az indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Kötv.) a műemléki értékek, a régészeti örökség és a kulturális javak szabályozását együttesen kezelte. Az Országgyűlés az építésügyi szabályozás egységesítése jegyében új építészeti törvényt fogadott el, amelynek célja az életminőség- és az értékvédelem alapvető igényén túl, hogy méltóképp képviselje minden magyar állampolgár, a helyi közösségek és az építész szakma érdekeit, óvja a zöldterületeket és a meglévő épített örökségünket, elősegítse a gazdaság energiatudatos átalakítását, valamint ösztönözze a minőségi és fenntartható építészetet. A magyar építészetéről szóló 2023. évi C. törvény (a továbbiakban: Méptv.) a műemlékvédelem területén is újításokat vezetett be. A műemléki értékek szabályozását 2024. október 1-jétől a Méptv. tartalmazza. Emiatt szükségessé vált a Kötv. régészeti örökséget, kulturális javakat és a hadtörténeti örökséget érintő részeinek módosítása.

A módosító javaslatban négy főbb szabályozási terület különíthető el. A törvény a Kötv.-ből kikerülő műemlékvédelmi fejezet nélkül a hadtörténeti örökség korábban elmaradt részletesebb szabályozási kereteit, a kulturális javak és a régészeti örökség vonatkozó szabályozási irányelveit, valamint az egyes hatóságok fenti szabályozási területekre vonatkozó örökségvédelmi feladatait állapítja meg. A hatályos Kötv.-ben szereplő, de törvényi szintet nem igénylő kérdések nem kerülnek át az új törvénybe, hanem azok kormányrendeletben kerülnek szabályozásra.

A törvenymódosítás további célja a hadtörténeti és régészeti örökség, illetve a kulturális javak védelme és az ehhez szükséges keretrendszer szabályozásának pontosítása.

A módosításra javasolt törvényben először kerül sor a hadtörténeti örökség elemeinek részletes szabályozására, amely jelentős előrelépést jelent, hiszen a hadtörténeti örökség már 2014-től része a hazai kulturális örökségvédelem keretrendszerének. A hadtörténeti kutatás a régészet egyik dinamikusan fejlődő, figyelemre méltó tudományos eredményeket felvonultató ága, így nélkülözhetetlen a területre vonatkozó, megfelelő jogi szabályozás kialakítása. A jogszabály a jelenlegi gyakorlatot egységesíti, egyúttal harmonizálja a hazai kulturális örökségvédelmi jogalkotásnak a régészeti örökség szabályozására vonatkozó irányelveivel, valamint segíti a nemzeti és az egyetemes hadtörténeti múlt szempontjából jelentős, régészeti védettség alatt nem álló lelőhelyek (csatatermek, összecsapások helyszínei és védelmi létesítmények) jogi védelmét.

A módosítás tartalmazza a régészeti kutatás egyre elismertebb és népszerűbb módszerének, a víz alatti régészetnek törvényi szabályozását.

Az elmúlt időszak terepen szerzett és hatósági tapasztalatai, kutatómunkái, szakmai egyeztetései, valamint tudományos szakmai konferenciáinak tapasztalatai alapján a régészeti örökség védelmének árnyaltabb szabályozása szükségessé vált. A gyakorlati tapasztalatok figyelembevételével megtörtént a fogalmak pontosítása,

aktualizálása. A szakmai igényeknek eleget téve új fogalmak is bekerültek a módosító javaslatba. A törvény célja az ügyfélbarát hivatali ügyintézés megvalósítása, ennek érdekében a szabályozás részeként az eljárások egyszerűsödnek. A kulturális javak védelméről szóló részek módosítása olyan korszerű, hatékonyan alkalmazható örökségvédelmi szemléletet tükröz, amely a közérdek és a magánérdek egyensúlyán alapul. Ennek megnyilvánulásként új elem, hogy amennyiben a védetté nyilvánított tárgy ideiglenes kivételének engedélyezése a tulajdonos különös méltánylást érdemlő érdekét figyelembe véve, és nem kiállítási célból történik, a tárgynak a hatóság látókörében tartása érdekében indokolt az engedély maximális időtartamának a törvényben való rögzítése. Pontosításra, modernizálásra kerültek azon szakmai szempontok, amelyek a védettség fenntartásának, megszüntetésének alapját képezik.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1. §

A törvénymódosítás azokat a fogalmakat rögzíti, amelyek a törvény normaszövegében előfordulnak és jelentésük, tartalmuk értelmezésre szorul. A hadtörténeti örökség szakmai fogalmai pedig újonnan, előzmény nélkül kerülnek be a törvénybe. Az egységes jogalkalmazás és normavilágosság érdekében több régészeti örökségre vonatkozó fogalom módosítása indokoltá vált. A gyakorlati tapasztalatok figyelembevételével új fogalmak is megjelentek az értelmező rendelkezések között (régészeti terepmunka, stratigráfiai egység stb.)

2–3. §

A törvény pontosítja a régészeti lelőhelyek és illegális régészeti kutatások nyilvántartásának szabályait.

4. §

A törvény a jogszabályban védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeken folytatható tevékenységeket kormányrendeletben határozza meg, oly módon, hogy a védelmi szint nem módosul. A lelőhelyen állapotromlást okozó földmunka nem végezhető csak az engedélyezési eljárásban előírt terepmunka elvégzését követően.

5–6. §

A törvény pontosítja a jogszabályban védetté nyilvánított lelőhelyek fogalmát és a védetté nyilvánítási és védettséget megszüntető folyamat szabályozását.

7–8. §

A korábbi Kötv. szabályozástól eltérően, ahol régészeti feltárásként volt minden nemű régészeti munka nevesítve, új fogalom került bevezetésre. Tekintettel arra, hogy a „régészeti feltárás” a köznap gyakorlatban és szóhasználatban félreértésekre adott okot, a módosító javaslattal egyértelműbb megfogalmazás kerül bevezetésre. A régészeti feltárás fogalmát a laikus állampolgárok a legtöbb esetben magával a teljes felületű ásatással azonosították, amely nem megfelelő jogszabályi értelmezés. Az ilyen félreértések miatt a régészeti munkálatok idő és költségvonzata miatti félelem sok esetben elrettenti az állampolgárokat és a beruházni szándékozókat. A régi fogalom kiváltásával – régészeti terepmunka – nyilvánvalóbbá válik a régészeti feladatellátás munkálatainak komplexitása. A régészeti terepmunka fogalma a terepen végzett mindennemű régészeti tevékenység összességét foglalja magába.

A rendelkezés lehetővé teszi a régészeti lelőhelyek bennhagyással és elfedéssel történő védelmét, így biztosítva a régészeti emlékeknek és leleteknek az Alaptörvény P) cikkével összhangban történő, eredeti lelőhelyükön, eredeti állapotukban és eredeti összefüggéseikben történő megőrzését, illetve fizikai védelmének biztosítását.

A régészeti terepmunkát csak az e §-okban felsorolt intézmények és régészeti szakértők végezhetik.

9–10. §

A rendelkezések a fémkereső műszer használatával és a víz alatti régészettel kapcsolatos szabályokat rögzítik, pontosítják.

11. §

Pontosító rendelkezés.

12. §

A törvény a próbafeltárás szabályozását kormányrendeletben határozza meg, oly módon, hogy a védelmi szint nem módosul.

13. §

A törvény a régészeti feladatellátás szabályozását kormányrendeletben határozza meg, oly módon, hogy a védelmi szint nem módosul.

14–17. §

A törvény a megelőző feltárás, teljes területű feltárás és régészeti megfigyelés hatékony elvégzéséhez szükséges szabályozást irányozza elő. Külön kitér a földmunkákkal érintett mélység, a földmunka elvégzéséről való gondoskodás, a gazdasági társaságok szerepe, és a szükséges szerződések részletszabályozására, amely mind a régészeti feladatellátóknak, mind a beruházóknak kedvező.

18. §

A hatályos törvényben nevesített bruttó 500 millió forintos értékhatár 800 millió forintra módosul a szakmai konszenzus figyelembevételével. A nagyberuházáshoz kapcsolódó régészeti feladatellátás szabályozása nemzetgazdasági és örökségvédelmi érdekből is kiemelt fontosságú.

Az előzetes régészeti dokumentációt (a továbbiakban: ERD) és a feltárási projektterv információtartalmának ismerete a feladatellátó régész számára is fontos, különösen akkor, ha a megelőző feltárást nem az ERD-t készítő intézmény végzi el. Az ERD kulturális örökségvédelmi jelentősége kiemelkedően fontos a magyar föld régészeti értékeinek jobb megismerése érdekében. A nagyberuházásokhoz kapcsolódó régészeti feladatellátás részletes szabályozása az érintett intézmények és az örökségvédelmi hatóságok közötti gyors és hatékony kommunikációt is elősegíti. Az ERD elkészítését és a hatékony régészeti feladatellátást a beruházó és a régészeti feladatellátó intézmények között rögzített határidőkre kötött szerződések garantálják. Az ERD és a feltárási projektterv a beruházó számára szerződésekbe foglalt jogokat és kötelezettségeket, továbbá kiszámítható információkat nyújt, amellyel csökkenthetők az előre nem kalkulálható kockázatok.

A bruttó 800 millió forintos bekerülési költséget meghaladó kiemelt beruházások régészeti feladatellátásának szabályozása eltér a többi nagyberuházásnál előírt szabályozásától. A jogszabály ezekben az esetekben külön figyelmet fordít a gyorsabb régészeti feladatellátásra és hatósági ügyintézésre.

19. §

A törvény lehetővé teszi a régészeti emlékek, leletek nem tervezett előkerülése esetére az elfedés lehetőségét a leletek, emlékek sérelme nélkül, olyan műszaki megoldással, amely biztosítja a régészeti emlékek, lelőhelyek fizikai védelmét, az Alaptörvény P) cikkével összhangban. Az elfedésnél alkalmazott műszaki megoldások visszabonthatóak, így nem akadályozzák az esetleges későbbi teljes területű feltárás lehetőségét sem.

20. §

Szövegpontosító rendelkezés.

21. §

A régészeti leletek befogadására és feldolgozására vonatkozó szövegpontosítás.

22. §

A korábbi szabályozáshoz képest a hadtörténeti örökségi elem fogalma pontosításra kerül a hadtörténeti örökség ingó és ingatlan elemeinek megkülönböztetésével. A jogszabály rögzíti a hadtörténeti örökségi ingó, valamint ingatlan elemek ex lege védelmét. Az általános védelem lényege, hogy az ismert hadtörténeti örökség ingó és ingatlan elemeit nem szabad elpusztítani.

Minden hadtörténeti örökségi ingó elem állami tulajdonban van, annak tulajdonáról az állam nem mondhat le.

Az általános védelem alatt álló hadtörténeti örökségi ingatlan elemen minden korábbi tevékenység folytatható, amely az ingatlan elemet nem veszélyezteti. A tulajdonos bármit tehet, kivéve az ingatlan elem megsemmisítését.

Az ingatlan elem általános védelme a nyilvántartásba vétellel jön létre, a tulajdonos ebből szerez tudomást a védelem tényéről.

A hadtörténeti örökség részét képező ingatlan elemek védelme a régészeti lelőhelyek általános védelmével párhuzamosan a fenntartható használat elvét követi, mely elsődlegesen a jövő generációk számára történő megőrzést írja elő.

A nyilvántartás a hatósági ügyintézés alapja és elengedhetetlen része.

A szabályozás előírja az egyértelmű azonosításhoz szükséges adatok nyilvántartását, valamint rögzíti a nyilvántartás közhitelességét.

A hadtörténeti örökség ingatlan elemeinek naprakész nyilvántartása segíti azok megismerhetőségét és megőrzését egyaránt.

A hadtörténeti örökség elemeinek terepi kutatása engedélyköteles tevékenység, ugyanakkor az eljárások egyszerűsítése és gyorsítása miatt meghatározott tevékenységeket csupán bejelentési kötelezettséghez kapcsol, a jogszabályban meghatározott hadtörténeti örökség terepi kutatására jogosult intézmények körében.

A hatályos szabályozás alapján a hősi temetési hely feletti rendelkezési jogot a honvédelemért felelős miniszter gyakorolja. A HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum (a továbbiakban: HM HIM) alaprendeltetéséből eredő feladata a hadisírok, hősi emlékművek és hősi emlékhelyek megőrzését szolgáló tevékenységek végzése.

A szabályozás célja, hogy Magyarország területén régészeti terepmunka során előkerülő régészeti leletnek nem számító, hadtörténeti örökségi ingó elemek is ex lege védett javaknak minősüljenek, közgyűjteményben kerüljenek elhelyezésre.

A törvény rögzíti, hogy a hadtörténeti örökségi elemek tekintetében a HM HIM tárgykiválasztási joggal rendelkezik, tekintettel arra, hogy a HM HIM a hazai hadtörténeti régészet meghatározó intézménye. Egyrészt országos gyűjtőkörrel, illetve hadtörténeti szakgyűjteményi háttérrel rendelkező múzeumként folytat terepi munkákat, másrészt spektrumszélesítő tevékenysége mellett kiadványain és konferenciáin keresztül országos platformot biztosít a hazai kutatások bemutatása számára.

23. §

A védetté nyilvánított tárgy tulajdonosának kötelezettségeit a törvényben kell rögzíteni, mivel ez egyben a tulajdonjog gyakorlásának korlátozását is jelenti. Ezért szükséges a védetté nyilvánított kulturális javak jogtalan eltulajdonítása vagy eltűnése esetére vonatkozó bejelentési kötelezettséget is törvényi szinten szabályozni.

24–25. §

A kulturális javak védettsége azt jelenti, hogy Magyarország kulturális öröksége szempontjából kiemelkedő jelentőségűek, ezért kivételük engedélyezéséről hatósági eljárás keretében szükséges dönteni. A védetté nyilvánított vagy a törvény erejénél fogva védettnek minősülő kulturális javak csak ideiglenesen és visszahozatali kötelezettség mellett vihetők ki az országból. Amennyiben a védetté nyilvánított tárgy ideiglenes kivételének engedélyezése a tulajdonos különös méltánylást érdemlő érdekét figyelembe véve, és nem kiállítási célból történik, a tárgynak a hatóság látókörében tartása érdekében indokolt az engedély maximális időtartamának a törvényben rögzítése.

26. §

A kiegészítés a Méptv.-nyel való összhang megteremtése érdekében szükséges.

27–28. §

Az örökségvédelmi hatóság és a nyilvántartást vezető hatóság feladatköreit indokolt volt szétválasztani, mert a hatályos törvényben csak a „hatóság” megnevezés szerepelt. A törvény figyelembe veszi a Méptv. hatósági feladatokkal kapcsolatos új szabályozását.

A kulturális örökségvédelmet érintő minden hatósági eljárásban szükséges a védett kulturális örökségi elem (hadtörténeti örökség elemei, régészeti emlékek és leletek, kulturális javak) megőrzésének, fenntartható használatának elősegítése, támogatása, veszélyeztetettségének figyelembevétele.

A különböző földmunkákkal járó tevékenységek során a régészeti lelőhelyen történő beavatkozások örökségvédelmi szempontok szerinti érvényesülésének megvalósítása és ellenőrzése hatósági feladat.

A hatósági tevékenységek Ákr.-nek megfelelő szabályozása világosan rögzíti a kulturális örökségi elemek bármilyen jellegű védelmében érintett hatóságok (nyilvántartást vezető hatóság, örökségvédelmi hatóság, kulturális javak hatósága) jogosultságait és kötelezettségeit. Ezáltal a hatósági ügyek átláthatóvá válnak az ügyfelek számára.

29. §

A jogszerű hallgatás jogintézménye önmagában jelenleg nem biztosítja a védett a kulturális örökségi elemek maradéktalan védelmét, emiatt lehetővé kell tenni, hogy az örökségvédelmi hatóság érintettség esetén ne csak kérelemre, hanem hivatalból is felhívhassa a beruházó, építetők figyelmét a jogszabályi kötelezettségekre.

30–31. §

A védett kulturális örökségi elem veszélyeztetése miatt foganatosított szankciók közérdeket szolgálnak. A kulturális örökség védelme, megőrzése a későbbi generációk számára közérdek. A szankciók végrehajtása, az örökségvédelmi bírság összegének kiszabása, indokolt esetekben a tűrési kötelezettség előírása az arányosság elvén alapul, az ügyfeleket aránytalanul nem terheli.

32. §

A törvény pontosítja a nyilvántartást vezető hatóság feladatköreit a régészeti lelőhelyek vonatkozásában.

33. §

A Méptv. megalkotása miatt került sor a módosításra, szövegpontosító módosítás.

34. §

A rendelkezés az örökségvédelmi bírság kiszabásának általános szabályait tartalmazza. A bírságot a hatóságnak a nyilvántartott és védett lelőhelyen, hadtörténeti örökség ingatlan elemein és a védett kulturális örökség elemeiben bekövetkezett kötelezettség megszegése, megrongálása és a védett elem megsemmisítése esetén kell kiszabnia. A hatóságnak e szankción keresztül van módja az elkövetett jogsértésekre reagálni. A bírság összegét úgy kell meghatározni, hogy a jogellenes cselekedet ismételt elkövetésétől a beruházó vagy az állampolgár tartózkodjék, de tükrözze a kulturális örökség elemének történeti, eszmei jelentőségét és egyediségét a bírság összegében.

Az örökségvédelmi bírságban foglalt kötelezettség nem teljesítése esetén a hatóság a követelés biztosítékául jelzálogjogot jegyeztet be, terhelési tilalmat ír elő.

A bírságolás részletes szabályait a törvényhez kapcsolódó kormányrendelet szabályozza.

35. §

A hatástanulmány érvényességi idejének meghatározása.

36. §

Az elővásárlási jog szabályainak pontosítása.

37. §

Átmeneti rendelkezések.

38. §

Felhatalmazó rendelkezések.

39. §

Díjtételekről rendelkező melléklet újraszabályozása.

40. §

Szövegcsérés módosítások.

41. §

Hatályon kívül helyező rendelkezések. A 15. pont hatályon kívül helyezését az indokolja, hogy a határidő meghatározása okafogyottá vált, mivel a törvény biztosítja a régészeti lelőhelyek ex lege védetté nyilvánítását, nyilvántartásba vétel nélkül is.

42. §

Hatályba léptető rendelkezés.

III. Kormányrendeletekhez tartozó indokolások

Végső előterjesztői indokolás

a KTI Magyar Közlekedéstudományi és Logisztikai Intézet Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság megszűnésével összefüggő kormányrendeletek módosításáról szóló 141/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése és a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés b) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában kerül közzétételre.

A kormányrendelet célja a közlekedési intézményrendszerrel összefüggésben szükséges változások átvezetése.

Végső előterjesztői indokolás

a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet módosításáról szóló 142/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez

Az indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése és a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés b) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Kötv.) a műemléki értékek, a régészeti örökség és a kulturális javak szabályozását együttesen kezelte. Az Országgyűlés az építésügyi szabályozás egységesítése jegyében új építészeti törvényt fogadott el, amelynek célja az életminőség- és az értékvédelem alapvető igényén túl, hogy méltóképp képviselje minden magyar állampolgár, a helyi közösségek és az építész szakma érdekeit, óvja a zöldterületeket és a meglévő épített örökségünket, elősegítse a gazdaság energiatudatos átalakítását, valamint ösztönözze a minőségi és fenntartható építészetet. A magyar építészetről szóló 2023. évi C. törvény (a továbbiakban: Méptv.) a műemlékvédelem területén is újításokat vezetett be. A műemléki értékek szabályozását 2024. október 1-jétől a Méptv. tartalmazza. Emiatt szükségessé vált a Kötv. felhatalmazása alapján kiadott 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Övr.) régészeti örökséget, kulturális javakat és a hadtörténeti örökséget érintő részeinek módosítása.

A kormányrendelet négy főbb szabályozási területet érint, a hadtörténeti örökség korábban elmaradt részletesebb szabályozási kereteit, a kulturális javak és régészeti örökség vonatkozó szabályozási irányelveit, valamint az egyes hatóságok fenti szabályozási területekre vonatkozó örökségvédelmi feladatait. A hatályos Kötv.-ben szereplő, de törvényi szintet nem igénylő kérdéseket az Övr. szabályozza.

A kormányrendelet további célja a hadtörténeti és régészeti örökség, illetve a kulturális javak védelme és az ehhez szükséges keretrendszer szabályozásának pontosítása.

Sor kerül a hadtörténeti örökség elemeinek részletes szabályozására, amely jelentős előrelépést jelent, hiszen a hadtörténeti örökség már 2014-től része a hazai kulturális örökségvédelem keretrendszerének. A hadtörténeti kutatás a régészet egyik dinamikusan fejlődő, figyelemre méltó tudományos eredményeket felvonultató ága, így nélkülözhetetlen a területre vonatkozó, megfelelő jogi szabályozás kialakítása. A módosítás a jelenlegi gyakorlatot egységesíti, egyúttal harmonizálja a hazai kulturális örökségvédelmi jogalkotásnak a régészeti örökség szabályozására vonatkozó irányelveivel, valamint segíti a nemzeti és az egyetemes hadtörténeti múlt szempontjából jelentős, régészeti védettség alatt nem álló lelőhelyek (csataterek, összecsapások helyszínei és védelmi létesítmények) jogi védelmét.

A kormányrendelet tartalmazza a régészeti kutatás egyre elismertebb és népszerűbb módszerének, a víz alatti régészetnek törvényi és rendeleti szabályozását, amelyre 2014 óta nem került sor.

Az elmúlt időszak terepi és hatósági tapasztalatai, kutatómunkái, szakmai egyeztetései, valamint tudományos szakmai konferenciáinak tapasztalatai alapján a régészeti örökség védelmének árnyaltabb szabályozása szükségessé vált. A rendeletmódosítás célja az ügyfélbarát hivatali ügyintézés megvalósítása, ennek érdekében a szabályozás részeként az eljárások egyszerűsödnek, így például az új kormányzati örökségvédelmi információs tájékoztató rendszerek elindulásával és megújulásával összhangban a nyilvántartási adatszolgáltatás ingyenessé válik.

A kulturális javak védelméről szóló részek módosításai megállapítják a méltányosságból kérelmezett ideiglenes kiviteli engedély iránti kérelemhez szükséges benyújtandó dokumentumok körét. Az Övr.-ből dereguláció alapján kikerülnek az elmúlt évtizedek szakmai tapasztalata szerint felesleges, a társadalmi igény hiánya miatt ritkán alkalmazott szövegrészek (a nemzeti érdekű nyilvános gyűjtemény és a közérdekű kulturális érték jogintézményeinek hatályon kívül helyezése). Pontosításra, modernizálásra kerültek azon szakmai szempontok, amelyek a védettség fenntartásának, megszüntetésének alapját képezik.

Végső előterjesztői indokolás

az NHKV Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt. által ellátott feladatok átvételéről és a társaság megszüntetéséről, valamint az ezzel kapcsolatos eljárási kérdések rendezéséről szóló 143/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése és a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés b) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A kormányrendelet célja a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény szerinti Koordináló szerv feladatainak átvételéről történő rendelkezés az NHKV Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt. megszüntetésével kapcsolatban.

Végső előterjesztői indokolás

a PIP Közép-Duna Menti Térségfejlesztési Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság egyes feladatainak meghatározásáról szóló 144/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez

Az indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. §-a és a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés b) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékletét képező Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A kormányrendelet célja, hogy a külgazdasági ügyekért felelős miniszter a Paksi két új blokkhoz (5–6. blokkok) kapcsolódó térségfejlesztés összehangolásáért történő felelőssége körében meghatározott feladatainak ellátásában közreműködő PIP Közép-Duna Menti Térségfejlesztési Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság egyes feladatai közfeladatként – az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 3/A. § (1) bekezdése alapján – jogszabályban kerüljenek meghatározásra.

Végső előterjesztői indokolás

a Magyar Turisztikai Ügynökség Zártkörűen Működő Részvénytársaság turizmussal és vendéglátással kapcsolatos egyes feladatainak meghatározásáról szóló 61/2017. (III. 20.) Korm. rendelet, valamint a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló törvény végrehajtásáról szóló 235/2019. (X. 15.) Korm. rendelet módosításáról szóló 146/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez

Jelen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése és a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés b) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A Magyar Turisztikai Ügynökség Zártkörűen Működő Részvénytársaság turizmussal és vendéglátással kapcsolatos egyes feladatainak meghatározásáról szóló 61/2017. (III. 20.) Korm. rendelet módosításának célja, hogy a turizmus ágazatának fenntartható és hosszú távú fejlődését elősegítse az ágazat folyamatos bővülését célzó megújult finanszírozási stratégia által, melyhez a szükséges egyes feltételeket a Magyar Turisztikai Ügynökség Zártkörűen Működő Részvénytársaságon keresztül biztosítja a turisztikai támogatások, hitel és pénzkölcsön nyújtásában közreműködő közvetlen vagy közvetett állami tulajdonban lévő gazdasági társaságok részére.

A turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló törvény végrehajtásáról szóló 235/2019. (X. 15.) Korm. rendelet módosításának célja, hogy a turisztikai támogatások, hitel és pénzkölcsön igénybevétele során szükséges adatokra vonatkozó adatkezelési rendelkezéseket határozzon meg. A szabályozás értelmében a Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ üzemeltetője a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény 9/A. §-a szerinti turisztikai támogatások, hitel és pénzkölcsön igénybevételeének elősegítése céljából kezelt adatokat csak az érintettek kifejezett hozzájárulásával továbbíthatja, és csak azon gazdasági társaságok részére, amelyek közreműködnek turisztikai támogatások, hitel és pénzkölcsön nyújtásában.

Végső előterjesztői indokolás

a Miskolc Megyei Jogú Város keleti iparterület megvalósításával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról szóló 493/2015. (XII. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló 147/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez

A jogszabály tervezetéhez tartozó indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, illetve a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján kerül közzétételre.

A módosítás célja a Miskolc Megyei Jogú Város keleti iparterület megvalósításával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról szóló 493/2015. (XII. 30.) Korm. rendelet módosítása, amelyre egy Miskolcra betelepülő autóipari nagyberuházás gördülékeny és gyors megvalósítása okán van szükség.

A beruházás megfelel a magyar építészetéről szóló 2023. évi C. törvény 193. § (4) bekezdésében foglalt feltételnek arra tekintettel, hogy a beruházó beszállítója egy kiemelt nagyberuházást végző cégnek, és így teljesül a 100 milliárd és 100 új munkahely létrehozására irányuló feltétel.

Végső előterjesztői indokolás

az egyes víziközmű-beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról szóló 323/2020. (VII. 1.) Korm. rendelet módosításáról szóló 148/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez

A jogszabály tervezetéhez tartozó indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése és a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján kerül közzétételre.

A módosítás a Nyíregyháza Ipari Park vízellátását szolgáló fejlesztések gyorsabb előkészítéséhez és megvalósításához szükséges intézkedéseket tartalmazza.

A fejlesztés kiemelt jelentőségű beruházássá nyilvánításának jogalapját a magyar építészetről szóló 2023. évi C. törvény 193. § (1) bekezdés b) pontja biztosítja, tekintettel arra, hogy a beruházás közcélú vonalas építmény megvalósítására irányul, amely részesült központi költségvetési támogatásban.

Végső előterjesztői indokolás

az egyes beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról, valamint egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásokkal összefüggő kormányrendeletek módosításáról szóló 83/2021. (II. 23.) Korm. rendelet módosításáról szóló 149/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez

Jelen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése és a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés b) pontja alapján kerül közzétételre.

Az egyes beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról, valamint egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásokkal összefüggő kormányrendeletek módosításáról szóló 83/2021. (II. 23.) Korm. rendelet módosításának célja a Gazdagréti Szent Angyalok Plébániát érintő funkcióbővítő fejlesztés kiemelt beruházássá nyilvánítása, valamint a beruházással összefüggésben sajátos beépítési szabályok és egyedi építési követelmények megteremtése.

Az ingatlanfejlesztés kiemelt beruházássá nyilvánításához a magyar építészetről szóló 2023. évi C. törvény 193. § (1) bekezdés c) pontja szolgál jogalappal.

Végső előterjesztői indokolás

a Nemzeti Közszeroláati Egyetemről, valamint a közizagzgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szoló 2011. évi CXXXII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szoló 363/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet, valamint az államtudományi képzési terület képzéseiről szoló 534/2023. (XII. 5.) Korm. rendelet módosításáról szoló 151/2025. (VI. 19.) Korm. rendelethez

Ez az indokolás a jogalkotásról szoló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése és a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szoló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés b) pontja alapján kerül közzétételre az Indokolások Tárában.

A tervezet átvezeti az államtudományi képzési terület törvényi definíciójával összefüggő módosításokat a Nemzeti Közszeroláati Egyetemről, valamint a közizagzgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szoló 2011. évi CXXXII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szoló 363/2011. (XII. 30.) Korm. rendeletben.

Az államtudományi képzési terület képzéseiről szoló 534/2023. (XII. 5.) Korm. rendelet módosítása által a tervezet célja a honvédtiszti alapképzések kimeneti leírásainak módosítása, a képzések gyakorlatorientáltságának jelentős növelése. Emellett a tervezet szövegpontosításokra és kiegészítésekre tesz javaslatot az egyes honvédtiszti alapképzésekben elérendő szakmai kompetenciák tekintetében. E módosításokat a 2025/2026. tanévtől kell alkalmazni felmenő rendszerben.

V. A Kormány tagjainak rendeleteihez tartozó indokolások

Végső előterjesztői indokolás

a környezetvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 14/2025. (VI. 19.) EM rendelethez

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése és a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés b) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A rendelet célja a környezetvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjainak felülvizsgálata, a díjtételek mértékének megállapítása.

Az Indokolások Tárát az Igazságügyi Minisztérium szerkeszti.

A szerkesztésért felelős: dr. Bíró Attila.

A szerkesztőség címe: 1051 Budapest, Nádor utca 22.

Az Indokolások Tára hiteles tartalma elektronikus dokumentumként a <https://www.magyarkozlony.hu> honlapon érhető el.